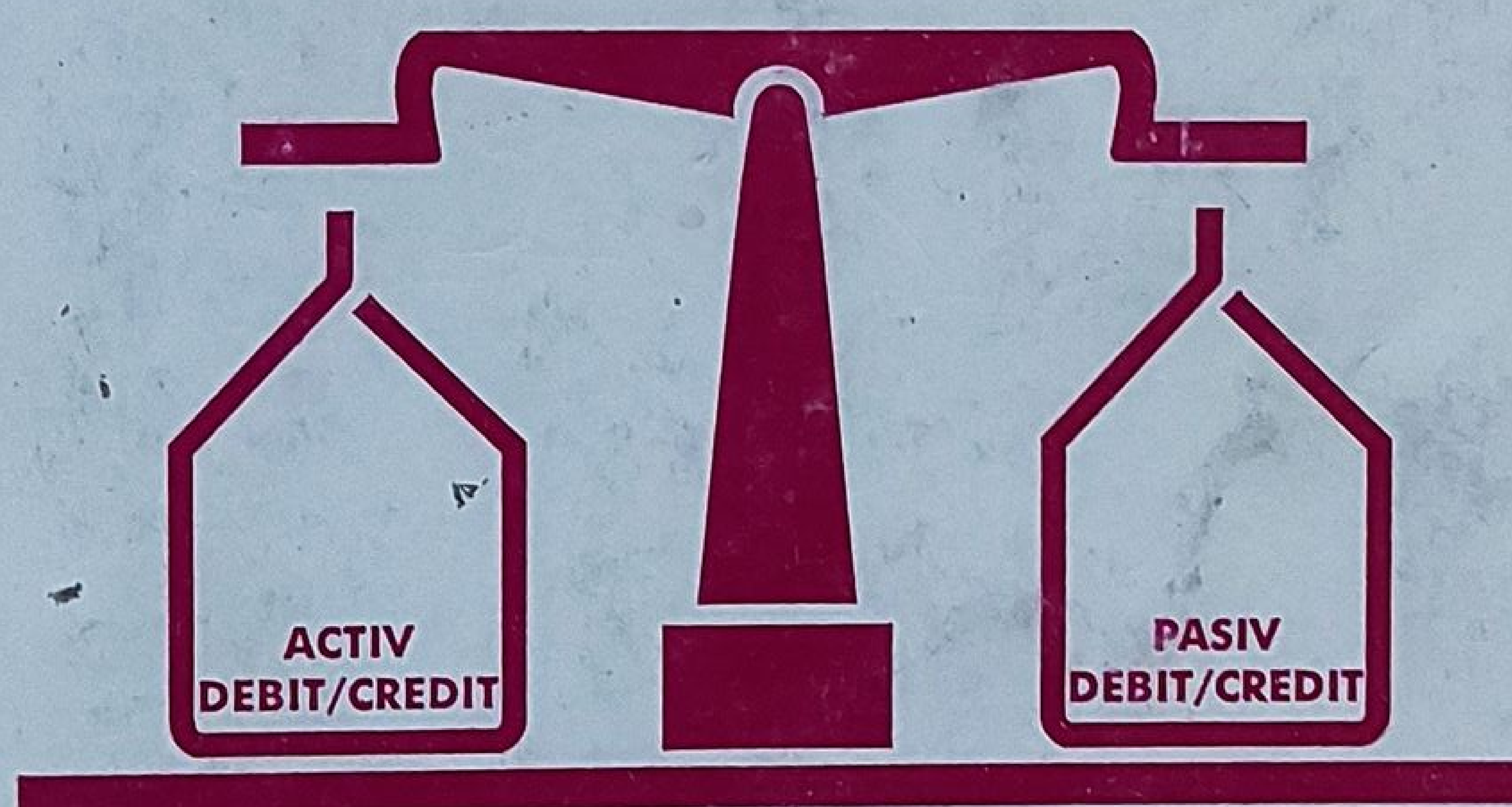
OCTAVIAN BOJIAN

PRINCIPIILE CONTABILITĂŢII

EDITURA VICTOR

SOCIETATEA ACADEMICĂ HYPERION

Octavian Bojian

PRINCIPIILE CONTABILITĂŢII

Nr INV: 7

7.

EDITURA VICTOR
1999

SUMAR

Introducere 13

CAPITOLUL I

LOCUL CONTABILITĂŢII ÎN ANSAMBLUL CUNOAŞTERII ŞTIINŢIFICE 17

CAPITOLUL II

OBIECTUL ŞI METODA CONTABILITĂŢII 23

2.1. Obiectul contabilităţii 23
2.1.1. Definirea obiectului contabilităţii 23
2.1.2. Categorii specifice obiectului contabilităţii 27
2.1.2.1. Activul şi pasivul unităţii patrimoniale 27
2.1.2.1.1. Structuri patrimoniale de activ 28
2.1.2.1.2. Structuri patrimoniale de pasiv 32
2.1.2.2. Structuri de cheltuieli, venituri şi rezultate 35
2.2. Metoda contabilităţii 37
2.2.1. Noţiunea, conţinutul şi trăsăturile caracteristice metodei contabilităţii 37
2.2.2. Procedeele metodei contabilităţii 40

CAPITOLUL III

PRINCIPIILE CONTABILITĂŢII 47

3.1. Principiul dublei reprezentări 47
3.1.1. Bilanţul contabil – model al dublei reprezentări 47
3.1.1.1. Definirea, conţinutul şi structura bilanţului contabil 47
3.1.1.2. Felurile bilanţului contabil 50
3.1.1.3. Tipuri de modificări privind activul şi pasivul unităţii patrimoniale ... 51
3.2. Principiul dublei înregistrări 57
3.2.1. Contul – model al dublei înregistrări 57
3.2.1.1. Definirea şi necesitatea contului 57
3.2.1.2. Funcţiile contului 58
3.2.1.3. Forma şi structura contului 59
3.2.1.4. Regulile de funcţionare a conturilor 63
3.2.1.5. Conturile sintetice şi conturile analitice 67
3.2.1.6. Analiza contabilă a operaţiilor economice şi financiare. Formula şi articolul contabil 68

3.2.1.7. Tipuri de formule contabile 70
3.2.1.8. Clasificarea conturilor 74
3.2.1.8.1. Conţinutul, importanţa şi criteriile de clasificare a conturilor 74
3.2.1.9. Planul de conturi general, planurile de conturi şi instrucţiunile de aplicare a acestora 80

CAPITOLUL IV

ANALIZA ŞI FUNCŢIONAREA CONTURILOR 83

SUBCAPITOLUL 1

4.1. **Conturile de capitaluri** 83

4.1.1. Conţinutul şi structura capitalului propriu 83
4.1.2. Contabilitatea operaţiilor economice privind formarea capitalului propriu 84
4.1.3. Contabilitatea operaţiilor de capital 88
4.1.4. Conturile de fonduri 95
4.1.5. Conturile de provizioane 100
4.1.6. Conturile de capital străin 102

SUBCAPITOLUL 2

4.2. **Conturile de imobilizări** 107

4.2.1. Conturile de imobilizări corporale 107
4.2.1.1. Conţinutul, evaluarea şi amortizarea imobilizărilor corporale 107
4.2.1.2. Contabilitatea operaţiilor economice privind imobilizările corporale 109
4.2.2. Conturile de imobilizări necorporale 113
4.2.2.1. Conţinutul şi structura imobilizărilor necorporale 113
4.2.2.2. Conturile de imobilizări necorporale 114
4.2.3. Conturile de imobilizări financiare 116
4.2.3.1. Conţinutul şi structura imobilizărilor financiare 116
4.2.3.2. Conturile de imobilizări financiare 117

SUBCAPITOLUL 3

4.3. **Conturile de stocuri** 120

4.3.1. Conţinutul şi structura stocurilor 120
4.3.2. Evaluarea stocurilor 121
4.3.3. Conturile de stocuri 122
4.3.3.1. Conturile de stocuri privind materiile prime şi materialele consumabile 122
4.3.3.2. Conturile privind obiectele de inventar 125
4.3.3.3. Conturile de produse 128
4.3.3.4. Conturile de mărfuri 132

SUBCAPITOLUL 4

4.4. Conturile de terţi 135

4.4.1. Conturile de creanţe 135
4.4.2. Conturile de obligaţii 137
4.4.2.1. Conturile de obligaţii faţă de personal 137
4.4.2.2. Conturile de obligaţii faţă de furnizori 143
4.4.2.3. Conturile de obligaţii faţă de stat 145
4.4.2.4. Alte conturi de obligaţii 147

SUBCAPITOLUL 5

4.5. Conturile de trezorerie 154

4.5.1. Conturile de disponibilităţi băneşti 154
4.5.1.1. Conturile de disponibilităţi băneşti în conturi la bănci 154
4.5.1.2. Conturile de disponibilităţi în casierie 155
4.5.1.3. Conturile de acreditive şi avansuri de trezorerie 156
4.5.2. Conturile privind titlurile de plasament 161

SUBCAPITOLUL 6

4.6. Conturile de cheltuieli 168

4.6.1. Conţinutul şi structura cheltuielilor 168
4.6.2. Conturile de cheltuieli 169

SUBCAPITOLUL 7

4.7. Conturile de venituri 171

4.7.1. Conţinutul şi structura veniturilor 171
4.7.2. Conturile de venituri 172

SUBCAPITOLUL 8

4.8. Conturile de rezultate şi fonduri 174

4.8.1. Conţinutul şi structura rezultatelor şi a fondurilor 174
4.8.2. Conturile de rezultate 175
4.8.3. Conturile de fonduri 176

CAPITOLUL V

PRINCIPIUL AUTOCONTROLULUI CONTABIL 182

5.1. Balanţa de verificare 182
5.1.1. Noţiunea, importanţa şi funcţiile balanţei de verificare 182
5.1.2. Clasificarea şi întocmirea balanţelor de verificare 183
5.1.2.1. Balanţele de verificare ale conturilor sintetice 184

5.1.2.1.1. Balanţele de verificare cu o serie de egalităţi 184
5.1.2.1.2. Balanţele de verificare cu două serii de egalităţi 186
5.1.2.1.3. Balanţele de verificare cu trei serii de egalităţi 186
5.1.2.1.4. Balanţele de verificare cu patru serii de egalităţi 187
5.1.2.2. Balanţele de verificare ale conturilor analitice 189
5.1.3. Identificarea erorilor de înregistrare cu ajutorul balanţelor de verificare ... 191

Încheiere 193

Bibliografie 195

SOMMAIRE

Introduction 13

CHAPITRE I

LA PLACE DE LA COMPTABILITÉ DANS L'ENSEMBLE DE LA CONNAISSANCE SCIENTIFIQUE 17

CHAPITRE II

L'OBJET ET LA METHODE DE LA COMPTABILITÉ 23

2.1. Objet de la comptabilité 23
2.1.1. Définition de l'objet de la comptabilité 23
2.1.2. Catégories spécifiques de l'objet de la comptabilité 27
2.1.2.1. Actif et passif de l'unité patrimoniale 27
2.1.2.1.1. Structures patrimoniales d'actif 28
2.1.2.1.2. Structures patrimoniales de passif 32
2.1.2.2. Structures de dépenses, revenus et résultats 35
2.2. Methode de la comptabilité 37
2.2.1. Notion, contenu et traits caractéristiques de la méthode comptable 37
2.2.2. Procédés de la méthode comptable 40

CHAPITRE III

PRINCIPES DE LA COMPTABILITÉ 47

3.1. Principe de la double representation 47
3.1.1. Bilan comptable – modele de la double representation 47
3.1.1.1. Définition, contenu et structure du bilan comptable 47
3.1.1.2. Genres du bilan comptable 50
3.1.1.3. Types de modifications concernant l'actif et le passif de l'unité patrimoniale 51
3.2. Principe du double enregistrement 57
3.2.1. Le compte – modele du double enregistrement 57
3.2.1.1. Définition et nécessité du compte 57
3.2.1.2. Fonctions du compte 58
3.2.1.3. Forme et structure du compte 59
3.2.1.4. Règles de fonctionnement des comptes 63
3.2.1.5. Comptes synthétiques et comptes analytiques 67
3.2.1.6. Analyse comptables des opérations économiques et financières. Formule et article comptable 68

3.2.1.7. Types de formules comptables 70
3.2.1.8. Classification des comptes 74
3.2.1.8.1. Contenu, importance et critères de classification des comptes 74
3.2.1.9. Plan général de comptes, les plans des comptes et leurs instructions d'application 80

CHAPITRE IV

ANALYSE ET FONCTIONNEMENT DES COMPTES 83

SOUSCHAPITRE 1

4.1. **Comptes des capitaux** 83
4.1.1. Contenu et structure du propre capital 83
4.1.2. Comptabilité des opérations économiques et financières concernant la formation du propre capital 84
4.1.3. Comptabilité des opérations de capital 88
4.1.4. Comptes des fonds 95
4.1.5. Comptes des provisions 100
4.1.6. Comptes du capital étranger 102

SOUSCHAPITRE 2

4.2. **Comptes d'immobilisations** 107
4.2.1. Comptes d'immobilisations corporelles 107
4.2.1.1. Contenu, évaluation et autorissement des immobilisations corporelles 107
4.2.1.2. Comptabilité des opérations économiques concernant les immobilisations corporelles 109
4.2.2. Comptes d'immobilisations non-corporelles 113
4.2.2.1. Contenu et structure d'immobilisations non-corporelles 113
4.2.2.2. Comptabilité des immobilisations non-corporelles 114
4.2.3. Comptes d'immobilisations financières 116
4.2.3.1. Contenu et structure des immobilisations financières 116
4.2.3.2. Comptes d'immobilisations financières 117

SOUSCHAPITRE 3

4.3. **Comptes des stocks** 120
4.3.1. Contenu et structure des stocks 120
4.3.2. Evaluation des stocks 121
4.3.3. Comptes des stocks 122
4.3.3.1. Comptes des stocks de matières premières et matériaux consommables 122
4.3.3.2. Comptes concernant les objects d'inventaire 125
4.3.3.3. Comptes de produits 128
4.3.3.4. Comptes de marchandises 132

SOUSCHAPITRE 4

4.4. **Comptes des tiers** 135

4.4.1. Comptes de créances 135
4.4.2. Comptes d'obligations 137
4.4.2.1. Comptes des obligations vis-à-vis du personnel 137
4.4.2.2. Comptes des obligations vis-à-vis des fournisseurs 143
4.4.2.3. Comptes des obligations vis-à-vis de l'Etat 145
4.4.2.4. Autres comptes d'obligations 147

SOUSCHAPITRE 5

4.5. **Comptes de tresorerie** 154

4.5.1. Comptes de disponibilités monétaires 154
4.5.1.1. Comptes de disponibilités monétaires aux banques 154
4.5.1.2. Comptes de disponibilités dans la caisse 155
4.5.1.3. Comptes d'accréditifs et avances de trésoreries 156
4.5.2. Comptes concernant les titres de placement 161

SOUSCHAPITRE 6

4.6. **Comptes de depenses** 168

4.6.1. Contenu et structure des dépenses 168
4.6.2. Comptes de dépenses 169

SOUSCHAPITRE 7

4.7. **Comptes de revenus** 171

4.7.1. Contenu et structure de revenus 171
4.7.2. Comptes de revenus 172

SOUSCHAPITRE 8

4.8. **Comptes des rezultats et fonds** 174

4.8.1. Contenu et structure des rezultats et fonds 174
4.8.2. Comptes des rezultats 175
4.8.3. Comptes des fonds 176

CHAPITRE V

PRINCIPE DE L'AUTOCONTROLE COMPTABLE 182

5.1. Balance de vérification 182
5.1.1. Notion, importance et fonctions de la balance de vérification 182
5.1.2. Classification et élaboration des balances de vérification 183
5.1.2.1. Balances de vérifications des comptes synthétiques 184

5.1.2.1.1. Balances de vérification avec une série d'égalités 184
5.1.2.1.2. Balances de vérifications avec deux séries d'égalités 186
5.1.2.1.3. Balances de vérifications avec trois séries d'égalités 186
5.1.2.1.4. Balances de vérifications avec quatre séries d'égalités... 187
5.1.2.2. Balances de vérification des comptes analytiques 189
5.1.3. Identification des erreurs d'enregistrement à l'aide des balances de vérification 191

Conclusion 193

Bibliographie 195

INTRODUCERE

Principiile contabilităţii stau la baza fundamentării ştiinţei contabilităţii – considerată, pe bună dreptate, ştiinţă permanentă şi universală.

Deşi foarte veche ca activitate practică, contabilitatea începe să se contureze ca ştiinţă odată cu apariţia primei cărţi de contabilitate, în anul 1494, la Veneţia, autor Luca Paciolo.

Studierea contabilităţii ca ştiinţă presupune şi studierea pe bază de documente a originii şi stadiilor de evoluţie a acesteia, de la primele însemnări contabile, până la contabilitatea actuală. Astfel, studiind trecutul ei se constată că în toate epocile istorice s-a simţit nevoia contabilităţii pentru a evidenţia, sistematiza, controla, analiza şi interpreta fenomene legate de activitatea economică a societăţii omeneşti, devenind indispensabilă pentru întreprindere ca titulară de patrimoniu.

Aprecieri în această privinţă au făcut nu numai specialiştii în domeniu, ci şi oameni de diferite preocupări care au reuşit s-o înţeleagă. Astfel, Goethe[1]*, mare poet şi gânditor, aprecia într-una din operele sale: „ea (contabilitatea) este una din cele mai sublime creaţiuni ale geniului uman ... fiind o oglindă a trecutului şi o călăuză a viitorului".*

Sombart Weimer, cercetând rolul pe care l-a avut contabilitatea pentru progresul omenirii, sublinia că prin ea se desăvârşesc normele de conducere ale întreprinderii, deoarece „ordinea şi claritatea în afaceri măresc gustul de a economisi, de a câştiga ... ea s-a născut din aceeaşi gândire cu sistemele lui Galileu sau Newton, cu teoriile fizicii şi chimiei moderne ... prin ea sistemul economic capitalist şi-a putut realiza ideea de câştig şi de economicitate sau raţionalism economic"[2]*.*

Astăzi, prin mecanizarea şi automatizarea lucrărilor de contabilitate, tehnica contabilă a ajuns în unele ţări la un înalt nivel de perfecţionare. „Tehnica contabilă îşi depăşeşte rolul său stabilit de secole, care era acela de a produce documente de închidere a unei perioade de gestiune, cu care ea a fost identificată timp îndelungat. Ea a devenit actualmente o tehnică largă de culegere şi tratare a informaţiei, care a ştiut să se detaşeze de contemplarea simplă a trecutului şi care se străduieşte datorită metodelor ştiinţifice să cuprindă evoluţia viitoare a activităţii economice"[3]*.*

---

[1] Goethe, *Wilhelm Meister*, p. 211, München

[2] Weimer Sombart, *Der Modern Kapitalismus*, Band II, p. 118-119

[3] *Noile orizonturi ale contabilităţii*. Raport prezentat la al IX-lea congres internaţional de contabilitate. Autor, Kraft Von Tann din R.F.G. Paris, Septembrie, 1967

Caracterul dinamic al sistemului de producţie şi comercial din întreprindere imprimă aceeaşi trăsătură şi sistemului contabil care îl reflectă. În această analogie, contabilitatea este concepută ca un sistem global al unei întreprinderi, care intră în relaţii cu mediul înconjurător, primind informaţii din afară pe care le transmite conducerii pentru a interveni şi a lua deciziile necesare reglării activităţii întreprinderii. Astfel, contabilitatea devine mijlocul de informare operativă, dinamică, asupra desfăşurării proceselor economice din întreprindere, instrumentul de analiză, coordonare şi control al activităţii economice şi financiare, pentru cunoaşterea pulsului economic, în scopul luării celor mai bune decizii de management.

Riscurile la care este supusă întreprinderea în condiţiile economiei de piaţă fac indispensabilă informaţia contabilă. Se poate aprecia că astăzi, contabilitatea este pentru întreprindere, ceea ce sunt aerul şi apa pentru viaţă. Cunoştinţele de contabilitate trebuie posedate nu numai de către organizatorul şi conducătorul contabilităţii, ci şi de către cei care administrează şi răspund de patrimoniul unei întreprinderi.

Această afirmaţie este sprijinită şi de argumente istorice. De exemplu, în Egiptul antic, contabilitatea era considerată atât de necesară încât se învăţa în toate şcolile, iar contabilii puteau deveni sacerdoţi, generali, guvernatori. Egiptologul Champollion arăta că „toţi funcţionarii statului făceau parte din corporaţia contabililor. Contabilii regali aveau în seama lor întreaga administraţie", iar la greci, după cuvintele oratorului atenian Eschine „un om poate primi coroana numai după ce a dat socoteală de administraţia încredinţată".

Se cuvine să subliniem importanţa pe care o are astăzi contabilitatea pentru cunoaşterea situaţiei şi conducerea activităţii economice şi financiare, precum şi locul pe care trebuie să-l ocupe aceasta în pregătirea specialiştilor din domeniul economic şi juridic. De ce? Pentru că, aşa cum spunea un părinte al contabilităţii româneşti, „Faptele contabile, adică operaţiile care sunt înregistrate de contabilitate sunt de natură economică şi juridică. Ce reprezintă contabilitatea constituirii unei societăţi comerciale decât contabilizarea unei succesiuni de fapte juridice" (Spiridon Iacobescu, 1923).

În fine, contabilitatea are prin natura sa calitatea de a fi o ştiinţă fundamentală şi aplicativă, teorie şi practică, ştiinţă şi tehnică. Ea posedă în acelaşi timp două particularităţi caracteristice oricărei ştiinţe, de a fi permanentă şi universală. Este permanentă în sensul că se bazează pe o serie de legităţi proprii care au călăuzit-o întotdeauna şi care vor rămâne valabile atât timp cât vor exista condiţiile care au generat-o, respectiv, producţia şi schimbul de bunuri în societatea omenească. Este universală prin faptul că a apărut şi se conduce pe baza aceloraşi legi şi principii peste tot, oriunde s-ar folosi, în orice orânduire socială şi în orice tip de unitate patrimonială.

Legităţile proprii, respectiv, principiile contabilităţii: dubla reprezentare a patrimoniului şi dubla înregistrare a operaţiilor economice şi financiare sunt valabile în orice tip de întreprindere şi în orice orânduire socială, cu adaptarea lor la rezolvarea problemelor concrete ale etapei istorice respective. În etapa de tranziţie a României la economia de piaţă, profundele reforme economice cu care se confruntă fac necesară o reformă şi a sistemului contabil în majoritatea resorturilor sale, care constau în adoptarea principiilor contabilităţii la noile condiţii.

Prezentul curs de PRINCIPIILE CONTABILITĂŢII *este grefat pe noul sistem de contabilitate elaborat de Ministerul Finanţelor şi se adresează studenţilor facultăţilor de profil economic, precum şi celor de la facultăţile de drept, deoarece juristul trebuie să acţioneze în cunoştinţă de cauză în soluţionarea problemelor privind litigiile patrimoniale.*

Dar prezentul curs este util şi tuturor acelora care doresc să pătrundă în tainele acestei ştiinţe perpetue.

AUTORUL

CAPITOLUL I

LOCUL CONTABILITĂŢII ÎN ANSAMBLUL CUNOAŞTERII ŞTIINŢIFICE

Pentru înţelegerea acestei ştiinţe atât de complexe este necesară multă atenţie şi răbdare.

Materia, spaţiul şi timpul – elementele universului – stau la baza evoluţiei unei vieţi cosmice care îşi parcurge un drum ascendent, reglementat de legi proprii pornite din firea lucrurilor.

Astfel, în virtutea legilor mecanice de armonie universală se găsesc sistemele solare şi planetare în raporturile lor de existenţă comună, repetându-se mereu în acelaşi sens, după aceleaşi mişcări uniforme, în succesiuni infinte.

Materia – substanţă a întregii existenţe – se dezvoltă în *spaţiul* planetar cuprinzând lucruri şi fiinţe care evoluează în *timp* de la simplu la complex, de la infinit la infinit.

Acelaşi raport de cauzalitate îl întâlnim şi dacă cercetăm existenţa pe planeta noastră, respectiv, corpurile din regnul mineral şi cele din regnul vegetal şi animal.

Dacă avem în vedere corpurile din regnul mineral, acestea au ajuns la o stare matură, nu se mai reproduc, ele terminând complet gama evolutivă, ajunse la forma de stări, prezentul lor reprezentând numai trecutul.

Spre deosebire de acestea, corpurile din regnul vegetal şi animal – care reprezintă viaţa – se schimbă, evoluează continuu, se reproduc la nivelul altor stări superioare, reprezentând tendinţe. Este vorba de o legitate, legea evoluţiei, care, ca parte componentă a vieţii arată continuitatea trecutului, saltul său în prezent prin succesiunea reprodusă din trecut şi în cele din prezent şi mai departe în cele din viitor.

Omul, ca supremă creaţie a naturii, trăieşte pe pământ într-o continuă activitate, el şi-a organizat viaţa socială pornind de la familie, până la organizarea superioară statală. Experienţa de viaţă a omului, în timp, a lăsat urme vizibile: observaţii, învăţăminte, reguli de conduită, legi etc., care de fiecare dată au fost folositoare generaţiilor următoare.

Toate aceste adevăruri moştenite formează tezaure de cunoştinţe omeneşti, care grupate ideologic, au dus la formarea ştiinţelor, inclusiv a ştiinţei contabilităţii.

Nivelul înţelegerii teoretice, în anumite momente, a impus încadrarea diferitelor ştiinţe în diferite categorii. Astfel, la un anumit moment ştiinţele au fost încadrate în două categorii: ştiinţe întemeiate pe adevăruri absolute şi ştiinţe întemeiate pe adevăruri relative. În categoria ştiinţelor bazate pe adevăruri

absolute fiind încadrate Matematica, cu subdiviziunile ei: Calculul infinitesimal, integral şi diferenţial; Mecanica, cu subdiviziunile ei: Cinematica, Dinamica, Statica; Matematicile aplicative. În categoria ştiinţelor întemeiate pe adevăruri relative, bazate pe legi limitate, schimbătoare, care reproduc raporturi asemănătoare din lumea pământească, au fost cuprinse: ştiinţele fizico-chimice, care studiază proprietăţile corpurilor; ştiinţele naturale, care studiază viaţa corpurilor din cele trei regnuri din natură; ştiinţele sociale, care studiază fenomenele sociale ce dirijează acţiunile oamenilor în scopul dezvoltării societăţii omeneşti, fiecare dintre acestea având ramuri specifice, dintre care mai importante fiind: Morala, Religia, Psihologia, Sociologia, Politica, Dreptul, Economia politică, Statistica, Contabilitatea, şi altele.

Dintre ştiinţele sociale ne interesează în mod special Contabilitatea, care împreună cu Economia politică, Statistica, Ştiinţele economice de ramură şi altele formează ştiinţele economice de gestiune şi care se completează şi se interferează cu Dreptul şi Matematica, de unde şi caracterul său complex.

Spre deosebire de ştiinţele sociale particulare, care se ocupă de domenii limitate ale vieţii sociale (la unele dintre ele fiind îndoielnic faptul dacă sunt ştiinţe, dacă au legităţi proprii care le guvernează, cum ar fi Politica şi Religia), contabilitatea studiază legităţile interne proprii de existenţă şi mişcare a patrimoniului întreprinderii, parte a patrimoniului naţional. Ce înseamnă patrimoniu naţional? înseamnă totul, întreaga avuţie materială şi spirituală creată de om în societate.

Având în vedere faptul că şi celelalte ştiinţe studiază acelaşi patrimoniu, se pune problema delimitării obiectului lor de cercetare şi elucidarea punctelor de interferenţă care, de multe ori, au dus la încercarea de subordonare a contabilităţii.

Deci, pentru precizarea locului contabilităţii în ierarhia generală a ştiinţelor trebuie văzute raporturile ei cu ştiinţele economice de gestiune, cu Dreptul şi Matematica.

Contabilitatea are legături strânse cu Economia politică, ştiinţa care constituie baza teoretică pentru celelalte ştiinţe economice. Obiectul contabilităţii îl constituie evidenţa, calculul, analiza şi controlul stării şi mişcării elementelor patrimoniale, precum şi a rezultatelor finale obţinute, probleme de care se ocupă şi Economia politică şi economiile de ramură. Economia politică studiază condiţiile sociale în care se dezvoltă producţia şi se obţin rezultatele, descoperind legile după care se dezvoltă acestea. Dar, *la baza dezvoltării Economiei politice, ca disciplină ştiinţifică, stau interpretările teoretice ale indicatorilor economici calculaţi de contabilitate.* Categoriile economice de capital, bani, valoare, marfă, cheltuieli, venituri, rezultate, etc., sunt de fapt categorii proprii ale contabilităţii, indicatori determinaţi în fiecare unitate patrimonială după procedee specifice metodei contabilităţii, grupaţi şi centralizaţi până la nivelul patrimoniului naţional.

Contabilitatea are legături strânse cu Statistica, atât pe plan teoretic cât şi pe plan practic. Pe plan teoretic contabilitatea ţine seama de cerinţele statisticii la elaborarea indicatorilor economici. Din punct de vedere practic, contabilitatea pune la dispoziţia Statisticii indicatorii: capital, valoarea tuturor elementelor patrimoniale, valoarea vânzărilor de mărfuri, bani (sumele plătite şi încasate), cheltuielile, veniturile, rezultatele, salariile etc., pe care, de altfel, îi pune şi la dispoziţia Economiei politice, *indicatori determinaţi în fiecare unitate patrimonială după procedeele specifice metodei contabilităţii.*

Contabilitatea are legături strânse cu Dreptul, prin aceea că nu se limitează numai la reflectarea mişcării elementelor patrimoniale determinate de operaţiile economice şi financiare ce au loc în cadrul unităţilor patrimoniale, ci respectă şi cuprinde în obiectul ei de studiu şi relaţiile juridice care reglementează desfăşurarea operaţiilor şi proceselor economice sub forma drepturilor şi a obligaţiilor unităţii faţă de alte unităţi şi persoane. Fără să exagerăm, contabilitatea respectă toate formele dreptului. Contabilitatea, ca „patroană" a documentelor şi registrelor, respectă întru-totul prevederile privind întocmirea şi circulaţia acestora. Contabilitatea, gestionară a patrimoniului, respectă întru-totul reglementările privind constituirea, funcţionarea, comasarea, falimentul, desfiinţarea unităţilor patrimoniale. Contabilitatea respectă legislaţia în vigoare privind aprovizionarea, utilizarea, recuperarea valorilor patrimoniale. Contabilitatea respectă legislaţia în vigoare privind drepturile cuvenite angajaţilor pentru munca prestată, contribuţiile la asigurările sociale şi la constituirea fondului pentru ajutorul de şomaj, precum şi la constituirea şi utilizarea diferitelor fonduri. Contabilitatea respectă legislaţia în vigoare privind stimulentele cuvenite personalului, asociaţilor şi acţionarilor. Contabilitatea respectă legislaţia privind încasarea drepturilor şi plata obligaţiilor. Dar, *contabilitatea nu este Drept*, şi nu se pot subordona una, alteia, fiecare având obiect propriu şi metode bazate pe legităţi proprii.

Contabilitatea are legături strânse cu Matematica. Relaţiile strânse şi utilizarea unor instrumente matematice au determinat pe unii autori să considere contabilitatea ca fiind o ramură a matematicii, mergând până a demonstra prin calcule matematice fundamentele contabilităţii.

După Luca Paciolo, primul autor al unei cărţi de contabilitate, care a încadrat tratatul său de contabilitate, în partidă dublă, în lucrarea „*Summa de l'aritmetica, giometrie, proportioni et proportionalita*" (1494), aproape toţi autorii care i-au urmat au făcut acelaşi lucru. Alţi autori au mers mai departe şi au fundamentat anumite teorii matematice ale conturilor şi implicit a contabilităţii. Astfel, se pot menţiona: teoria matematică a contabilităţii şi a conturilor, susţinută de Giorlano Cardano în 1539, în lucrarea „*Practicae mathematicae*"; P. Bouchet, în 1832, care fundamentează partida dublă cu ajutorul ecuaţiilor; iar mai târziu în 1889, Giovani Rossi face acelaşi lucru în lucrarea „*La theoria matematica della scrittura doppia*".

Autorii francezi Lautey şi Guilbault în lucrarea *„La science des comptes mise à la porté de tous"*, pornesc de la concepţia matematică a funcţionării conturilor pentru a ajunge la caracterizarea contabilităţii ca ramură a matematicii.

Nu, *contabilitatea nu este matematică*. Utilizarea de către contabilitate a raţionamentului, a unor instrumente, procedee şi metode matematice în rezolvarea problemelor nu imprimă contabilităţii caracterul de matematică aplicată şi nici nu schimbă sau nu explică conţinutul metodei contabilităţii. *Metoda contabilităţii are legităţile ei proprii de cercetare şi cunoaştere a adevărului. Iar dacă a ajuns la nivelul demonstrării matematice a adevărurilor sale, înseamnă că este o adevărată ştiinţă.*

Leonardo da Vinci, menţiona: „Nici o cercetare umană nu se poate numi ştiinţă adevărată dacă nu trece prin demonstraţii matematice".

Integrarea procedeelor matematice de către metoda contabilităţii este un proces posibil şi necesar, deoarece între contabilitate şi matematică sunt afinităţi vechi, atât din punct de vedere metodologic, cât şi al formei de prezentare a obiectului studiat.

Simbioza între contabilitate şi matematică este foarte veche ea putând fi demonstrată prin aceea că diferitele instrumente ale metodei contabilităţii: bilanţul, contul, balanţa de verificare, etc., pot fi considerate modele matematice de reflectare a relaţiilor dintre fenomenele şi procesele economice studiate de contabilitate. Nu greşesc cu nimic dacă afirm că, dezvoltarea unor ramuri ale matematicii moderne, cum sunt Matematicile economice-matriceale, au găsit în instrumentele de bază ale contabilităţii create de secole: bilanţul, contul şi balanţa de verificare (concepte proprii ale contabilităţii), o serie de sistematizări şi structurări deja create, care se identifică cu structurile modelului calculului matriceal, lucru ce deschide drumul spre utilizarea cu eficienţă a prelucrării datelor contabilităţii cu ajutorul tehnicii electronice de calcul, ea însăşi produs al matematicii.

În teoria şi practica sa, contabilitatea este călăuzită de legităţi proprii: dubla reprezentare, dubla înregistrare şi autocontrolul transformărilor echivalente, care se înfăptuiesc prin intermediul a trei instrumente specifice: bilanţul, contul şi balanţa de verificare, neîntâlnite la vreo altă ştiinţă, constituie principiile de bază ale contabilităţii.

A nu respecta cu stricteţe aceste legităţi, înseamnă a te abate de la realitatea economică, lăsând loc unor influenţe străine care duc la denaturarea realităţii, la interpretarea eronată, la minimalizarea contabilităţii ca ştiinţă.

În existenţa ei milenară contabilitatea a fost definită ca: ştiinţă, artă, tehnică, joc social şi altele, care au golit-o de conţinut, au sustras atenţia de la problemele specifice contabilităţii, punând chiar sub semnul întrebării caracterul ştiinţific al cunoaşterii contabile.

Din păcate, asemenea încercări există şi astăzi. Toate cărţile străine de contabilitate, de la care ne inspirăm şi multe din cele scrise recent de autori români, acordă spaţii largi unor capitole cum sunt: „Informaţie contabilă în diagnostic financiar", „Analiza financiară", „Analiza financiară statică", „Tabloul de trezorerie", „Tabloul utilizării resurselor", „Tabloul afectării rezultatului", „Tabloul fluxurilor de trezorerie", „Analiza documentelor sociale", şi altele. Sigur, toate aceste capitole sunt necesare pregătirii economiştilor, dar ele fac parte din obiectul de studiu al altor discipline.

Din cele prezentate până acum a rezultat că, contabilitatea este o ştiinţă matură, care face parte din grupa ştiinţelor economice de gestiune, aparţinând marii familii a ştiinţelor sociale. Astfel, ca domeniu ştiinţific propriu, contabilitatea dispune de un summum de cunoştinţe care-i clădesc edificiul, fiind concepută ca o construcţie ierarhică de adevăruri, enunţuri cu un grad înalt de generalitate sub formă de principii contabile. Legile după care se călăuzeşte contabilitatea sunt legi universale. Contabilitatea a apărut odată cu Matematica, din nevoia oamenilor de raţionalitate. Numeroase izvoare istorice demonstrează acest lucru. De exemplu, în *Cartea legilor lui Manu*, scrisă în India, în limba Manova-Dharma-Sastra, anul 3200 î.e.n. sunt prezentate legile care reglementau activitatea comercială, iar în articolul 333 se termină dispoziţiile privitoare la Vaisya, un comerciant şi agricultor, căruia i se preciza „să facă toate eforturile ca să-şi mărească averea în mod legal". Din conţinutul celorlalte articole rezultă cu claritate o serie de termeni, cum sunt: împrumut, dobândă etc.... precum şi vechimea termenilor de DEBIT şi CREDIT – prin excelenţă, termeni contabili.

Dacă reluăm studiul privind clasificarea ştiinţelor, reamintim. Există ştiinţe naturale, care au la bază legi naturale, eterne, care nu pot fi controlate de om şi există ştiinţe sociale, controlate de om, care au un caracter istoric. În cadrul acestora există ştiinţe permanente şi universale, aşa cum au fost prezentate Matematicile cu subdiviziunile şi celelalte ştiinţe sociale care au caracter istoric – trecător, în care este inclusă şi contabilitatea.

Cercetând istoria contabilităţii şi istoria matematicii se constată că ambele au apărut odată cu societatea omenească, din nevoia de raţionament, au dăinuit timpului şi probabil vor dispare odată cu dispariţia societăţii omeneşti. Ele sunt clădite pe adevăruri absolute, creaţie abstractă a minţii omeneşti. Astfel, dubla reprezentare simbolizată ACTIV = PASIV; dubla înregistrare simbolizată DEBIT = CREDIT, autoverificarea înregistrărilor contabile, simbolizată: TOTAL SOLDURI DEBITOARE = TOTAL SOLDURI CREDITOARE, TOTAL RULAJE DEBITOARE = TOTAL RULAJE CREDITOARE ŞI TOTAL SUME DEBITOARE = TOTAL SUME CREDITOARE – sunt categorii proprii contabilităţii, verificate în viaţă de practica milenară, sunt adevăruri de netăgăduit, permanente şi universale aşa cum sunt adevărurile

matematicii privind legea numerelor întotdeauna 1 = 1, sau orice combinaţie de numere, de exemplu.

Sunt adevăruri care ne îndreptăţesc să precizăm că locul contabilităţii este în cadrul ştiinţelor sociale permanente şi universale alături de Matematici şi celelalte ştiinţe bazate pe adevăruri absolute.

Care sunt? cum acţionează principiile contabilităţii? sunt probleme care fac obiectul prezentului curs.

CAPITOLUL II
OBIECTUL ŞI METODA CONTABILITĂŢII

2.1. Obiectul contabilităţii

2.1.1. Definirea obiectului contabilităţii

Contabilitatea, disciplină ştiinţifică independentă, are un obiect propriu de cercetare, prin care se deosebeşte de celelalte ştiinţe.

Dintotdeauna, la baza obiectului de studiu, a fost pus *patrimoniul întreprinderii*, aparţinând unei persoane fizice sau juridice.

În general, prin *patrimoniu* se înţelege totalitatea bunurilor aparţinând unei persoane fizice sau juridice dobândite în cadrul relaţiilor de drepturi şi obligaţii.

Din această definiţie a patrimoniului rezultă că acesta este format din două elemente interdependente: *persoana* fizică sau juridică care poartă denumirea de subiect, titular de patrimoniu sau proprietar, şi *relaţiile de drepturi şi obligaţii* în cadrul cărora au fost procurate aceste bunuri.

În ceea ce priveşte bunurile economice, ca obiecte de drepturi şi obligaţii, acestea formează *averea*, adică acea parte a patrimoniului cu conţinut concret, material, determinate fizic şi economic. Fizic, în structura bunurilor economice, se cuprind, în mare, următoarele: a) *bunurile materiale* sub forma maşinilor, utilajelor, instalaţiilor, clădirilor, construcţiilor, mijloacelor de transport, etc.; b) *serviciile* de diverse categorii; c) *avuţia spirituală* disponibilă şi refolosibilă cum este: stocul de ştiinţă şi tehnologie, cultură şi civilizaţie, stocul de informaţii, şi d) *alte bunuri* atrase în circuitul economic, cum sunt: solul, zăcămintele, bogăţiile naturale etc.

Determinarea economică a bunurilor rezultă din cele două componente ale lor: *valoarea de utilitate*, dată de faptul că ele sunt create în scopul de a satisface anumite nevoi ale oamenilor, şi *valoarea*, adică sunt evaluate, exprimate în bani, ceea ce creează posibilitatea de a fi schimbate în cadrul circuitului marfă-bani.

În ceea ce priveşte cel de al doilea aspect sub care se reflectă patrimoniul – relaţiile de drepturi şi obligaţii, acesta are următoarele semnificaţii:

Relaţiile de drepturi au în vedere situaţia în care titularul de patrimoniu – proprietarul – îşi procură o parte din avere din resursele proprii, bunurile respective îi aparţin de drept, iar partea respectivă din patrimoniu poartă denumirea de *patrimoniu propriu*.

Relaţiile de obligaţii au în vedere situaţia în care titularul de patrimoniu – proprietarul – îşi procură o parte din avere din resurse aparţinând altor persoane

fizice sau juridice, bunurile respective nu îi aparţin de drept, echivalentul valoric al acestora trebuie restituit proprietarilor, fapt pentru care partea corespunzătoare de patrimoniu poartă denumirea de *patrimoniu străin*.

PATRIMONIUL

AVEREA (BUNURI ECONOMICE)	PATRIMONIUL PROPRIU (DREPTURI)
	PATRIMONIUL STRĂIN (OBLIGAŢII)

Fig. nr. 2.1. Structura de ansamblu a patrimoniului

Din punct de vedere contabil, patrimoniul trebuie considerat a fi o entitate cuprinzând elemente, materiale şi nemateriale care pot fi exprimate valoric şi care îşi pierd individualitatea atunci când alcătuiesc o unitate indivizibilă.

Din punct de vedere juridic, prin noţiunea de *persoană* se înţelege oricine care poate fi capabil să aibă drepturi şi obligaţii; astfel, persoanele se împart în *persoane fizice* şi *persoane juridice*.

Patrimoniul persoanei fizice este format din bunurile dobândite în proprietate personală din veniturile obţinute din muncă remunerată şi drepturile de creanţă.

Persoana juridică, numită şi persoana morală, poate fi o organizaţie economică, întreprindere sau instituţie publică, de stat, sau o întreprindere de tip asociativ: societăţi comerciale[1], asociaţii etc. Patrimoniul unei *persoane publice* cuprinde bunurile repartizate din fondul unic al proprietăţii de stat, atribuite numai în administrare directă, iar patrimoniul unei *persoane asociaţie* cuprinde bunurile care aparţin membrilor asociaţi, folosite în comun în scopul desfăşurării unei activităţi şi obţinerii unui profit.

Persoanele dispar în împrejurări diferite după felul lor. Persoanele fizice dispar când încetează de a exista. Persoanele juridice dispar prin desfiinţare, divizare sau comasare.

Întreg patrimoniul ţării se află în posesia diverselor persoane fizice sau juridice, atras asupra lor în cadrul relaţiilor de drepturi şi obligaţii, fiecare aducându-şi contribuţia la utilizarea lui în bune condiţii, asigurând reproducţia acestuia şi totodată integritatea lui.

Specificul obiectului de studiu al contabilităţii faţă de alte discipline ştiinţifice constă în faptul că ea, contabilitatea, studiază echilibrul global, extern şi echilibrul intern al patrimoniului. Ambele trăsături au o caracteristică comună şi anume că patrimoniului este studiat în expresie valorică ceea ce dă posibilitatea

[1] Conform Legii societăţilor comerciale nr.31/17 nov. 1990 societăţile comerciale constituite în România sunt: societate în nume colectiv, societate în comandită simplă, societate în comandită pe acţiuni, societate pe acţiuni şi societate cu răspundere limitată.

cunoaşterii cantitative şi calitative, static şi dinamic a acestuia precum şi modul de gestionare a sa. Şcoala românească actuală de contabilitate a precizat cu claritate principalele trăsături ale obiectului contabilităţii, acestea fiind: contabilitatea studiază patrimoniul în expresie valorică; contabilitatea studiază modul de gestionare a patrimoniului; contabilitatea studiază echilibrul patrimoniului.

a) *Contabilitatea se ocupă cu reflectarea în expresie valorică a patrimoniului*. Ea înregistrează, în condiţiile concrete de loc şi de timp, circuitul elementelor patrimoniale, măsoară şi calculează în expresie valorică mărimea elementelor patrimoniale şi dezvăluie prin analiză şi control în ce măsură se asigură integritatea materială şi gestionarea eficientă a acestor valori. Starea patrimoniului este reflectată de contabilitate prin stocurile şi soldurile valorilor componente prin intermediul unor procedee specifice de lucru.

Mişcarea patrimoniului este reflectată de contabilitate prin operaţiile de intrări şi ieşiri, în şi din patrimoniu, precum şi a proceselor economice interne prin care se transformă intrările în ieşiri, modificând în acelaşi timp şi starea lor iniţială.

b) *Contabilitatea studiază modul în care se asigură gestionarea patrimoniului*. Pe baza informaţiilor furnizate de contabilitate se fundamentează deciziile referitoare la investiţia şi finanţarea, utilizarea şi recuperarea valorilor patrimoniale. Totodată, prin contabilitate se organizează controlul privind realizarea deciziilor, se asumă drepturi şi obligaţii, se stabilesc răspunderi cu privire la gospodărirea, integritatea şi dezvoltarea patrimoniului. De asemenea, în plan juridic, contabilitatea este folosită ca instrument de cunoaştere şi respectare a normelor referitoare la conservarea, administrarea şi dreptul de dispoziţie asupra patrimoniului.

c) *Contabilitatea studiază echilibrul global al patrimoniului*. Aşa cum s-a arătat, patrimoniul reprezintă un complex de drepturi şi obligaţii cu respectivele lor obiecte de drepturi şi obligaţii exprimabile în bani. În cadrul acestui tot se crează un echilibru între bunurile economice, pe de o parte, şi drepturile şi obligaţiile cu valoare economică, pe de altă parte, care poate fi scris sub forma unei egalităţi, cunoscută sub denumirea de ecuaţia de echilibru a patrimoniului:

BUNURI ECONOMICE = DREPTURI + OBLIGAŢII

PATRIMONIUL NET (DREPTURI) = BUNURI ECONOMICE – OBLIGAŢII (PATRIMONIUL STRĂIN)

PATRIMONIUL STRĂIN (OBLIGAŢII) = BUNURI ECONOMICE DREPTURI – (PATRIMONIUL NET)

Pornind de la ecuaţia echilibrului patrimonial global se pot face diverse combinaţii, astfel se determină patrimoniul net şi patrimoniul străin.

Pentru determinarea gradului de autonomie sau independenţă financiară a titularului de patrimoniu, ecuaţia de echilibru patrimonial trebuie să ia forma unei inecuaţii, adică partea de drepturi să fie întotdeauna mai mare decât cea de

obligaţii. Numai în această situaţie un titular de patrimoniu este independent din punct de vedere economic şi financiar. În aceste condiţii el are posibilitatea să-şi onoreze din bunurile disponibile toate datoriile faţă de terţi.

Echilibrul global al patrimoniului este expresia dublei determinări a patrimoniului, de bunuri economice ca purtători materiali ai proprietăţii şi de drepturi şi obligaţii ca expresie a raporturilor de proprietate cu privire la aceste bunuri. Bunurile economice, ca obiecte de drepturi şi obligaţii, formează substanţa economică a patrimoniului, iar drepturile şi obligaţiile indică modul de apropiere ca posesiune, sau cauza stăpânirii acestei substanţe.

Contabilitatea are menirea să înregistreze starea în clipa în care se naşte, şi apoi să înregistreze evenimentele economice care au loc şi care produc schimbări în conţinutul patrimoniului. Activitatea economică este un lanţ de evenimente de dare – primire, transformare de materie, de creare sau modificare de utilităţi, prestare sau folosire de servicii, toate urmate de un rezultat. În consecinţă, orice proces economic organizat este simultan consumator de bunuri şi producător de rezultate.

În mod distinct în obiectul contabilităţii este studiat şi echilibrul specific proceselor sau activităţilor economice interne care produc transformări cantitative şi calitative în volumul şi structura patrimoniului. Efortul efectuat este măsurat de contabilitate prin noţiunea de *cheltuieli*, iar efectul obţinut prin noţiunea de *venituri*. Echilibrul specific proceselor economice transformatoare este oglindit la nivelul obiectului contabilităţii ca o relaţie între cheltuieli şi venituri, şi implicit a unui rezultat obţinut din compararea veniturilor cu cheltuielile. Rezultatul net obţinut poate fi *profit* (beneficiu) când veniturile sunt mai mari decât cheltuielile, sau *pierdere* când veniturile sunt mai mici decât cheltuielile.

Astfel, dacă se notează:

– R = rezultatul net

– B = beneficiul (profitul)

– P = pierderea

– Ch = cheltuielile, se obţin relaţiile:

I $\boxed{R = B \text{ sau } P}$ a) $\boxed{B = V > Ch}$ b) $\boxed{P = V < Ch}$

II $\boxed{V = Ch \pm R}$

Relaţia II este cunoscută în contabilitate sub denumirea de ecuaţia *echilibrului intern al patrimoniului*.

Reluând ecuaţia de echilibru a patrimoniului din momentul t_0 şi o corectăm cu ecuaţia echilibrului intern al patrimoniului, ajungem la ecuaţia de echilibru în momentul t_1, astfel:

$\boxed{BE = D + O + B}$ sau $\boxed{BE + P = D + O}$

care poate fi denumită *ecuaţia de echilibru dinamic al patrimoniului*.

În baza analizei de mai sus se poate defini obiectul de studiu al contabilităţii, astfel: *obiectul contabilităţii* constă în evidenţa, calculul, analiza şi controlul în expresie valorică a patrimoniului în mod static şi dinamic, cu evidenţierea raporturilor de proprietate şi financiare în care se află acesta, precum şi a rezultatelor obţinute prin utilizarea sa.

2.1.2. Categorii specifice obiectului contabilităţii

Pentru cunoaşterea şi gestionarea patrimoniului contabilitatea foloseşte o serie de categorii proprii obiectului ei de studiu, cum sunt: activul, pasivul, cheltuielile şi veniturile.

Activul şi pasivul sunt categorii globale, specifice relaţiilor de investire şi finanţare a elementelor patrimoniale, iar cele de cheltuieli şi venituri sunt specifice relaţiilor de transformare a elementelor patrimoniului în cadrul proceselor economice interne organizate în cadrul întreprinderilor titulare de patrimoniu.

2.1.2.1. Activul şi pasivul unităţii patrimoniale

Activul patrimonial cuprinde mijloacele economice ca avere concretă şi drepturile de creanţă, iar pasivul patrimonial cuprinde sursele de provenienţă, proprii şi străine.

Structurile de activ şi pasiv au fost iniţial noţiuni juridice, fiind adoptate şi folosite în concepţie contabilă începând din secolul al XV-lea.

Ortolan[2] arată că „înainte noţiunea juridică de activ reprezenta o persoană sau un subiect având obligaţiuni sau datorii, iar pasivul reprezenta o persoană sau un subiect având drepturi".

Rezultă că noţiunile de activ şi pasiv sunt menţinute prin tradiţie şi au un caracter convenţional.

Pentru fundamentarea teoretică a activului şi pasivului de-a lungul timpului s-au formulat mai multe teorii, predominante fiind cele juridică, financiară şi economică.

Astfel, după teoria juridică, activul reprezintă bunurile economice ca obiecte de drepturi şi obligaţii, iar pasivul reprezintă drepturile şi obligaţiile titularului de patrimoniu. După teoria financiară, activul reprezintă valorile economice, bunurile în care s-au investit fondurile întreprinderii, iar pasivul reflectă finanţarea acestor fonduri (proprie sau străină). După teoria economică activul şi pasivul sunt interpretate prin prisma categoriei economice de capital. Astfel, activul reflectă modul de întrebuinţare a capitalului, iar pasivul reflectă modul de provenienţă a capitalului în cadrul raporturilor de proprietate (capital propriu sau şi capital străin).

O variantă a teoriei economice este cea elaborată în ţara noastră de către profesorul Ion Evian în lucrarea „*Contabilitatea dublă*", Bucureşti 1946, care fundamentează activul şi pasivul pe categorie de mijloace economice. El spune:

[2] M.Ortolan, *Explication historique des Institute* Ed. II, Paris 1870, p. 554.

„Activul prin conţinutul său dă expresie averii întreprinderii, iar pasivul, capitalului întreprinderii. Averea şi capitalul fiind două laturi ale aceleaşi categorii şi anume, mijloacele cu care este înzestrată întreprinderea".

Datorită intereselor multiple la care trebuie să răspundă contabilitatea de ordin juridic, informaţional, gestionar şi fiscal, atât în teorie cât şi în practică cele trei interpretări acordate structurilor de activ şi de pasiv nu sunt suficiente, decât considerate împreună. Astfel, azi, activul şi pasivul sunt interpretate şi definite prin prisma a două categorii economice: mijloace economice şi surse de finanţare.

Mijloacele economice formează conţinutul activului, iar sursele de finanţare, conţinutul pasivului. *Mijloacele economice* reflectă bunurile economice privite sub aspectul utilităţii şi funcţionalităţii, valorificării lor în activitatea întreprinderii. Dar într-o altă viziune, ele desemnează modul de utilizare a capitalului sau modul de investire a fondurilor. *Sursele de finanţare* evidenţiază raporturile de proprietar în cadrul cărora se dobândesc bunurile economice ca obiecte de drepturi şi obligaţii. Astfel interpretate, sursele de finanţare arată finanţarea capitalului sau modul de procurare a fondurilor.

2.1.2.1.1. **Structurile patrimoniale de activ**

Conţinutul activului unităţii patrimoniale a întreprinderii sunt stabilite în baza a două criterii: modul de valorificare şi gradul de lichiditate ale mijloacelor economice.

Modul de valorificare se referă la felul în care participă la procesul de producţie, în care se consumă şi îşi transmit valoarea asupra produselor obţinute, inclusiv la felul cum se asigură reproducţia lor. Astfel, mijloacele economice utilizate într-o unitate patrimonială pot fi de două categorii: unele care au o durată mare de funcţionare şi care se consumă şi se valorifică în mod treptat pe parcursul mai multor cicluri de exploatare, şi altele care se consumă dintr-odată şi care trebuie reînnoite cu exemplare noi în fiecare ciclu de exploatare.

Prin *lichiditate* se are în vedere capacitatea fiecărui mijloc economic de a parcurge calea normală a ciclului de exploatare până la transformarea lui în bani. Timpul necesar sau *gradul de lichiditate* este termenul în care un bun economic sau un drept poate fi transformat în bani lichizi în cursul circuitului lor.

Din punctul de vedere al criteriilor menţionate (valorificarea şi lichiditatea), se pot delimita următoarele structuri de activ: active fixe şi active circulante.

Activele fixe numite şi *imobilizări* sau active imobilizate cuprind acele categorii de bunuri care au o existenţă durabilă în întreprindere şi care nu se consumă la prima utilizare. În cadrul acestora se cuprind următoarele mari mase patrimoniale: imobilizări corporale, imobilizări necorporale şi imobilizări financiare.

Imobilizările corporale cuprind acele bunuri materiale (corporale, tangibile) care participă la procesul muncii cu întreaga lor valoare de utilitate dar care se consumă şi îşi transmit în mod treptat valoarea asupra costurilor noilor produse. Ele participă la mai multe cicluri de exploatare îndeplinindu-şi funcţia continuu şi

repetat fără a se integra în conţinutul marterial al noilor bunuri obţinute. Ceea ce se transmite este numai valoarea lor. În aceste condiţii valorificarea, implicit reproducţia imobilizărilor corporale se realizează pe calea amortizării, adică prin includerea în cheltuieli a unor cote-părţi din valoarea lor.

Ca valori de utilitate (întrebuinţare) imobilizările corporale se împart în două mari grupe: terenuri şi mijloace fixe.

Terenurile sunt o categorie aparte de imobilizări corporale şi cuprinde: terenurile agricole şi silvice, terenurile pentru construcţii, amenajările de terenuri şi alte categorii.

Mijloacele fixe din punct de vedere contabil cuprind acele bunuri care au o durată de utilizare mai mare de un an şi o valoare mai mare decât limita prevăzută de lege[3]. Acele bunuri care nu îndeplinesc cumulativ aceste două condiţii, având numai o durată de folosire mai mare şi o valoare mai mică decât limita prevăzută de lege, sau au o valoare mai mare decât limita prevăzută de lege şi o durată de folosire mai mică de un an, sunt încadrate în categoria mijloacelor circulante materiale sub denumirea de obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată, echipament de protecţie sau de lucru, cazarmament etc. Din grupa mijloacelor fixe fac parte următoarele categorii mai importante: clădiri, construcţii speciale, maşini, utilaje, instalaţii, aparate de măsură control şi reglare, mijloace de transport, animale, plantaţii, unelte, accesorii de producţie şi inventar gospodăresc.

Imobilizările necorporale sau nemateriale, sunt imobilizări care nu se concretizează în bunuri fizice, ci într-un document juridic sau comercial care atestă drepturi ale întreprinderii. În mod concret în imobilizările necorporale se cuprind: cheltuielile de constituire a societăţii, cheltuielile de cercetare dezvoltare, concesiunile, brevetele, licenţele, mărcile de fabrică, alte drepturi şi valori similare, programele informatice şi fondul comercial.

Concesiunea, este o convenţie prin care o persoană fizică sau juridică dobândeşte dreptul de a exploata anumite servicii publice sau anumite bunuri ale statului.

Marca de fabrică, reprezintă sume investite de către întreprindere pentru a face ca produsele ei să se deosebească de produsele similare ale altora.

Brevetul, este actul prin care se recunoaşte unei persoane dreptul de a exploata exclusiv un anumit produs (al cărui autor este).

Licenţa, este dreptul câştigat de o altă persoană de a exploata un brevet de invenţie prin cumpărarea acestuia.

Fondul comercial, este denumirea dată dreptului suplimentar, peste valoarea bunurilor închiriate, cuvenit proprietarului pentru existenţa unor condiţii deosebite, care pot aduce un avantaj material închirietorului.

Amortizarea imobilizărilor necorporale se realizează prin încorporarea anuală în cheltuieli a unei părţi din valoarea acestora de minimum 20%.

Imobilizările financiare, cuprind valorile patrimoniale sub formă de participaţie la capitalul permanent al altor societăţi, precum şi titlurile de credit pe termen lung.

---

[3] În prezent limita minimă este de 1.000.000 lei.

Participaţie, acest termen este sinonim cu sistemul participării unei societăţi la formarea capitalului altei societăţi prin cumpărarea acţiunilor acesteia din urmă.

Titlurile de participare sunt documente de valoare care atestă dreptul cuvenit posesorului lor şi apar sub formă de acţiuni, părţi sociale şi creanţe ataşate participaţiilor.

Acţiunile, sunt hârtii de valoare care constituie titlu ce atestă participarea la capitalul unei societăţi şi care dă dreptul deţinătorului să primească dividende.

Dividendele, sunt cote-părţi repartizate din beneficiile obţinute de societăţile comerciale unde titularul de patrimoniu deţine titluri de participare.

Părţile sociale, reprezintă valoarea bunurilor aduse ca aport în societate pentru formarea capitalului acesteia.

Creanţe ataşate participaţiilor reprezintă drepturi ale întreprinderii născute din relaţiile de acordare de împrumuturi întreprinderilor la care deţin titluri de participare.

Titlurile de credit pe termen lung sunt credite pe termen lung, sub forma obligaţiunilor cu venit fix plasate de titularul de patrimoniu în capitalul altor societăţi comerciale. Aceste credite sunt rambursate la termen fix, iar amortizarea acestora se realizează sub forma dobânzilor.

Obligaţiunile sunt hârtii de valoare care conferă posesorului lor calitatea de creditor al unei societăţi şi dreptul de a primi pentru suma împrumutată un venit fix sub formă de dobândă.

Activele circulante sunt acele bunuri economice care se caracterizează prin faptul că participă la procesul de producţie cu întreaga lor valoare de utilitate şi valoare şi care se consumă şi îşi transmit dintr-o dată valoarea de utilitate şi valoarea asupra noului produs.

Din punct de vedere economic şi financiar, activele (mijloacele) circulante se caracterizează prin aceea că se află într-o continuă fluenţă valorică, ele îşi schimbă forma naturală şi funcţională (marfă, bani, creanţe) în cadrul stadiilor circuitului economic (aprovizionare, producţie, desfacere). Cu ocazia finalizării fiecărui ciclu de exploatare, diferitele forme concrete de mijloace circulante sunt înlocuite continuu cu exemplare noi de acelaşi fel.

Sub aspectul lichidităţii, caracteristica de bază a activelor circulante este aceea că durata ciclului de exploatare este mai mică de un an: ele intră şi ies, în şi din unitate de mai multe ori, sau cel puţin o dată în cursul unui exerciţiu financiar.

În funcţie de forma concretă pe care o îmbracă şi de funcţia pe care o îndeplinesc în cadrul ciclurilor de exploatare, activele circulante se împart în: mijloace circulante materiale, mijloace circulante în decontare şi mijloace circulante băneşti.

a) *Mijloacele circulante materiale*, numite şi stocuri şi producţie în curs de execuţie, reprezintă acele valori economice care îmbracă forma sau îndeplinesc funcţia de materii prime şi materiale, producţia în curs de execuţie, produse finite, mărfuri şi ambalaje. Ele intervin în ciclul de exploatare al întreprinderii pentru a fi consumate în primele faze de fabricaţie ca materii prime şi materiale, sau pentru a fi vândute în situaţia în care au starea de mărfuri sau produse finite.

În sfera mijloacelor circulante materiale se mai includ şi obiectele de inventar de mică valoare sau scurtă durată, echipamentul de protecţie (protejează sănătatea), echipamentul de lucru (protejează îmbrăcămintea), îmbrăcămintea specială, accesoriile de pat, sculele, instrumentele, mecanismele şi verificatoarele cu destinaţie specială.

b) *Mijloacele circulante băneşti* sau plasamentele de trezorerie şi disponibilităţi băneşti sunt acele valori economice care îmbracă forma sau îndeplinesc funcţia de bani. Structural ele se pot găsi sub formă de plasamente de trezorerie, disponibilităţi băneşti şi alte valori.

Plasamentele de trezorerie reprezintă titluri de valoare cumpărate temporar de către titularul de patrimoniu pentru a fi distribuite salariaţilor, vândute terţilor sau pentru a fi distruse.

Disponibilităţi băneşti sunt mijloace care îmbracă efectiv forma de bani, fiind delimitate în: numerar în casierie, disponibil în conturi curente şi de disponibil, disponibil bănesc în devize liber convertibile, acreditive, carnete de cecuri cu limită de sumă.

Alte valori delimitează acele active existente în casieria întreprinderii care îmbracă forma concretă de timbre poştale şi fiscale, tichete de călătorie, bilete de tratament şi odihnă.

c) *Mijloacele circulante în decontare*, numite şi *creanţele* întreprinderii, reprezintă valori economice avansate temporar de titularul de patrimoniu altor persoane fizice sau juridice şi pentru care urmează să primească un echivalent valoric.

Toate persoanele fizice sau juridice care au beneficiat de o valoare avansată urmând să dea echivalentul corespunzător sunt denumite generic prin noţiunea de *debitori*.

Debitorii întreprinderii sub forma creanţelor din vânzări sunt delimitate în contabilitate prin structurile de *clienţi* şi efecte de primit, sau efecte comerciale. Creanţele care nu aparţin propriu-zis ciclului de exploatare sunt delimitate prin structura *decontări cu asociaţii* pentru acţiunile subscrise şi nevărsate încă şi pentru aportul social subscris şi nedepus încă şi *alţi debitori*: pentru debitori din avansuri spre decontare, debitori din reclamaţii şi litigioşi, debitori din pagube aduse patrimoniului.

În structura creanţelor un loc aparte îl ocupă categoria *efecte de primit*. Efectele de primit, sau efecte comerciale sunt titluri de valoare sub formă de trată, bilet de ordin, cec şi warant, negociabile care fac dovada unei creanţe într-o sumă determinată şi plătibilă imediat sau într-un termen scurt. De exemplu, dacă întreprinderea a cumpărat materiale de la un furnizor, acestea pot fi plătite într-un timp relativ scurt faţă de termenul prevăzut în contract, astfel: fie furnizorul trimite o dată cu factura, o trată, care dacă este acceptată (semnată), poate fi depusă la bancă şi furnizorul îşi încasează imediat contravaloarea materialelor, fie

clientul din proprie iniţiativă emite un bilet de ordin pe numele furnizorului, care, de asemenea, dacă este depus la bancă furnizorul îşi încasează imediat contravaloarea materialelor. Efectele comerciale sub formă de trată sau bilet de ordin mai poartă denumirea generică de cambie. Cambia sub denumirea de trată este emisă din iniţiativa furnizorului, iar cambia sub denumirea de bilet de ordin este emisă la iniţiativa clientului (debitorului).

Cambiile acceptate pot fi decontate imediat de bancă sau pot fi vândute la bursă sub forma hârtiilor de valoare.

Titlu de valoare este un înscris, imprimat, semnat, transmisibil şi negociabil care face dovada tranzacţiilor financiare şi a cărui posesiune conferă drept de asociere sau drept de creanţă.

Trata este cambia prin care o persoană fizică sau juridică în calitate de creditor dispune unui debitor al său să plătească o sumă de bani unei alte persoane la data şi locul stabilit.

Biletul la ordin este cambia emisă de debitor în favoarea unui creditor prin care dispune să se plătească o sumă de bani la o anumită dată şi într-un anumit loc.

Cecul reprezintă un document prin care o persoană (emitentul) dă ordin băncii sale de a plăti la vedere unui beneficiar o sumă determinată.

Warantul este chitanţa eliberată celui care depune bunuri în păstrare la un magazin de interes general (depozit), constituind titlu de proprietate asupra bunurilor, folosind ca hârtie de valoare negociabilă, sau la obţinerea de credit pe gaj.

Gajul este garanţia reală care constă în afectarea unui bun aparţinând debitorului sau altei persoane pentru garantarea executării obligaţiei, creditorul având dreptul de a fi plătit, în caz de neexecutare, din preţul obţinut prin vânzarea silită a bunului.

2.1.2.1.2. **Structuri patrimoniale de pasiv**

Pasivul prin componenţa sa reflectă modul de finanţare a mijloacelor economice şi gradul de exigibilitate al surselor de finanţare.

Finanţarea mijloacelor economice se referă la modul de dobândire economică şi susţinere financiară a activului titularului de patrimoniu. Pentru procurarea mijloacelor economice, o întreprindere foloseşte finanţarea proprie şi finanţarea străină.

Finanţarea proprie a unei întreprinderi este făcută de proprietarul ei, care aduce contribuţia sa materială sub formă de *capital personal* – în cazul întreprinderilor private, sau *capital social* – în cazul societăţilor, la care se mai adaugă unele resurse proprii cum sunt: rezervele, fondurile, profitul, etc.

Finanţarea străină, este asigurată de terţa persoană în raport cu titularul de patrimoniu, care-i împrumută capitalurile sub diferite forme juridice, cum sunt: creditele bancare, împrumuturile pe bază de titluri şi datoriile în curs de decontare.

Corespunzător celor două categorii de finanţări, sursele de finanţare se împart în surse proprii şi surse străine.

Exigibilitatea surselor de finanţare se referă la termenul lor de decontare. Acest termen, în cazul capitalului propriu operează în momentul lichidării patrimoniului, iar în cazul datoriilor, termenul de scadenţă poate fi mai mare sau mai mic decât exerciţiul financiar, după cum datoriile sunt pe termen lung sau pe termen scurt.

În funcţie de gradul de exigibilitate, sursele de finanţare se împart în surse permanente şi surse curente. Sursele permanente sunt formate din sursele proprii şi sursele străine pe termen lung, iar sursele curente sunt corespunzătoare datoriilor pe termen scurt.

a) ***Sursele proprii,*** sunt denumite şi capital propriu şi corespund finanţării proprii a mijloacelor aflate în circuitul patrimonial al întreprinderii. Din structura acestora fac parte: capitalul propriu, subvenţiile de capital, primele legate de capital, diferenţele din reevaluare, rezervele, fondurile, profitul, provizioanele.

Capitalul propriu, este sursa proprie permanentă. Acesta are un caracter avansabil. El se constituie la înfiinţarea întreprinderii, fiind condiţia de existenţă şi funcţionare a acesteia. La întreprinderile private individuale, formarea capitalului propriu are loc pe calea aportului personal, la întreprinderile asociative prin aportul în bani şi sub formă de bunuri aduse de asociaţi, iar în societăţile pe acţiuni prin aportul în natură şi prin subscrierea de acţiuni.

În timpul funcţionării societăţii, capitalul propriu se poate majora prin emisiunea de acţiuni noi reprezentative de aporturi noi în bani şi în natură, precum şi printr-o serie de operaţiuni interne, cum sunt: încorporarea rezervelor, primelor şi diferenţelor din reevaluare în capital, prin asimilarea fondului de investiţii, precum şi cotele-părţi din profit repartizate la capital.

Reducerea capitalului unei societăţi se efectuează prin rambursarea către acţionari a unei părţi din capital atunci când societatea consideră capitalul disproporţionat în raport cu activitatea sa. De asemenea, reducerea capitalului poate avea loc prin acoperirea pierderilor înregistrate anterior.

O altă operaţie specifică capitalului este cea de amortizare. Amortizarea capitalului constă în a rambursa acţionarilor depunerile fără ca prin aceasta să se diminueze capitalul. Rambursarea se realizează prin afectarea unei părţi din profit sau prin utilizarea rezervelor constituite anterior din profit în acest scop.

Subvenţiile de capital sunt obţinute de la bugetul de stat pentru finanţarea unor investiţii la care este interesat şi statul şi pentru compensarea unor importuri-exporturi deficitare.

În strânsă corelaţie şi în completarea capitalului propriu, întreprinderea mai constituie în mod curent, în funcţie de nevoi, o serie de *fonduri proprii* cu scop determinat şi caracter consumabil. Asemenea fonduri pot fi: fondul de dezvoltare, fondul de participare la profit, alte fonduri. Crearea acestor fonduri are loc în fiecare an prin autofinanţare, adică prin repartizarea unor cote-părţi din profit, iar utilizarea lor se face în scopul acoperirii cheltuielilor privind dezvoltarea unităţii, stimularea salariaţilor, acoperirea unor nevoi sociale.

Rezervele se constituie în scopul conservării capitalului în anii în care exerciţiul financiar se încheie cu pierderi. Acestea se constituie tot pe calea autofinanţării.

Provizioanele se constituie în scopul acoperirii pierderilor pentru riscuri şi cheltuieli, pentru deprecierea valorii activelor şi pentru creşterea valorii pasivelor. Ele se formează tot pe calea autofinanţării, prin includerea unor cote-părţi în cheltuieli.

Primele legate de capital se constituie în scopul completării capitalului propriu şi se formează prin autofinanţare, prin includerea în preţul de vânzare al acţiunilor când valoarea de emisie este superioară valorii nominale a acestora. Primele constituite sunt utilizate în scopul majorării capitalului şi a rezervelor.

Diferenţele de reevaluare se constituie în scopul compensării pierderilor din devalorizarea imobilizărilor, prin includerea în preţurile de înregistrare a acestora a diferenţelor între valoarea de înregistrare şi valoarea actuală stabilită cu ocazia reevaluării potrivit unor dispoziţii legale. Diferenţele constituite sunt folosite în scopul majorării capitalului propriu.

Prin asimilare, reprezintă surse proprii şi *profiturile* obţinute în exerciţiul financiar curent sau cele obţinute în anul precedent, dar nerepartizate. Această sursă are un caracter provizoriu. În momentul repartizării profiturilor, sursa provizorie se transformă, după caz, în fonduri cu scop determinat sau în rezerve.

b) ***Sursele străine,*** denumite şi datorii, obligaţii sau capital străin, exprimă fondurile sau capitalurile furnizate de terţi pentru care unitatea patrimonială trebuie să restituie echivalentul valoric sau să acorde o prestaţie. Acestea cuprind împrumuturile acordate de bănci sau alte instituţii de creditare, precum şi datoriile create în cadrul relaţiilor de decontare ale unităţii cu alte persoane fizice şi juridice.

Sursele străine sunt prezente şi funcţionează din momentul naşterii obligaţiilor faţă de terţi şi până în momentul rambursării (în cazul creditelor) şi a plăţii (în cazul datoriilor generate de relaţiile de decontare), după caz.

Toate obligaţiile cu termen de scadenţă mai mare de un an sunt purtătoare de dobânzi, iar creditele primite sunt purtătoare de dobânzi, indiferent dacă sunt pe termen lung, mijlociu sau scurt.

Din structura surselor străine fac parte următoarele mase patrimoniale: creditele bancare, împrumuturile pe bază de titluri, datoriile comerciale, datoriile fiscale, datoriile salariale şi sociale şi datoriile faţă de asociaţi şi acţionari.

Creditele bancare şi împrumuturile de titluri, care sunt denumite şi datorii financiare exprimă creditele primite de la instituţiile de creditare şi împrumuturile primite pe bază de obligaţiuni emise de titularul de patrimoniu.

Obligaţiunile reprezintă titluri de credit sau de valoare emise de unitate, susceptibile de a fi plasate în public şi de a fi negociabile. Titularul de patrimoniu care emite un astfel de împrumut se angajează să ramburseze titlurile la termen şi să plătească o dobândă pe bază de *talon*.

Datoriile comerciale sunt angajamente în curs de decontare faţă de furnizori pentru aprovizionări de materiale, mărfuri, lucrări executate şi servicii prestate. Aceste obligaţii sunt delimitate prin structurile de *furnizori* dacă angajamentele se decontează în termen normal prevăzut în contracte şi de *efecte de plată* sau efecte

de comerţ, dacă plata se face imediat sau într-un timp scurt. În categoria datoriilor comerciale se includ şi avansurile primite de la clienţi în contul bunurilor de livrat, lucrărilor de executat, serviciilor de prestat.

Efectele de plată reprezintă obligaţii de plată faţă de furnizori stabilite pe bază de efecte comerciale.

Datoriile fiscale, salariale şi sociale exprimă în ordine: obligaţiile din impozite şi taxe faţă de bugetul statului, din salarii şi stimulente faţă de personalul unităţii, precum şi obligaţiile sociale pentru pensia suplimentară şi asigurare în caz de şomaj.

2.1.2.2. **Structurile de cheltuieli, venituri şi rezultate**

Pentru descrierea şi analiza proceselor interne care produc transformări cantitative şi calitative în masa patrimoniului, în obiectul contabilităţii se folosesc structurile de cheltuieli şi venituri.

Din punct de vedere economic şi financiar cheltuielile desemnează raporturi cu privire la alocarea şi utilizarea valorilor economice în cadrul proceselor interne transformatoare. Definite astfel, cheltuielile acoperă angajarea, consumul şi plăţile privind factorii de producţie – natura, munca şi capitalul. *Angajarea factorilor* de producţie are loc în momentul în care se contractează o obligaţie bănească generatoare de plăţi sau consumatoare de resurse.

Consumul este specific utilizării factorilor de producţie în scopul satisfacerii unor nevoi productive sau neproductive. Plăţile constau în achitarea ca echivalent a unei sume de bani în cadrul relaţiilor de decontare cu alte persoane. De exemplu, în cazul unei aprovizionări cu materiale de la furnizori, *angajarea cheltuielilor* intervine în momentul în care s-a creat obligaţia bănească faţă de furnizor de a plăti materialele primite de la acesta, *consumul* este prezent în momentul utilizării materialelor în procesul de producţie, iar *plăţile* în momentul achitării obligaţiei faţă de furnizor.

De regulă, în obiectul contabilităţii sunt delimitate şi evidenţiate ca o structură distinctă numai cheltuielile sub forma consumului. În această calitate ele reprezintă consumuri efectuate pentru a produce şi vinde bunuri materiale lucrări şi servicii.

Orice cheltuială efectuată de către un titular de patrimoniu are o sursă de finanţare sau este producătoare de rezultat. În plan economic şi financiar pentru definirea sursei de finanţare a cheltuielilor şi a rezultatului obţinut se utilizează noţiunea de venit. În felul acesta, veniturile reprezintă fondurile ce revin titularului de patrimoniu ca rezultat al propriei sale activităţi.

Veniturile pot fi delimitate şi evidenţiate în contabilitate în trei momente: obţinerea rezultatului, avansarea rezultatului şi încasarea rezultatului. De exemplu, la o întreprindere producătoare, venitul este înregistrat în momentul în care s-a *obţinut* ca rezultat produsul finit, lucrarea sau serviciul. Momentul *angajării* intervine în situaţia în care rezultatul este predat sau facturat clientului, deci în momentul în care s-a creat creanţa asupra acestuia. *Încasarea* are loc în momentul în care creanţa s-a transformat în bani.

Ca structuri patrimoniale distincte sunt reprezentate, de regulă, veniturile create ca rezultat aflate în ipostaza de facturare sau încasare.

În funcţie de destinaţia lor, cheltuielile unei întreprinderi se împart în cheltuieli de exploatare, cheltuieli financiare, şi cheltuieli excepţionale.

Cheltuielile de exploatare sunt ocazionate de activitatea curentă de producţie şi comercială a întreprinderii. În structura acestora se cuprind: cheltuielile privind consumurile de materii prime, materiale şi obiecte de inventar, cheltuieli privind amortizările şi provizioanele, cheltuieli cu salariile, cheltuieli cu plata lucrărilor şi serviciilor prestate de terţi şi alte cheltuieli de exploatare.

Cheltuielile financiare cuprind: pierderile din creanţe legate de participaţii, pierderi din vânzarea titlurilor de plasament, diferenţe nafavorabile de curs valutar din operaţii curente şi disponibilităţi în devize, dobânzile plătite la împrumuturile primite, sconturile acordate clienţilor (diferenţa între valoarea nominală şi cea reală a efectelor comerciale), alte cheltuieli financiare.

Cheltuielile excepţionale sunt acele cheltuieli care nu sunt legate de activitatea normală, curentă a întreprinderii şi se referă la operaţii de gestiune şi operaţii de capital. În grupa *cheltuielilor privind operaţiile de gestiune* se cuprind: amenzi, penalităţi, despăgubiri plătite, lipsuri de inventar, donaţii şi subvenţii acordate, donaţiile făcute în scopuri umanitare şi pentru sprijinirea activităţilor sociale, culturale şi sportive, pierderi din debitori diverşi. În grupa *cheltuielilor privind operaţiile de capital* se cuprind: valoarea contabilă a imobilizărilor cedate şi alte cheltuieli excepţionale.

Veniturile în funcţie de activităţile care le generează se împart în: venituri din activitatea de exploatare, venituri financiare şi venituri excepţionale.

Veniturile realizate din activitatea de exploatare sunt grupate astfel: venituri din vânzarea produselor, mărfurilor, lucrărilor executate şi serviciilor prestate; venituri din producţia stocată; venituri din producţia de imobilizări; venituri din subvenţii de exploatare; venituri realizate în avans.

Veniturile financiare cuprind: venituri din participaţii, venituri din creanţe imobilizate, venituri din titluri de plasament, venituri din diferenţe de curs valutar, venituri din dobânzi, venituri din sconturi obţinute şi alte venituri financiare.

Veniturile excepţionale sunt formate din două grupe de venituri excepţionale: venituri din operaţii de gestiune şi venituri din operaţii de capital. Din grupa *veniturilor din operaţii de gestiune* fac parte: despăgubiri şi penalităţi încasate; valoarea bunurilor primite gratuit, valoarea bunurilor rezultate din dezmembrarea imobilizărilor, drepturile de personal neridicate prescrise.

Din grupa *veniturilor excepţionale din operaţii de capital* fac parte: cota-parte a subvenţiei pentru investiţii virate asupra rezultatului exerciţiului şi preţul de vânzare al activelor imobilizate cedate.

În cadrul structurilor de cheltuieli şi venituri este reprezentat ca structură distinctă şi *rezultatul exerciţiului* sub formă de profit (beneficiu) sau pierdere.

Cu toate că *profitul* reprezintă acele venituri care au depăşit cheltuielile, iar *pierderile*, cheltuieli care nu au fost acoperite din venituri, ele au totuşi un circuit distinct, separat în timp de cel al cheltuielilor şi veniturilor.

În funcţie de cele două structuri de bază – cheltuielile şi veniturile, rezultatele se împart şi ele în: rezultate din activitatea de exploatare, rezultate financiare şi rezultate excepţionale.

Rezultatul exerciţiului (profitul sau pierderea) cuprinde rezultatul curent, rezultatul excepţional şi impozitul pe profit.

Rezultatul curent reprezintă diferenţa dintre *veniturile din operaţiile curente*, respectiv veniturile din exploatare plus veniturile financiare şi cheltuielile perioadei curente, respectiv cheltuielile de exploatare plus cheltuielile financiare.

Rezultatul excepţional reprezintă diferenţa dintre veniturile excepţionale şi cheltuielile excepţionale, ca urmare a unor operaţii efectuate de unitatea patrimonială, care nu sunt legate de activitatea normală curentă a acesteia.

Rezultatul brut este format din rezultatul curent plus rezultatul excepţional. Dacă din rezultatul brut se scade impozitul pe profit rezultă rezultatul net.

1	Cheltuieli de exploatare	Venituri din activitatea de exploatare	Rezultate din activitatea de exploatare
2	Cheltuieli financiare	Venituri financiare	Rezulatate financiare
3 = 1 + 2			Rezultate curente
4	Cheltuieli excepţionale	Venituri excepţionale	Rezultate excepţionale
5 = 3 + 4	TOTAL CHELTUIELI	TOTAL VENITURI	REZULTAT BRUT
6			IMPOZIT PE PROFIT
7 = 5 – 6			REZULTAT NET

Fig. nr. 2.2. Structura cheltuielilor, veniturilor şi rezultatelor

2.2. Metoda contabilităţii

2.2.1. Noţiunea, conţinutul şi trăsăturile caracteristice metodei contabilităţii

Ca orice disciplină ştiinţifică, contabilitatea având un obiect propriu de cercetare are totodată şi o metodă specifică de lucru pentru realizarea sarcinilor care decurg din obiectul său.

Complexitatea obiectului de studiu al contabilităţii impune o complexitate a procesului cunoaşterii a acestuia. În aceste condiţii, analiza elementelor componente ale obiectului contabilităţii, trecerea de la fapte la concluzii generale, de la fenomene la sesizarea esenţei lor, necesită folosirea judicioasă a unor tehnici de lucru, procedee şi metodologii de cercetare.

Metoda este calea raţională de urmat în vederea atingerii unui scop, iar procedeul este mijlocul de realizare a scopului urmărit.

Fiecare ştiinţă foloseşte o singură metodă de cercetare în componenţa căreia se cuprind mai multe procedee tehnice de lucru.

Deci, *metoda contabilităţii* cuprinde un ansamblu de procedee aflate într-o strânsă corelaţie şi intercondiţionare ca un tot unitar, în vederea stabilirii normelor şi principiilor cu caracter special pe care se fundamentează contabilitatea ca disciplină ştiinţifică şi cu ajutorul cărora cercetează starea şi mişcarea elementelor patrimoniale ale unităţilor patrimoniale, pentru a sesiza legăturile dintre ele, ca pe această bază să calculeze rezultatele finale, să analizeze şi controleze activitatea desfăşurată de unităţile respective.

Rezultă că, contabilitatea, ca disciplină ştiinţifică, are o singură metodă de cercetare, care se compune din mai multe procedee tehnice de lucru.

Utilizarea ca un tot unitar a procedeelor metodei contabilităţii în corelarea şi condiţionarea lor reciprocă este determinată de interdependenţa şi legăturile reciproce dintre componentele patrimoniului ca obiect al contabilităţii, lucru care rezultă din următoarele caracteristici:

1. Metoda contabilităţii face posibilă cuprinderea în sfera de cercetare a tuturor elementelor patrimoniale privite sub dublu aspect, a căror existenţă şi mişcare se circumscrie, în expresie valorică, la nivelul unei unităţi gestionare titulară de patrimoniu.

2. Între mijloacele economice, pe de o parte, şi procesele economice interne, pe de altă parte, reflectate de metoda contabilităţii, există o interdependenţă şi condiţionare reciprocă, în sensul că fără existenţa mijloacelor economice n-ar fi posibilă desfăşurarea proceselor economice, iar fără desfăşurarea proceselor economice, n-ar fi posibilă reproducerea mijloacelor economice.

3. Aceeaşi interdependenţă şi condiţionare reciprocă există între mijloacele şi procesele economice, pe de o parte, şi sursele de finanţare a acestora, pe de altă parte, reflectate de procedeele metodei contabilităţii, în sensul că orice modificare în volumul şi structura mijloacelor şi proceselor transformatoare determină, direct sau indirect, o modificare în volumul şi structura surselor de finanţare.

Pentru elucidarea particularităţilor obiectului ei de studiu, contabilitatea se bazează pe o serie de trăsături caracteristice, astfel:

Trăsătura principală a obiectului de studiu al contabilităţii constă în reflectarea patrimoniului unităţii patrimoniale, atât sub aspectul utilităţii şi funcţionalităţii bunurilor economice care îl compun, adică al destinaţiei economice a acestora (maşini, utilaje, instalaţii, clădiri, materiale, produse finite etc.), cât şi sub aspectul relaţiilor de proprietate în cadrul cărora se dobândesc bunurile economice ca obiecte de drepturi şi obligaţii, adică al surselor de finanţare. Cu alte cuvinte, este vorba de acelaşi patrimoniu al întreprinderii privit ca un tot unitar, care în contabilitate este reflectat sub dublu aspect. Această dublă reprezentare a stării şi mişcării patrimoniului întreprinderii a constituit, din totdeauna, trăsătura esenţială, care determină conţinutul metodei contabilităţii. Ea poate fi redată sintetic sub forma unei ecuaţii, prin egalitatea dintre cele două aspecte ale patrimoniului (MIJLOACE ECONOMICE = SURSE DE FINANŢARE), cunoscută sub denumirea de *ecuaţia dublei reprezentări*.

Elementele patrimoniale ale întreprinderii se află într-o continuă mişcare şi transformare în fazele circuitului economic, rămânând totuşi, într-un echilibru permanent în cadrul unităţii respective. Acest echilibru este evidenţiat în contabilitate printr-o altă trăsătură specifică metodei contabilităţii, şi anume *dubla înregistrare*.

Dubla înregistrare este determinată în primul rând de dubla reprezentare, prin faptul că în timpul mişcării şi transformării lor, elementele patrimoniului unităţilor patrimoniale nu încetează de a fi privite sub dublul lor aspect, al utilităţii, funcţionalităţii valorificării lor, adică al destinaţiei economice şi al provenienţei, apartenenţei, modului de dobândire, surselor de finanţare, aspecte care se reflectă concomitent ca un raport de echivalenţă între doi termeni, unul care evidenţiază mijloacele economice, iar cel de al doilea care evidenţiază sursele de finanţare. Raportul de echivalenţă este prezent atât în cazul măririi concomitente a mijloacelor şi surselor, cât şi în cel al micşorării lor.

În al doilea rând, dubla înregistrare este determinată de faptul că mişcarea şi transformarea mijloacelor economice în fazele circuitului economic generează operaţii de ieşire dintr-o fază şi de intrare în alta; de transformare dintr-o formă în alta, dintr-o stare în alta, de trecere dintr-un loc de gestiune (de păstrare, de producţie, de cheltuieli) în altul. Astfel, activele circulante sub formă de materii prime şi materiale se transformă în active circulante sub formă de semifabricate şi produse finite, care la rândul lor îşi schimbă forma de active circulante sub formă de produse finite în active circulante băneşti, care de asemenea, îşi schimbă forma în active circulante materiale. În acest circuit în care contabilitatea înregistrează trecerea aceloraşi valori dintr-o stare sau formă în alta, înregistrarea valorii respective se face de două ori, deci, apare dubla înregistrare a operaţiunilor respective, în sensul că vechea fază, vechea formă sau vechiul loc se transpun în unul din termenii egalităţii care polarizează ieşirile, micşorările, iar noua fază, noua formă, noul loc constituie cel de al doilea termen al egalităţii, care polarizează intrările, creşterile elementului sau fenomenului respectiv. Potrivit acestei trăsături a metodei contabilităţii, orice operaţie economică este încadrată şi analizată sub dublu aspect, în raport cu efectul pe care îl produce asupra elementelor care stau la baza înfăptuirii ei.

Folosirea dublei înregistrări în contabilitate îi dă acesteia posibilitatea să reflecte în dinamică, pe baza unui sistem coerent, cele două aspecte ale dublei reprezentări a patrimoniului. Pornind de la relaţia generală de echilibru proprie dublei reprezentări (MIJLOACE ECONOMICE = SURSE DE FINANŢARE), prin dubla înregistrare se crează cea de a doua relaţie specifică şi anume (CREŞTEREA MIJLOACELOR ECONOMICE + MICŞORAREA SURSELOR ECONOMICE = CREŞTEREA SURSELOR ECONOMICE + MICŞORAREA MIJLOACELOR ECONOMICE), cunoscută sub denumirea de *ecuaţia dublei înregistrări*.

Dubla înregistrare prezintă o importanţă deosebită pentru contabilitate, atât pe linia sporirii proprietăţilor informative ale datelor furnizate, cât şi pentru faptul

că dă posibilitatea efectuării unui control permanent asupra exactităţii înregistrărilor efectuate cu privire la operaţiile economice, asigurând astfel o exactitate maximă a datelor respective.

De menţionat că, atât dubla reprezentare a patrimoniului, cât şi dubla înregistrare a operaţiilor economice, ca trăsături esenţiale ale metodei contabilităţii, sunt specifice numai acesteia, fără a se mai întâlni la alte discipline economice, motiv pentru care ele se constituie ca *principii de bază* ale metodei contabilităţii.

Pentru elucidarea şi altor particularităţi ale obiectului de studiu al contabilităţii, metoda acesteia se mai bazează şi pe alte trăsături. Astfel, o altă trăsătură a metodei contabilităţii este aceea a folosirii unor procedee care să permită *înregistrarea valorică* a existenţei şi mişcării patrimoniului întreprinderii, adică studierea numai a acelor elemente care se pot exprima în expresie bănească. Acest lucru permite oglindirea concomitentă atât a laturii cantitative, cât şi a celei calitative a obiectului ei de studiu, cunoaşterea analitică a stării şi mişcării tuturor elementelor patrimoniale, iar prin gruparea şi sistematizarea datelor contabile, oferă o privire de ansamblu asupra patrimoniului întreprinderii.

De asemenea, metoda contabilităţii are ca trăsătură caracteristică reflectarea, cu ajutorul procedeelor sale de lucru, numai a operaţiilor valorice cu privire la fenomenele şi procesele economice care au avut loc şi se face dovada înfăptuirii lor prin acte scrise. Sprijinindu-şi înregistrările sale pe documente, contabilitatea oferă informaţii precise cu privire la integritatea patrimoniului aflat în administrarea întreprinderilor şi poate oricând proba în raporturile de drepturi şi obligaţii ale întreprinderii cu alte întreprinderi, instituţii şi persoane fizice.

Se poate conchide că metoda contabilităţii reprezintă totalitatea procedeelor interdependente pe care le foloseşte în scopul realizării obiectului ei de studiu. Dacă prin obiectul său de studiu, contabilitatea urmăreşte căutarea răspunsurilor la probleme privind ce fenomene şi procese trebuie înregistrate, când şi unde au avut loc, metoda, prin procedeele ei de lucru, răspunde la întrebările: cum trebuie înregistrate acestea şi de ce s-au produs, care este cauza şi geneza lor.

2.2.2. Procedeele metodei contabilităţii

În scopul realizării obiectului contabilităţii, metoda acesteia foloseşte o serie de procedee care permit furnizarea de informaţii cu privire la fenomenele şi procesele economice care au loc în cadrul unităţilor patrimoniale.

Aceste procedee se împart în trei grupe:

– procedee comune tuturor ştiinţelor;

– procedee specifice metodei contabilităţii;

– procedee ale metodei contabilităţii, utilizate şi de alte discipline economice.

a) ***Procedeele comune tuturor ştiinţelor.*** Dintre procedeele comune tuturor ştiinţelor, metoda contabilităţii utilizează: observaţia, raţionamentul, comparaţia, clasificarea, analiza, sinteza etc.

Observaţia este faza iniţială a cercetării obiectului de studiu al oricărei ştiinţe. Contabilitatea foloseşte procedeul observaţiei pentru cunoaşterea fenomenelor şi proceselor economice care se pot exprima valoric şi care, după ce au fost consemnate în documente, le reflectă cifric, numeric, cu ajutorul procedeelor sale specifice de lucru şi cu respectarea normelor şi principiilor de lucru care o călăuzesc.

Raţionamentul se aplică de către metoda contabilităţii pentru ca pe bază de judecăţi logice, pornind de la fenomenele şi procesele economice care intră în obiectul său de studiu şi care au fost observate, să ajungă la concluzii noi ce permit stabilirea cu exactitate a modului de reflectare a acestora cu ajutorul diferitelor sale procedee. Astfel, pe bază de raţionament s-a ajuns la concluzia că activul este egal cu pasivul întrucât între mijloacele economice şi sursele de finanţare a acestora există o egalitate perfectă, fiind vorba de acelaşi patrimoniu privit sub dublu aspect. Tot prin raţionament s-a stabilit influenţa pe care o produc operaţiile economice asupra activului şi pasivului unităţii, regulile care stau la baza reflectării operaţiilor economice şi financiare în conturi, conţinutul unor indicatori furnizaţi de contabilitate, etc.

Comparaţia se foloseşte de metoda contabilităţii prin alăturarea a două sau mai multe fenomene şi procese economice care se pot exprima valoric, cu scopul de a stabili asemănările şi deosebirile dintre ele, ca pe această bază să se fixeze anumite noţiuni, să se tragă o serie de concluzii. Comparaţia este utilizată frecvent în cadrul procedeelor metodei contabilităţii. Astfel, se compară veniturile cu cheltuielile pentru a stabili rezultatele finale, se compară indicatorii realizaţi cu cei prestabiliţi pentru a se determina abaterile în vederea adoptării deciziilor corespunzătoare, etc.

Clasificarea este acţiunea de împărţire, distribuire, repartizarea sistematică pe clase sau într-o anumită ordine a obiectelor sau fenomenelor în funcţie de asemănările şi deosebirile dintre ele. Asemănările le apropie şi le încadrează în aceeaşi clasă, iar deosebirile le diferenţiază şi le distribuie în clase diferite. Metoda contabilităţii foloseşte clasificarea atât în cadrul procedeelor specifice, cât şi în cadrul celor comune altor discipline economice pentru studierea raţională şi sub diferite aspecte a patrimoniului întreprinderii, respectiv a mijloacelor economice, a surselor de finanţare, a cheltuielilor, veniturilor, pentru studierea sistematică a documentelor, a evaluării etc.

Analiza reprezintă un procedeu ştiinţific de cercetare a unui întreg, a unui fenomen, care se bazează pe examinarea, pe studierea sistematică a fiecărui element component în parte. În contabilitate, analiza are un câmp foarte larg de aplicare. Astfel, analiza contabilă este folosită la înregistrarea corectă a operaţiilor economice, analiza bilanţului pentru stabilirea situaţiei economico-financiare a unităţii, a cauzelor care au determinat-o şi a deciziilor ce urmează a se adopta, analiza contului de rezultate pentru cunoaşterea veniturilor şi cheltuielilor întreprinderii.

Sinteza, ca procedeu ştiinţific de cercetare a fenomenelor, se bazează pe trecerea de la particular la general, de la simplu la compus, pentru a se ajunge la generalizare. Este folosită pe scară largă de metoda contabilităţii în operaţiile de grupare şi centralizare a datelor pentru a le face din ce în ce mai sintetice în scopul generalizării concluziilor ce se desprind din analiza acestora.

b) *Procedeele specifice metodei contabilităţii*

Procedeele specifice metodei contabilităţii, utilizate pentru cercetarea şi studierea obiectului său, sunt: bilanţul, contul şi balanţa de verificare.

Bilanţul este cel mai reprezentativ procedeu al metodei contabilităţii, prin care se înfăptuieşte dubla reprezentare a patrimoniului întreprinderii. Cu ajutorul bilanţului se prezintă la un moment dat, în expresie valorică, patrimoniul întreprinderii sub dublul său aspect, şi anume: pe de o parte, sub aspectul destinaţiei economice şi pe de altă parte, sub aspectul surselor de procurare.

Prin acest procedeu, metoda contabilităţii asigură sintetizarea şi generalizarea datelor pe verigi distincte ale economiei naţionale pornind de la nivelul unităţilor patrimoniale, ministere, alte organe centrale şi până la nivelul economiei naţionale. Aceste verigi, fiind înzestrate încă de la înfiinţarea lor de către proprietar cu patrimoniul necesar desfăşurării activităţii lor, vor reflecta în datele contabilităţii situaţia existentă, atât sub aspectul utilităţii, funcţionalităţii şi valorificării bunurilor economice care îl compun, adică a mijloacelor, cât şi sub aspectul raporturilor de proprietate în cadrul cărora se dobândesc bunurile economice ca obiecte de drepturi şi obligaţii, adică al surselor de finanţare a bunurilor respective. Pentru a obţine acest lucru este necesară generalizarea tuturor datelor referitoare la situaţia unităţii la un moment dat, cu ajutorul procedeului specific metodei contabilităţii, bilanţul.

Deoarece bilanţul cuprinde situaţia patrimoniului întreprinderii la un moment dat, el exprimă în acelaşi timp rezultatul utilizării şi valorificării acestui patrimoniu în perioada dată, deci furnizează informaţii generale privitoare la situaţia economică şi financiară a întreprinderii şi la relaţiile ei economice cu alte unităţi. Furnizând numai informaţii generale, sintetice, obţinute din centralizarea datelor contabilităţii curente, bilanţul este completat de o serie de situaţii anexe, prin care se explică şi se detaliază anumite laturi ale activităţii economice şi financiare a unităţii.

Întrucât bilanţul nu poate să prezinte mişcările succesive care se produc ca urmare a operaţiilor economice în structura şi mărimea patrimoniului unei întreprinderi, metoda contabilităţii utilizează pentru realizarea acestui obiectiv un alt procedeu specific, care poartă denumirea de cont.

Contul se deschide în contabilitatea curentă pentru reflectarea fiecărui element patrimonial, de activ şi de pasiv, precum şi a fiecărei poziţii noi pe care o ocupă fiecare element în mişcarea şi transformarea sa de-a lungul fazelor circuitului economic. Aceste conturi au legături reciproce, atât între ele, cât şi cu bilanţul, legături determinate de unitatea obiectului contabilităţii. Totalitatea conturilor utilizate de contabilitate în scopul realizării obiectului său formează *sistemul conturilor*.

Contabilitea dispune de un sistem de conturi în care reflectarea tuturor operaţiilor rezultate din mişcarea şi transformarea elementelor patrimoniale are la bază dubla înregistrare. Această trăsătură a contabilităţii face posibilă cuprinderea cu ajutorul sistemului de conturi a întregului său obiect şi menţinerea unui echilibru permanent, necesar pentru verificarea exactităţii datelor înregistrate în conturi.

Dacă bilanţul generalizează prin indicatorii săi mersul activităţii întreprinderii, contul este procedeul care particularizează această activitate, furnizând informaţiile necesare pentru caracterizarea fiecărui mijloc economic, proces economic, sursă de finanţare şi rezultat final. Legătura dintre cont, care furnizează informaţii de detaliu asupra fiecărui element ce intră în obiectul contabilităţii şi bilanţ, care furnizează informaţii generalizatoare asupra activităţii de ansamblu a întreprinderii, se realizează cu ajutorul unui alt procedeu specific metodei contabilităţii numit balanţa de verificare.

Balanţa de verificare asigură respectarea în contabilitate a dublei înregistrări a elementelor patrimoniale din cadrul întreprinderii, dând prin aceasta garanţia exactităţii înregistrărilor efectuate în conturi. Datele balanţei de verificare stau la baza întocmirii bilanţului. Cu ajutorul ei se centralizează întreaga activitate economică a întreprinderii, reflectată distinct în conturi pe parcursul perioadei de gestiune. Astfel, se obţin informaţii de ansamblu asupra întregului patrimoniu aflat în administrarea întreprinderii şi asupra activităţii dintr-o anumită perioadă de gestiune. Centralizarea datelor cu ajutorul balanţei de verificare oferă conducerii fiecărei întreprinderi posibilitatea de a cunoaşte volumul modificărilor survenite în structura patrimoniului, atât pe perioada curentă, cât şi cumulat din perioadele precedente de gestiune, în vederea adoptării deciziilor ce se impun în scopul conducerii activităţii întreprinderii în perioadele viitoare.

Operaţia de centralizare a datelor contabilităţii cu ajutorul balanţei de verificare, este posibilă datorită oglindirii acestora în expresie bănească, la toate nivelurile organizatorice.

Balanţa de verificare îndeplineşte atât o funcţie de control, cât şi o funcţie economică, constituind puntea de legătură dintre cont şi bilanţ.

c) ***Procedeele metodei contabilităţii, comune şi altor discipline economice***

Pe lângă procedeele specifice, contabilitatea mai utilizează în cadrul metodei sale de lucru şi alte procedee comune mai multor discipline economice. Acestea sunt deosebit de necesare metodei contabilităţii, constituind o premisă utilă, sau servind pentru completarea procedeelor specifice, cu care se întrepătrund şi formează un tot unitar.

Dintre procedeele metodei contabilităţii, comune şi altor discipline economice, mai importante, sunt: documentaţia, evaluarea, calculaţia şi inventarierea.

a) *Documentaţia* constă în faptul că orice operaţie economică şi financiară referitoare la existenţa şi mişcarea elementelor patrimoniale trebuie să fie consemnată în documente care fac dovada înfăptuirii lor. Acest lucru este necesar pentru realizarea cerinţei principale a contabilităţii de fundamentare şi justificare a tuturor datelor sale pe bază de acte scrise.

Întocmirea documentelor pentru fiecare operaţie economică şi financiară constituie o cerinţă necesară pentru cunoaşterea şi conducerea în cunoştinţă de cauză a activităţii întreprinderii, deoarece aceasta reclamă un control sever asupra integrităţii şi modului de gestionare a patrimoniului în întregul său şi a părţilor lui componente, precum şi a fiecărei operaţii în parte.

De subliniat şi importanţa deosebită pe care o au documentele pentru desfăşurarea normală a lucrărilor de contabilitate, întrucât cu ajutorul lor se verifică justeţea operaţiilor economice, controlul gestionar asupra valorilor materiale şi băneşti, precum şi respectarea disciplinei contractuale.

b) *Evaluarea* este procedeul prin care datele contabilităţii sunt reprezentate printr-o singură unitate de măsură, creând posibilitatea centralizării lor cu ajutorul balanţelor de verificare şi generaliza cu ajutorul bilanţului. Astfel, datele consemnate în documente, referitoare la existenţa şi mişcarea elementelor patrimoniale, exprimate în diferite unităţi de măsură (kg, m, m^2, m^3, t^0, l, etc.) pentru a putea fi înregistrate în conturi trebuie evaluate unitar prin intermediul etalonului valoric, singurul etalon generalizator.

Evaluarea constă în transformarea unităţilor naturale în unităţi monetare cu ajutorul preţurilor.

c) *Calculaţia* este strâns legată de evaluare ca procedeu al metodei contabilităţii, deoarece pentru a reflecta în conturi cât mai exact existenţa şi mişcarea patrimoniului în toate fazele circuitului economic, precum şi rezultatele finale ale activităţii este necesar să se determine cu cea mai mare exactitate valoarea acestora.

Acest procedeu îşi găseşte aplicarea cea mai largă în domeniul calculaţiei costurilor de producţie. Noţiunea de calculaţie are însă o accepţiune mult mai cuprinzătoare în contabilitate: ea include toate formele de calcul, începând cu simpla calculare a datelor consemnate în documentele primare, continuând cu calculul rulajelor, sumelor şi soldurilor conturilor, cu calculul valorii elementelor patrimoniale inventariate, a diferenţelor de inventar, şi terminând cu stabilirea costului producţiei şi calculul rezultatelor finale, precum şi a tuturor indicatorilor economico-financiari prin care se apreciază activitatea desfăşurată de întreprindere.

d) *Inventarierea.* În cursul perioadelor de gestiune, se poate întâmpla ca o serie de operaţii economice să nu poată fi consemnate în documente în momentul producerii lor şi, ca atare, să nu poată fi înregistrate în conturi. Astfel, ca rezultat al influenţei unor agenţi naturali, unele bunuri se degradează, îşi pierd din greutatea şi calitatea lor: neglijenţa sau chiar reaua credinţă a gestionarilor poate duce la dispariţia unor bunuri, fără ca toate acestea să poată fi înregistrate în documente şi în conturi. Totodată, datele înregistrate în conturi pot să nu concorde cu realitatea şi ca urmare a unor greşeli de calcul şi înregistrare, situaţii care nu se pot descoperi cu ajutorul balanţei de verificare.

METODA CONTABILITĂŢII

Procedee generale de cercetare ştiinţifică (comune tuturor ştiinţelor)			INSTRUMENTE DE REALIZARE A PROCEDEELOR		PRINCIPIILE CONTABILITĂŢII	
			COMUNE	PROPRII	COMUNE	PROPRII
I.	Care nu au dat naştere la instrumente specifice contabilităţii	1. Raţionamentul	–	–	–	–
		2. Comparaţia	–	–	–	–
		3. Analiza	–	–	–	–
		4. Sinteza	–	–	–	–
II.	Care nu au dat naştere la instrumente comune şi contabilităţii	5. Observarea	1. Documentele	1. Documentele de evidenţă	1. Documentaţia	–
		6. Consemnarea	2. Sistemul de preţuri	2. Preţurile	2. Evaluarea	–
			3. Sistemul de costuri	3. Costurile	3. Calculaţia	–
III.	Care nu au dat naştere la instrumente proprii contabilităţii, care demonstrează legitatea până la nivel de principii	7. Clasificarea 8. Gruparea 9. Sistematizarea	–	1. CONTUL	–	1. DUBLA ÎNREGISTRARE
		10. Verificarea	4. Inventarul	2. BALANŢA DE VERIFICARE	4. Inventarierea	2. AUTOCONTROLUL ÎNREGISTRĂRILOR
		11. Generalizarea	–	3. BILANŢUL CONTABIL	–	3. DUBLA REPREZENTARE

Figura nr. 2.3. Procedeele generale, instrumentele şi principiile contabilităţii

În aceste condiţii, pentru a se cunoaşte situaţia reală a patrimoniului reflectat în contabilitate, trebuie să se verifice existenţa faptică, directă a tuturor elementelor sale în scopul descoperirii neconcordanţelor dintre datele înregistrate în conturi şi realităţile de pe teren. În acest scop, contabilitatea se foloseşte de un alt procedeu, *inventarierea*. Pe baza constatărilor la care s-a ajuns în urma inventarierii se fac rectificările necesare în conturi, stabilindu-se concordanţa dintre datele din conturi şi cele constatate la faţa locului prin inventariere.

Figura nr. 2.3. pune în evidenţă metoda contabilităţii, care apare ca o îmbinare a procedeelor generale, comune şi specifice prin care se exprimă modul de realizare a lucrărilor contabile, iar mijloacele de realizare, reprezintă instrumentele cu ajutorul cărora se realizează diferitele lucrări.

Astfel, principiile contabilităţii sunt: dubla reprezentare, dubla înregistrare şi autocontrolul contabil, care se realizează prin intermediul instrumentelor specifice: bilanţul, contul şi balanţa de verificare.

CAPITOLUL III

PRINCIPIILE CONTABILITĂŢII

3.1. Principiul dublei reprezentări

3.1.1. Bilanţul contabil – model al dublei reprezentări

3.1.1.1. Definirea, conţinutul şi structura bilanţului contabil

Noţiunea de bilanţ este foarte veche. Nu se cunoaşte precis când şi cine a creat acest instrument contabil. Ca şi contabilitatea, bilanţul este opera anonimă la care şi-au adus contribuţia generaţii şi generaţii de autori, practicieni şi teoreticieni din vechi timpuri.

Aristrotel, în *Politica* vorbeşte de bilanţul preventiv şi cel consumptiv, respectiv de bugetul de venituri şi cheltuieli.

Autorul italian Brambilla vorbeşte de bilanţul cetăţii Treviza din 1341, iar alţi autori susţin că, în anul 1368, s-ar fi încheiat un bilanţ al cetăţii Roma şi mai târziu pentru Milano, ca socoteală finală de activitate.

Etimologic, cuvântul bilanţ corespunde noţiunii de cântar cu două talere, presupuse a se afla în echilibru, derivând din cuvântul „bi" şi „lanx".

De la prima definiţie dată, de „cântar al averii în corelaţie cu sursele sale de dobândire", bilanţul a făcut obiectul unor preocupări permanente, practice şi teoretice.

Din multitudinea de calităţi şi funcţii proprii bilanţului, cea mai importantă ipostază de prezentare a sa este cea metodologică, adică de procedeu folosit în explicarea şi definirea mecanismului partidei duble.

Dubla reprezentare a patrimoniului se realizează cu ajutorul bilanţului contabil. *El evidenţiază în expresie valorică, la un moment dat, echilibrul dintre mijloacele economice şi sursele lor de finanţare, precum şi rezultatele obţinute ca urmare a investirii, consumării şi reproducţiei capitalului.*

Dubla reprezentare a patrimoniului se realizează cu ajutorul bilanţului prin intermediul structurilor sale de ACTIV şi PASIV. *Activul bilanţului*, cuprinde mijloacele economice ca forme funcţionale de investire a capitalului precum şi rezultatul negativ obţinut sub forma PIERDERILOR, *iar pasivul bilanţului*, reflectă sursele de provenienţă a mijloacelor economice în cadrul procesului de reproducţie a patrimoniului şi rezultatul pozitiv obţinut sub forma PROFITULUI. *Pierderile* ca element de activ bilanţier exprimă mărimea capitalului consumat în activitatea economică care nu a putut fi acoperit din veniturile proprii. *Profitul* ca element de pasiv bilanţier, reprezintă sursa de finanţare proprie a activelor create ca excedent al veniturilor proprii faţă de cheltuieli.

Modelul global de structură a bilanţului poate fi prezentat, astfel:

Tabelul 3.1

BILANŢ CONTABIL

întocmit la .....

ACTIV		PASIV	
A.	Specificarea în expresie valorică a mărimii mijloacelor economice folosite în activitatea întreprinderii	A.	Specificarea în expresie valorică a mărimii surselor de finanţare a mijloacelor economice
B.	Pierderi	B.	Profit

Modelul global de structură al bilanţului contabil

Practica mondială cunoaşte două forme de scheme de bilanţ. Una sub formă de tabel cu două părţi alăturate, partea stângă numită activ şi partea dreaptă numită pasiv (a se vedea fig. nr. 3.2) numită *schema orizontală de bilanţ* şi modelul sub formă de listă verticală, numită *schema bilanţului vertical*.

Indicatorii bilanţieri prin care sunt grupate şi generalizate elementele de activ şi pasiv poartă denumirea de POSTURI de bilanţ. Fiecare element de active şi pasive constituie, după caz, un post de activ sau pasiv. La rândul lor posturile sunt grupate şi sistematizate în *capitale* şi *grupe* de activ şi, respectiv de pasiv.

Ordonarea posturilor de bilanţ se face, de regulă, în funcţie de criteriul lichidităţii activului şi exigibilităţii pasivului.

În cadrul activului, posturile de activ sunt grupate în funcţie de modul de valorificare şi gradul de lichiditate, în *active fixe* sau imobilizări şi active circulante. La rândul lor activele fixe sunt diferenţiate în mijloace fixe sau imobilizări corporale, imobilizări necorporale şi imobilizări financiare. Activele circulante sunt structurate în funcţie de forma pe care o îmbracă în: active circulante materiale, stocuri, sau valori de exploatare; active circulante în decontare, creanţe sau valori realizabile; disponibilităţi băneşti şi valori băneşti.

În cadrul pasivului, posturile sunt grupate în funcţie de căile de formare a surselor de finanţare (proprii şi străine) şi gradul lor de exigibilitate (permanente şi curente).

Aşezarea posturilor în activul bilanţului este cea inversă lichidităţii activelor, începând cu cele mai puţin lichide, cum sunt imobilizările şi terminând cu disponibilităţile băneşti care îmbracă forma de bani lichizi. Cât priveşte ordinea de aşezare a posturilor în pasivul bilanţului, aceasta este de regulă inversă exigibilităţii surselor de finanţare, începând cu capitalul propriu şi terminând cu datoriile curente sau pe termen scurt. De menţionat că, în schema de bilanţ în Statele Unite ale Americii ordinea de aşezare a posturilor în activ şi respectiv în pasiv este inversă, începând cu disponibilităţile băneşti şi terminând cu imobilizările, în activ şi începând cu datoriile curente şi terminând cu sursele permanente, în pasiv.

Tabelul 3.2

Unitatea: ………… (*Model exemplicativ*)

BILANŢ CONTABIL

întocmit la 31 decembrie 1997

ACTIV			PASIV		
	Posturi, capitale, grupe	Sold la 31 XII		Posturi, capitale, grupe	Sold la 31 XII
ACTIVE IMOBILIZATE	1. Cheltuieli de constituire	1 500 000	CAPITALURI PROPRII	1. Capital social	520 000 000
	2. Concesiuni, brevete, licenţe şi alte drepturi şi valori similare	5 000 000		2. Prime legate de capital	4 000 000
	3. Alte imobilizări necorporale	3 500 000		3. Diferenţe din reevaluare	–
	TOTAL IMOBILIZĂRI NECORPORALE	10 000 000		4. Rezerve	30 000 000
	4. Terenuri	25 000 000		5. Rezultatul reportat	–
	5. Clădiri	50 000 000		6. Rezultatul exerciţiului	85 000 000
	6. Construcţii speciale	80 000 000		7. Fond de dezvoltare	100 000 000
	7. Maşini, utilaje şi instalaţii de lucru	120 000 000		8. Alte fonduri	10 000 000
	8. Aparate de măsură, control şi reglare	30 000 000		9. Subvenţii pentru investiţii	5 000 000
	9. Mijloace de transport	40 000 000		10. Provizioane reglementate	3 000 000
	10. Alte imobilizări corporale	35 000 000		TOTAL CAPITALURI PROPRII	757 000 000
	TOTAL IMOBILIZĂRI CORPORALE	355 000 000		PROVIZIOANE PENTRU RISCURI ŞI CHELTUIELI	–
	11. Titluri de participare	8 000 000	DATORII	1. Împrumuturi pe bază de obligaţiuni	10 000 000
	12. Împrumuturi acordate pe termen lung	4 000 000		2. Credite bancare pe termen lung şi mediu	40 000 000
	TOTAL IMOBILIZĂRI FINANCIARE	12 000 000		3. Furnizori	50 000 000
	TOTAL ACTIVE IMOBILIZATE	392 000 000		4. Efecte de plată	15 000 000
ACTIVE CIRCULANTE	13. Materii prime	100 000 000		5. Alte împrumuturi şi datorii asimilate	20 000 000
	14. Materiale consumabile	52 000 000		TOTAL DATORII	135 000 000
	15. Obiecte de inventar	18 000 000			
	16. Produse finite	80 000 000			
	TOTAL STOCURI	250 000 000			
	17. Clienţi	75 000 000			
	18. Efecte de primit	15 000 000			
	TOTAL CREANŢE	90 000 000			
	19. Disponibil la bancă	140 000 000			
	20. Alte valori	18 000 000			
	21. Casa	2 000 000			
	TOTAL DISPONIBILITĂŢI BĂNEŞTI	160 000 000			
	TOTAL ACTIVE CIRCULANTE	500 000 000			
	TOTAL ACTIV	892 000 000		TOTAL PASIV	892 000 000

Indiferent de tipul schemei de bilanţ, orizontal sau vertical, datele privind mărimea elementelor patrimoniale de activ şi pasiv sunt prezentate la început şi la sfârşittul exerciţiului financiar. Mărimea fiecărui element patrimonial se determină pe baza relaţiei de sold, astfel:

Soldul la sfârşitul perioadei de raportare a elementului bilanţier „mărfuri"	=	Soldul la începutul perioadei de raportare a elementului bilanţier „mărfuri"	+	Creşterea în timpul perioadei de raportare a elementului bilanţier „mărfuri"	–	Micşorarea în timpul perioadei de raportare a elementului bilanţier „mărfuri"

3.1.1.2. **Felurile bilanţului contabil**

În practică se întocmesc mai multe feluri de bilanţuri, fapt pentru care se pot clasifica după mai multe criterii, fiecare dintre ele având un conţinut adecvat scopului pentru care se întocmesc şi sursele din care se procură informaţiile pentru elaborarea lor:

a. Un prim criteriu de clasificare a bilanţurilor poate fi acela al *statutului juridic* al unităţii patrimoniale pentru care se întocmeşte. Din acest punct de vedere se deosebesc: bilanţ iniţial, bilanţ curent şi bilanţ final.

Bilanţul iniţial se întocmeşte la înfiinţarea unei unităţi patrimoniale căreia membrii constituiţi într-o asociaţie îi pun la dispoziţie mijloacele materiale şi băneşti necesare în vederea realizării scopului pentru care a fost creată. Aceste valori sunt enumerate şi precizate în inventarul de constituire a unităţii şi din acesta, prin intermediul conturilor în bilanţul iniţial în care sunt grupate şi sistematizate după principiul dublei reprezentări.

Bilanţul curent este bilanţul întocmit în cursul activităţii unităţii patrimoniale, la termenele impuse de legislaţia în vigoare. Acesta se întocmeşte pe baza situaţiei din conturi, a soldurilor conturilor preluate ca posturi de bilanţ. Pentru faptul că reflectă şi rezultatele unităţii pe o perioadă dată, bilanţurile curente cuprind şi posturi privitoare la rezultatele financiare.

Bilanţul final se întocmeşte atunci când o unitate patrimonială îşi încetează activitatea. El se bazează în mod obligatoriu pe inventar cât şi pe datele extrase din conturi şi cuprinde atât mijloacele economice în dublă reprezentare, cât şi rezultatele financiare finale ale acelei unităţi.

b. Dacă se are în vedere *perioada legală* când unităţile patrimoniale sunt obligate să întocmească bilanţul curent, acesta poate fi bilanţ anual şi bilanţ intermediar. Ele se deosebesc atât sub raportul perioadei la care se referă datele şi informaţiile conţinute, cât şi sub raportul metodologiei de întocmire. Deşi ambele tipuri de bilanţ se întocmesc pe baza datelor din conturi, bilanţul anual presupune în mod obligatoriu verificarea prealabilă a realităţii acestora prin inventariere.

c. Dacă se are în vedere *mărimea unităţii patrimoniale*, bilanţurile contabile curente pot fi de două feluri: bilanţ contabil în sistem de bază, întocmit de unităţile patrimoniale mari şi bilanţ contabil simplificat, întocmit de unităţile mici şi mijlocii.

d. Din punctul de vedere al *sferei de cuprindere*, a nivelului organizatoric la care se referă informaţiile pe care le conţin, se deosebesc bilanţuri primare şi bilanţuri centralizatoare.

Bilanţurile primare pot fi considerate bilanţurile unităţilor patrimoniale şi sunt întocmite exclusiv pe baza datelor din conturi.

Bilanţurile centralizatoare pot fi considerate bilanţurile întocmite la nivelul organelor centrale, pe ramuri şi pe economia naţională, prin preluarea succesivă şi centralizare a datelor şi informaţiilor din bilanţurile primare. Această centralizare a datelor bilanţurilor unităţilor gestionare coordonate se face în scopul obţinerii unor indicatori de sinteză cu o capacitate informativă din ce în ce mai cuprinzătoare care să permită luarea unor decizii la toate treptele economiei naţionale.

e. Din punctul de vedere al *reglementărilor legale* se pot întocmi: bilanţ comercial şi bilanţ fiscal, conţinutul şi structura acestora fiind diferite. *Bilanţul comercial* este întocmit în vederea relevării situaţiei patrimoniale a întreprinderii, el este întocmit după normele activităţii gestionare, ţinând seama de averea consumată, de cea înlocuită şi estimarea ei la inventar, pentru a nu obţine rezultate fictive care ar duce la pierderea substanţei întreprinderii. *Bilanţul fiscal* este întocmit după dispoziţiile fiscale şi serveşte ca bază pentru impozitarea veniturilor.

Apariţia noţiunii de bilanţ fiscal a avut efecte dăunătoare prin faptul că a dus la denaturarea şi chiar la falsificarea anumitor norme raţionale de calculaţie şi de formare a rezervelor. Legiuitorul fiscal, urmărind venituri cât mai mari în vederea impunerii, forţează nota în stabilirea unor rezultate exagerate, care nerealizate pot influenţa negativ situaţia economică a unităţii patrimoniale.

3.1.1.3. Tipuri de modificări privind activul şi pasivul unităţii patrimoniale

Operaţiile economice şi financiare care au loc în legătură cu elementele patrimoniale strică echilibrul static dintre mijloacele economice şi sursele lor de finanţare reflectate cu ajutorul bilanţului. Ca exemple de operaţii economice şi financiare care au loc în activitatea unităţii patrimoniale pot fi enumerate: aprovizionarea cu materii prime de la furnizori; darea în consum a materiilor prime, materialelor consumabile, obiectelor de inventar; plata salariilor cuvenite angajaţilor; plata lucrărilor şi serviciilor prestate de terţi; obţinerea de produse finite din procesul de producţie; livrarea produselor finite; încasarea contravalorii produselor vândute de la clienţi; primirea de credite de la bănci; plata diferitelor obligaţii faţă de terţi, etc. Asemenea operaţii economice şi financiare produc continuu modificări în volumul şi structura elementelor patrimoniale ale întreprinderii, modificând mărimea posturilor de bilanţ corespunzătoare elementelor

respective. Indiferent cum se numesc elementele patrimoniale, modificările se prezintă sub formă de creşteri sau de micşorări, dar se menţine în permanenţă egalitatea bilanţieră TOTAL ACTIV = TOTAL PASIV.

Există operaţii economice şi financiare care produc modificări numai în structura elementelor de activ, adică în structura mijloacelor economice, în sensul creşterii unui element şi concomitent şi cu aceeaşi sumă se micşorează alt element, totalul activului rămânând nemodificat. Alte operaţii economice şi financiare produc modificări numai în structura elementelor de pasiv, adică în structura surselor de finanţare în sensul creşterii unui element şi concomitent şi cu aceeaşi sumă se micşorează un alt element, totalul pasivului rămânând nemodificat.

Unele operaţii economice şi financiare produc modificări concomitent şi cu aceeaşi sumă, atât în structura cât şi în volumul elementelor patrimoniale din activul şi pasivul bilanţului, în sensul creşterii unui element de activ şi a unui element de pasiv, sau în sensul scăderii unui element de activ şi a unui element de pasiv, totalul bilanţului modificându-se şi el în acelaşi sens, dar menţinându-se egalitatea bilanţieră.

Pentru evidenţierea tipurilor de modificări privind activul şi pasivul unităţii patrimoniale se porneşte de la un bilanţ iniţial simplificat, cu un număr redus de posturi.

Tabelul 3.3

BILANŢ INIŢIAL

ACTIV PASIV

Posturi	SOLDURI INIŢIALE	Posturi	SOLDURI INIŢIALE
– Mijloace fixe	20 000 000	– Capital social	32 000 000
– Materii prime	6 000 000	– Prime legale	3 000 000
– Disponibil la bancă	10 000 000	– Furnizori	5 000 000
– Casa	4 000 000		
TOTAL	40 000 000	TOTAL	40 000 000

Din acest bilanţ iniţial se constată că totalul activului este egal cu totalul pasivului, adică se respectă ecuaţia dublei reprezentări a patrimoniului (A = P).

În continuare, se presupune că în perioadele de gestiune care urmează după întocmirea bilanţului iniţial, au loc următoarele operaţii economice şi financiare:

Operaţia I. Se depune în cont la bancă suma de 3.500.000 lei.

Această operaţie economică produce o creştere în activul bilanţului la postul „Disponibil la bancă" cu suma de 3.500.000 lei, adică de la 10.000.000 lei la 13.500.000 lei ceea ce semnifică creşterea disponibilului în contul întreprinderii de la bancă şi concomitent, produce o scădere tot în activul bilanţului la postul „Casa" cu 3.500.000 lei, adică de la 4.000.000 lei la 500.000 lei, ceea ce semnifică scăderea numerarului din casieria întreprinderii.

Bilanţul întocmit după efectuarea acestei operaţii economice se prezintă, astfel:

Tabelul 3.4

BILANŢ

întocmit după înregistrarea operaţiei I

ACTIV PASIV

POSTURI	SOLDURI INIŢIALE	MODIFI-CĂRI (+/–)	SOLDURI FINALE	POSTURI	SOLDURI INIŢIALE	MODIFI-CĂRI (+/–)	SOLDURI FINALE
– Mijloace fixe	20 000 000		20 000 000	– Capital social	32 000 000		32 000 000
– Materii prime	6 000 000		6 000 000	– Prime legale	3 000 000		3 000 000
– Disponibil la bancă	10 000 000	+ 3 500 000	13 500 000	– Furnizori	5 000 000		5 000 000
– Casa	4 000 000	– 3 500 000	500 000				
TOTAL	40 000 000	0	40 000 000	TOTAL	40 000 000		40 000 000

Din noul bilanţ se observă că operaţia economică a produs modificări numai în activ, adică în structura mijloacelor economice, pasivul respectiv sursele de finanţare rămânând neschimbate. Întrucât s-a mărit un post şi concomitent şi cu aceeaşi sumă s-a micşorat un alt post, totalul activului şi deci şi totalul bilanţului au rămas nemodificate.

Dacă în ecuaţia dublei reprezentări a patrimoniului se introduce modificarea determinată de operaţia I, pe care o notăm cu „x", se constată că egalitatea bilanţieră se menţine, aşa cum rezultă din următoarea ecuaţie:

$$\boxed{A + x - x = P}$$

Înlocuind în această ecuaţie datele care au stat la baza operaţiei I, egalitatea bilanţieră se menţine, astfel:

$$40.000.000 + 3.500.000 - 3.500.000 = 40.000.000,$$

deci: $40.000.000 = 40.000.000$

Operaţia II. Se înregistrează majorarea capitalului cu suma de 2.000.000 lei pe seama rezervelor.

Această operaţie economică produce o creştere la postul „Capital social" cu suma de 2.000.000 lei, adică de la 32.000.000 la 34.000.000 lei, ceea ce semnifică creşterea capitalului întreprinderii şi concomitent cu aceeaşi sumă, produce o micşorare a postului „Rezerve legale", adică de la 3.000.000, la 1.000.000 lei, ceea ce semnifică diminuarea rezervelor existente.

Bilanţul întocmit după efectuarea şi înregistrarea acestei operaţii se prezintă, astfel:

Tabelul 3.5

BILANŢ

întocmit după operaţia II

ACTIV PASIV

POSTURI	SOLDURI INIŢIALE	MODIFI-CĂRI (+/–)	SOLDURI FINALE	POSTURI	SOLDURI INIŢIALE	MODIFI-CĂRI (+/–)	SOLDURI FINALE
– Mijloace fixe	20 000 000		20 000 000	– Capital social	32 000 000	+ 2 000 000	32 000 000
– Materii prime	6 000 000		6 000 000	– Prime legale	3 000 000	– 2 000 000	3 000 000
– Disponibil la bancă	13 500 000		13 500 000	– Furnizori	5 000 000		5 000 000
– Casa	4 000 000		500 000				
TOTAL	40 000 000		40 000 000	TOTAL	40 000 000	0	40 000 000

Rezultă că operaţia II a produs modificări numai în pasiv, adică în structura surselor de finanţare, activul rămânând nemodificat. Întrucât s-a majorat un post şi concomitent cu aceeaşi sumă s-a micşorat un alt post tot din pasiv, totalul pasivului şi deci şi totalul bilanţului au rămas nemodificate.

Dacă în ecuaţia dublei reprezentări se introduce modificarea produsă de operaţia II pe care o notăm cu „y”, aceasta capătă următoarea formă:

$$A = P + y - y$$

De unde: 40.000.000 = 40.000.000 + 2.000.000 – 2.000.000

40.000.000 = 40.000.000

Operaţia III. Întreprinderea se aprovizionează cu materii prime în valoare de 7.000.000 lei.

Această operaţie produce o creştere în activul bilanţului la postul „Materii prime” cu 7.000.000 lei, adică de la 6.000.000 la 13.000.000 lei, ceea ce semnifică creşterea stocului de materii prime existente. Totodată, produce o creştere în pasivul bilanţului la postul „Furnizori” de la 5.000.000 lei la 12.000.000 lei, ceea ce semnifică creşterea obligaţiilor întreprinderii faţă de furnizorii săi de a le plăti contravaloarea bunurilor livrate.

Bilanţul întocmit după efectuarea şi înregistrarea acestei operaţii economice se prezintă, astfel:

Tabelul 3.6

BILANŢ

întocmit după operaţia III

ACTIV | PASIV

POSTURI	SOLDURI INIŢIALE	MODIFI-CĂRI (+/–)	SOLDURI FINALE	POSTURI	SOLDURI INIŢIALE	MODIFI-CĂRI (+/–)	SOLDURI FINALE
– Mijloace fixe	20 000 000		20 000 000	– Capital social	34 000 000		32 000 000
– Materii prime	6 000 000	+ 7 000 000	13 000 000	– Prime legale	1 000 000		3 000 000
– Disponibil la bancă	13 500 000		13 500 000	– Furnizori	5 000 000	+ 7 000 000	5 000 000
– Casa	500 000		500 000				
TOTAL	40 000 000	+ 7 000 000	47 000 000	TOTAL	40 000 000		40 000 000

Se constată că faţă de operaţia precedentă, operaţia III a produs modificări în ambele părţi ale bilanţului, adică atât în activul, în structura mijloacelor economice, cât şi în pasivul, adică în structura surselor de finanţare, în sensul creşterii concomitente şi cu aceeaşi sumă. În aceste condiţii, totalul bilanţului, respectiv al activului şi pasivului au crescut cu aceeaşi sumă, dar se menţine egalitatea bilanţieră.

Dacă în ecuaţia dublei reprezentări se introduc modificările produse de operaţia III pe care le notăm cu „z", aceasta ia forma:

$$A + z = P + z$$

Înlocuind în această ecuaţie datele din operaţia III, se constată:

$$40.000.000 + 7.000.000 = 40.000.000 + 7.000.000$$

$$47.000.000 = 47.000.000$$

Operaţia IV. Se plăteşte o parte din obligaţia faţă de furnizori în sumă de 10.000.000 lei, din disponibilul existent în cont la bancă.

În urma acestei operaţii se produce o micşorare în activul bilanţului la postul „Disponibil la bancă" cu suma de 10.000.000 lei, adică de la 13.500.000 lei la 3.500.000 lei, reprezentând micşorarea disponibilului din contul de la bancă şi concomitent produce o scădere în pasivul bilanţului la postul „Furnizori", adică de la 12.000.000 lei la 2.000.000 lei, ceea ce semnifică scăderea obligaţiilor întreprinderii faţă de furnizorii săi.

Bilanţul întocmit după operaţia IV, se prezintă, astfel:

Tabelul 3.7

BILANŢ

întocmit după înregistrarea operaţiei IV

ACTIV | PASIV

POSTURI	SOLDURI INIŢIALE	MODIFICĂRI (+/–)	SOLDURI FINALE	POSTURI	SOLDURI INIŢIALE	MODIFICĂRI (+/–)	SOLDURI FINALE
– Mijloace fixe	20 000 000		20 000 000	– Capital social	34 000 000		34 000 000
– Materii prime	13 000 000		13 000 000	– Prime legale	1 000 000		1 000 000
– Disponibil la bancă	13 500 000	–10 000 000	3 500 000	– Furnizori	12 000 000	–10 000 000	2 000 000
– Casa	500 000		500 000				
TOTAL	47 000 000	–10 000 000	37 000 000	TOTAL	47 000 000	–10 000 000	37 000 000

Din acest bilanţ reiese că operaţia IV a produs modificări, tot în ambele părţi ale acestuia, ca şi operaţia precedentă, însă în sensul scăderii concomitente şi cu aceeaşi sumă, a unui post de activ şi a unui post de pasiv. În aceste condiţii totalul bilanţului, adică al activului şi pasivului au scăzut, dar s-a menţinut egalitatea bilanţieră.

Dacă în ecuaţia dublei reprezentări se introduc modificările produse de operaţia IV, pe care le notăm cu „v", aceasta ia forma:

$$A - v = P - v$$

Înlocuind această ecuaţie cu datele operaţiei IV, egalitatea bilanţieră se menţine.

$$47.000.000 - 10.000.000 = 47.000.000 - 10.000.000$$

$$37.000.000 = 37.000.000$$

Exemplificarea tipurilor de modificări s-a făcut cu ajutorul unor operaţii economice simple care au produs modificări, de fiecare dată, concomitent şi cu aceeaşi sumă, numai la două posturi din bilanţ, fie numai în activ, fie numai în pasiv, fie unul în activ şi altul în pasiv.

În activitatea curentă a unităţilor patrimoniale există şi operaţii economice şi financiare cu un conţinut complex care determină modificarea concomitentă mai mult de două posturi de bilanţ. Însă, indiferent de complexitatea operaţiilor, acestea se pot descompune în mai multe operaţii simple, iar modificările pe care le produc în activul şi pasivul unităţii, indiferent de natura lor, se vor încadra în unul dintre cele patru tipuri de modificări exemplificate anterior.

Din punctul de vedere al modului cum influenţează posturile şi totalul bilanţului, cele patru tipuri de modificări se pot grupa astfel:

– operaţii economice care produc modificări numai în structura activului şi pasivului fără a influenţa volumul (totalul) bilanţului, în această grupă încadrându-se primele două tipuri de modificări şi se numesc *modificări de structură*;

– operaţii economice care produc modificări atât în structura activului şi pasivului, cât şi în volumul (totalul) bilanţului, în această grupă încadrându-se tipurile III şi IV de modificări, numite *modificări de volum*.

3.2. Principiul dublei înregistrări

3.2.1. Contul – model a dublei înregistrări

3.2.1.1. Definirea şi necesitatea contului

Contul este un procedeu specific al metodei contabilităţii care reflectă existenţa şi mişcarea fiecărui element patrimonial, ca efect al modificărilor produse de operaţiile economice ce au loc într-o perioadă de gestiune (exerciţiu financiar).

Contul este, deci, un instrument folosit de către metoda contabilităţii, pentru evidenţierea şi urmărirea grupată, ordonată şi sistematizată a informaţiilor generate de diversitatea operaţiilor economice. Astfel, contul apare ca un instrument indispensabil procesului de cunoaştere al obiectului contabilităţii, prin care informaţia referitoare la mulţimea elementelor componente ale patrimoniului este integrată într-o etapă superioară a procesului cunoaşterii specifică contabilităţii. Totodată, contul asigură condiţii optime de prelucrare în continuare a informaţiei în cadrul celorlalte procedee ale metodei contabilităţii.

Noţiunea de cont are un înţeles larg, decurgând din rolul său în cadrul procesului de realizare a obiectului contabilităţii, fiind în mare parte determinată de necesitatea traducerii în practică a principiilor contabilităţii în partidă dublă. În noţiunea de cont se reunesc cele două laturi ale procesului cunoaşterii contabile: activitatea de ordonare şi sistematizare a informaţiilor contabile ca sistem logic şi activitatea practică de înscriere, de înregistrare a datelor respective, pe baza principiilor impuse de cerinţele de grupare şi ordonare, specifice contabilităţii.

Spre deosebire de bilanţ, care prezintă la un moment dat în expresie valorică situaţia sintetică a tuturor elementelor de activ şi de pasiv, contul serveşte la evidenţierea numai a elementelor concrete modificate de operaţia economică care a avut loc. Fiecare operaţie economică care produce modificarea anumitor elemente de activ şi de pasiv, face necesară evidenţierea în mod distinct a modificărilor succesive asupra elementului respectiv. Înregistrarea acestor mişcări succesive de valoare privitoare la fiecare element de activ sau de pasiv cu ajutorul contului permite, atât cunoaşterea situaţiei unui element, la care a ajuns, cât şi explicarea modului cum s-a ajuns la situaţia respectivă, ca urmare a modificărilor produse de operaţiile economice care au avut loc.

Utilizarea conturilor conferă contabilităţii capacitatea să analizeze funcţiile de observare şi descriere analitică a operaţiilor economice şi financiare pe baza unui sistem coordonat de principii şi reguli, dându-i posibilitatea să explice dependenţa faptelor (operaţiilor) economice, furnizând astfel date asupra cauzelor şi consecinţelor relaţiilor juridice şi economice rezultând din activitatea ce o desfăşoară o întreprindere. În acest scop, pentru fiecare fel sau grupă de mijloace economice, surse de finanţare, procese economice sau rezultate financiare se deschide câte un cont distinct în contabilitatea curentă, cu ajutorul căruia se înregistrează pe bază de documente şi în etalon valoric existentul la începutul perioadei de gestiune a elementului pentru care s-a deschis contul, a modificărilor

acestora, determinate de operaţiile economice şi financiare din timpul unei perioade de gestiune, în final determinându-se şi existentul elementului respectiv. Prin urmare, orice cont deschis în contabilitatea curentă are un anumit conţinut economic, determinat de însăşi conţinutul elementului care se evidenţiază cu ajutorul contului respectiv şi care poate să reprezinte:

– mijloc economic cu o anumită destinaţie şi utilizare ca de exemplu: terenuri, clădiri, construcţii speciale, mijloace de transport, materii prime, produse finite, mărfuri, etc.;

– proces economic sau fază a acestuia, pentru a cărui desfăşurare se consumă mijloace economice ca de exemplu: aprovizionarea cu materii prime, materiale consumabile, mărfuri; fabricarea de produse, executarea de lucrări, prestarea de servicii; desfacerea de produse, semifabricate, mărfuri;

– sursă sau grupă de surse de finanţare, în funcţie de modul de procurare a mijloacelor economice, ca de exemplu: capital social, rezerve, credite bancare, furnizori etc.;

– rezultat financiar, care se prezintă sub formă de profit şi uneori de pierderi, evidenţiate pe genurile de activităţi care le generează (de exploatare, financiară, excepţională).

Contul are un conţinut restrâns comparativ cu bilanţul, referindu-se numai la un singur element patrimonial din bilanţ, evidenţiindu-se situaţia lui, atât la un moment dat, cât şi modificările succesive care s-au produs în timpul exerciţiului financiar asupra elementului respectiv. Totodată, pentru asigurarea controlului integrităţii elementelor patrimoniale la înregistrarea în conturi a operaţiilor economice se utilizează alături de etalonul valoric şi etalonul natural.

3.2.1.2. **Funcţiile conturilor**

Conturile îndeplinesc un complex de funcţii integrate, între care, mai importante sunt: funcţia de înregistrare, grupare, ordonare şi sistematizare a informaţiilor privind conţinutul lor economic, funcţia de cuantificare, calcul şi evaluare, funcţia de informare, funcţia de control şi funcţia contabilă. Aceste funcţii sunt un rezultat concentrat al esenţei contului ca instrument de bază al metodei contabilităţii.

a) *Funcţia de înregistrare, grupare, ordonare şi sistematizare* a informaţiilor constituie manifestarea obiectivă în domeniul practicii contabile, a treptelor, etapelor procesului de cunoaştere specific contabilităţii. Prin conţinutul lor economic, prin structura şi forma de exprimare individuală a acestui conţinut, conturile ajută la realizarea în practică a principiilor contabilităţii în partidă dublă.

De exemplu, toate operaţiile referitoare la materiile prime se înregistrează în contul „Materii prime”, cele privind transformarea materiilor prime în cadrul activităţii de bază se înregistrează la contul de gestiune „Cheltuielile activităţii de bază”, etc. De asemenea, prin separarea în conturi a operaţiilor privind creşterea de mijloace economice de cele de micşorare se realizează sistematizarea informaţiilor

privind dinamica elementelor înscrise în conturi. Totodată, gruparea, ordonarea şi sistematizarea informaţiilor pe baza principiilor contabilităţii, realizează şi înregistrarea generalizată a obiectelor şi fenomenelor cu însuşiri comune, începând de la conturile analitice şi până la cele sintetice, iar în cadrul conturilor sintetice pe grupe mari în funcţie de elementele de bază ale obiectului contabilităţii.

b) *Funcţia de cuantificare* (*calcul şi evaluare*) constă în aceea că prin specificul înregistrării informaţiilor în conturi se creează premiza şi totodată cadrul necesar pentru determinarea, dimensionarea şi aprecierea mărimii diferitelor obiecte şi fenomene ce se cuprind în obiectul contabilităţii. În general, toate conturile au această funcţie, ea fiind mai evidentă în cazul conturilor de mijloace şi procese economice care conţin datele necesare determinării costului producţiei, a activităţii unităţii, a rezultatelor obţinute de aceasta.

c) *Funcţia de informare* constă în aceea că datele din conturi formează sursa specifică de date şi informaţii pentru cunoaşterea mijloacelor activităţii şi rezultatele unităţii gestionare din punct de vedere contabil – financiar. Această cunoaştere specifică, documentată, bazată pe datele din conturi este utilă activităţii de conducere a întreprinderii pentru fundamentarea deciziilor necesare activităţii viitoare, pentru cunoaşterea în permanenţă a mijloacelor economice ale întreprinderii, a obligaţiilor acesteia, a modului de desfăşurare a activităţii economico-financiare a unităţii gestionare.

d) *Funcţia de control* constă în aceea că datele înregistrate în conturi permit efectuarea controlului privind respectarea integrităţii unităţii patrimoniale. Prin funcţia de control, conturile asigură, de asemenea, respectarea disciplinei financiare, disciplina contractuală, etc.

e) *Funcţia contabilă* constă în faptul că toate conturile deschise în contabilitatea curentă aparţin activului şi pasivului unităţii partrimoniale, cărora în funcţie de conţinutul lor economic li s-au stabilit anumite reguli precise de folosire, care permit înregistrarea corectă a operaţiilor economice în conturi, astfel că informaţia din conturi reflectă realitatea.

Aceste funcţii ale conturilor stau la baza realizării unor obiective ale contabilităţii: de investigare, descriptiv – analitice şi sintetice.

Cele mai importante funcţii ale conturilor sunt cele referitoare la conţinutul economic şi la funcţia contabilă.

3.2.1.3. **Forma şi structura contului**

Modificările determinate de operaţiile economice şi care sunt evidenţiate cu ajutorul conturilor în mod distinct pentru fiecare element de activ şi de pasiv, nu pot avea loc decât în două sensuri: creşteri şi micşorări. Ca urmare, contul a trebuit să îmbrace o formă care să permită înregistrarea separată a celor două feluri de modificări pentru a putea cunoaşte şi explica numărul de modificări, mărimea lor, cât şi totalul pe fiecare sens de modificare.

Conceptual, forma care răspunde cel mai bine necesităţilor respective este forma bilaterală, de cântar cu două talere. Schematic, ea poate fi imaginată sub forma literei T care indică posibilitatea practică de separare şi înregistrare într-o parte a creşterilor, succesiv pe măsură ce au loc, şi în partea opusă a micşorărilor, care, de asemenea, se adună pe măsură ce au loc în cursul exerciţiului financiar. Forma bilaterală, sau forma clasică de prezentare a contului asigură urmărirea sistematică a modificărilor care pot avea loc cu privire la un anumit element patrimonial, permite ca în una din cele două părţi să se înregistreze existentul iniţial şi creşterile privind elementul pentru care s-a deschis contul respectiv, iar în cealaltă parte să se înregistreze micşorările referitoare la acelaşi element de activ sau de pasiv. Convenţional s-a stabilit că *pentru conturile privind mijloacele economice* existentul iniţial şi creşterile să se înregistreze în partea stângă, iar micşorările în partea dreaptă; iar *pentru conturile de surse de finanţare*, în partea dreaptă să se înregistreze existentul iniţial şi creşterile, şi în stânga micşorările.

Forma bilaterală sau clasică a contului face posibilă cunoaşterea separată a creşterilor şi a totalului acestora, cât şi a micşorărilor şi a totalului acestora, permiţând calcularea cu uşurinţă a existentului final al elementului de activ sau de pasiv pentru care s-a deschis contul respectiv.

De exemplu, situaţia stocului de materii prime din întreprindere se prezintă astfel:

+ (Existent şi creşteri) (Micşorări) –

Nr. op	Data	EXPLICAŢIA	SUMA	Nr. op	Data	EXPLICAŢIA	SUMA
0	1. 01	Existent iniţial	1 700 000				
1	5. 01	Intrări	2 500 000	2	6. 01	Ieşiri	3 000 000
3	10. 01	Intrări	4 000 000	4	12. 01	Ieşiri	2 200 000
6	18. 01	Intrări	1 400 000	5	15. 01	Ieşiri	1 800 000
8	27. 01	Intrări	3 550 000	7	24. 01	Ieşiri	2 600 000
TOTAL CREŞTERI			11 450 000	TOTAL MICŞORĂRI			9 600 000
TOTAL CREŞTERI PLUS EXISTENT INIŢIAL			13 150 000				
EXISTENT FINAL			3 550 000				

Fig. nr. 3.1. Forma clasică a contului

În acest exemplu de prezentare bilaterală a contului, care se referă la modificări privind un element de mijloace economice (anume de active circulante materiale) s-a procedat prin adăugarea succesivă a *intrărilor* ca majorări la existentul iniţial, şi separat în partea dreaptă *ieşirile* ca micşorări.

În cazul prezentării unui cont în formă bilaterală pentru un element de surse de finanţare (de pasiv), înregistrarea existentului iniţial şi creşterile se vor face în partea dreaptă, iar micşorările în partea stângă.

Ca instrument curent de lucru folosit în contabilitate pentru a reflecta varietatea elementelor obiectului contabilităţii, contul are o *structură proprie* care îi permite individualizarea elementelor respective şi totodată furnizarea tuturor datelor cu privire la existenţele şi mişcările (modificările) ce au loc în legătură cu elementul reflectat prin cont.

Elementele care formează structura contului sunt:
– titlul sau denumirea contului;
– debitul şi creditul contului;
– rulajul contului;
– totalul sumelor;
– soldul contului;
– explicarea operaţiilor înregistrate în cont.

Titlul sau denumirea contului precizează sau defineşte elementul de activ sau de pasiv pentru care s-a deschis contul respectiv şi a cărei evidenţă o ţine. De exemplu: Terenuri, Mijloace fixe, Titluri de participare, Materii prime, Produse finite, Debitori, Capital social, Efecte de plată etc. Fiecare cont pentru a putea fi folosit şi identificat, trebuie să aibă un titlu care să exprime clar conţinutul economic al elementului evidenţiat. Prin urmare, nu poate exista un cont fără titlu întrucât nu se poate stabili elementul patrimonial a cărui evidenţă o ţine şi totodată, nu ar putea îndeplini funcţia contabilă corespunzătoare.

Titlurile conturilor sunt însoţite de simbolurile corespunzătoare stabilite prin cadrul general al planurilor de conturi, care se dezvoltă şi se aplică în funcţie de specificul activităţii şi de nevoile concrete ale unităţilor economice sau sociale.

Debitul şi creditul contului sunt denumirile celor două părţi opuse ale acestuia care permit separarea celor două sensuri de modificare (creştere şi micşorare) pe care le determină operaţiile economice care se înregistrează cu ajutorul conturilor.

În mod convenţional s-a stabilit ca partea stângă a contului să poarte denumirea de *debit*, iar partea dreaptă de *credit*. Înregistrarea în debit sau în credit este determinată de conţinutul economic al contului şi de funcţia sa contabilă. Prin urmare, semnificaţia debitului şi creditului unui cont diferă după elementul de activ sau de pasiv pe care-l reprezintă şi anume: la conturile de mijloace economice se înregistrează în debit existentul şi creşterile şi în credit micşorările, iar la conturile de surse de finanţare, în credit se înregistrează existentul iniţial şi creşterile şi în debit micşorările.

În literatura americană, ca urmare a folosirii în contabilitate, pe scară largă, a calculatoarelor electronice cele două părţi ale contului mai sunt indicate cu „Input" (intrările) şi „Output" (ieşirile), fără a se mai referi la poziţie.

Rulajul contului reprezintă mişcarea sau sumele înregistrate succesiv într-o perioadă de gestiune în debitul şi creditul unui cont corespunzător creşterilor şi micşorărilor determinate de operaţiile economice referitoare la contul respectiv.

Rulajul contului este de două feluri: rulaj debitor şi rulaj creditor. *Rulajul debitor* reprezintă totalitatea înregistrărilor făcute pe partea de debit a unui cont într-o perioadă de gestiune. *Rulajul creditor* reprezintă totalitatea înregistrărilor făcute pe partea de credit a unui cont într-o perioadă de gestiune.

Totalul sumelor. Orice înregistrare de sume în debitul unui cont reprezintă *debitarea contului*, iar sumele înregistrate se numesc *sume debitoare* şi orice înregistrare de sume în creditul unui cont reprezintă *creditarea contului*, iar sumele înregistrate se numesc *sume creditoare*.

Prin însumarea sumelor debitoare se obţine *totalul sumelor debitoare*, iar prin însumarea sumelor creditoare se obţine *totalul sumelor creditoare*. La

conturile care prezintă şi existent iniţial, acesta este cuprins în totalul sumelor debitoare şi respectiv, creditoare. Deci totalul sumelor se obţine prin însumarea existentului iniţial cu rulajul.

Soldul contului exprimă existentul valoric la un moment dat al elementului patrimonial care se evidenţiază cu ajutorul contului respectiv. Soldul se determină ca diferenţă între totalul sumelor debitoare şi totalul sumelor creditoare. Dacă totalul sumelor debitoare este mai mare, contul prezintă *sold debitor*, dacă totalul sumelor creditoare este mai mare, contul prezintă *sold creditor*, iar dacă totalul sumelor debitoare este egal cu totalul sumelor creditoare, contul nu are sold şi se numeşte cont soldat sau balansat. Soldurile se stabilesc, de regulă, la sfârşitul perioadelor de gestiune (exerciţiilor contabile), reprezentând *solduri finale* care, la începutul perioadelor următoare de gestiune, apar ca *solduri iniţiale*.

Toate conturile care prezintă sold la sfârşitul perioadelor de gestiune sunt supuse operaţiei de închidere care constă în trecerea soldului lor final în partea opusă aceleia din care a provenit, asigurând astfel o egalitate valorică (formală). Aceste conturi, la începutul perioadelor de gestiune următoare se redeschid prin trecerea soldurilor stabilite la închidere în acea parte din care au provenit, reprezentând solduri iniţiale pentru noua (noile) perioadă.

Explicaţia operaţiei înregistrate în cont se face în scopul cunoaşterii unor aspecte şi date referitoare la operaţiile înregistrate în cont. Explicaţia poate fi de două feluri: explicaţie descriptivă şi explicaţie contabilă.

Explicaţia descriptivă se prezintă detaliat, printr-o descriere a operaţiilor înregistrate, respectiv a naturii operaţiei economice, a documentului justificativ şi a datei când acesta a avut loc.

Explicaţia contabilă se prezintă în mod sintetic prin indicarea contului corespondent.

Pentru exemplificarea structurii contului şi folosind explicaţia contabilă, se reia situaţia stocului de materii prime, prezentată anterior:

Debit — Contul „MATERII PRIME" — Credit

Nr. op	Data	EXPLICAŢIA	SUMA	Nr. op	Data	EXPLICAŢIA	SUMA
0	1. 01	Sold iniţial	1 700 000				
1	5. 01	Furnizori	2 500 000	2	6. 01	Cheltuieli cu materiile prime	3 000 000
3	10. 01	Furnizori	4 000 000	4	12. 01	Cheltuieli cu materiile prime	2 200 000
6	18. 01	Furnizori	1 400 000	5	15. 01	Cheltuieli cu materiile prime	1 800 000
8	27. 01	Furnizori	3 550 000	7	24. 01	Cheltuieli cu materiile prime	2 600 000
I		RULAJ	11 450 000	I		RULAJ	9 600 000
II		TOTAL SUME	3 550 000	II		TOTAL SUME	9 600 000
III				III		Sold final debitor	3 550 000
IV				IV		TOTAL	11 450 000

Fig. nr. 3.2. Structura contului

3.2.1.4. **Regulile de funcţionare a conturilor**

Prin regulile de funcţionare a conturilor se stabileşte precis modul de debitare şi creditare a acestora, cu soldul iniţial şi cu modificările determinate de operaţiile economice şi financiare asupra elementelor pentru care se deschid conturile.

Respectarea regulilor de funcţionare a conturilor este condiţia de bază pentru înregistrarea corectă a operaţiilor economice în conturi.

Regulile de funcţionare a conturilor au ca punct de plecare bilanţul care constituie modelul dublei reprezentări a patrimoniului ca trăsătură caracteristică fundamentală a metodei contabilităţii, şi din care derivă aplicarea unei alte trăsături de bază şi anume *dubla înregistrare*, potrivit căreia are loc înregistrarea tuturor operaţiilor economice şi financiare în conturi.

De asemenea, între cont şi bilanţ există o strânsă legătură, care acţionează în sens dublu: de la bilanţ se porneşte la deschiderea conturilor la începutul perioadelor de gestiune pe baza posturilor din bilanţ, iar la sfârşitul perioadei de gestiune apare legătura de la conturi la bilanţ, când datele din conturi servesc la completarea posturilor de bilanţ, deci la întocmirea bilanţului. În cadrul acestei legături de interdependenţă, valorile circulă în sens unic şi anume: din stânga sau activul bilanţului datele merg la începutul perioadei de gestiune tot în stânga, adică în debitul contului, iar din dreapta bilanţului, din pasiv merg tot în dreapta, adică în creditul contului. La sfârşitul perioadelor de gestiune informaţia circulă tot în sens unic, însă de la cont la bilanţ: adică din stânga contului din debit în stânga bilanţului, adică în activ şi din dreapta conturilor, din credit tot în dreapta bilanţului, adică în pasiv, când pe baza soldurilor finale ale conturilor se completează posturile noului bilanţ.

Pentru demonstrarea regulilor de funcţionare a conturilor se porneşte de la un model simplificat de bilanţ la începutul anului, pe baza căruia potrivit celor arătate anterior, pentru fiecare post din bilanţ se deschide câte un cont în contabilitatea curentă. În schema combinată care urmează să prezinte atât deschiderea conturilor, cât şi înregistrarea operaţiilor economice, închiderea conturilor şi întocmirea bilanţului la sfârşitul anului, adică întregul flux informaţional contabil.

Din schema prezentată rezultă că toate conturile deschise pe baza elementelor sau posturilor din activ sunt *conturi de activ*, iar cele care se deschid pe baza posturilor de pasiv sunt *conturi de pasiv*. De asemenea, potrivit circulaţiei valorilor în sens unic, existenţele iniţiale de activ s-au înscris în stânga (debitul) conturilor de activ, iar existenţele iniţiale de pasiv s-au înscris în dreapta (creditul) conturilor de pasiv.

Aceasta constituie *prima regulă de funcţionare a conturilor* şi anume: Conturile de activ încep să funcţioneze prin a se debita şi se debitează cu existenţele iniţiale de activ, iar conturile de pasiv încep să funcţioneze prin a se credita şi se creditează cu existenţele iniţiale de pasiv.

ACTIV **BILANȚ INIȚIAL (la începutul anului)** PASIV

Mijloace economice	SUME	Surse de finanțare	SUME
– Mijloace fixe	4 000 000	– Capital social	5 600 000
– Titluri de participare	1 500 000	– Rezerve	250 000
– Materii prime	1 800 000	– Credite bancare pe termen lung	300 000
– Efecte de primit	450 000	– Furnizori	1 400 000
– Disponibil al bancă în lei	550 000	– Dividente de plată	750 000
TOTAL	8 300 000	TOTAL	

Deschiderea conturilor

De Activ — CONTABILITATEA CURENTĂ — De Pasiv

D. „Mijloace fixe" C.

Existent inițial	4 000 000		
Rulaj	0	0	Rulaj
Total sume	4 000 000	0	Total sume
		4 000 000	Sold D.

D. „Capital social" C.

		5 600 000	Existent inițial
Rulaj	0	0	Rulaj
Total sume	0	5 600 000	Total sume
Sold C.	5 600 000		

D. „Titluri de participare" C.

Existent inițial	1 500 000		
Rulaj	0	0	Rulaj
Total sume	1 500 000	0	Total sume
		1 500 000	Sold D.

D. „Rezerve" C.

		250 000	Existent inițial
Rulaj	0	0	Rulaj
Total sume	0	250 000	Total sume
Sold C.	250 000		

D. „Materii prime" C.

Existent inițial	1 800 000		
Rulaj	0	0	Rulaj
Total sume	1 800 000	0	Total sume
		1 800 000	Sold D.

D. „Credite bancare pe termen scurt" C.

		300 000	Existent inițial
		1 000 000	Majorat obligație
Rulaj	0	1 000 000	Rulaj
Total sume	0	1 300 000	Total sume
Sold C.	1 300 000		

D. „Efecte de primit" C.

Existent inițial	450 000		
Rulaj	0	0	Rulaj
Total sume	450 000	0	Total sume
		450 000	Sold D.

D. „Furnizori" C.

		1 400 000	Existent inițial
Scăderea obligație	800 000		
Rulaj	800 000	0	Rulaj
Total sume	800 000	1 400 000	Total sume
Sold C.	600 000		

D. „Disponibil la bancă în lei" C.

Existent inițial	550 000		
Primit sume	1 000 000		
Rulaj	1 000 000	800 000	Rulaj
Total sume	450 000	800 000	Total sume
		750 000	Sold D.
		B1	

D. „Dividente de plată" C.

		750 000	Existent inițial
Rulaj	0	0	Rulaj
Total sume	0	750 000	Total sume
Sold C.	750 000		

Conturi De Activ — Întocmirea BILANȚULUI FINAL — Conturi De Pasiv

ACTIV **BILANȚ (la sfârșitul anului)** PASIV

Mijloace economice	SUME	Surse de finanțare	SUME
– Mijloace fixe	4 000 000	– Capital social	5 600 000
– Titluri de participare	1 500 000	– Rezerve	250 000
– Materii prime	1 800 000	– Credite bancare pe termen lung	1 300 000
– Efecte de primit	450 000	– Furnizori	600 000
– Disponibil al bancă în lei	750 000	– Dividente de plată	750 000
TOTAL	8 500 000	TOTAL	8 500 000

Fig. 3.3. Schema combinată a fluxului informațional contabil

Operaţiile economice şi financiare care au loc în timpul exerciţiului financiar produc modificări, atât asupra mijloacelor economice cât şi asupra surselor de finanţare. De fiecare dată aceste modificări se produc numai în două sensuri: creşteri şi micşorări.

Pentru a demonstra cum se înregistrează creşterile elementelor de activ şi de pasiv, se ia următorul exemplu de operaţie economică: întreprinderea primeşte un credit bancar pe termen scurt în sumă de 1.000.000 lei. Această operaţie determină pe de o parte, o creştere în activ la elementul „Disponibil la bancă" care reprezintă creşterea disponibilităţilor în contul de disponibil al întreprinderii de la bancă cu 1.000.000 lei, de la 550.000 lei la 1.550.000 lei, iar pe de altă parte, concomitent şi cu aceeaşi sumă, se produce o creştere în pasiv la elementul „Credite bancare pe termen scurt" care reprezintă creşterea obligaţiei întreprinderii faţă de bancă de la 300.000 lei la 1.300.000 lei.

Pentru înregistrarea acestei operaţii economice se utilizează conturile „Disponibil la bancă în lei" şi „Credite bancare pe termen scurt". Înregistrarea creşterii de activ de 1.000.000 lei se va face în debitul contului „Disponibil la bancă în lei", adică în aceeaşi parte a contului în care s-a înregistrat şi existentul iniţial, iar înregistrarea creşterii de pasiv de 1.000.000 lei se va face în creditul contului „Credite bancare pe termen scurt", adică în aceeaşi parte a contului în care s-a înregistrat şi existentul iniţial. Debitarea şi creditarea conturilor respective se operează în conturile deschise anterior.

Din acest exemplu rezultă cea de *a doua regulă de funcţionare a conturilor* şi anume: conturile de activ se mai debitează cu majorările, creşterile elementelor de activ, iar conturile de pasiv se mai creditează cu majorările sau creşterile elementelor de pasiv.

Pentru a demonstra modul cum se înregistrează micşorările (diminuările) elementelor de activ şi de pasiv se ia următorul exemplu: se plătesc din disponibiliul existent în cont la bancă obligaţii faţă de furnizori în sumă de 800.000 lei. Această operaţie determină, pe de o parte, o scădere de activ la elementul „Disponibil la bancă în lei" care reprezintă micşorarea disponibilităţilor existente în cont la bancă cu 800.000 lei, iar pe de altă parte, concomitent şi cu aceeaşi sumă, o scădere de pasiv la elementul „Furnizori" care reprezintă micşorarea obligaţiilor întreprinderii faţă de furnizorii săi.

Pentru înregistrarea acestei operaţii economice se utilizează conturile „Disponibil la bancă în lei" şi „Furnizori". Înregistrarea scăderii de activ de 800.000 lei se face în creditul contului de activ „Disponibil la bancă în lei", adică în partea opusă celei în care s-au înregistrat existentul iniţial şi creşterile (debit), iar înregistrarea diminuării de pasiv tot în valoare de 800.000 lei se face în debitul contului de pasiv „Furnizori", adică în partea opusă celei în care s-au înregistrat existentul iniţial şi creşterile (credit). Debitarea şi creditarea conturilor respective se operează în conturile deschise anterior.

Aceasta este şi cea de *a treia regulă de funcţionare a conturilor*, care se va enunţa astfel: conturile de activ se creditează cu micşorările sau diminuările elementelor de activ, iar conturile de pasiv se debitează cu micşorările sau diminuările elementelor de pasiv.

După înregistrarea exemplelor de operaţii economice de mai sus, precum şi a altor operaţii care ar mai putea avea loc în cursul lunii, se poate stabili soldul final ca diferenţă între totalul sumelor debitoare şi creditoare. Acest sold va fi debitor pentru contul de activ „Disponibil la bancă în lei" şi creditor pentru conturile de pasiv „Credite bancare pe termen scurt" şi „Furnizori".

În activitatea practică, totalurile debitoare şi creditoare pot fi şi egale ceea ce înseamnă că acele conturi nu prezintă sold final. De asemenea, totalul ieşirilor (micşorărilor) nu poate fi mai mare decât existentul iniţial şi creşterile (intrările) întrucât, în mod logic, nu se poate diminua mai mult decât există.

Pe baza celor arătate se poate deduce cea de *a patra regulă de funcţionare a conturilor*. Conturile de activ au totdeauna sold final debitor, sau nu prezintă sold (sunt soldate), iar conturile de pasiv au totdeauna sold final creditor sau nu prezintă sold (sunt soldate).

Dacă se grupează prin separarea regulilor de funcţionare menţionate pentru conturile de activ şi pasiv, rezultă două reguli: regula de funcţionare a conturilor de activ şi regula de funcţionare a conturilor de pasiv, astfel:

Conturile de activ încep să funcţioneze prin a se debita şi se debitează cu existentul iniţial şi creşterile (majorările, intrările) de activ şi se creditează cu micşorările (diminuările, ieşirile) de activ, şi în final prezintă sold debitor sau nu prezintă sold.

Conturile de pasiv încep să funcţioneze prin creditare şi se creditează cu existentul iniţial şi creşterile (majorările) de pasiv, se debitează cu micşorările (diminuările) de pasiv, iar în final au sold creditor sau nu prezintă sold.

Aşa cum se poate vedea, conţinutul economic diametral opus al conturilor de activ şi de pasiv determină şi caracterul opus al regulilor de funcţionare.

În activitatea practică există şi conturi care au un comportament variabil în ceea ce priveşte soldul final. După soldul pe care-l prezintă la sfârşitul perioadelor de gestiune, conturile pot fi de două feluri: conturi monofuncţionale şi conturi bifuncţionale.

Conturi monofuncţionale sunt acelea care la sfârşitul perioadelor de gestiune prezintă un singur fel de sold, debitor sau creditor, ceea ce înseamnă că funcţionează numai după regula de funcţionare a conturilor de activ, sau numai după regula de funcţionare a conturilor de pasiv.

Conturile bifuncţionale sunt cele care la sfârşitul perioadelor de gestiune prezintă fie sold debitor, fie sold creditor, ceea ce înseamnă că aceste conturi funcţionează în anumite cazuri după regula conturilor de activ, iar în anumite cazuri după regula conturilor de pasiv, încadrându-se în categoria conturilor de activ, sau de pasiv, în funcţie de natura soldului, pe care îl au în momentul respectiv.

Atât din exemplele luate pentru a demonstra modificările în bilanţ, cât şi din cele folosite pentru a demonstra regulile de funcţionare a conturilor rezultă că toate operaţiile economice determină modificarea a cel puţin două posturi, respectiv a

două conturi în care se înregistrează fiecare din aceste operaţii. Deci, orice operaţie economică producând o dublă modificare în bilanţ, se va concretiza în contabilitate printr-o *dublă înregistrare în conturi*, concomitent şi cu aceeaşi sumă.

Înregistrarea concomitentă şi cu aceaşi sumă a unei operaţii economice sau financiare în două conturi, în debitul unui cont şi în creditul altui cont, poartă denumirea de *dublă înregistrare*.

Legătura stabilită între cele două conturi în care se înregistrează o operaţie economică poartă denumirea de *corespondenţa conturilor*, iar conturile între care intervine această legătură se numesc *conturi corespondente*.

3.2.1.5. Conturile sintetice şi conturile analitice

Conturile sintetice reflectă mijloacele, procesele, sursele şi rezultatele economice grupate după caracteristicile lor generale, iar *conturile analitice* reflectă concomitent părţile componente ale mijloacelor, proceselor, surselor şi rezultatelor economice respective, după însuşirile lor specifice.

Conturile sintetice sunt conturile de bază ale contabilităţii curente, iar conturile analitice sunt cele care permit detalierea, dezvoltarea pe feluri, pe elemente componente de mijloace, procese, surse şi rezultate ale conturilor sintetice.

Numărul conturilor analitice în care poate fi desfăşurat un cont sintetic este determinat de natura mijloacelor, proceselor, surselor şi rezultatelor, precum şi de necesităţile de detaliere a cunoaşterii conţinutului elementului evidenţiat.

Regulile de funcţionare ale conturilor sintetice sunt valabile şi pentru conturile analitice corespunzătoare, deoarece în ambele categorii de conturi se înregistrează aceleaşi elemente patrimoniale.

Conturile analitice sunt importante din următoarele puncte de vedere:

– asigură gospodărirea şi integritatea mijloacelor materiale şi băneşti care formează patrimoniul întreprinderii;

– crează condiţii optime pentru controlul gestionar, reflectând intrările, ieşirile şi stocurile pe feluri;

– permite stabilirea drepturilor şi obligaţiilor întreprinderii faţă de terţe persoane;

– furnizează datele necesare calculării costurilor de producţie separat pe fiecare atelier, fază de fabricaţie, fel de produs finit, lucrare sau serviciu.

Legăturile dintre conturile sintetice şi analiticele lor se stabilesc cu ajutorul corelaţiilor valorice, astfel:

– suma soldurilor iniţiale ale conturilor analitice trebuie să fie egală cu soldul iniţial al contului sintetic;

– suma rulajelor debitoare ale conturilor analitice trebuie să fie egală cu rulajul debitor al contului sintetic;

– suma rulajelor creditoare ale conturilor analitice trebuie să fie egală cu rulajul creditor al contului sintetic;

– suma soldurilor finale ale conturilor analitice trebuie să fie egală şi de acelaşi fel cu soldul contului sintetic.

În practică aceste corelaţii se stabilesc cu ajutorul balanţelor analitice ale conturilor sintetice.

3.2.1.6. Analiza contabilă a operaţiilor economice şi financiare. Formula şi articolul contabil

Analiza contabilă constă în cercetarea pe bază de documente a fiecărei operaţii economice şi financiare în parte, prin descompunerea ei în elemente componente în scopul stabilirii conturilor corespondente şi a părţii acestora – debit sau credit – în care urmează a se înregistra operaţia economică, concomitent şi cu aceeaşi sumă.

Analiza contabilă prezintă o importanţă deosebită pentru munca practică de evidenţă, întrucât asigură înregistrarea operaţiilor economice şi financiare numai cu ajutorul acelor conturi care corespund conţinutului lor economic. De aceea, orice operaţie economică sau financiară consemnată într-un document, înainte de înregistrarea ei în contabilitate, trebuie să fie supusă analizei contabile.

Efectuarea analizei contabile a operaţiilor economice şi financiare, în vederea înregistrării lor în conturi, parcurge următoarele etape:

a) stabilirea naturii şi respectiv, a conţinutului operaţiei supusă analizei, adică ce se înţelege prin operaţia în cauză, la ce se referă (încasare, plată, aprovizionare cu valori materiale, consum de valori materiale, obţinere de produse finite, vânzare de produse finite, etc.).

b) precizarea modificărilor pe care le produce operaţia economică sau financiară în bilanţ referitoare la: elementele de activ şi de pasiv care se modifică; sensul modificărilor în cauză (creşteri sau micşorări de activ sau de pasiv la posturile modificate) conţinutul economic al acestora (cresc disponibilităţile băneşti ale întreprinderii la bancă, se micşorează numerarul din casieria întreprinderii, scade valoarea stocului de materiale existent în magazia întreprinderii, scad obligaţiile întreprinderii faţă de furnizori etc.);

c) stabilirea pe baza elementelor din bilanţ modificate a conturilor corespondente în care urmează să se înregistreze operaţia economică sau financiară analizată;

d) aplicarea regulilor de funcţionare a conturilor în vederea stabilirii părţii conturilor corespondente – debit sau credit – în care urmează să se înregistreze operaţia analizată, adică stabilirea formulei contabile.

Pentru a exemplifica modul cum se efectuează analiza contabilă a unei operaţii economice sau financiare să presupunem că întreprinderea restituie un credit pe termen scurt primit de la bancă în sumă de 1.800.000 lei, din disponibilul existent în cont la bancă.

Parcurgând etapele analizei contabile a acestei operaţii economice rezultă următoarele:

a) natura operaţiei economice este restituirea unui credit pe termen scurt primit de la bancă;

b) această operaţie economică produce modificări în ambele părţi ale bilanţului şi anume: o scădere în activ la elementul „Disponibil la bancă în lei" care reprezintă o micşorare a disponibilului existent în contul întreprinderii la bancă în sumă de 1.800.000 lei, şi concomitent şi cu aceeaşi sumă, o micşorare în pasiv la elementul „Credite bancare pe termen scurt" care reprezintă o micşorare a obligaţilor întreprinderii faţă de bancă privind creditele pe termen scurt acordate;

c) conturile corespondente în care urmează a se înregistra operaţia economică analizată, vor fi deci, pentru micşorarea de activ, de la elementul „Disponibil la bancă în lei", contul de activ „Disponibil la bancă în lei", iar pentru micşorarea de pasiv de la elementul „Credite bancare pe termen scurt", contul „Credite bancare pe termen scurt". Astfel se stabileşte corespondenţa între contul de activ „Disponibil la bancă în lei" şi contul de pasiv „Credite bancare pe termen scurt".

d) potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Disponibil la bancă în lei" fiind de activ şi având de înregistrat o scădere de activ, se va credita cu 1.800.000 lei, iar contul „Credite bancare pe termen scurt" fiind de pasiv şi având de înregistrat o scădere de pasiv, se va debita cu 1.800.000 lei.

De unde rezultă că, potrivit particularităţilor dublei înregistrări, se stabileşte corespondenţa între debitul contului „Credite bancare pe termen scurt" şi creditul contului „Disponibil la bancă în lei" care se concretizează în următoarea formulă contabilă:

„Credite bancare pe termen scurt" = „Disponibil la bancă în lei" – 1.800.000 lei

Rezultă, deci, că scopul final al analizei contabile a fiecărei operaţii economice sau financiare îl constituie stabilirea corectă, raţională, exactă, în mod ştiinţific a formulei contabile cu ajutorul căreia se reflectă operaţia respectivă în conturi.

Formula contabilă este modalitatea de prezentare grafică a fiecărei operaţii economice în conturile corespondente, pe baza dublei înregistrări, sub formă de egalitate valorică.

Formula contabilă este compusă din următoarele părţi componente: denumirea contului corespondent debitor, denumirea contului corespondent creditor şi suma care face obiectul înregistrării. Legătura dintre primele două părţi ale formulei contabile, respectiv dintre conturile corespondente care intervin, se face prin punerea semnului egalităţii (=), care arată interdependenţa şi corelaţia reciprocă dintre ele, creată de înregistrarea în ambele conturi a aceleiaşi operaţii economico-financiare; deci, stabileşte o egalitate valorică între conturile corespondente, care permite aşezarea faţă în faţă a acestora, unite prin semnul egalităţii (=).

În formula contabilă, contul care se debitează se aşează în stânga semnului egalităţii, deoarece debitul este partea stângă a unui cont, iar contul care se creditează se aşează în partea dreaptă a semnului egalităţii, deoarece creditul este partea dreaptă a unui cont.

Pentru reflectarea cronologică a operaţiilor economice şi financiare în conturi pe baza dublei înregistrări se utilizează *articolul contabil*. Articolul contabil se formează prin adăugarea la elementele formulei contabile a explicaţiei discriptive a operaţiei în cauză, adică a documentului justificativ care atestă înfăptuirea ei, precum şi a datei.

De exemplu, articolul contabil pentru formula contabilă menţionată se prezintă astfel:

30 iunie 199…

„Credite bancare pe termen scurt" = Disponibil la bancă în lei – 1800000 lei

Restituit creditul bancar pe termen scurt conform Extrasului de cont Nr…

Înregistrarea operaţiilor economico-financiare consemnate în documente în ordinea în care acestea au avut loc sub formă de articole contabile poartă denumirea de *înregistrare cronologică*. În practică această înregistrare se realizează cu ajutorul documentului de contabilitate denumit *Registrul-Jurnal*, care se prezintă sub formă de fişe sau foi volante.

Operaţiunea de trecere a formulei contabile pe documentele primare poartă denumirea de *contarea documentelor*.

Operaţiile economico-financiare, după ce au fost înregistrate în ordine cronologică în Registrul-Jurnal, sunt grupate pe conturi distincte după natura lor, se înregistrează sistematic, în documentul de contabilitate denumit registrul „Cartea-Mare", care se prezintă sub formă de fişe deschise separat pentru fiecare cont al contabilităţii curente. La înregistrarea operaţiilor economico-financiare în acest registru se foloseşte explicaţia contabilă.

Înregistrarea operaţiilor economico-financiare, după sfera de cuprindere a informaţiilor sunt de două feluri: sintetice şi analitice.

Înregistrările contabile sintetice sunt acelea care se fac în conturile sintetice şi se caracterizează prin aceea că se exprimă numai în etalon valoric.

Înregistrările contabile analitice sunt acelea care se fac în conturile analitice şi se caracterizează prin aceea că alături de etalonul valoric se utilizează şi etalonul natural.

3.2.1.7. **Tipuri de formule contabile**

Formulele contabile sunt de mai multe feluri, fapt pentru care se impune clasificarea acestora după mai multe criterii, astfel:

1. În funcţie de numărul conturilor corespondente din care este formată formula contabilă, aceasta poate fi: formulă contabilă simplă şi formulă contabilă compusă.

Formula contabilă simplă este aceea în care corespondenţa conturilor se stabileşte între un singur cont debitor şi un singur cont creditor şi este specifică acelor operaţii economice şi financiare care modifică concomitent numai două elemente patrimoniale din bilanţ.

Un astfel de exemplu este formula contabilă prezentă anterior.

Formula contabilă compusă este aceea în care corespondenţa se stabileşte între un singur cont debitor şi mai multe conturi creditoare, sau între un singur cont creditor şi mai multe conturi debitoare, şi este specifică acelor operaţii economice şi financiare care modifică concomitent mai mult de două elemente patrimoniale din bilanţ.

Pentru a exemplifica modul în care se stabileşte corespondenţa între mai mult de două conturi, să presupunem că întreprinderea efectuează următoarele plăţi din contul său de disponibil de la bancă: furnizori pentru suma de 500.000 lei, impozit pe salarii pentru suma de 650.000 lei, contribuţia la asigurările sociale în sumă de 600.000 lei. Efectuând analiza contabilă a acestei operaţii economice care

modifică concomitent un element de activ şi trei elemente de pasiv se stabileşte următoarea formulă contabilă compusă:

%	=	„Disponibil la bancă”	– 1 750 000 lei
„Furnizori”			– 500 000 lei
„Impozit pe salarii”			– 650 000 lei
„Contribuţia unităţii la asigurările sociale”			– 600 000 lei

2. În funcţie de scopul pentru care se întocmesc, formulele contabile sunt de două feluri: de înregistrare curentă şi de stonare. Atât formulele contabile de înregistrare curentă, cât şi cele de stornare, după modul de înscriere a sumelor în conturile corespondente pot fi: în negru sau în roşu.

Formulele contabile de înregistrare curentă sunt acelea care se întocmesc pentru înregistrarea operaţiilor economice care au loc în mod obişnuit, curent, şi care au cea mai mare frecvenţă în practica de contabilitate. Caracteristica acestora constă în faptul că înscrierea sumelor se face în negru; sumele respective se adună între ele, atât în debitul, cât şi în creditul contului.

La unele formule contabile de înregistrare curentă, puţine la număr, înscrierea sumelor se face în roşu (sau în negru, dar încadrate în chenar, ceea ce echivalează cu înscrierea în roşu), şi au semnificaţia unor sume cu semnul (–), care se scad din sumele înscrise în negru, atât în debit cât şi în credit. Astfel de formule contabile servesc la înregistrarea unor operaţii economice curente cu caracter special, care au ca scop rectificarea prin scădere a valorii unor mijloace economice înregistrate anterior la preţuri sau la costuri mai mari decât cele efective, în scopul aducerii lor la nivelul preţurilor sau costurilor efective, motiv pentru care se mai numesc şi *formule contabile de rectificare*. Această situaţie se întâlneşte la majoritatea categoriilor de stocuri din producţie proprie, în special la produse finite, când acestea sunt înregistrate în momentul obţinerii la preţ standard sau prestabilit, iar la sfârşitul lunii când se calculează costul efectiv, acestea trebuie să fie corectate şi aduse la nivelul costului efectiv. Întrucât aceste preţuri sau costuri sunt în unele cazuri mai mari decât cele efective, se impune rectificarea lor la sfârşitul lunii cu suma înregistrată în plus, care pentru întreprindere reprezintă o diferenţă favorabilă deoarece costul efectiv este mai mic decât preţul de înregistrare, operaţie ce se realizează cu ajutorul formulei contabile de înregistrare în roşu.

În situaţia inversă când costul sau preţul efectiv este mai mare decât preţul sau costul de înregistrare, diferenţa fiind nefavorabilă, rectificarea se face prin aceaşi formulă contabilă, dar cu suma înregistrată în negru, deoarece trebuie să se adune la costul sau preţul înregistrat în timpul lunii (care a fost mai mic) pentru a ajunge la costul sau preţul efectiv.

Formulele contabile de stornare reprezintă o modalitate specifică contabilităţii de corectare a unor erori săvârşite anterior cu ocazia înregistrării în conturi a sumelor din operaţiile economice şi financiare care au avut loc în activitatea întreprinderii. Necesitatea efectuării unor asemenea formule contabile decurge din

faptul că în conturi nu se admit corectări de sume înregistrate greşit prin ştergerea sau tăierea lor şi înscrierea apoi a sumelor corecte.

După modul de înscriere a sumei în formulele contabile de stornare, acestea pot fi de două feluri, şi anume: formule contabile de stornare în negru şi formule contabile de stornare în roşu.

Stornarea în negru constă în anularea unei formule contabile efectuate anterior greşit prin inversarea ei, înscriind suma tot în negru, şi apoi se întocmeşte formula contabilă corectă.

De exemplu: să presupunem că întreprinderea se aprovizionează cu obiecte de inventar de la furnizori în valoare de 450.000 lei. Formula contabilă de înregistrare a acestei operaţii s-a stabilit greşit la ambele conturi corespondente, astfel:

a) „Obiecte de inventar" = „Creditori diverşi" – 450.000 lei

În formă sistematică, această înregistrare se reflectă astfel:

D.	„Obiecte de inventar"		C.
(a)	450 000		
		450 000 (b)	
RULAJ	450 000	450 000	RULAJ
TOTAL SUME	450 000	450 000	TOTAL SUME

D.	„Creditori diverşi"		C.
		450 000	(a)
(b)	450 000		
RULAJ	450 000	450 000	RULAJ
TOTAL SUME	450 000	450 000	TOTAL SUME

Ulterior, printr-o analiză contabilă atentă, se observă că formula contabilă întocmită este greşită, din care cauză se procedează la stornarea în negru, astfel:

b) „Creditori diverşi" = „Obiecte de inventar" – 450.000 lei

Se reprezintă şi această înregistrare în formă sistematică în conturile de mai sus, apoi se calculează soldurile conturilor din care rezultă că sumele înregistrate anterior au fost anulate.

După anularea înregistrării efectuate greşit, se procedează la întocmirea formulei contabile corecte, astfel:

c) „Obiecte de inventar" = „Furnizori" – 450.000

În formă sistematică această înregistrare se prezintă astfel:

D.	„Obiecte de inventar"		C.
(c)	450 000		

D.	„Furnizori"		C.
		450 000	(c)

Înregistrare corectă

Stornarea în roşu constă în anularea unei formule contabile efectuate anterior greşit, prin repetarea ei, dar cu suma înscrisă în roşu (sau în negru dar încadrată în chenar) şi apoi întocmirea formulei contabile corecte în negru.

Pentru exemplificare se porneşte de la aceeaşi formulă contabilă efectuată anterior greşit, la stornarea în roşu (punctul a), care se reprezintă în formă sistematică, astfel:

D. „Obiecte de inventar"	C.		D. „Creditori diverşi"	C.
(a) 450 000		⟵ Înregistrare greşită ⟶		450 000 (a)
(d) [450 000]		⟵ Înregistrare de stornare ⟶		[450 000] (d)
RULAJ 0				0 RULAJ
	0 SOLD		SOLD 0	

S-a corectat înregistrarea (a), dar cu suma înscrisă în roşu (sau în negru dar încadrată în chenar), astfel:

d) „Obiecte de inventar" = „Creditori diverşi" – [450.000]

Această formulă contabilă de stornare în roşu se reprezintă în formă sistematică în conturile deschise mai sus, iar pentru a constata dacă înregistrarea efectuată anterior greşit a fost anulată, se stabileşte soldul conturilor care trebuie să fie zero.

În continuare se procedează la întocmirea formulei contabile corecte, astfel:

e) „Obiecte de inventar" = „Furnizori" – 450.000 lei

Reprezentarea acestei formule contabile în formă sistematică se prezintă astfel:

D. „Obiecte de inventar"	C.		D. „Furnizori"	C.
(e) 450 000		Înregistrare corectă		450 000 (e)

Din analiza comparativă a celor două modalităţi de efectuare a stornării (conform înregistrărilor sistematice) se constată că în ambele cazuri se ajunge la acelaşi sold final în conturi şi deci se atinge scopul propus de corectare a înregistrărilor contabile eronate. Stornarea în negru are însă dezavantajul faţă de stornarea în roşu că duce, pe de o parte, la denaturarea rulajelor conturilor folosite pe care le măreşte artificial ca sume care în realitate nu corespund unor operaţii economice, ci unor operaţii de corectare, aşa cum este cazul conturilor „Obiecte de inventar" şi „Creditori diverşi", care prezintă atât rulaj debitor cât şi rulaj creditor de câte 450.000 lei, deşi în realitate rulajul lor este zero (cum se prezintă situaţia la stornarea în roşu), şi pe de altă parte, la stabilirea, în anumite cazuri, a unor corespodenţe ireale între conturi. Pentru aceste motive se recomandă folosirea stornării în roşu.

Rezultă că numai printr-o analiză contabilă atentă se poate ajunge la întocmirea unor formule contabile corecte şi deci la înregistrarea operaţiilor

economico-financiare în conturi cu maximum de exactitate, astfel încât, informaţiile furnizate de contabilitate să exprime realitatea, iar deciziile adoptate pe baza lor să fie fundamentate ştiinţific.

De menţionat că, în activitatea practică, modelul general al analizei contabile, cu parcurgerea celor patru etape prezentate anterior, este valabil întotdeauna numai pentru operaţiile economico-financiare care implică în mod direct la înregistrarea lor, conturi de mijloace economice şi surse economice şi numai în parte, şi conturi de procese economice. Totodată, în activitatea practică, pe lângă astfel de cazuri, există operaţii cu mijloace economice la a căror înregistrare se folosesc unele conturi intermediare, impuse de necesităţi practice de rezolvare a unor cazuri, precum şi operaţii privind procesele economice care se reflectă în conturi ce nu apar în bilanţ. În prima situaţie se încadrează unele conturi rectificative de mijloace economice, cum sunt: „Amortizări privind imobilizările", „Uzura obiectelor de inventar", „Diferenţe de preţ la produse", etc. În cea de a doua situaţie se încadrează conturile de cheltuieli şi venituri care de regulă se închid la sfârşitul exerciţiului financiar şi nu apar ca posturi de bilanţ. În aceste cazuri, înregistrarea corectă, ştiinţifică a operaţiilor economice în conturi necesită, de asemenea, efectuarea analizei contabile. Modelul de analiză diferă însă de cel general şi el are în vedere şi particularităţile fiecărei operaţii economice în parte. Deci, în afara transpunerii în modelul general al analizei contabile, trebuie să se ţină seama de particularităţile şi conţinutul lor economic precum şi de scopul urmărit. O astfel de analiză contabilă bazată pe numeroase elemente specifice ale operaţiilor economico-financiare în cauză, ale cărui model se particularizează de la caz la caz pentru a fi efectuată în mod ştiinţific, necesită cunoaşterea conţinutului economic, a funcţiei economice şi a funcţiei contabile a fiecărui cont în parte.

În concluzie analiza contabilă permite înregistrarea corectă, raţională, ştiinţifică a operaţiilor economice şi financiare în conturi, şi nu în mod intuitiv şi mecanicist, motiv pentru care utilizarea ei este obligatorie.

3.2.1.8. Clasificarea conturilor

3.2.1.8.1. Conţinutul, importanţa şi criteriile de clasificare a conturilor

Clasificarea conturilor constă în sistematizarea conturilor potrivit caracteristicilor comune şi specifice ale acestora prin încadrarea lor în clase, grupe şi subgrupe de conturi, după anumite criterii, cu scopul de a realiza o ordine în mulţimea conturilor folosite de contabilitatea curentă.

Clasificarea conturilor are o importanţă deosebită din următoarele puncte de vedere:

– dă posibilitatea studierii sistematice şi generalizate a conturilor, asigurând cunoaşterea legăturilor reciproce dintre ele;

– permite asimilarea cu uşurinţă a conţinutului economic şi a funcţiei contabile a conturilor;

– ajută la înţelegerea structurii planurilor de conturi ale diferitelor ramuri de activitate;

– constituie un mijloc eficient de cunoaştere a obiectului contabilităţii.

Clasificarea conturilor poate fi realizată după mai multe criterii, fiecare dintre ele caracterizând sistemul conturilor dintr-un anumit punct de vedere.

Din punct de vedere al criteriilor folosite, conturile se împart în clase, iar în cadrul claselor *în grupe* şi subgrupe de conturi.

Principalele criterii după care se clasifică conturile sunt următoarele: conţinutul economic al conturilor, funcţia contabilă, sfera de cuprindere şi finalitatea informaţiilor pe care le furnizează.

Dintre acestea, cel mai important este criteriul conţinutului economic al conturilor, având un caracter ştiinţific care izvorăşte din interdependenţa elementelor care alcătuiesc conţinutul economic al conturilor: mijloacele, sursele, procesele, inclusiv rezultatele.

Din acest punct de vedere, conturile se împart în următoarele patru clase: clasa conturilor mijloacelor economice, clasa conturilor surselor economice, clasa conturilor proceselor economice şi clasa conturilor în afara bilanţului. Aceste clase de conturi pun în evidenţă, prin conţinutul lor, toate componentele obiectului contabilităţii.

Din punct de vedere al *funcţiei contabile* conturile se împart în două clase: clasa conturilor de activ şi clasa conturilor de pasiv. Aceasta este cea mai generală clasificare, care permite încadrarea tuturor conturilor în conturi de activ şi conturi de pasiv, şi decurge din cele două părţi ale bilanţului, care poartă aceeaşi denumire, cu excepţia conturilor în afara bilanţului.

Din punctul de vedere al *sferei de cuprindere* se disting două clase de conturi: clasa conturilor sintetice şi clasa conturilor analitice. La rândul ei, clasa conturilor analitice, în funcţie de etalonul de evidenţă folosit cuprinde două grupe, astfel: grupa conturilor analitice valorice şi grupa conturilor cantitativ-valorice.

Din punctul de vedere al *finalităţii informaţiilor* pe care le furnizează conturile se împart în două mari clase: clasa conturilor de gestiune externă, cuprinzând conturile care furnizează informaţiile de bilanţ şi clasa conturilor de gestiune internă, cuprinzând conturile care furnizează informaţiile pentru întocmirea contului de rezultate.

Pentru formarea imaginii de ansamblu asupra sistemului de conturi, în tabelul următor se prezintă schema generală de clasificare a conturilor după conţinutul economic.

Tabelul 3.8

SCHEMA DE CLASIFICARE A CONTURILOR DUPĂ CONŢINUTUL ECONOMIC

Clasa	Grupa	Subgrupa	Simbolul	Denumirea conturilor	Funcţia contabilă
0	1	2	3	4	5
1. Conturi de mijloace economice	1.1. Conturi de active imobilizate	1.1.1. Conturi de imobilizări necorporale	201	Cheltuieli de constituire	A
			203	Cheltuieli de cercetare-dezvoltare	A
			205	Concesiuni, brevete, licenţe şi alte drepturi şi valori similare	A
			207	Fondul comercial	A
			208	Alte imobilizări	A
		1.1.2. Conturi de imobilizări corporale	211	Terenuri	A
			212	Mijloace fixe	A
		1.1.3. Conturi de imobilizări financiare	261	Titluri de participare	A
			262	Titluri imobilizate ale activităţii de portofoliu	A
			267	Creanţe imobilizate	A
		1.1.4. Conturi rectificative de imobilizări	280	Amortizări privind imobilizările necorporale	P
			281	Amortizări privind imobilizările corporale	P
			290	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor necorporale	P
			291	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor corporale	P
			296	Provizioane pentru deprecierea imobilizărilor financiare	P
	1.2. Conturi de active circulante	1.2.1. Conturi de stocuri	300	Materii prime	A
			301	Materiale consumabile	A
			321	Obiecte de inventar	A
			331	Produse în curs de execuţie	A
			341	Semifabricate	A
			345	Produse finite	A
			346	Produse reziduale	A
			361	Animale şi păsări	A
			371	Mărfuri	A
			381	Ambalaje	A
		1.2.2. Conturi de creanţe	411	Clienţi	A
			413	Efecte de primit	A
			416	Clienţi incerţi	A
			425	Avansuri acordate personalului	A
			456	Decontori cu asociaţii privind capitalul	A
			461	Debitori diverşi	A
			471	Decontări din operaţiuni în curs de clasificare	A

0	1	2	3	4	5
		1.2.3. Conturi de trezorerie	502	Acţiuni proprii	A
			503	Acţiuni	A
			505	Obligaţiuni emise şi răscumpărate	A
			506	Obligaţiuni	A
			511	Valori de încasat	A
			512	Conturi curente la bănci	Bif.
			518	Dobânzi	P
			519	Credite bancare pe termen scurt	P
			531	Casa	A
			532	Alte valori	A
			541	Acreditive	A
			542	Avansuri de trezorerie	A
		1.2.4. Conturi rectificative de active circulante	322	Uzura obiectelor de inventar	P
			308	Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale	A
			328	Diferenţe de preţ la inventar	A
			348	Diferenţe de preţ la produse	A
			368	Diferenţe de preţ la animale şi păsări	A
			378	Diferenţe de preţ la mărfuri	A
			390	Provizioane pentru deprecierea materiilor prime	P
			391	Provizioane pentru deprecierea materialelor consumabile	P
			392	Provizioane pentru deprecierea obiectelor de inventar	P
			394	Provizioane pentru deprecierea produselor	P
			396	Provizioane pentru deprecierea animalelor	P
			397	Provizioane pentru deprecierea mărfurilor	P
			398	Provizioane pentru deprecierea ambalajelor	P
			491	Provizioane pentru deprecierea creanţelor	P
			590	Provizioane pentru deprecierea titlurilor de plasament	P
2. Conturi de surse economice	2.1. Conturi de surse proprii	2.1.1. Conturi de surse proprii permanente	101	Capital social	P
			104	Prime legate de capital	P
			105	Diferenţe din reevaluare	P
			106	Rezerve	P
			107	Rezultatul reportat	P
			108	Contul întreprinzătorului	P
			111	Fondul de dezvoltare	P
			112	Fondul de participare la profit	P
			118	Alte fonduri	P
			131	Subvenţii pentru investiţii	P
			141	Provizioane reglementate	P
			151	Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli	P

0	1	2	3	4	5
	2.2. Conturi de surse străine	2.2.1. Conturi de împrumuturi şi datorii asimilate	161	Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni	P
			162	Credite bancare pe termen lung şi mijlociu	P
			166	Datorii legate de participaţii	P
			167	Alte împrumuturi şi datorii asmimilate	P
			168	Dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate	P
		2.2.2. Conturi de surse temporare a) comerciale	401	Furnizori	P
			404	Furnizori de imobilizări	P
			403	Efecte de plată	P
			408	Furnizori – facturi nesosite	P
		b) salariale, fiscale şi sociale	421	Personal – remuneraţii datorate	P
			423	Personal – ajutoare materiale şi protecţia socială	P
			424	Participarea salariaţilor la profit	P
			427	Reţineri din remuneraţii datorate terţilor	P
			431	Asigurări sociale	P
			437	Ajutor de şomaj	P
			441	Impozit pe profit	P
			442	Taxa pe valoarea adăugată	P
			444	Impozitul pe salarii	P
			447	Fonduri speciale – taxe şi vărsăminte asimilate	P
		c) alte surse străine	457	Dividende de plată	P
			462	Creditori diverşi	P
3. Conturi de procese economice	3.1. Conturi de cheltuieli	3.1.1. Conturi de cheltuieli de exploatare	600	Cheltuieli cu materiile prime	A
			601	Cheltuieli cu materiale consumabile	A
			602	Cheltuieli cu obiectele de inventar	A
			603	Cheltuieli privind baracamentele şi amenajările provizorii	A
			604	Cheltuieli cu materiale nestocabile	A
			605	Cheltuieli cu energia şi apa	A
			606	Cheltuieli cu animalele şi păsările	A
			607	Cheltuieli privind mărfurile	A
			608	Cheltuieli privind ambalajele	A
			611	Cheltuieli cu întreţinerile şi reparaţiile	A
			612	Cheltuieli cu redevenţele, locaţiile de gestiune şi chiriile	A
			613	Cheltuieli cu primele de asigurare	A
			614	Cheltuieli cu studiile şi cercetările	A
			621	Cheltuieli cu colaboratorii	A
			622	Cheltuieli cu comisioanele şi onorariile	A
			623	Cheltuieli de protocol, reclamă şi publicitate	A
			624	Cheltuieli cu transportul de bunuri şi personal	A

0	1	2	3	4	5
			625	Cheltuieli cu deplasări, detaşări, transferări	A
			627	Chletuieli cu serviciile bancare şi asimilate	A
			628	Alte cheltuieli cu serviciile prestate de terţi	A
			631	Cheltuieli cu impozitul pe salarii	A
			635	Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte	A
			641	Cheltuieli cu remuneraţiile personalului	A
			645	Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială	A
			648	Alte cheltuieli de exploatare	A
		3.1.2. Conturi de cheltuieli financiare	663	Pierderi din creanţe legate de participaţii	A
			664	Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate	A
			665	Cheltuieli din diferenţe de curs valutar	A
			666	Cheltuieli privind dobânzile	A
			667	Cheltuieli privind sconturile acordate	A
			668	Alte cheltuieli financiare	A
		3.1.3. Conturi de cheltuieli excepţionale	671	Cheltuieli privind operaţiunile de gestiune	A
			672	Cheltuieli privind operaţiunile de capital	A
		3.1.4. Conturi de cheltuieli cu amortizări-le şi provizi-oanele	681	Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele	A
			686	Cheltuieli financiare privind amorti-zările şi provizioanele	A
			687	Cheltuieli excepţionale privind amortizările şi provizioanele	A
		3.1.5. Conturi de cheltuieli cu impozitul pe profit	691	Cheltuieli cu impozitul pe profit	A
	3.2. Conturi de venituri	3.2.1. Conturi de venituri din exploatare	701	Venituri din vânzarea produselor finite	P
			702	Venituri din vânzarea semifabricatelor	P
			703	Venituri din vânzarea produselor reziduale	P
			704	Venituri din lucrări executate şi ser-vicii prestate	P
			707	Venituri din vânzarea mărfurilor	P
			708	Venituri din activităţi diverse	P
			711	Venituri din producţia stocată	P
			741	Venituri din subvenţii de exploatare	P
			758	Alte venituri din exploatare	P

0	1	2	3	4	5
		3.2.2. Conturi de venituri financiare	761 764 765 766 767 768	Venituri din participaţii Venituri din titluri de plasament Venituri din diferenţele de curs valutar Venituri din dobânzi Venituri din sconturi obţinute Alte venituri financiare	P P P P P P
		3.2.3. Conturi din venituri excepţionale	771 772	Venituri excepţionale din operaţiuni de gestiune Venituri din operaţiuni de capital	P P
		3.2.4. Conturi de venituri din provizioane	781 786 787	Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare Venituri financiare din provizioane Venituri excepţionale din provizioane	P P P
	3.4. Conturi de rezultate financiare		121 129	Profit şi pierdere Repartizarea profitului	Bif. A
4. Conturi speciale			801 802 803	Angajamente acordate Angajamente primite Alte conturi în afara bilanţului	– – –
5. Conturi de gestiune	5.1. Conturi de decontări interne		901 902 903	Decontări interne privind cheltuielile Decontări interne privind producţia Decontări interne privind diferenţele de preţ	Bif. Bif. A
	5.2. Conturi de calculaţie		921 922 923 924 925	Cheltuielile activităţii de bază Chelutielile activităţilor auxiliare Cheltuieli comune secţiei Cheltuieli generale de administraţie Cheltuieli de desfacere	A A A A A
	5.3. Conturi privind costul producţiei		935 936	Costul producţiei obţinute Costul producţiei în curs de execuţie	A A

3.2.1.9. Planul de conturi general, planurile de conturi şi instrucţiunile de aplicare a acestora

Planul de conturi general este un tablou al tuturor conturilor folosite de către un sector de activitate al economiei naţionale. Acesta are la bază schema de clasificare a conturilor în funcţie de conţinutul lor economic, care cuprinde următoarele clase:

Clasa 1 – Conturi de capitaluri.
2 – Conturi de active imobilizate.
3 – Conturi de stocuri şi producţie în curs de execuţie.
4 – Conturi de terţi.
5 – Conturi de trezorerie.
6 – Conturi de cheltuieli.
7 – Conturi de venituri.

8 – Conturi speciale.
9 – Conturi de gestiune.

Corespunzător celor trei sectoare mari de activitate ale economiei naţionale: sectorul economic, sectorul instituţiilor publice (de stat) şi sectorul financiar-bancar, acesta se va diviza în trei cadre (subcadre) generale ale planurilor de conturi. Fiecare dintre aceste cadre generale reunesc şi coordonează toate planurile de conturi ale ramurilor de activitate din sectoarele respective. Astfel cadrul general al planurilor de conturi pentru sectorul economic asigură coordonarea a 20 planuri de conturi ale celor 20 ramuri de activitate economică: industria, agricultura, construcţii, comerţ, etc.

În interiorul cadrelor generale ale planurilor de conturi, conturile sunt identificate prin denumirea lor şi prin codul corespunzător, şi sunt încadrate în clase, grupe şi subgrupe de conturi.

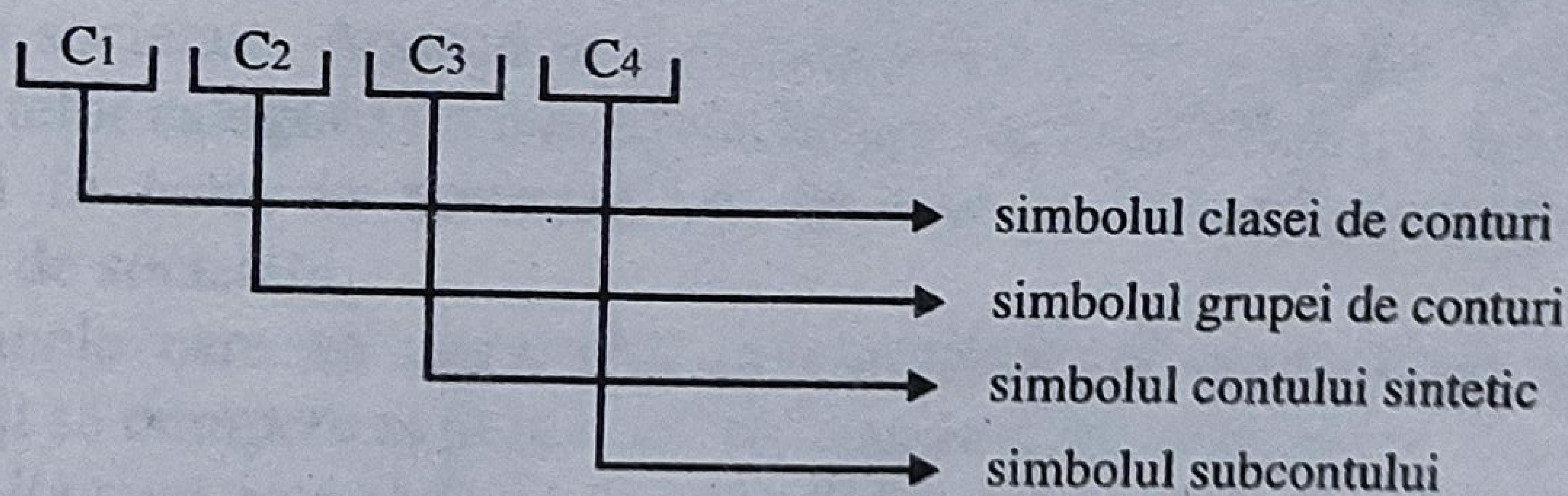
Codificarea sau simbolizarea cifrică a conturilor s-a făcut după metoda sistemului zecimal, potrivit căruia conturile folosite într-un sector de activitate al economiei naţionale se împart în 10 clase, fiecare clasă poate cuprinde maximum 10 grupe de conturi, fiecare grupă poate cuprinde maximum 10 conturi sintetice, fiecare cont sintetic se poate desfăşura pe 10 subconturi (conturi sintetice de gradul II), fiecare subcont se poate desfăşura pe 10 conturi de gradul III, şi aşa mai departe, în funcţie de nevoile de detaliere a informaţiilor furnizate de conturi.

Clasele de conturi sunt simbolizate cu o cifră de la 1 la 9, clasa 0 (zero) nefiind utilizată.

Grupele de conturi din cadrul fiecărei clase sunt simbolizate cu două cifre: prima reprezentând simbolul clasei şi a doua simbolul grupei.

Conturile sintetice sunt simbolizate cu trei cifre, primele două cifre reprezentând simbolul grupei şi a treia cifră reprezentând simbolul contului sintetic de gradul I.

Subconturile sunt simbolizate cu patru cifre, primele trei cifre reprezentând simbolul contului sintetic, iar a patra cifră reprezentând simbolul subcontului.

De exemplu: clasa conturilor de imobilizări a primit simbolul 2. Grupa a doua din clasa 2 a primit simbolul 1, numită imobilizări corporale, al doilea cont sintetic a primit simbolul 2, numit mijloace fixe. Primul subcont (cont sintetic de gradul doi) a primit simbolul 1, numit clădiri. Astfel, identificarea contului sintetic de gradul doi „Clădiri" se va face prin următorul cod şi următoarea denumire:

2121 „Clădiri"

Planul de conturi este un tablou al tuturor conturilor folosite în fiecare ramură de activitate în care conturile sunt identificate ca şi în cadrul general, tot printr-un cod şi denumire şi sunt încadrate în clase şi grupe de conturi specifice ramurii respective.

Pentru fiecare plan de conturi există instrucţiuni de aplicare a conturilor, prin care se reprezintă conţinutul economic, funcţia contabilă posibilă pentru fiecare cont, precum şi modul de desfăşurare a acestora în subconturi (analitice) pe feluri de elemente evidenţiate.

Pe baza instrucţiunilor respective se asigură înregistrarea uniformă a fiecărui tip de operaţie economică, la toate unităţile de acelaşi tip şi organizarea unitară a contabilităţii curente.

CAPITOLUL IV
ANALIZA ŞI FUNCŢIONAREA CONTURILOR

SUBCAPITOLUL 1

4.1. CONTURILE DE CAPITALURI

4.1.1. Conţinutul şi structura capitalului propriu

Capitalul întreprinderii reprezintă sursa proprie permanentă a activelor de patrimoniu.

Capitalul propriu este partea de capital pusă la dispoziţia întreprinderii de către proprietari: întreprinzători individuali, asociaţi sau acţionari şi aparţine de drept proprietarilor, deci, nu este exigibil (rambursabil). Capitalul propriu este completat de *capitalul străin* care provine de la terţi şi care este rambursabil, adică devine exigibil la un anumit termen, care poate fi termen lung sau termen scurt. Capitalul propriu împreună cu capitalul exigibil pe termen lung formează capitalul permanent al întreprinderii.

În capitalul propriu se mai cuprind şi unele resurse neexigibile, create de întreprindere pe parcurs, din rezultatele obţinute, cum sunt: primele legate de capital, rezervele, rezultatul reportat, subvenţiile, profitul nerepartizat şi provizioanele.

Pentru constituirea şi formarea capitalului unei societăţi comerciale sunt necesare mijloace materiale şi băneşti care sunt aduse de către asociaţi şi acţionari sub formă de aport la societate. *Aportul* este valoare pe care aceştia se angajează s-o aducă la societate. Aportul la societate poate fi de două feluri: *în natură*, sub forma diferitelor categorii de bunuri de natura imobilizărilor şi activelor circulante materiale şi *în bani*, în numerar sau în cont la bancă, conform statutului şi contractului de societate.

Persoanele care se angajează să contribuie la constituirea unei societăţi comerciale şi să cumpere acţiunile acesteia se numesc *acţionari*.

Acţiunile sunt acte (hârtii) de valoare care dau dreptul altor persoane fizice sau juridice de a participa la formarea capitalului unei societăţi. Cumpărătorul acţiunilor, respectiv posesorul acestora devine coproprietar al întreprinderii respective, iar acţiunile pe care le posedă constituie *titluri de proprietate*. Proprietarii acţiunilor primesc anual o cotă-parte din profitul societăţii sub formă de *dividend*, nivelul acestuia nefiind stabilit anticipat, ci numai după încheierea exerciţiului financiar în funcţie de profitul obţinut de societate şi repartizat în acest scop. Încasarea dividendelor de către posesorii de acţiuni se face în baza *cupoanelor de dividend* care sunt ataşate acţiunilor.

Acţiunile ca titluri de valoare care reprezintă fracţiuni din capitalul unei societăţi, sunt stabilite la valori egale, suma respectivă poartă denumirea de *valoarea nominală a acţiunilor*. După emisiunea lor, acţiunile pot fi vândute – cumpărate, astfel putând avea două feluri de operaţiuni economice: operaţiuni de plasament şi operaţiuni de speculaţii.

Operaţiunile de plasament au loc atunci când proprietarul având o sumă de bani disponibilă, o investeşte, o plasează în acţiuni pe care le păstrează o perioadă mai mare de timp în scopul obţinerii anual a unui avantaj material sub formă de dividend. *Operaţiunile de speculaţii* au loc atunci când deţinătorul unei sume de bani cumpără acţiuni pentru a le vinde cu scopul de a obţine un câştig imediat din diferenţa între preţul de vânzare şi cel de cumpărare. Vânzarea – cumpărarea acţiunilor se face prin intermediul unei instituţii specializate – *bursa de valori*.

În afară de valoarea nominală, acţiunile au şi o valoare reală. *Valoarea reală* a acţiunilor este valoarea care stabileşte pe piaţa hârtiilor de valoare în funcţie de cerere şi ofertă, şi care poate fi mai mare sau mai mică decât valoarea nominală. Astfel, suma care se încasează în plus peste valoarea nominală se numeşte *primă de emisiune*, iar suma care nu se poate încasa din valoarea nominală (diferenţa în minus), se numeşte *diferenţă* de emisiune.

Cu ocazia înfiinţării unei societăţi comerciale au loc o serie de operaţii economice, cum sunt: efectuarea cheltuielilor de constituire, subscrierea capitalului şi vărsarea capitalului.

Subscrierea capitalului este operaţia prin care subscriptorul declară şi semnează pentru suma de bani şi valoarea bunurilor cu care se angajează să participe la constituirea societăţii comerciale. O societate se poate constitui numai dacă întregul ei capital a fost subscris. Aportul în natură trebuie adus integral la constituirea societăţii, iar cel în bani poate fi adus parţial la constituire şi în mai multe tranşe ulterioare, fără a depăşi cinci ani.

Vărsarea capitalului este operaţia de punere la dispoziţia societăţii a aporturilor în bani şi în natură subscrise.

4.1.2. Contabilitatea operaţiilor economice privind formarea capitalului propriu

Pentru evidenţierea acţiunilor subscrise şi a aportului în bani şi în natură, precum şi a altor operaţii economice legate de formarea capitalului se utilizează conturile: 456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul", 101 „Capital social" şi conturile de avere (mijloace materiale şi băneşti).

Contul *456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul*" este cont de creanţe, cu funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă: capitalul subscris de acţionari şi asociaţi, în bani şi în natură; valoarea primelor legate de capital; sumele plătite asociaţilor cu ocazia retragerii capitalului. *Creditul* acestui cont reflectă aporturile în bani şi în natură aduse la societate, precum şi capitalul social retras de către acţionari sau asociaţi. *Soldul debitor*, reflectă aportul subscris la constituirea capitalului, dar nevărsat încă.

Contul *101 „Capital social”* este utilizat pentru evidenţierea capitalului social subscris şi vărsat, în natură şi în bani de către acţionarii sau asociaţii societăţii, precum şi majorările şi reducerile capitalului societăţii. Este cont de surse proprii permanente şi îndeplineşte funcţia contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă: capitalul social subscris de acţionari sau asociaţi, în bani şi/sau în natură; rezervele destinate creşterii capitalului social; profitul realizat în exerciţiul anterior destinat creşterii capitalului; primele legate de capital, încorporate în capitalul social. *Debitul* acestui cont, reflectă: capitalul retras de către acţionari sau asociaţi; pierderile realizate în exerciţiile precedente care diminuează capitalul social; valoarea acţiunilor proprii anulate. Prezintă *sold creditor* care reflectă capitalul social subscris, vărsat şi nevărsat.

Contabilitatea analitică a capitalului social se ţine pe acţionari sau asociaţi cuprinzând numărul şi valoarea nominală a acţiunilor sau părţilor sociale subscrise, vărsate şi nevărsate.

Contul sintetic 101 „Capital social” se desfăşoară pe două subconturi, astfel:

1011 „Capital subscris nevărsat”

1012 „Capital subscris vărsat”.

Exemple de utilizare a conturilor menţionate:

1. Pentru formarea capitalului unei societăţi noi în sumă de 5.000.000 lei, un număr de 10 persoane subscriu să cumpere cele 1000 de acţiuni, emise cu valoarea nominală de 5000 lei.

Operaţia de subscriere a capitalului social produce o creştere a dreptului de creanţă a întreprinderii asupra subscriptorilor şi concomitent şi cu aceasta, o creştere a capitalului subscris, dar nevărsat. Deci, o creştere de activ şi o creştere de pasiv. Creşterea de activ se reflectă în *debitul* contului 456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul”, iar creşterea de pasiv în *creditul* contului 1011 „Capital subscris nevărsat”. Formula contabilă va fi, următoarea:

456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul”	=	1011 „Capital subscris nevărsat” – 5.000.000 lei

Capitalul subscris de 5.000.000 lei este format din valoarea a 400 de acţiuni pentru aport în natură şi valoarea a 600 de acţiuni pentru aport în bani. Aportul în natură constă în următoarele bunuri economice: o clădire apreciată la valoarea de 1.000.000 lei; teren evaluat la 400.000 lei; 1 autocamion evaluat la 600.000 lei.

Pentru calcularea numărului de acţiuni ce trebuie atribuite pentru aporturile în natură se împarte valoarea aporturilor la valoarea nominală a unei acţiuni, astfel:

– 1 clădire 1.000.000 lei :	5000 lei/acţiune = 200 acţiuni
– terenul 400.000 lei :	5000 lei/acţiune = 80 acţiuni
– autocamionul 600.000 lei :	5000 lei/acţiune = 120 acţiuni
TOTAL 2.000.000 lei :	5000 lei/acţiune = 400 acţiuni

2. Se înregistrează aducerea aporturilor în natură la societate. Această operaţie produce, pe de o parte, creşterea elementelor de imobilizări corporale: clădiri, terenuri, mijloace de transport, iar pe de altă parte, micşorarea dreptului de creanţă asupra subscriptorilor. Deci, creşterea a trei elemente de activ şi scăderea unui element tot de activ. Creşterile de activ se vor înregistra în *debitul* conturilor: „Clădiri", „Terenuri", „Mijloace de transport", iar scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Decontări cu asociaţii privind capitalul". Formula contabilă a acestei operaţii este următoarea:

%	=	456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul"	– 2.000.000 lei
2121 „Clădiri"			– 1.000.000 lei
211 „Terenuri"			– 400.000 lei
2125 „Mijloace de transport"			– 600.000 lei

3. Se înregistrează trecerea capitalului din categoria „Capital subscris nevărsat" la categoria „Capital subscris vărsat".

Această operaţie economică produce o diminuare în pasiv la elementul capital subscris nevărsat şi o majorare tot în pasiv la elementul capital subscris vărsat. Diminuarea de pasiv se va reflecta în *debitul* contului „Capital subscris nevărsat", iar majorarea de pasiv se va reflecta în *creditul* contului „Capital subscris vărsat". Formula contabilă va fi deci:

1011 „Capital subscris nevărsat"	=	1012 „Capital subscris vărsat" – 2.000.000 lei

4. Se fac vărsămintele ce reprezintă contravaloarea celor 600 acţiuni pentru aport în bani.

Această operaţie economică produce, pe de o parte, creşterea numerarului din casieria întreprinderii, iar pe de altă parte, micşorarea dreptului de creanţă asupra subscriptorilor. Deci, o creştere de activ şi o micşorare tot de activ. Creşterea de activ se va reflecta în *debitul* contului 531 „Casa", iar micşorarea de activ în *creditul* contului 456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul". Această operaţie economică se va reflecta în conturi prin următoarea formulă contabilă:

531 „Casa"	=	456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul" – 3.000.000 lei

5. Se înregistrează trecerea capitalului din categoria „capital subscris nevărsat" în categoria „capital subscris vărsat". Operaţia economică produce, pe de o parte, diminuarea capitalului subscris nevărsat – element de pasiv, şi pe de altă parte, majorarea capitalului subscris vărsat – element tot de pasiv. Diminuarea de pasiv se va reflecta în *debitul* contului 1011 „Capital subscris nevărsat", iar majorarea de pasiv se va reflecta în *creditul* contului 1012 „Capital subscris vărsat". Deci, formula contabilă este:

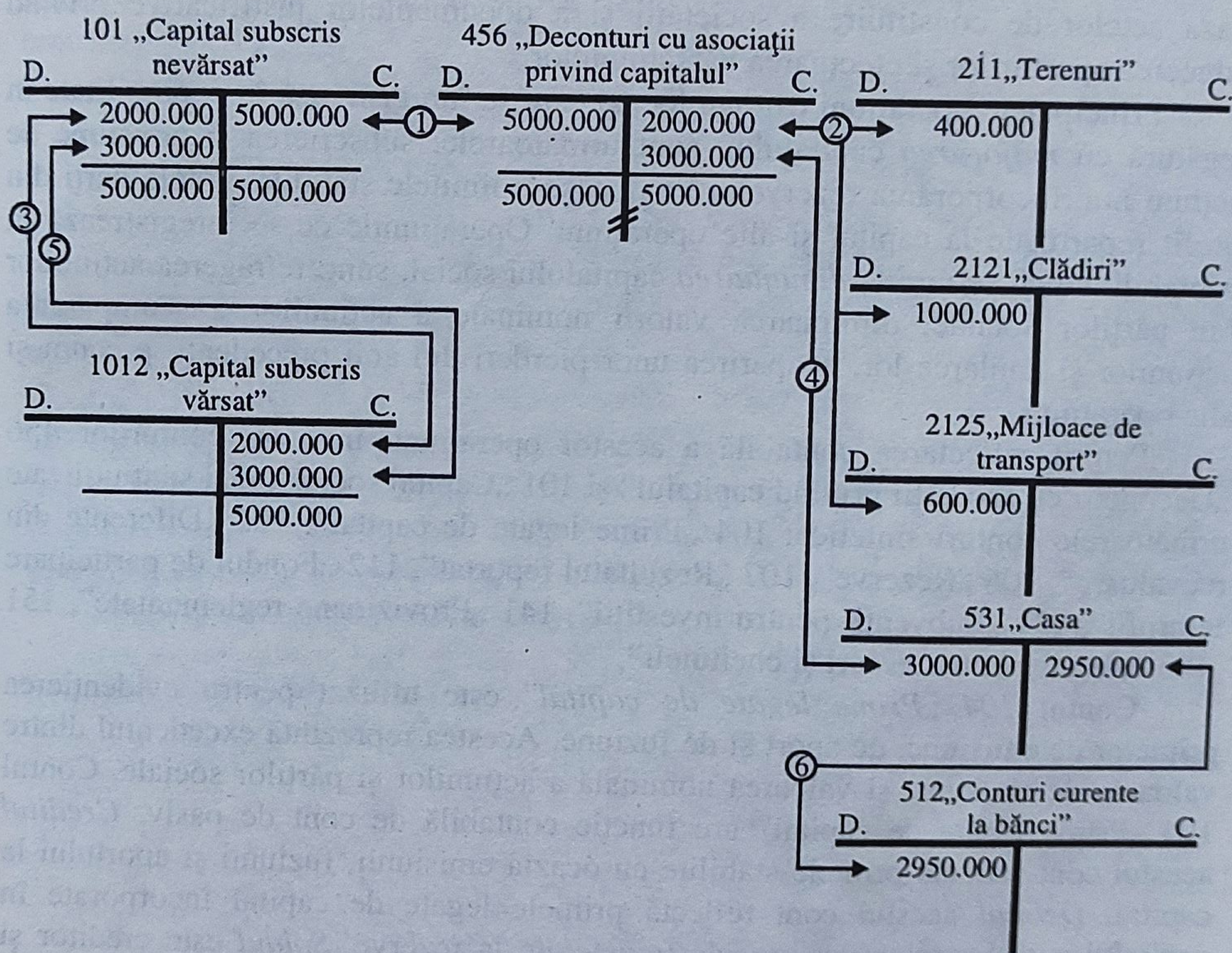
1011 „Capital subscris nevărsat"	=	1012 „Capital subscris vărsat" – 3.000.000 lei

6. Se depune la bancă suma de 2.950.000 lei.

Această operaţie economică produce o micşorare a numerarului existent în casieria întreprinderii, element de activ şi o majorare a disponibilului existent în contul curent de la bancă, element de activ. Micşorarea de activ se va reflecta în *creditul* contului de activ 531 „Casa", iar majorarea de activ se va reflecta în *debitul* contului 512 „Conturi curente la bănci". Formula contabilă va fi, următoarea:

512 „Conturi curente la bănci" = 531 „Casa" – 3.000.000 lei

Schematic, înregistrările sistematice privind constituirea societăţii comerciale şi formarea capitalului acesteia se prezintă astfel:

Tabelul 3.9

BILANŢ DE CONSTITUIRE

ACTIV — întocmit la 1 martie 199... — PASIV

Mijloace economice		Surse de finanţare	
– Terenuri – Clădiri – Mijloace de transport – Conturi curente la bănci – Casa	400 000 1 000 000 600 000 2 950 000 50 000	– Capital subscris vărsat	5 000 000
TOTAL	5 000 000		5 000 000

4.1.3. **Contabilitatea operaţiilor de capital**

Capitalul propriu este format din totalitatea capitalurilor individuale sau asociative care se înscriu în pasivul bilanţului şi cuprind mai multe elemente, cum sunt: primele legate de capital, diferenţele din reevaluare, rezervele, fondurile proprii, subvenţiile pentru investiţii, beneficiile din anii precedenţi reportate, provizioanele reglementate.

Capitalul social este egal cu valoarea nominală a acţiunilor sau părţilor sociale, a rezervelor încorporate şi a profitului repartizat pentru creşterea capitalului, precum şi alte operaţiuni care duc la modificarea mărimii acestuia. Aşa cum s-a văzut, capitalul subscris şi vărsat se înregistrează distinct în contabilitate pe baza actelor de constituire a societăţii şi a documentelor justificative privind aducerea aporturilor şi efectuarea vărsămintelor.

Principalele operaţiuni care au loc, şi care se înregistrează în contabilitate în legătură cu *majorarea* capitalului, sunt următoarele: subscrierea şi emisiune de acţiuni noi, încorporarea rezervelor ce depăşesc limitele stabilite, cotele-părţi din profit repartizate la capital şi alte operaţiuni. Operaţiunile ce se înregistrează în contabilitate cu privire la *diminuarea* capitalului social, sunt: retragerea acţiunilor sau părţilor sociale, diminuarea valorii nominale a acţiunilor, răscumpărarea acţiunilor şi anularea lor, acoperirea unor pierderi din anii precedenţi, precum şi alte operaţiuni.

Pentru reflectarea contabilă a acestor operaţiuni, în afara conturilor 456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul" şi 101 „Capital social", mai sunt utilizate următoarele conturi sintetice: 104 „Prime legate de capital", 105 „Diferenţe din reevaluare", 106 „Rezerve", 107 „Rezultatul reportat", 112 „Fondul de participare la profit", 131 „Subvenţii pentru investiţii", 141 „Provizioane reglementate", 151 „Provizioane pentru riscuri şi cheltuieli".

Contul *104 „Prime legate de capital*" este utilizat pentru evidenţierea primelor de emisiune, de aport şi de fuziune. Acestea reprezintă excedentul dintre valoarea de emisiune şi valoarea nominală a acţiunilor şi părţilor sociale. Contul 104 „Prime legate de capital" are funcţie contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă primele stabilite cu ocazia emisiunii, fuziunii şi aportului la capital. *Debitul* acestui cont reflectă primele legate de capital încorporate în capitalul social, precum şi pe cele transferate la rezerve. *Soldul* este creditor şi reflectă primele constituite şi neutilizate.

Una din căile de majorare a capitalului societăţilor comerciale este şi aceea de emisiune de acţiuni noi. Preţul de emisiune al noilor acţiuni poate fi superior valorii nominale a vechilor acţiuni. Acest lucru este justificat când patrimoniul net conferă acţiunilor o valoare intrinsecă superioară valorii nominale. De exemplu, după 5 ani situaţia patrimonială se prezintă astfel:

Active	= 9.000.000 lei
Capital social	= 5.000.000 lei
Rezerve	= 1.000.000 lei
Datorii	= 3.000.000 lei

Patrimoniul net = Activ – Datorii = 9.000.000 – 3.000.000 = 6.000.000 lei

$$\text{Valoarea intrinsecă} = \frac{\text{Patrimoniul net}}{\text{Număr de acţiuni}} = \frac{6.000.000}{1.000} = 6.000 \text{ lei/acţiune}$$

După 5 ani de funcţionare a societăţii valoarea intrinsecă a unei acţiuni este de 6000 lei, faţă de 5000 lei, deci cu 1000 lei peste valoarea nominală.

Noile acţiuni vor fi emise la preţul de 6000 lei, deci cu o primă de emisiune de 1000 lei (adică diferenţa dintre valoarea de emisiune şi valoarea nominală).

Exemple:

7. Se înregistrează majorarea capitalului societăţii cu 3.000.000 lei, prin subscrierea a 600 acţiuni noi la preţul de 6000 lei pe acţiune, deci cu o primă de emisiune de 1000 lei pe acţiune.

– creşterea de capital 600 acţiuni × 5000 lei = 3.000.000 lei

– prima de emisiune 600 (6000-5000) = 600.000 lei

Această operaţie economică de subscriere a unor acţiuni noi cu primă de emisiune determină *o creştere a dreptului de creanţă asupra subscriptorilor* la elementul de activ „Decontări cu asociaţii privind capitalul", o majorare a capitalului cu valoarea nominală a noilor acţiuni la elementul de pasiv „Capital subscris nevărsat" şi o altă majorare, tot în pasiv, la elementul „Prime de emisiune". Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: 456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul", care fiind cont de activ se va *debita* cu creşterea de activ, 1011 „Capital subscris nevărsat", cont de pasiv care se va *credita* cu majorarea capitalului în sumă de 3.000.000 lei, şi 104 „Prime legate de capital", cont de pasiv care, de asemenea, se va *credita* cu majorarea primelor de emisiune.

Formula contabilă va fi următoarea:

456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul"	=	%	– 3.600.000 lei
		1011 „Capital subscris nevărsat"	– 3.000.000 lei
		104 „Prime legate de capital"	– 600.000 lei

8. Se înregistrează încasarea contravalorii acţiunilor subscrise.

Această operaţie produce o scădere la elementul de activ „Decontări cu asociaţii privind capitalul", ceea ce semnifică micşorarea dreptului de creanţă asupra subscriptorilor, şi concomitent produce o creştere la elementul de activ „Casa", ceea ce semnifică majorarea numerarului existent în casieria întreprinderii. Contul 456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul" fiind de activ şi având de înregistrat o scădere se va *credita*, iar contul 531 „Casa" fiind cont de activ şi înregistrând o creştere, se va *debita*.

Deci, formula contabilă este următoarea:

531 „Casa"	=	456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul"	– 3.600.000 lei

9. Concomitent cu efectuarea vărsămintelor se înregistrează trecerea capitalului din categoria „capital subscris nevărsat” la categoria „capital subscris vărsat”.

Această operaţie economică determină o modificare în sensul scăderii la elementul de pasiv „Capital subscris nevărsat” şi concomitent şi cu aceeaşi sumă o majorare tot în pasiv la elementul „Capital subscris vărsat”. Formula contabilă este deci:

1011 „Capital subscris nevărsat” = 1012 „Capital subscris vărsat” – 3.000.000 lei

Bilanţul contabil întocmit după emisiunea de acţiuni noi se prezintă astfel:

Tabelul 3.10

BILANŢ

DUPĂ EMISIUNEA DE ACŢIUNI NOI

ACTIV	SUME	PASIV	SUME
– Active vechi	9 000 000	– Capital vechi	5 000 000
– Active noi	3 600 000	– Capital nou	3 000 000
		– Prime de emisiune	600 000
		– Rezerve	1 000 000
		– Datorii	3 000 000
TOTAL	12 600 000	TOTAL	12 600 000

Calculând valoarea intrinsecă a acţiunilor, se constată că aceasta a rămas neschimbată.

$$\text{Valoarea intrinsecă} = \frac{12\,600\,000 - 3\,000\,000}{1\,600} = 6\,000 \text{ lei/acţiune}$$

Primele de emisiune sunt folosite pentru acoperirea cheltuielilor făcute cu emisiunea de acţiuni şi pentru mojorarea capitalului şi rezervelor. De exemplu:

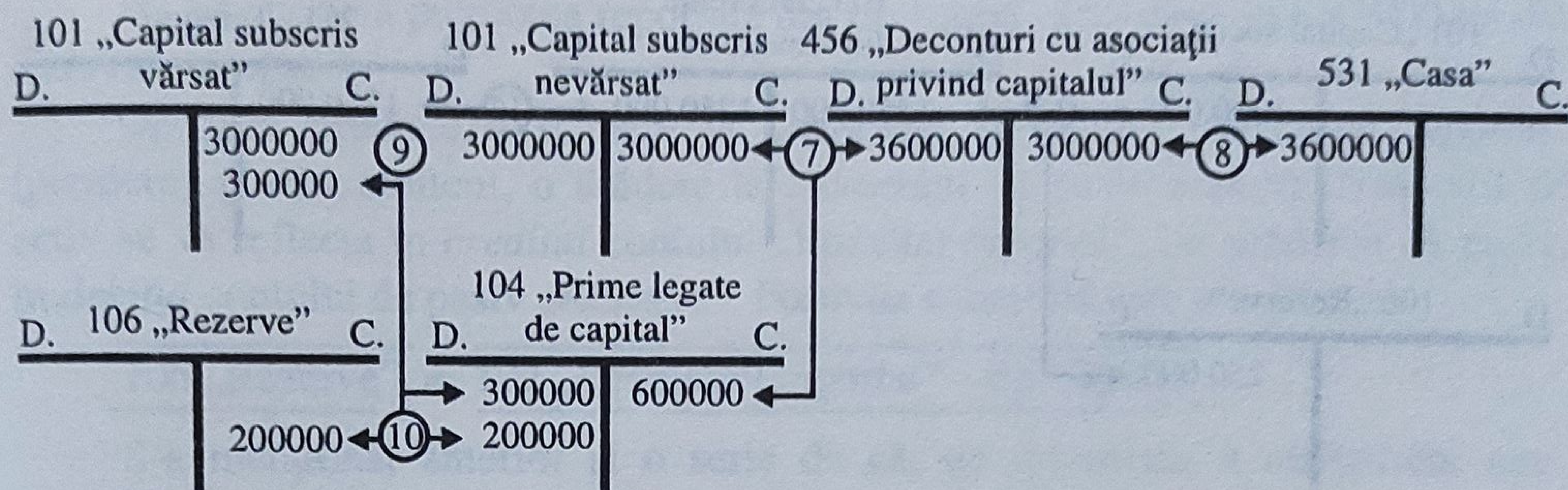
10. Din primele constituite sunt utilizate 300.000 lei pentru majorarea capitalului şi 200.000 lei pentru majorarea rezervelor.

Această operaţie economică produce o micşorare la elementul de pasiv „prime legate de capital”, şi totodată majorarea a două elemente din pasiv: „Capital social” şi „Rezerve”. Micşorarea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului 104 „Prime legate de capital”, iar creşterile de pasiv se vor înregistra în *creditul* conturilor 101 „Capital social” şi 106 „Rezerve”.

Formula contabilă este următoarea:

104„Prime legate de capital”	=	%	– 500.000 lei
		101 „Capital social”	– 300.000 lei
		106 „Rezerve”	– 200.000 lei

Schematic, înregistrările privind contabilitatea majorării capitalului prin emisiunea de noi acţiuni cu primă şi de utilizare a primelor constituite se prezintă astfel:

Contul *105 „Diferenţe din reevaluare"* este utilizat pentru evidenţierea diferenţelor din reevaluarea elementelor de activ şi de pasiv, potrivit normelor legale. Acestea se determină ca diferenţă între valoarea de utilitate şi valoarea de intrare în patrimoniu (contabilă). De menţionat că, numai diferenţele mai mari se evidenţiază în acest cont, iar utilizarea acestora se face în scopul majorării capitalului şi/sau a rezervelor.

Exemple de utilizare a acestui cont.

11. Se înregistrează diferenţa pozitivă în sumă de 1.250.000 lei rezultată în urma reevaluării unui teren.

Operaţia produce o creştere la elementul de activ „Terenuri" şi concomitent o majorare la elementul de pasiv „Diferenţe din reevaluare". Conturile corespondente sunt 211 „Terenuri", care fiind cont de activ şi având de înregistrat o creştere, se va *debita*, şi contul 105 „Diferenţe din reevaluare", care fiind cont de pasiv şi având de înregistrat o creştere, se va *credita*. Deci, formula contabilă este următoarea:

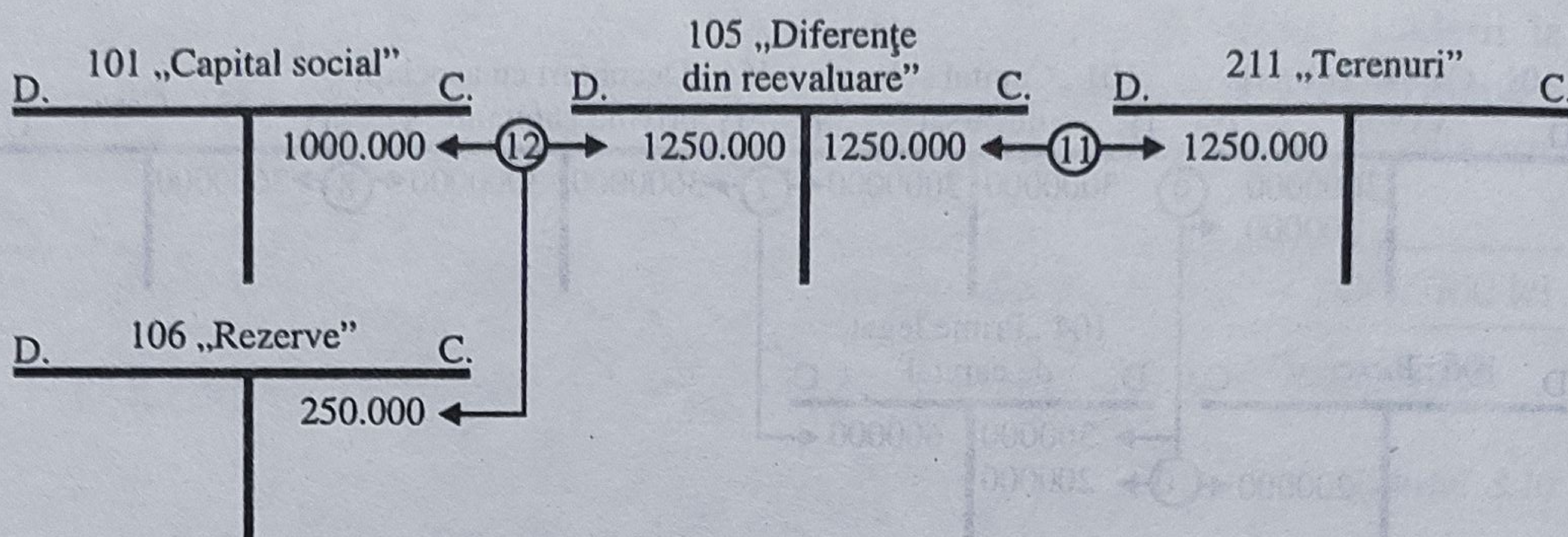
211 „Terenuri" = 105 „Diferenţe din reevaluare" – 1.250.000 lei

12. Se hotărăşte utilizarea diferenţelor din reevaluare, astfel: 1.000.000 lei pentru majorarea capitalului şi 250.000 lei pentru majorarea rezervelor.

Operaţia produce o diminuare la elementul de pasiv „Diferenţe de reevaluare şi o majorare la elementele de pasiv": „Capital social" şi „Rezerve". Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: 105 „Diferenţe din reevaluare" care se va *debita* cu scăderile de pasiv, şi conturile 101 „Capital social" şi 106 „Rezerve" care se vor *credita* cu creşterile de pasiv. Formula contabilă este, următoarea:

105 „Diferenţe din reevaluare"	=	%	– 1.250.000 lei
		101 „Capital social"	– 1.000.000 lei
		106 „Rezerve"	– 250.000 lei

Schematic, înregistrările privind contabilitatea constituirii şi utilizării diferenţelor din reevaluare se prezintă astfel:

Contul *106 „Rezerve*" este utilizat pentru evidenţierea rezervelor constituite şi utilizate pe destinaţiile date acestora.

Rezervele sunt resurse create în cadrul întreprinderii în scopul conservării şi majorării capitalului.

Se pot constitui următoarele categorii de rezerve: rezerve legale, rezerve statutare şi rezerve facultative.

Rezervele legale se constituie anual în conformitate cu prevederile legale, iar în caz de diminuare se completează conform prevederilor legale. De asemenea, rezervele legale pot fi majorate cu excedentul obţinut prin emisiunea acţiunilor la un curs mai mare decât valoarea nominală, dacă acest excedent nu este utilizat la acoperirea cheltuielilor de emisiune. Aceste rezerve sunt utilizate pentru acoperirea pierderilor înregistrate în exerciţiul financiar. Nu sunt utilizate în scopul majorării capitalului.

Rezervele statutare se constituie anual din profitul net obţinut conform prevederilor din statutul societăţii şi sunt utilizate, în special, pentru a fi încorporate în capital.

Rezervele facultative sunt alte rezerve neprevăzute de lege sau de statut şi se constituie facultativ din profitul net obţinut. Acestea sunt utilizate pentru acoperirea pierderilor, creşterea capitalului, sau în alte scopuri, în conformitate cu hotărârile adunărilor generale ale acţionarilor sau asociaţilor.

Contul 106 „Rezerve" are funcţie contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă rezervele constituite. *Debitul* acestui cont reflectă rezervele utilizate. *Soldul creditor* reflectă rezervele constituite şi neutilizate.

Exemple de utilizare a contului de rezerve.

13. Se constituie o rezervă din profitul obţinut în sumă de 1.000.000 lei.

Această operaţie economică produce o majorare la elementul de activ „Repartizarea profitului" şi concomitent o majorare la elementul de pasiv „Rezerve". Majorarea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ

„Repartizarea profitului", iar majorarea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Rezerve". Deci, formula contabilă este:

129 „Repartizarea profitului" = 106 „Rezerve" – 1.000.000 lei

14. Se acoperă pierderea reportată din exerciţiul precedent de 850.000 lei din rezerva constituită.

Operaţia produce o scădere la elementul de activ „Rezultatul reportat" (pierdere) şi concomitent, o scădere la elementul de pasiv rezerve. Scăderea de activ se va reflecta în *creditul* contului „Rezultat reportat", iar scăderea de pasiv, în *debitul* contului de pasiv „Rezerve". Formula contabilă este următoarea:

106 „Rezerve" = 107 „Rezultatul reportat" – 850.000 lei

S-a menţionat anterior şi o serie de căi de micşorare a capitalului unei societăţi. În continuare se prezintă un asemenea exemplu.

15. Se răscumpără un număr de 100 acţiuni cu valoarea nominală de 5000 lei.

Această operaţie va produce o modificare în sensul creşterii la elementul de activ „Acţiuni proprii" şi concomitent o modificare în sensul scăderii la elementul de activ „Casa". Creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Acţiuni proprii", iar scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului de activ „Casa". Formula contabilă este următoarea:

502 „Acţiuni proprii" = 531 „Casa" – 500.000 lei

16. Se înregistrează anularea celor 100 de acţiuni răscumpărate.

Operaţia menţionată va produce o modificare în sensul scăderii la elementul de activ „Acţiuni proprii" şi concomitent o scădere la elementul de pasiv „Capital social". Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt „Acţiuni proprii" şi „Capital social". Contul „Acţiuni proprii" fiind cont de activ, scăderea de activ se va înregistra în credit, iar contul „Capital social" fiind cont de pasiv şi având de înregistrat o scădere de pasiv, acesta se va înregistra în debit. Formula contabilă este, deci:

101 „Capital social" = 502 „Acţiuni proprii" – 500.000 lei

Contul *107 „Rezultatul reportat"* este utilizat pentru evidenţierea rezultatului exerciţiului precedent a cărui repartizare a fost amânată de adunarea generală a acţionarilor sau asociaţilor. Rezultatul nerepartizat poate fi pierdere sau profit, iar contul menţionat are funcţie contabilă de cont bifuncţional. ***Debitul*** acestui cont reflectă pierderea realizată în exerciţiul precedent care nu a fost repartizată (acoperită), precum şi profitul realizat în exerciţiul precedent repartizat pentru creşterea capitalului sau constituirea rezervelor. ***Creditul*** acestui cont reflectă profitul din exerciţiul precedent nerepartizat, pierderea reportată din exerciţiul anterior, acoperită din profitul perioadei curente, precum şi pierderea realizată în exerciţiile anterioare care se acoperă din capitalul social. ***Soldul debitor*** reflectă pierderea nerepartizată, iar ***soldul creditor*** reflectă profitul nerepartizat.

Exemple de utilizare a acestui cont:

17. Se înregistrează pierderea din anul precedent de 700.000 lei, reportată anului curent.

Această operaţie produce o diminuare la elementul de activ, „Profit şi pierdere" (sold debitor) şi o majorare a elementului de activ „Rezultatul reportat" (sold debitor). Ţinând seama de regulile de funcţionare a conturilor de activ, creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Rezultatul reportat", iar diminuarea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Profit şi pierdere". Formula contabilă este următoarea:

107 „Rezultatul reportat"	=	121 „Profit şi pierdere" – 700.000 lei

18. Pentru acoperirea pierderii reportată din anul precedent adunarea generală hotărăşte utilizarea rezervei existente (constituită în acest scop) de 150.000 lei şi diminuarea capitalului social cu 550.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect reducerea pierderii reportate din anul precedent, element de activ, şi concomitent diminuarea elementelor de pasiv „Rezerve" şi „Capital social". Diminuarea de activ se va înregistra în creditul contului „Rezultatul reportat", iar diminuările de pasiv se vor înregistra în debitul conturilor de pasiv „Rezerve" şi „Capital social".

Înregistrarea contabilă necesită următoarea formulă contabilă:

%	=	107 „Rezultatul reportat" – 700.000 lei
106 „Rezerve"		– 150.000 lei
101 „Capital social"		– 550.000 lei

19. Se înregistrează profitul obţinut în exerciţiul precedent şi nerepartizat, reportat anului curent, în sumă de 900.000 lei.

Operaţia produce o diminuare a unui element de pasiv „Profit şi pierdere" (sold creditor) şi o majorare a unui element de pasiv „Rezultatul reportat" (sold creditor).

Diminuarea de pasiv se va înregistra în debitul contului „Profit şi pierdere", iar creşterea de pasiv se va înregistra în creditul contului „Rezultatul reportat".

Formula contabilă va fi următoarea:

121 „Profit şi pierdere"	=	107 „Rezultatul reportat" – 900.000 lei

20. În anul curent, adunarea generală a acţionarilor hotărăşte utilizarea profitului reportat de 900.000 lei, astfel: 700.000 lei pentru majorarea capitalului social şi 200.000 lei pentru majorarea rezervelor.

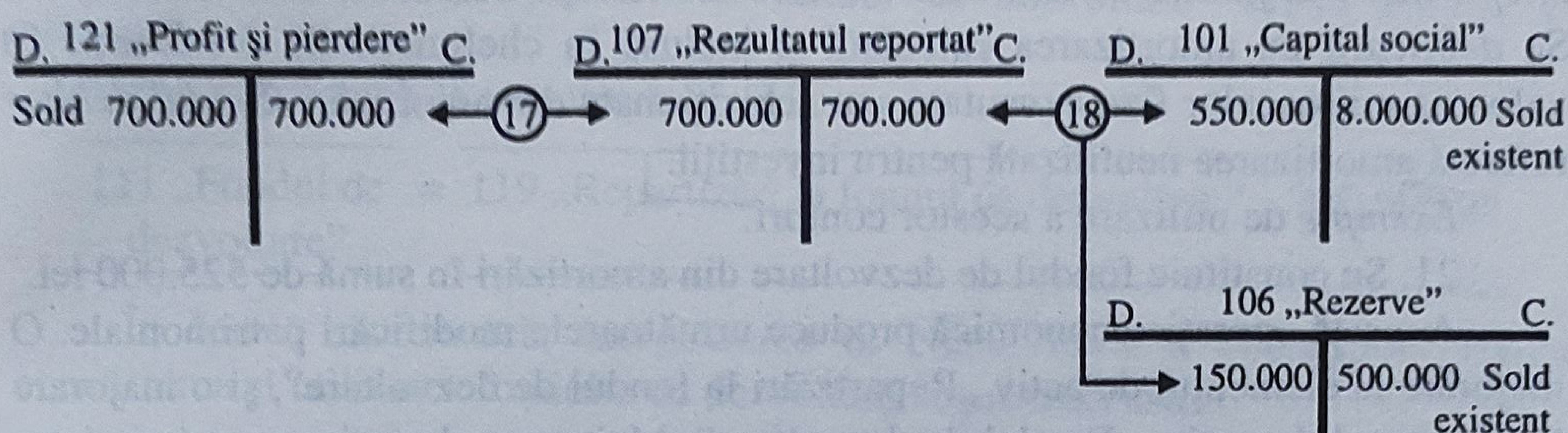
Această operaţie economică va produce o modificare în sensul scăderii la elementul de pasiv „Rezultatul reportat" (sold creditor) şi modificarea în sensul creşterii a elementelor de pasiv „Capital social" şi „Rezerve". Scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Rezultatul reportat", iar creşterile de pasiv se vor înregistra în *creditul* conturilor „Capital social" şi „Rezerve".

Formula contabilă este următoarea:

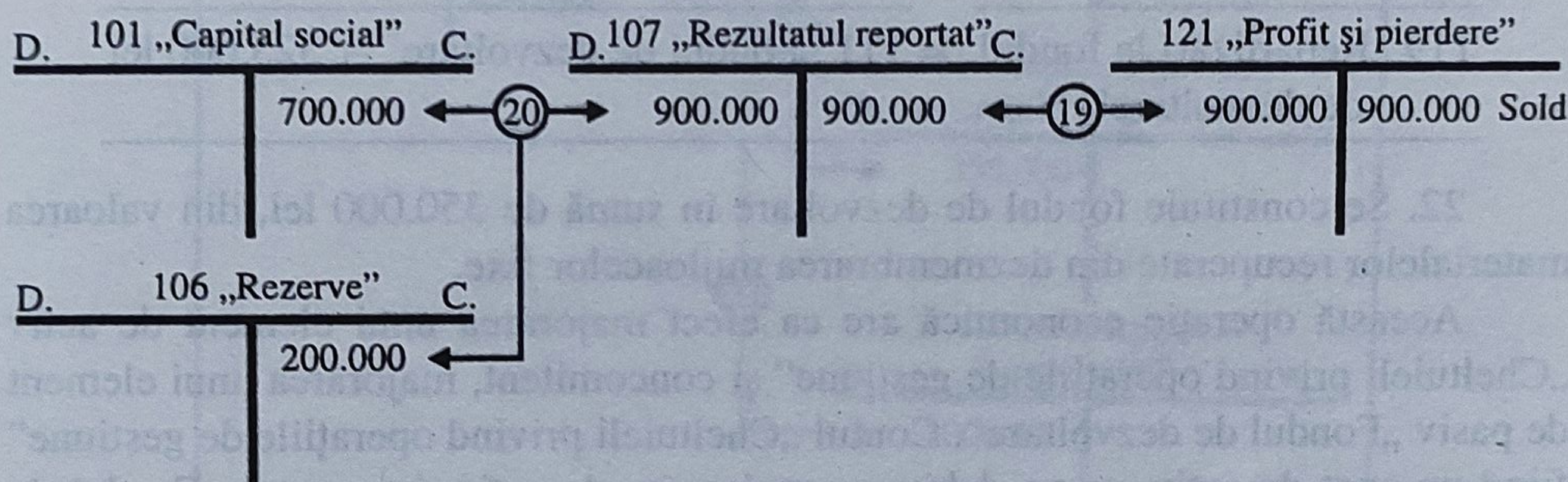
107 „Rezultatul reportat”	=	%	– 900.000 lei
		101 „Capital social”	– 700.000 lei
		106 „Rezerve”	– 200.000 lei

În formă sistematică, operaţiile economice privind înregistrarea în contabilitate a rezultatelor reportate se prezintă, astfel:

a) *Pierdere reportată*

b) *Profit reportat*

4.1.4. Conturile de fonduri

În cadrul surselor proprii, alături de capitaluri şi rezerve se mai cuprind şi fondurile care se constituie prin autofinanţare, cum sunt: fondul de dezvoltare, fondul de participare la profit şi alte fonduri.

Fondul de dezvoltare se constituie potrivit legii din amortizarea imobilizărilor, din profitul net al societăţilor comerciale, respectiv din veniturile realizate după acoperirea cheltuielilor la regiile autonome, din vânzarea activelor, din valorificarea materialelor rezultate din dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcţiune, precum şi din alte surse. Fondul de dezvoltare constituit se utilizează pentru acoperirea cheltuielilor de investiţii privind dezvoltarea,

modernizarea, retehnologizarea, rambursarea creditelor pentru investiţii inclusiv plata dobânzilor aferente acestora, precum şi alte cheltuieli de natura investiţiilor.

Contul 111 „*Fondul de dezvoltare*” este cont de surse proprii, cu funcţie contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă fondul de dezvoltare constituit pe căile menţionate. *Debitul* acestui cont reflectă fondul de dezvoltare utilizat pe direcţiile menţionate. *Soldul creditor* reflectă fondul de dezvoltare existent.

La constituirea fondului de dezvoltare din amortizări intervine şi contul 119 „*Repartizări la fondul de dezvoltare*”, care are funcţie contabilă de cont de activ. Se *debitează* cu amortizarea calculată şi inclusă în cheltuieli. Se *creditează* cu valoarea mijloacelor fixe executate sau achiziţionate din amortizări. *Soldul debitor* reflectă amortizarea neutilizată pentru investiţii.

Exemple de utilizare a acestor conturi.

21. Se constituie fondul de dezvoltare din amortizări în sumă de 525.000 lei.

Această operaţie economică produce următoarele modificări patrimoniale. O majorare la elementul de activ „Repartizări la fondul de dezvoltare”, şi o majorare la elementul de pasiv, „Fondul de dezvoltare”. Majorarea de activ se va înregistra în contul „Repartizări la fondul de dezvoltare” *în debit*, iar majorarea de pasiv se va înregistra în contul „Fondul de dezvoltare” *în credit*. Deci formula contabilă este următoarea:

119 „Repartizări la fondul de dezvoltare”	=	111 „Fondul de dezvoltare” – 525.000 lei

22. Se constituie fondul de dezvoltare în sumă de 350.000 lei, din valoarea materialelor recuperate din dezmembrarea mijloacelor fixe.

Această operaţie economică are ca efect majorarea unui element de activ „Cheltuieli privind operaţiile de gestiune” şi concomitent, majorarea unui element de pasiv „Fondul de dezvoltare”. Contul „Cheltuieli privind operaţiile de gestiune” fiind un cont de activ, se va *debita* cu majorarea de activ, iar contul „Fondul de dezvoltare” se va *credita* cu majorarea de pasiv. Formula contabilă este următoarea:

671 „Cheltuieli privind operaţiile de gestiune”	=	111 „Fondul de dezvoltare” – 350.000 lei

23. Se constituie fondul de dezvoltare în sumă de 1.000.000 lei din profitul realizat în anul curent.

Această operaţie economică are ca efect majorarea elementului de activ „Repartizarea profitului” şi totodată, majorarea elementului de pasiv „Fondul de dezvoltare”. Majorarea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Repartizarea profitului”, iar majorarea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Fondul de dezvoltare”.

Astfel s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

129 „Repartizarea profitului"	=	111 „Fondul de dezvoltare" – 1.000.000 lei

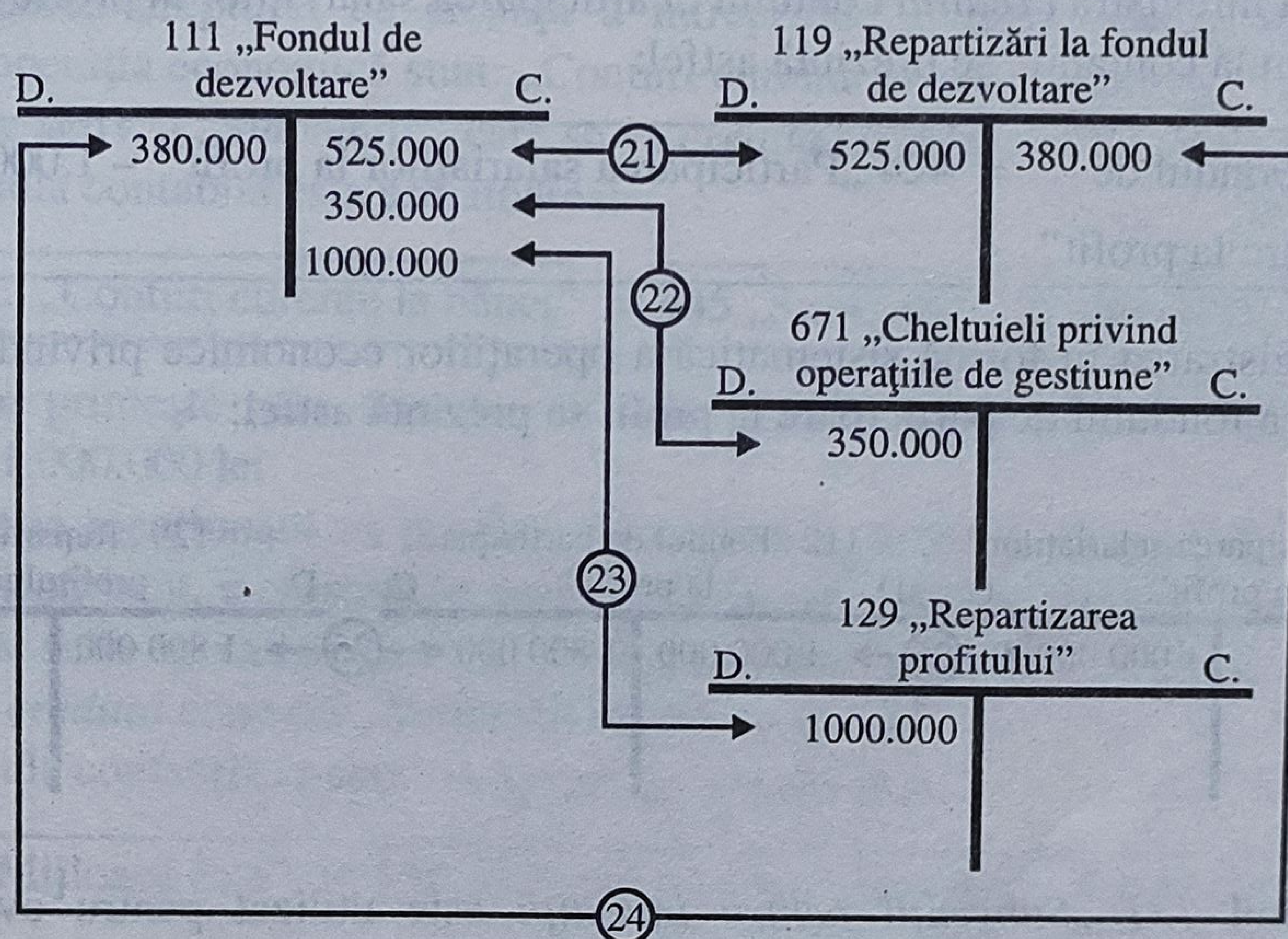
24. Se înregistrează diminuarea fondului de dezvoltare cu sumele ce reprezintă mijloacele fixe obţinute din amortizări în sumă de 380.000 lei.

Această operaţie are ca efect micşorarea „Fondului de dezvoltare" existent, element de pasiv şi concomitent, micşorarea elementului de activ „Repartizări la fondul de dezvoltare". Contul „Fondul de dezvoltare" se va *debita* cu micşorarea de pasiv, iar contul „Repartizări la fondul de dezvoltare" se va *credita* cu micşorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

111 „Fondul de dezvoltare"	=	119 „Repartizări la fondul de dezvoltare" – 380.000 lei

În formă sistematică, înregistrarea în contabilitate a operaţiilor privind constituirea şi utilizarea fondului de dezvoltare se prezintă astfel:

Contul *112 Fondul de participare la profit* este utilizat pentru evidenţierea constituirii şi utilizării fondului de participare la profit a salariaţilor societăţilor comerciale cu capital integral sau majoritar de stat. Este cont de surse proprii, cu funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă profitul realizat în exerciţiul curent repartizat pentru constituirea fondului de participare la profit. *Debitul* acestui cont reflectă sumele utilizate din fondul de participare la profit. *Soldul* creditor reflectă fondul de participare la profit existent.

Exemple de utilizare a acestui cont:

25. Din profitul realizat se repartizează suma de 1.800.000 lei pentru constituirea fondului de participare la profit.

Această operaţie economică produce o modificare în sensul creşterii la elementul de activ „Repartizarea profitului" şi totodată, o modificare în sensul creşterii la elementul de pasiv „Fondul de participare la profit". Creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Repartizarea profitului", iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Fondul de participare la profit".

Formula contabilă este următoarea:

129 „Repartizarea profitului"	=	112 „Fondul de participare la profit" – 1.800.000 lei

26. Adunarea generală a acţionarilor hotărăşte plata sumei de 1.000.000 lei din fondul de participare la profit, costituit.

Această operaţie economică produce o modificare în sensul scăderii elementului de pasiv „Fondul de participare la profit" şi totodată, o creştere a elementului de pasiv „Participarea salariaţilor la profit". Scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Fondul de participare la profit", iar creşterea de pasiv se va înregistra *creditul* contului „Participarea salariaţilor la profit".

Formula contabilă se prezintă astfel:

112 „Fondul de participare la profit"	=	424 „Participarea salariaţilor la profit" – 1.000.000 lei

Înregistrarea în formă sistematică a operaţiilor economice privind formarea şi utilizarea fondului de participare la profit se prezintă astfel:

D. 424 „Participarea salariaţilor la profit"	C.	D. 112 „Fondul de participare la profit"	C.	D. 129 „Repartizarea profitului"	C.
	1 000 000 (26)	(26) 1 000 000	1 800 000 (25)	(25) 1 800 000	

Contul *131 „Subvenţii pentru investiţii* este utilizat pentru evidenţierea sumelor alocate de la bugetul de stat sau din alte resurse de care beneficiază întreprinderea pentru finanţarea unor activităţi pe termen lung a investiţiilor, a imobilizărilor primite prin donaţii cu titlu gratuit, precum şi a celor constatate plus la inventariere. Contul menţionat realizează două obiective: consemnarea subvenţiilor primite până la finalizarea obiectivului de investiţii şi eşalonarea în timp a creşterii patrimoniului ca urmare a subvenţiilor primite de întreprindere. El reflectă elemente ale capitalului şi sunt surse de finanţare a capitalului, îndeplinind funcţia contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea subvenţiilor pentru investiţii de primit. *Debitul* acestui cont reflectă cotă-parte din subvenţia pentru investiţii virate asupra rezultatului exerciţiului. *Soldul creditor* reflectă subvenţiile pentru investiţii nevirate la rezultatul exerciţiului.

Exemple de utilizare a acestui cont.

27. Se înregistrează subvenţia pentru investiţii de primit în sumă de 2.000.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect creşterea elementului de activ „Subvenţii" şi concomitent creşterea elementului de pasiv „Subvenţii pentru investiţii". Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Subvenţii", care fiind cont de activ se va *credita* şi „Subvenţii pentru investiţii", care fiind cont de pasiv se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

445 „Subvenţii" = 131 „Subvenţii pentru investiţii" – 2.000.000 lei

28. Se primeşte subvenţia pentru investiţii.

Această operaţie economică va avea ca efect creşterea sumelor în „Contul curent la bancă" al întreprinderii, element de activ şi concomitent şi cu aceeaşi sumă, scăderea dreptului de creanţă a întreprinderii. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Conturi curente la bănci" care se va *debita* cu creşterea de activ şi „Subvenţii", care se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

512 „Conturi curente la bănci" = 445 „Subvenţii" – 2.000.000 lei

29. Se primeşte prin donaţie, cu titlu gratuit, un calculator electronic în valoare de 1.000.000 lei.

Operaţia menţionată va produce o creştere în activ la elementul „Mijloace fixe" şi concomitent, o creştere în pasiv la elementul „Subvenţii pentru investiţii". Creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Mijloace fixe", iar creşterea de pasiv în *creditul* contului „Subvenţii pentru investiţii".

Formula contabilă la care s-a ajuns este următoarea:

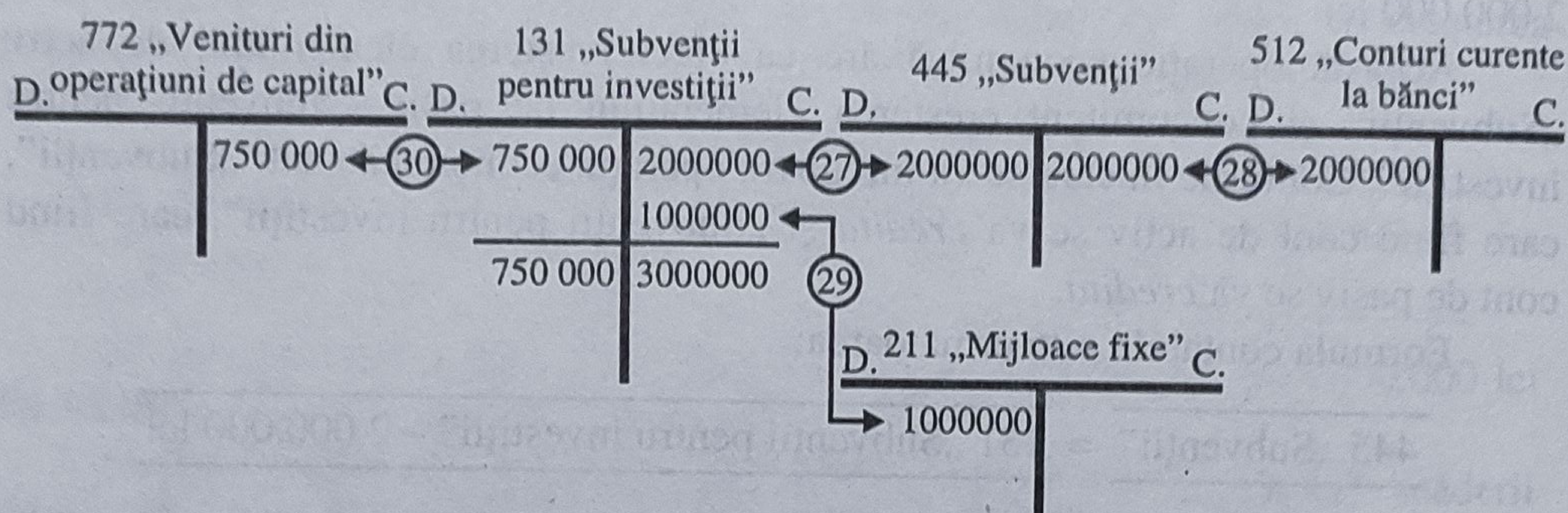
212 „Mijloace fixe" = 131 „Subvenţii pentru investiţii" – 1.000.000 lei

30. Se înregistrează trecerea unei părţi (25%) din subvenţia pentru investiţii la venituri.

Această operaţie economică produce o diminuare în pasiv la elementul „Subvenţii pentru investiţii" şi totodată, o majorare în pasiv la elementul „Venituri din operaţiuni de capital".Diminuarea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului de pasiv „Subvenţii pentru investiţii", iar majorarea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Venituri din operaţiuni de capital". Astfel, s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

131 „Subvenţii pentru investiţii" = 772 „Venituri din operaţiuni de capital" – 750.000 lei

În formă sistematică înregistrarea operaţiunilor privind subvenţiile pentru investiţii se prezintă astfel:

4.1.5. Conturile de provizioane

Provizioanele sunt o rezervă care se constituie pe seama cheltuielilor şi este destinată acoperirii riscurilor latente, posibile ca urmare a deprecierii elementelor patrimoniale. Acestea se constituie într-un exerciţiu financiar, urmând a fi utilizate în exerciţiile viitoare.

În contabilitate se delimitează trei categorii de provizioane: reglementate, pentru riscuri şi cheltuieli şi pentru depreciere.

În sens economic, provizioanele reprezintă o cheltuială când se constituie şi un venit când sunt utilizate sau când rămân fără obiect.

Provizioanele reglementate se constituie în baza unor dispoziţii legale sau fiscale. Ele fac parte din categoria cheltuielilor extraordinare. Astfel, sunt provizioane pentru majorări de preţuri, pentru investiţii şi pentru amortizări derogatorii.

Contul *141 „Provizioane reglementate"* are funcţie contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă cheltuielile pentru constituirea provizioanelor reglementate. *Debitul* acestui cont reflectă reluarea provizioanelor reglementate. *Soldul* este creditor şi reflectă provizioane reglementate constituite.

Exemple:

31. Se constituie un provizion pentru majorarea preţurilor la stocurile de materii prime în sumă de 320.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect majorarea elementului de activ „ Cheltuieli excepţionale privind amorizările şi provizioanele" şi concomitent, majorarea elementului de pasiv „Provizioane reglementate". Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: 6874 „Cheltuieli excepţionale privind provizioanele reglementate", care fiind cont de activ se va *debita* cu majorările şi 141 „Provizioane reglementate", care fiind cont de pasiv se va credita cu majorările de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

6874 „Cheltuieli excepţionale privind provizioanele reglementate”	=	141 „Provizioane reglementate” – 320.000 lei

32. La sfârşitul anului se înregistrează anularea provizionului pentru partea stocurilor consumate, în sumă de 250.000 lei.

Această operatie economică produce o modificare în sensul scăderii la elementul de pasiv „Provizioane reglamentate” şi o modificare în sensul creşterii la elementul de pasiv „Venituri excepţionale din provizioane reglementate”. Scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Provizioane reglementate”, iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Venituri excepţionale din provizioane reglementate”.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

141 „Provizioane reglementate”	=	7874 „Venituri excepţionale din provizioane” – 250.000 lei reglementate

33. Se înregistrează decontarea cheltuielilor privind provizioanele reglementate.

Această operaţie economică produce o diminuare la elementul de activ „Cheltuieli excepţionale privind amortizările şi provizioanele” şi totodată, o diminuare a elementului de pasiv „Profit şi pierdere” (sold creditor). Conform regulilor de funcţionare a conturilor, scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului de activ „Cheltuieli excepţionale privind amortizările şi provizioanele”, iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Profit şi pierdere”. Formula contabilă este următoarea:

121 „Profit şi pierdere”	=	6874 „Cheltuieli excepţionale privind – 320.000 lei provizioanele reglementate”

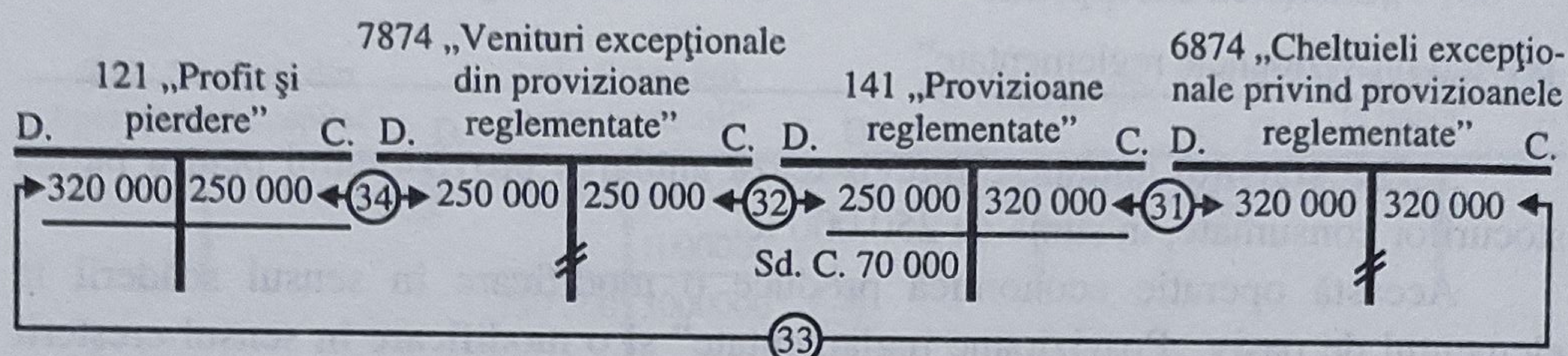
34. Se înregistrează închiderea contului de venituri.

Această operaţie economică are ca efect diminuarea elementului de pasiv „Venituri excepţionale din provizioane reglementate” şi concomitent, o creştere la elementul de pasiv „Profit şi pierdere” (sold creditor). Ţinând seama de regulile de funcţionare a conturilor, diminuarea de pasiv se va înregistra în debitul contului „Venituri excepţionale din provizioane reglementate”, iar creşterea de pasiv se va înregistra în creditul contului „Profit şi pierderi”.

Formula contabilă este următoarea:

7874 „Venituri excepţionale din provizioane reglementate”	=	121 „Profit şi pierdere” – 250.000 lei

Înregistrarea în ordine sistematică a operaţiilor economice privind constituirea şi utilizarea provizioanelor reglementate se prezintă, astfel:

4.1.6. Conturile de capital străin

Din capitalul permanent al întreprinderii, alături de capitalurile proprii, fac parte şi împrumuturile şi datoriile pe termen lung. Acestea reprezintă capitaluri primite de la terţi pe care întreprinderea trebuie să le restituie la termen şi să plătească şi o dobândă.

Din structura capitalului străin fac parte următoarele elemente: împrumuturile din emisiunea de obligaţiuni şi primele de rambursare a acestora; creditele bancare pe termen lung şi mediu; datorii legate de participaţii; dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate; prime privind rambursarea obligaţiunilor.

Creditele bancare pe termen lung şi mediu sunt primite de la bănci şi alte instituţii de creditare şi cuprind creditele de peste an. Acestea sunt acordate de către bănci şi sunt garantate de întreprinderi cu patrimoniul lor. Limita de creditare a unei întreprinderi este de 30% din valoarea pasivului patrimonial, peste această limită nici o bancă din lume nu acordă credite. În economia de piaţă această limită este depăşită prin existenţa împrumuturilor pe bază de obligaţiuni.

Obligaţiunile sunt hârtii de valoare care conferă posesorului lor calitatea de creditor al unei societăţi şi dreptul de a primi pentru suma împrumutată un venit fix sub formă de dobândă.

Încasarea dobânzii se face la termene fixe pe baza *cupoanelor de dobânzi* care sunt ataşate obligaţiunilor.

Vânzarea-cumpărarea obligaţiunilor se face prin subscripţie publică, prin intermediul unei instituţii specializate, *bursa de valori*.

Pentru sumele împrumutate întreprinderea plăteşte dobânzi, sumele respective fiind incluse în cheltuielile financiare, atunci când decontarea se face prin cupoane, s-au printr-o sumă stabilită iniţial şi care se plăteşte la rambursare, numită *primă de rambursare*. Primele de rambursare plătite se amortizează prin includerea în cheltuielile financiare.

Conturile sintetice privind evidenţa împrumuturilor şi datoriilor asimilate, sunt următoarele: 161 „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni", 162 „Credite bancare pe termen lung şi mediu", 168 „Dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate", 169 „Prime de rambursare a obligaţiunilor" şi altele.

Contul *161 „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni”* are funcţie de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă suma împrumuturilor obţinute la valoarea de rambursare a obligaţiunilor emise, precum şi suma primelor de rambursare aferentă împrumuturilor din emisiunea de obligaţiuni. *Debitul* acestui cont reflectă împrumuturile rambursate, precum şi valoarea obligaţiunilor emise şi răscumpărate anulate, la valoarea de răscumpărare. *Soldul* contului reflectă împrumuturile din emisiunea de obligaţiuni primite şi nerambursate.

Exemple de utilizare a acestui cont:

35. Se înregistrează subscrierea publică a 1000 obligaţiuni cu valoarea nominală de 500 lei bucata, în vederea obţinerii unui împrumut.

Această operaţie economică generează o majorare la elementul de activ „Debitori diverşi”, ceea ce semnifică creşterea dreptului de creanţă asupra unei terţe persoane (debitor) de a încasa de la acesta ceea ce a promis (subscris), totodată produce o modificare în sensul majorării asupra unui element de pasiv „Împrumuturi pe bază de obligaţiuni” ceea ce semnifică creşterea obligaţiei întreprinderii de a restitui la termen contravaloarea împrumutului primit. Creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Debitori diverşi”, iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Împrumuturi pe bază de obligaţiuni”.

Formula contabilă este următoarea:

461 „Debitori diverşi” = 161 „Împrumuturi pe bază de obligaţiuni” – 500.000 lei

36. Se primeşte împrumutul respectiv, se încasează suma subscrisă de la debitori.

Această operaţie economică are ca efect creşterea disponibilului din contul întreprinderii de la bancă şi concomitent micşorarea dreptului de creanţă asupra debitorilor. Conform regulilor de funcţionare a conturilor, creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor), iar micşorarea de activ se va înregistra în creditul contului de activ „Debitori diverşi”. Astfel se ajunge la următoarea formulă contabilă:

512 „Conturi curente la bănci” = 461 „Debitori diverşi” – 500.000 lei

37. La scadenţă se răscumpără obligaţiunile.

Această operaţie economică are ca efect majorarea elementului de activ „Obligaţiuni emise şi răscumpărate”, şi concomitent şi cu aceeaşi sumă, micşorarea elementului de activ „Conturi curente la bănci”. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Obligaţiuni emise şi răscumpărate”, care se va *debita* cu creşterea de activ, şi „Conturi curente la bănci”, care se va credita cu scăderea de activ.

Astfel s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

505 „Obligaţiuni emise şi răscumpărate” = 512 „Conturi curente la bănci” – 500.000 lei

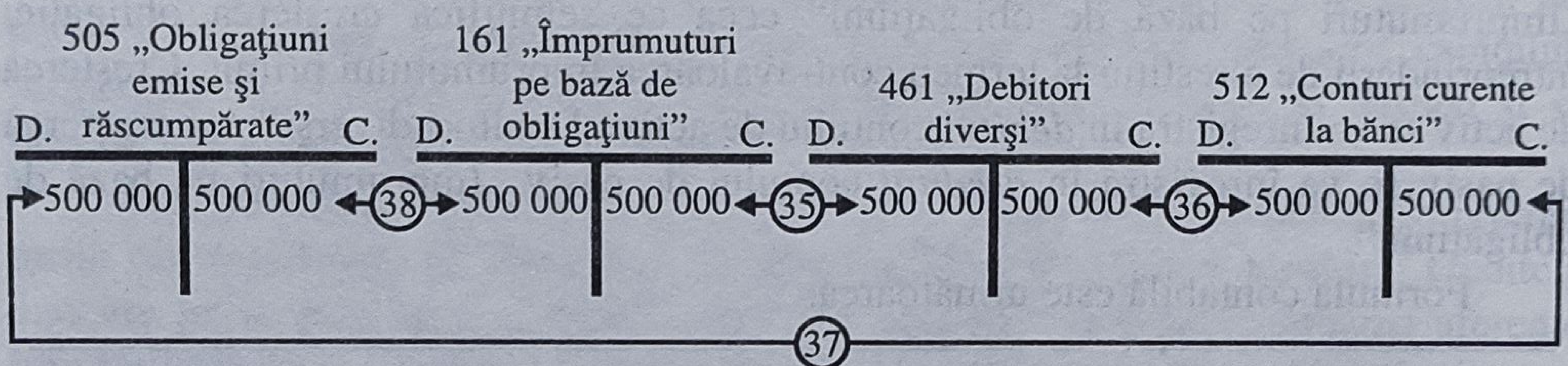
38. Se anulează obligaţiunile răscumpărate.

Această operaţie economică va avea ca efect o scădere de activ la elementul „Obligaţiuni emise şi răscumpărate", adică distrugerea fizică a titlurilor de credit şi concomitent produce o scădere în pasiv, la elementul „Împrumuturi pe bază de obligaţiuni". Scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Obligaţiuni emise şi răscumpărate", iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni".

Formula contabilă este următoarea:

161 „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni"	=	505 „Obligaţiuni emise şi răscumpărate" – 500.000 lei

Schematic, înregistrarea în conturi a operaţiilor economice privind obţinerea şi restituirea unui împrumut pe bază de obligaţiuni se prezintă astfel:

39. Se înregistrează borderoul cupoanelor de dobânzi privind plata acestora în baza procentului de dobândă stabilit în cupoane de 25%.

Calcul: $\frac{1000 \text{ cupoane} \times 500 \text{ lei} \times 25}{100} = 125\,000 \text{ lei}$

Această operaţie economică produce o modificare în pasivul bilanţului la elementul „Dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate", în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea obligaţiei întreprinderii de a plăti dobânda la împrumutul primit. Totodată, produce o creştere în activul bilanţului la elementul „Cheltuieli privind dobânzile", ceea ce semnifică creşterea cheltuielilor financiare făcute de întreprindere cu plata dobânzilor. Conform regulilor de funcţionare a conturilor, creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Cheltuieli privind dobânzile", iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate. Formula contabilă este, următoarea:

666 „Cheltuieli privind dobânzile"	=	168 „Dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate" – 125.000 lei

40. Se plăteşte dobânda la împrumut pe bază de obligaţiuni.

Această operaţie economică are ca efect scăderea disponibiliului existent în contul întreprinderii de la bancă, element de activ, şi concomitent, scăderea obligaţiei de plată a dobânzii, element de pasiv. Scăderea de activ se va înregistra

în *creditul* contului de activ „Conturi curente la bănci" (sold debitor), iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului de pasiv „Dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate".

Deci, formula contabilă este următoarea:

168 „Dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate"	=	512 „Conturi curente la bănci" – 25.000 lei

41. La sfârşitul perioadei se decontează cheltuielile privind dobânzile.

Această operaţie economică produce o diminuare a elementelor de activ „Cheltuieli privind dobânzile" şi concomitent, produce o diminuare a elementelor de pasiv „Profit şi pierdere" (sold creditor). Diminuarea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „Profit şi pierdere", iar diminuarea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Cheltuieli privind dobânzile".

Astfel, se ajunge la următoarea formulă contabilă:

121 „Profit şi pierdere"	=	666 „Cheltuieli privind dobânzile" – 125.000 lei

Schematic, înregistrarea obligaţiei de plată, plata dobânzii şi închiderea contului de cheltuieli privind dobânzile se prezintă, astfel:

D. 512 „Conturi curente la bănci"	C.	D. 168 „Dobânzi aferente împrumuturilor şi datoriilor asimilate"	C.	D. 666 „Cheltuieli privind dobânzile"	C.	D. 121 „Profit şi pierdere"	C.
	125 000 (40)	125 000	125 000 (39)	125 000	125 000 (41)		125 000

În cazul obligaţiunilor cu primă, acestea nu au cupoane de dobânzi. Vânzarea acestora se face la un preţ mai mic decât valoarea nominală, iar restituirea lor la valoarea nominală. Diferenţa între valoarea de rambursare şi valoarea de vânzare se numeşte *primă de rambursare*. Pentru evidenţierea acesteia se utilizează contul 169 „*Prime privind rambursarea obligaţiunilor*, cont cu funcţie contabilă de activ. *Debitul* acestui cont reflectă suma primelor de rambursare a împrumuturilor din emisiunea de obligaţiuni. *Creditul* acestui cont reflectă suma primelor de rambursare amortizate. *Soldul* debitor reflectă valoarea primelor de rambursare neamortizate.

De exemplu:

42. Se subscriu 1000 de obligaţiuni cu valoarea nominală de 500 lei. Valoarea de vânzare este de 450 lei.

Această operaţie economică produce, pe de o parte, majorarea elementului de pasiv „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni", iar pe de altă parte, majorarea elementelor de activ „Debitori diverşi" şi „Prime de rambursare a obligaţiunilor". Operaţia economică va fi înregistrată în trei conturi care au aceaşi denumire ca şi elementele modificate. Contul „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni" fiind cont de pasiv şi având de înregistrat o majorare se va *credita*, iar

conturile: „Debitori diverşi" şi „Prime de rambursare a obligaţiunilor" fiind conturi de activ şi având de înregistrat creşteri se vor *debita*. Astfel se ajunge la următoarea formulă contabilă:

%	=	161 „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni"	– 500.000 lei
461 „Debitori diverşi"			– 450.000 lei
169 „Prime de rambursare a obligaţiunilor"			– 50.000 lei

Operaţiile următoare sunt: încasarea creanţei de la debitori în sumă de 450.000 lei (valoarea de vânzare), iar la scadenţă se face răscumpărarea obligaţiunilor la valoarea de rambursare şi apoi anularea obligaţiunilor. Primele de rambursare a obligaţiunilor se amortizează prin includerea lor în cheltuielile financiare, iar decontarea acestora se face prin trecerea lor în contul de rezultate.

Contul *162 „Credite bancare pe termen lung şi mediu"* este utilizat pentru evidenţierea creditelor pe termen lung şi mijlociu primite de la bănci. Este cont de surse străine şi are funcţie contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă suma creditelor primite. *Debitul* acestui cont reflectă suma creditelor restituite. *Soldul* este creditor şi reflectă creditele primite şi nerambursate.

Pentru creditele pe termen lung şi mijlociu primite se plătesc dobânzi stabilite la anumite termene. Înregistrarea obligaţiei de plată a dobânzilor şi apoi plata acestora se face prin aceleaşi formule contabile prezentate la operaţiile 39 şi 40.

SUBCAPITOLUL 2

4.2. CONTURILE DE IMOBILIZĂRI

4.2.1. Conturile de imobilizări corporale

4.2.1.1. Conţinutul, structura, evaluarea şi amortizarea imobilizărilor corporale

Imobilizările corporale reprezintă acele bunuri cu valoare mare care sunt destinate să servească o perioadă îndelungată în activitatea unităţii patrimoniale şi care nu se consumă la prima utilizare. Deci, sunt acele bunuri care participă la mai multe cicluri de exploatare şi îşi transmit treptat valoarea asupra noilor produse obţinute, lucrări executate şi servicii prestate.

În structura imobilizărilor corporale se cuprind două mari grupe: terenurile şi mijloacele fixe.

Terenurile pot fi evidenţiate în contabilitate ca: terenuri agricole şi/sau silvice; terenuri fără construcţii; terenuri cu zăcăminte; terenuri cu amenajări; alte terenuri.

La intrarea în patrimoniu, terenurile se înregistrează în contabilitate la valoarea stabilită în conformitate cu legislaţia în vigoare, în funcţie de clasele de fertilitate, suprafaţa şi amplasamentul acestora, la *costul de achiziţie* dacă sunt cumpărate, şi la *valoarea de aport* dacă sunt aduse ca aport la societate.

De regulă, terenurile nu sunt supuse amortizării, dar sunt supuse amortizării investiţiile efectuate pentru amenajarea lacurilor, bălţilor, iazurilor şi alte lucrări similare.

Din punctul de vedere al contabilităţii sunt considerate *mijloace fixe*, obiectul singular sau complexul de obiecte care se utilizează ca atare şi îndeplineşte cumulativ două condiţii: au o durată normată de utilizare mai mare de un an şi o valoare mai mare decât limita stabilită de lege. Cele care îndeplinesc numai una din aceste două condiţii sunt considerate active circulante sub denumirea de obiecte de inventar de mică valoare sau scurtă durată.

Structura complexă a mijloacelor fixe a făcut necesară gruparea acestora pe categorii cu conţinut şi funcţionalitate asemănătoare, pe următoarele categorii: clădiri; construcţii speciale; maşini utilaje şi instalaţii de lucru, aparate şi instalaţii de măsură, control şi reglare; mijloace de transport; animale de muncă; plantaţii; unelte, inventar gospodăresc şi alte mijloace fixe.

La intrarea în patrimoniu, mijloacele fixe se înregistrează la *valoarea de intrare* prin care se înţelege: *costul de achiziţie* pentru mijloacele fixe cumpărate; *costul de producţie* pentru mijloacele fixe produse în unitatea patrimonială sau construite; *valoarea actuală* prin care se înţelege valoarea estimată la înscrierea în activ ţinând seama de valoarea mijloacelor fixe cu caracteristici similare sau apropiate, pentru mijloacele fixe obţinute prin donaţii, cu titlu gratuit; *valoarea de aport* acceptată de părţi, pentru mijloacele fixe intrate în patrimoniu cu ocazia asocierii, fuziunii, etc., conform contractelor sau statutelor; *valoarea de reevaluare*, rezultată în urma reevaluării unor mijloace fixe, conform legii.

Valoarea de intrare se mai numeşte şi *valoarea contabilă*, sau *valoarea de inventar*, deoarece mijloacele fixe rămân înregistrate la această valoare toată perioada existenţei lor în patrimoniul întreprinderii. Aceasta se schimbă numai cu ocazia reevaluărilor.

Evidenţa analitică se ţine pe fiecare *obiect de evidenţă*, prin care se înţelege obiectul singular sau complexul de obiecte cu toate dispozitivele şi accesoriile lui, destinat să îndeplinească în mod independent, în totalitatea lui, o funcţie distinctă.

Recuperarea valorii mijloacelor fixe se face în mod treptat pe calea amortizării. *Amortizarea* se determină prin aplicarea *cotelor de amortizare* asupra valorii de intrare a mijloacelor fixe.

Amortizarea se calculează în baza unui *plan de amortizare*, de la data punerii în funcţiune a mijloacelor fixe şi până la recuperarea integrală a valorii lor de intrare.

Amortizarea mijloacelor fixe se calculează şi se înregistrează în mai multe feluri, astfel: amortizare lineară, amortizare degresivă, amortizare accelerată şi amortizare funcţională.

Amortizarea lineară constă în repartizarea uniformă a valorii de intrare a mijloacelor fixe pe toată durata de utilizare a acestora.

Amortizarea degresivă constă în multiplicarea cotelor de amortizare lineară cu anumiţi coeficienţi prevăzuţi de lege.

Amortizarea accelerată constă în calcularea în exerciţiul în care mijloacele fixe intră în activul unităţii, a unei amortizări mai mari, de până la limita prevăzută de lege, din valoarea de intrare a acestora, urmând ca în exerciţiile următoare să se calculeze după regimul amortizării lineare.

Amortizarea funcţională constă în calcularea amortizării mijloacelor fixe în funcţie de utilizarea lor efectivă, având drept bază de calcul un anumit *parametru*, de exemplu: numărul de kilometri parcurşi la autovehicule, numărul de ore-zbor la aeronave, numărul orelor de funcţionare la maşini şi utilaje de lucru şi alţii.

Amortizarea mijloacelor fixe se înregistrează distinct în contabilitate pe categorii şi pe obiecte de evidenţă. Prin scăderea amortizării din valoarea contabilă (de intrare) se obţine *valoarea netă contabilă* (rămasă sau reală).

Reevaluarea mijloacelor fixe este operaţiunea de stabilire a valorii actuale a fiecărui mijloc fix existent în patrimoniu.

Valoarea actuală se determină în funcţie de: valoarea de intrare, gradul de uzură, utilitatea mijlocului fix şi preţul pieţei.

4.2.1.2. Contabilitatea operaţiilor economice privind imobilizările corporale

Principalele operaţii economice ce au loc în legătură cu imobilizările corporale sunt: intrarea în patrimoniu, utilizarea imobilizărilor corporale în activitatea întreprinderii şi ieşirea din patrimoniu.

La baza înregistrării în contabilitate a acestor operaţii economice se utilizează o serie de documente care diferă în funcţie de modalitatea de intrare şi ieşire, în şi din patrimoniu, astfel:

În cadrul *documentelor de intrare*, menţionăm: „Procesul verbal de recepţie", în cazul mijloacelor fixe independente; „Procesul-verbal de punere în funcţiune", în cazul mijloacelor fixe care necesită montaj sau construite de întreprindere; „Procesul-verbal de predare-preluare", în cazul bunurilor de natura imobilizărilor aduse ca aport la societate; „Factura", „Bonul de mişcare" şi altele.

În cadrul documentelor de ieşire, menţionăm: „Procesul-verbal de scoatere din funcţiune a mijloacelor fixe de clasare a unor bunuri materiale"; „Factura" şi altele.

Pentru evidenţierea imobilizărilor corporale se utilizează conturile sintetice *211 „Terenuri"* şi *212 „Mijloace fixe"*, care după conţinutul economic sunt conturi de mijloace economice, iar după funcţia contabilă sunt conturi de activ. *Se debitează* cu intrările în patrimoniu a terenurilor şi respectiv, a mijloacelor fixe pe diferite căi (cumpărări, investiţii – construcţii, aport în natură la societate, donaţii cu titlu gratuit, plusuri constatate la inventariere). *Se creditează* cu ieşirile din patrimoniu a terenurilor şi respectiv, a mijloacelor fixe pe diverse căi (casare, vânzare, lipsuri constatate la inventariere, donaţii, participaţii, distruse datorită calamităţilor naturale). *Soldurile debitoare* reflectă existentul de imobilizări corporale, respectiv terenuri şi mijloace fixe.

Contul 212 „Mijloace fixe" este prevăzut a se desfăşura pe subconturi care se deschid pe categorii ale acestora, astfel: 2121 „Clădiri"; 2122 „Construcţii speciale"; 2123 „Maşini, utilaje şi instalaţii de lucru"; 2124 „Aparate şi instalaţii de măsurare, control şi reglare"; 2125 „Mijloace de transport"; 2126 „Animale de muncă"; 2127 „Plantaţii"; 2128 „Unelte, inventar gospodăresc şi alte mijloace fixe".

De exemplu:

43. Întreprinderea achiziţionează un strung în valoare de 2.800.000 lei. Această operaţie economică produce ca efect majorarea elementului de activ „Mijloace fixe", respectiv „Maşini, utilaje şi instalaţii de lucru" şi totodată, majorarea elementului de pasiv „Furnizori de imobilizări". Operaţia va fi înregistrată în contul de activ „Maşini, utilaje şi instalaţii de lucru" şi în contul de pasiv „Furnizori de imobilizări". Conform regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Maşini, utilaje şi instalaţii de lucru" *se va debita* cu creşterea de activ, iar contul „Furnizori de imobilizări" *se va credita* cu creşterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

2123 „Maşini, utilaje şi instalaţii de lucru"	=	404 „Furnizori de imobilizări" – 2.800.000 lei

Mijloacele fixe existente sunt utilizate în diferite sectoare de activitate ale întreprinderii, cu care ocazie îşi pierd treptat o parte din valoarea de utilitate şi corespunzător o parte din valoare. Această pierdere este cunoscută sub denumirea de *uzură* a cărei expresie valorică se include în cheltuieli sub formă de *amortizare*.

Amortizarea se calculează pe toată durata de folosire a mijlocului fix, până la recuperarea integrală a valorii, astfel:

$$\boxed{A.a. = \frac{V.I.}{T.}}$$, în care:

A.a. = amortizarea anuală (anuitatea)

V.I. = valoarea de înregistrare (contabilă)

T. = timpul de funcţionare (în ani)

De exemplu, dacă mijlocul fix achiziţionat, cu valoarea de 2.800.000 lei are o durată normată de utilizare de 4 ani atunci anuitatea se calculează astfel:

$$A.a. = \frac{2\ 800\ 000}{4} = 700\ 000 \text{ lei}$$

Pentru evidenţierea amortizării imobilizărilor corporale se utilizează contul sintetic *281 „Amortizări privind imobilizările corporale*", care îndeplineşte o funcţie de cont rectificativ a valorii de intrare a imobilizărilor corporale în patrimoniu şi are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Se creditează* cu amortizarea imobilizărilor corporale calculată şi inclusă în cheltuieli. *Se debitează* cu amortizarea imobilizărilor corporale scoase din patrimoniu. *Soldul* este creditor şi reflectă amortizarea mijloacelor fixe.

Contul 281 „Amortizări privind imobilizările corporale" se desfăşoară pe următoarele subconturi: 2810 „Amortizarea terenurilor"; 2811 „Amortizarea clădirilor"; 2812 „Amortizarea construcţiilor speciale"; 2813 „Amortizarea maşinilor, utilajelor şi instalaţiilor de lucru"; 2814 „Amortizarea aparatelor şi instalaţiilor de măsură, control şi reglare"; 2815 „Amortizarea mijloacelor de transport"; 2816 „Amortizarea animalelor de muncă"; 2817 „Amortizarea plantaţiilor"; 2818 „Amortizarea uneltelor, inventarului gospodăresc şi a altor mijloace fixe".

Pentru exemplificarea modului de calcul şi înregistrare a amortizării mijloacelor fixe să reluăm exemplul anterior:

Tabelul 6.2.1

Denumirea: Strung *(în lei)*

Valoarea 2.800.000 lei

Durata de folosire 4 ani

Durata de folosire (ani)	Valoarea de înregistrare (contabilă)	Amortizarea anuală	Valoarea rămasă (netă contabilă)	Amortizarea cumulată
1	2 800 000	700 000	2 100 000	700 000
2	2 800 000	700 000	1 400 000	1 400 000
3	2 800 000	700 000	700 000	2 100 000
4	2 800 000	700 000	0	2 800 000
TOTAL	*	2 800 000	0	2 800 000

Din tabelul alăturat se observă că acest mijloc fix rămâne evidenţiat în contabilitate la valoarea de înregistrare de 2.800.000 lei, toată perioada de existenţă şi funcţionare a lui, deoarece din punct de vedere fizic el este şi trebuie să fie întreg ca să poată funcţiona. Pe măsura utilizării lui el îşi pierde din valoare care se recuperează prin amortizarea calculată şi înregistrată anual.

44. Se calculează şi se înregistrează amortizarea strungului în anul 1.

$$\text{Anuitatea} = \frac{2\ 800\ 000}{4} = 700\ 000 \text{ lei/an.}$$

Această operaţie economică va produce o modificare în sensul creşterii la elementul de activ „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele" şi o creştere la elementul de pasiv „Amortizări privind imobilizările corporale". Conform regulilor de funcţionare a conturilor, creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ. „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele", iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Amortizări privind imobilizările corporale".

Deci, formula contabilă este următoarea:

681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele"	=	281 „Amortizări privind imobilizările corporale"	– 700.000 lei

În anul următor, al doilea an de folosire al mijlocului fix se calculează amortizarea şi se înregistrează prin aceeaşi formulă contabilă. În următorii ani de folosire 3 şi 4 se repetă înregistrările, astfel că după patru ani de utilizare a mijlocului fix situaţia în conturi se prezintă astfel: (fără operaţia nr. 45– pg. urm.)

Datele din contul 681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele" au în acest moment numai o valoare informaţională. În realitate acest cont s-a închis la sfârşitul fiecărui an. Soldurile celorlalte două conturi reflectă următoarele: Contul 212 „Mijloace fixe" are un sold de 2.800.000 lei care reflectă valoarea de înregistrare a mijlocului fix, care în realitate nu mai există întrucât ea a fost recuperată anual şi se găseşte ca sold al contului 281 „Amortizări privind imobilizările corporale".

121 „Mijloace fixe" (Strung)

D.		C.
(43)	2 800 000	2 800 000 (45)

283 „Amortizarea imobilizărilor corporale" (Strung)

D.	C.	
(45) 2 800 000	700 000	1 (44)
	700 000	2
	700 000	3
	700 000	4

681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele"

D.		C.
(44) 1	700 000	
2	700 000	
3	700 000	
4	700 000	

În aceste condiţii se pune problema scoaterii din evidenţă a mijlocului fix complet uzat şi amortizat, deci ieşirea din patrimoniu a mijlocului fix precum şi a amortizării înregistrate, sau închiderea reciprocă a celor două conturi.

Ieşirea imobilizărilor corporale din patrimoniu poate avea loc în următoarele situaţii:

– au ajuns la limita duratei lor de utilizare şi sunt casate;
– vânzare (cedare);
– lipsuri constatate în gestiune;
– donaţii cu titlu gratuit;
– retrageri de părţi sociale de către asociaţi.

Casarea mijloacelor fixe are loc atunci când mijloacele fixe ajung la limita fizică a uzurii şi nu mai pot satisface cerinţele impuse de parametrii tehnico-economici ai procesului de producţie.

De exemplu:

45. Se înregistrează scoaterea din evidenţă a mijlocului fix care are valoarea de înregistrare de 2.800.000 lei şi este amortizat în întregime.

Această operaţie economică are ca efect modificarea unui element de activ în sensul scăderii „Mijloace fixe" şi totodată modificarea unui element de pasiv, tot în sensul scăderii „Amortizări privind imobilizările corporale". Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică poartă denumirea elementelor modificate şi sunt: „Mijloace fixe" şi „Amortizări privind imobilizările corporale".

Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, scăderea de activ se va înregistra în contul „Mijloace fixe" pe *credit*, iar scăderea de pasiv se va înregistra în contul „Amortizări privind imobilizările corporale" pe *debit*.

Astfel s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

281 „Amortizări privind imobilizările corporale"	=	212 „Mijloace fixe – 2.800.000 lei

Dacă se face înregistrarea în ordine sistematică în conturile deschise anterior, acestea se închid, deci nu mai prezintă sold.

Ieşirea mijloacelor fixe din patrimoniul întreprinderii pe celelalte căi (vânzare, donaţie, lipsuri, etc.), se face la valoarea pe care o au în momentul respectiv, în general, incomplet amortizate.

De exemplu:

46. Se înregistrează vânzarea mijlocului fix după trei ani de folosire. Situaţia în conturi este, deci, următoarea: (fără operaţia nr. 46)

D. 121 „Mijloace fixe" C.

D.	C.
(43) 2 800 000	2 800 000 (46)

D. 283 „Amortizări privind imobilizările corporale" C.

D.	C.
(46) 2 100 000	700 000 (an 1)
	700 000 (an 2)
	700 000 (an 3)
2 100 000	2 100 000

D. 681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele" C.

D.	C.
700 000	

Această operaţie economică are ca efect modificarea a trei elemente patrimoniale, astfel: „Mijloace fixe", element din activul bilanţului care se va micşora cu întreaga valoare de intrare în patrimoniu; „Amortizări privind imobilizările corporale", element de pasiv care se va micşora cu întreaga amortizare înregistrată în cei trei ani de utilizare; „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele", element de activ care se va majora prin includerea în cheltuieli a valorii neamortizate a mijlocului fix. Operaţia se va înregistra în trei conturi care poartă denumirea elementelor modificate, astfel: contul „Mijloace fixe" fiind cont de activ şi având de înregistrat o micşorare se va *credita* cu valoarea mijlocului fix; contul „Amortizări privind imobilizările corporale", fiind de pasiv şi având de înregistrat o micşorare, se va *debita* cu amortizarea înregistrată; contul „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele" fiind cont de activ şi având de înregistrat o majorare a cheltuielilor prin includerea diferenţei neamortizate se va *debita*.

Formula contabilă de înregistrare a acestei operaţii economice este, deci:

%	=	212 „Mijloace fixe"	– 2.800.000 lei
281 „Amortizări privind imobilizările corporale"			– 2.100.000 lei
681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele"			– 700.000 lei

Înregistrarea în ordine sistematică se va face în conturile deschise anterior (ca situaţie existentă).

4.2.2. Conturile de imobilizări necorporale

4.2.2.1. Conţinutul şi structura imobilizărilor necorporale (nemateriale)

Imobilizările necorporale constau în drepturi ale întreprinderii asupra unor imobilizări care nu se concretizează în bunuri fizice cu conţinut material, ci într-un document juridic sau comercial.

În structura acestora se cuprind o serie de componente, cum sunt: cheltuielile de constituire a societăţilor comerciale, programele informatice, fondul comercial, cheltuielile de cercetare dezvoltare, concesiunile, brevetele, licenţele, mărcile de fabrică sau de comerţ şi alte drepturi şi valori similare.

Aceste componente ale imobilizărilor necorporale sunt procurate de întreprindere prin cumpărare de la alte întreprinderi, aduse ca aport la societate, donaţii cu titlu gratuit, sau sunt produse în propriul proces de producţie al întreprinderii. Recuperarea valorii acestora se face tot pe calea amortizării, adică prin includerea anuală în cheltuieli a unei părţi din valoarea acestora de minimum 20%, iar în cazul cedării (vânzării), prin sumele încasate de la terţi.

Conturile

4.2.2.2. Conturile de imobilizări necorporale

Pentru evidenţierea existenţei şi mişcării imobilizărilor necorporale se utilizează următoarele conturi sintetice: 201 „Cheltuieli de constituire"; 203 „Cheltuieli de cercetare – dezvoltare"; 205 „Concesiuni, brevete şi alte drepturi şi valori similare"; 207 „Fond comercial"; 208 „Alte imobilizări necorporale"; 280 „Amortizări privind imobilizările necorporale".

Contul 201 „Cheltuieli de constituire este utilizat pentru evidenţierea cheltuielilor ocazionate de înfiinţarea sau dezvoltarea întreprinderii, cum sunt: cheltuielile de înscriere şi înmatriculare, cheltuielile cu emisiunea şi vânzarea de acţiuni, cheltuielile de publicitate şi de prospectare a pieţei şi altele. Are funcţie contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă cheltuielile ocazionate de înfiinţarea şi dezvoltarea societăţii, de natura celor menţionate. *Creditul* acestui cont reflectă cheltuielile de constituire amortizate integral. *Soldul* este debitor şi reflectă cheltuielile de constituire neamortizate.

Contul 203 „Cheltuieli de cercetare – dezvoltare" este utilizat pentru evidenţierea cheltuielilor de cercetare – dezvoltare efectuate în scopul obţinerii de imobilizări necorporale.

„Cercetarea – dezvoltarea" cuprinde ansamblul de lucrări sistematice, bazate pe cunoştinţe obţinute prin cercetare sau experienţe practice, efectuate în vederea obţinerii producţiei de materiale, dispozitive, procedee, sisteme sau servicii noi, sau chiar ameliorarea celor existente.

Contul 203 „Cheltuieli de cercetare – dezvoltare" are funcţie contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă lucrările şi proiectele de cercetare şi dezvoltare efectuate pe cont propriu. *Creditul* acestui cont reflectă cheltuielile de cercetare şi dezvoltare amortizate integral, precum şi pe cele aferente brevetelor sau licenţelor obţinute. *Soldul* este debitor şi reflectă cheltuielile de cercetare dezvoltare înregistrate.

Contul *205 „Concesiuni, brevete şi alte drepturi şi valori similare"*, evidenţiază cheltuielile făcute pentru a obţine avantajul pe care îl constituie protecţia acordată, în anumite condiţii, inventatorului, autorului sau beneficiarului dreptului de exploatare a unui brevet, a unei licenţe, a unei mărci de fabrică, a unui procedeu, a unui drept de proprietate literară sau artisitică, sau titularului unei concesiuni. Totodată, evidenţiază concesiunile, brevetele, licenţele, mărcile de fabrică şi de comerţ aduse ca aport la societate, achiziţionate sau dobândite pe alte căi, imobilizate pe o perioadă determinată.

Contul menţionat, are funcţie contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă concesiunile, brevetele şi alte drepturi şi valori similare achiziţionate, realizate pe cont propriu, aduse ca aport la înfiinţarea societăţii, redevenţele aferente concesiunilor. *Creditul* acestui cont reflectă aceleaşi elemente amortizate integral, precum şi valoarea neamortizată la cedarea (vânzarea) imobilizării. *Soldul* este debitor şi reflectă concesiunile, brevetele, licenţele şi alte valori similare existente.

Contul 207 „*Fond comercial*" este utilizat pentru evidenţierea unei imobilizări care nu a putut face obiectul unei evaluări şi unei contabilizări în bilanţ, primind această denumire de fond comercial, care se determină ca diferenţă între valoarea de aport sau costul de achiziţie şi valoarea activului net al acestuia. Deşi fondul comercial nu figurează în cadrul celorlalte elemente patrimoniale, el concură la menţinerea şi dezvoltarea potenţialului activităţii întreprinderii, şi cuprinde: clientela, vadul comercial, debuşeele, reputaţia, poziţia, etc.

Contul 207 „Fond comercial" are funcţie contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea fondului comercial achiziţionat, precum şi cel adus ca aport la capitalul societăţii. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea fondului comercial cedat. *Soldul* este debitor şi reflectă fondul comercial existent.

Contul *280 „Amortizări privind imobilizările necorporale*" evidenţiază amortizarea calculată asupra imobilizărilor necorporale. Pentru cunoaşterea amortizării pe fiecare fel de amortizare, necorporală, contul sintetic, se desfăşoară în următoarele subconturi: 2801 „Amortizarea cheltuielilor de constituire"; 2803 „Amortizarea cheltuielilor de cercetare – dezvoltare"; 2805 „Amortizarea concesiunilor, brevetelor şi altor drepturi şi valori similare"; 2807 „Amortizarea fondului comercial"; 2808 „Amortizarea altor imobilizări necorporale".

Contul *280 „Amortizări privind imobilizările necorporale*" are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea cheltuielilor aferente amortizării imobilizărilor necorporale. *Debitul* acestui cont reflectă amortizarea aferentă imobilizărilor necorporale cedate, sau scoase din activ. *Soldul* creditor, reflectă valoarea aferentă .imobilizărilor necorporale la sfârşitul exerciţiului.

Exemple de utilizare a conturilor menţionate:

47. Întreprinderea achiziţionează un program informatic în valoare de 5.000.000 lei.

Această operaţie va avea ca efect modificarea elementului din activul bilanţului „Alte imobilizări necorporale" în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea activului prin intrarea în patrimoniu a unui asemenea bun economic, şi totodată, modificarea altui element din pasivul bilanţului „Furnizori de imobilizări", ceea ce semnifică creşterea obligaţiei faţă de furnizorul de imobilizări de ai plăti contravaloarea bunului primit. Creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Alte imobilizări necorporale", iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Furnizori de imobilizări".

Astfel, s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

208 „Alte imobilizări necorporale"	=	404 „Furnizori de imobilizări" – 5.000.000 lei

48. Se înregistrează amortizarea programului informatic pentru primul an de utilizare în sumă de 1.000.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect majorarea elementului de activ „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele", prin includerea în cheltuieli a amortizării şi concomitent, majorarea elementului de pasiv „Amortizări privind imobilizările necorporale", prin majorarea amortizării înregistrate. Creşterea de activ se înregistrează în *debitul* contului „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele", iar creşterea de pasiv, se înregistrează în *creditul* contului „Amortizări privind imobilizările necorporale".

Formula contabilă este următoarea:

681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele"	=	280 „Amortizări privind imobilizările necorporale" – 1.000.000 lei

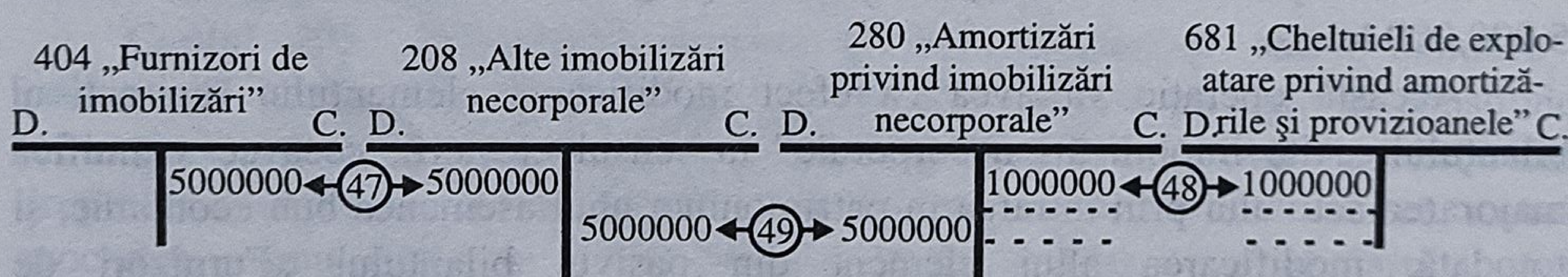
În ceilalţi ani de folosire a programului informatic se înregistrează amortizarea prin aceeaşi formulă contabilă, astfel în cinci ani de folosire s-a recuperat întreaga lui valoare.

49. Se înregistrează scoaterea din evidenţă a programului informatic complet amortizat.

Această operaţie produce diminuarea elementului de activ „Alte imobilizări necorporale", prin ieşirea din patrimoniu a acestui bun şi totodată, diminuarea elementului de pasiv „Amortizări privind imobilizările necorporale", prin micşorarea amortizării înregistrate. Diminuarea de activ se înregistrează în *creditul* contului „Alte imobilizări necorporale", iar diminuarea de pasiv se înregistrează în *debitul* contului „Amortizări privind imobilizările necorporale".

Formula contabilă este, următoarea:

280 „Amortizări privind imobilizările necorporale"	=	208 „Alte imobilizări necorporale" – 5.000.000 lei

Înregistrarea în ordine sistematică a operaţiilor menţionate se prezintă astfel:

4.2.3. Conturile de imobilizări financiare

4.2.3.1. Conţinutul şi structura imobilizărilor financiare

Regiile autonome, dar mai cu seamă societăţile comerciale pot participa cu capital la formarea capitalului altor societăţi comerciale, sau la dezvoltarea acestora.

Participarea se poate face în mai multe feluri: cumpărarea de acţiuni şi obligaţiuni; prin părţi sociale; prin împrumuturi acordate pe termen lung.

O întreprindere, societate sau particular, poate cumpăra acţiunile altei societăţi pe o perioadă mare de timp, fapt pentru care acţiunile respective fac parte şi sunt înregistrate în patrimoniul întreprinderii sau particularului. Dacă numărul acţiunilor cumpărate este relativ mare, posesia lor devine benefică permiţând exercitarea unei influenţe asupra întreprinderii de la care le-a cumpărat. Dacă întreprinderea cumpărătoare posedă între 10-15% din acţiunile altei societăţi, aceste acţiuni poartă denumirea de *participaţie* sau *titluri de participaţie*, iar peste 50%, aceasta din urmă devine *filială* a întreprinderii cumpărătoare.

Totodată, întreprinderile care au sume disponibile pot acorda altor întreprinderi împrumuturi pe termen lung.

Pentru titlurile de participare deţinute întreprinderile încasează anual cote-părţi din profit sub formă de dividende, iar pentru împrumuturile acordate încasează dobânzi.

4.2.3.2. **Conturile de imobilizări financiare**

Principalele conturi sintetice în care se înregistrează operaţiile economice privind imobilizările financiare sunt: 261 „Titluri de participare"; 267 „Creanţe imobilizate"; 269 „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare".

Contul *261 „Titluri de participare"* are funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea titlurilor de participare achiziţionate, răscumpărate, sau aduse ca aport la societate. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea cheltuielilor privind titlurile de participare cedate. *Soldul* reflectă valoarea titlurilor de participare existente.

Contul *267 „Creanţe imobilizate"* are funcţie contabilă de cont de activ. În *debitul* acestui cont se reflectă valoarea împrumuturilor acordate şi a veniturilor de realizat din dobânzile la împrumuturi. *În creditul* acestui cont se reflectă valoarea împrumutului rambursat şi a dobânzii încasate. *Soldul* este debitor şi reflectă valoarea împrumuturilor şi a diverselor creanţe acordate altor întreprinderi.

Contul *269 „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare"* este cont cu funcţie contabilă de *pasiv* şi este utilizat pentru evidenţierea obligaţiilor de plată create în cadrul relaţiilor de achiziţionare a imobilizărilor financiare. *Creditul* acestui cont reflectă sumele datorate pentru achiziţionarea de imobilizări financiare. *Debitul* acestui cont reflectă sumele plătite pentru imobilizări financiare. *Soldul* este creditor şi reflectă sumele datorate şi neplătite.

Exemple de utlizare a acestor conturi.

50. Se cumpără de la o altă societate, pe termen lung, un pachet de 1000 acţiuni cu valoarea nominală de 15.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect creşterea activului întreprinderii la elementul „Titluri de participare", şi totodată, creşterea pasivului întreprinderii la elementul „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare" conform regulilor de funcţionare a conturilor, creşterea de activ se va înregistra în contul

„Titluri de participare" pe *debit*, iar creşterea de pasiv se va înregistra în contul „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare", pe *credit*.

Formula contabilă este următoarea:

261 „Titluri de participare"	=	269 „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare"	– 15.000.000 lei

51. Se achită titlurile cumpărate din disponibilul existent în cont la bancă.

Această operaţie are ca efect scăderea elementului de activ „Conturi curente la bănci" (sold debitor), ceea ce semnifică scăderea disponibilităţilor existente în contul curent al întreprinderii de la bancă şi concomitent, o scădere a elementului de pasiv „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare", ceea ce semnifică micşorarea obligaţiei întreprinderii faţă de terţa persoană de la care a cumpărat titlurile. Scăderea de pasiv va fi înregistrată în *debitul* contului „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare", iar scăderea de activ va fi înregistrată în *creditul* contului „Conturi curente la bănci".

Formula contabilă la care s-a ajuns este următoarea:

269 „Vărsăminte de efectuat pentru imobilizări financiare"	=	512 „Conturi curente la bănci"	– 15.000.000 lei

52. Întreprinderea acordă un împrumut pe termen lung în sumă de 5.000.000 lei. Dobânda cuvenită este de 20%.

$$\text{Dobânda} = \frac{5\,000\,000 \times 20}{100} = 1000\,000 \text{ lei.}$$

Această operaţie economică produce următoarele modificări patrimoniale: o micşorare în activul bilanţului la elementul „Conturi curente la bănci", ceea ce semnifică micşorarea disponibilului existent în contul întreprinderii; o majorare în pasivul bilanţului la elementul „Venituri din dobânzi", ceea ce semnifică creşterea veniturilor financiare obţinute de întreprindere din dobânda cuvenită, o majorare în activul bilanţului la elementul „Creanţe imobilizate" ceea ce semnifică creşterea dreptului de creanţă a întreprinderii de a încasa la scadenţă contravaloarea împrumutului şi a dobânzii cuvenite. Ţinând seama de regulile de funcţionare a conturilor, micşorarea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Conturi curente la bănci", creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „Venituri din dobânzi", iar creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Creanţe imobilizate".

Formula contabilă la care s-a ajuns în urma efectuării analizei contabile este următoarea:

267 „Creanţe imobilizate"	=	%	– 6.000.000 lei
		512 „Conturi curente la bănci"	– 5.000.000 lei
		766 „Venituri din dobânzi"	– 1.000.000 lei

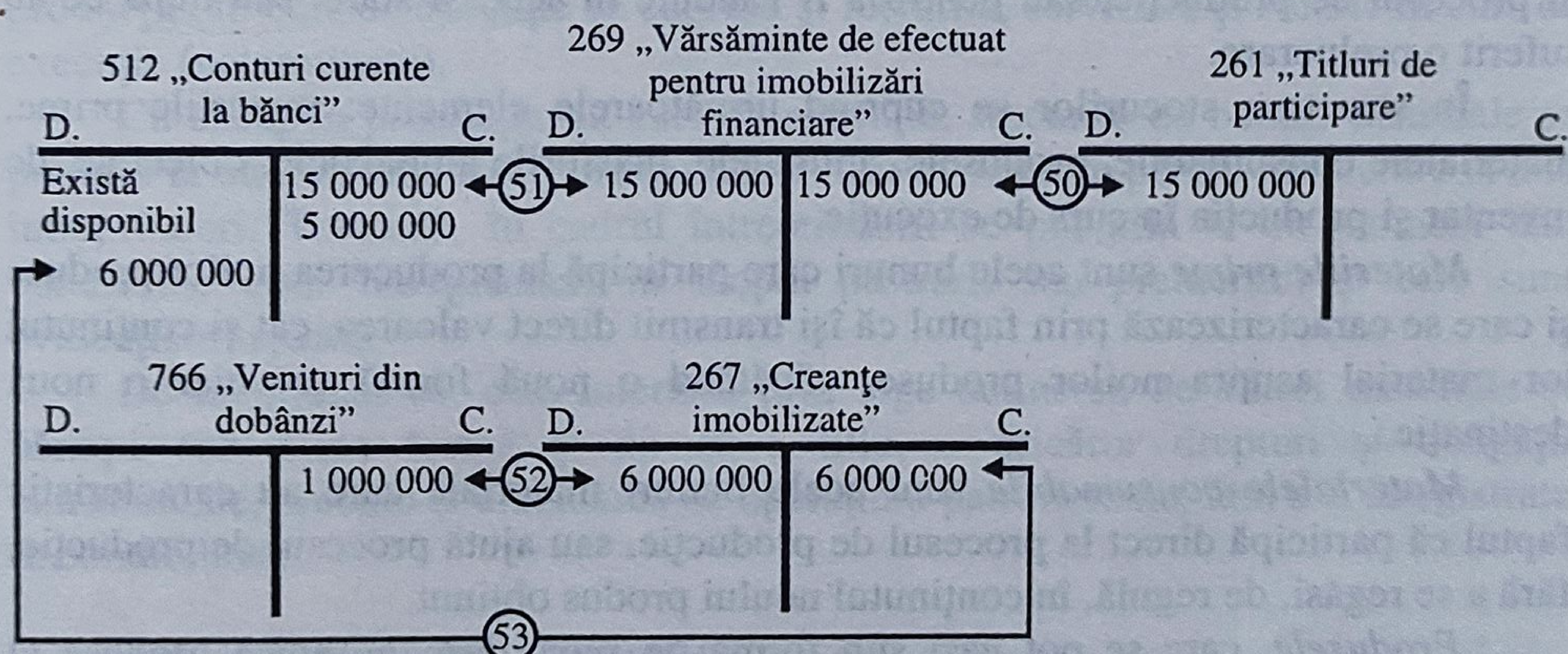
53. La scadenţă se înregistrează împrumutul restituit, inclusiv dobânda cuvenită.

Această operaţie economică are ca efect creşterea elementului de activ „Conturi curente la bănci", ceea ce semnifică creşterea disponibilului în contul întreprinderii de la bancă şi totodată, scăderea elementului de activ „Creanţe imobilizate", ceea ce semnifică scăderea dreptului de creanţă al întreprinderii. Operaţia economică se va înregistra în două conturi care au aceeaşi denumire cu elementele modificate: „Creanţe imobilizate" şi „Conturi curente la bănci". Contul „Conturi curente la bănci", fiind cont de activ se va *debita* cu suma ce reprezintă creanţa încasată, iar contul „Creanţe imobilizate", fiind cont de activ, se va *credita* cu micşorarea dreptului de creanţă.

Astfel s-a ajuns la următoarea formulă contabilă:

512 „Conturi curente la bănci"	=	267 „Creanţe imobilizate" – 6.000.000 lei

În formă sistematică, înregistrarea operaţiilor economice menţionate se prezintă astfel:

SUBCAPITOLUL 3

4.3. CONTURILE DE STOCURI

4.3.1. Conţinutul şi structura stocurilor

Stocurile de valori materiale şi comenzile în curs de execuţie cuprind totalitatea bunurilor şi servicilor din cadrul întreprinderii, în scopul consumării lor în procesul de producţie, sau pentru a fi vândute în aceeaşi stare, sau după ce au suferit o prelucrare.

În structura stocurilor se cuprind următoarele elemente: materiile prime, materialele consumabile, produsele, animalele, mărfurile ambalajele, obiectele, de inventar şi producţia în curs de execuţie.

Materiile prime sunt acele bunuri care participă la producerea noilor produse şi care se caracterizează prin faptul că îşi transmit direct valoarea, cât şi conţinutul lor material asupra noilor produse, căpătând o nouă formă şi chiar o nouă destinaţie.

Materialele consumabile sunt acele bunuri materiale care au caracteristic faptul că participă direct la procesul de producţie, sau ajută procesul de producţie, fără a se regăsi, de regulă, în conţinutul noului produs obţinut.

Produsele, care se pot găsi sub formă de *semifabricate*, adică produse al căror proces tehnologic a fost terminat într-o secţie (fază de fabricaţie) şi care trec în continuare în procesul tehnologic al altei secţii, sau se livrează altor întreprinderi; *produse finite*, adică produsele care au parcurs în întregime fazele procesului de fabricaţie şi nu mai au nevoie de prelucrări ulterioare în cadrul unităţii patrimoniale putând fi depozitate în vederea vânzării altor întreprinderi; *produse reziduale*, care se obţin în acelaşi proces de producţie fără a îndeplini condiţiile de calitate, putând fi utilizate în alte scopuri sub forma rebuturilor, materialelor recuperabile, sau a deşeurilor.

Animalele şi păsările, respectiv animalele născute şi cele tinere de la oricare specie de animale, crescute şi folosite pentru reproducţie, puse la îngrăşat pentru a fi vândute, coloniile de albine, precum şi animalele de producţie pentru lapte, carne, lână, blană.

Mărfurile sunt acele bunuri materiale pe care întreprinderea le cumpără în scop de revânzare.

Ambalajele sunt acele bunuri care servesc la păstrarea şi transportul produselor şi mărfurilor şi care pot fi *ambalaje refolosibile*, achiziţionate goale sau odată cu bunurile aprovizionate şi ambalaje confecţionate în întreprindere în scopul utilizării sau vânzării.

Obiectele de inventar sunt acele bunuri materiale care nu îndeplinesc cumulativ cele două condiţii de a fi considerate mijloace fixe: au o valoare mai mică decât limita prevăzută de lege, indiferent de durata lor de utilizare, sau au o durată de utilizare mai mică de un an, indiferent de valoarea lor. Sunt asimilate obiectelor de inventar şi următoarele categorii de bunuri: echipamentul de protecţie şi de lucru, cazarmamentul şi alte bunuri similare.

Având în vedere caracteristicile acestora de a participa la mai multe procese de producţie şi de circulaţie din întreprindere, şi de transmitere treptată a valorii lor, evidenţa se ţine pe obiecte de inventar în depozit, obiecte de inventar în folosinţă, şi separat, uzura obiectelor de inventar.

Producţia în curs de execuţie este acea producţie care nu a parcurs toate fazele procesului de fabricaţie prevăzute în procesul tehnologic, sau cărora nu li s-a efectuat încă recepţia tehnică, considerate ca producţie neterminată. În cadrul producţiei în curs de execuţie se cuprind şi lucrările, serviciile şi studiile în curs de execuţie (neterminate).

Cu excepţia producţiei în curs de execuţie, stocurile de bunuri materiale se pot afla la un moment dat în întreprindere, sau în păstrare pentru prelucrare la alte întreprinderi. Totodată, în cadrul întreprinderii se pot afla la un moment dat, bunuri ale altor întreprinderi în scopul păstrării sau prelucrării şi care sunt evidenţiate separat.

De menţionat că, este interzisă prin lege deţinerea de valori materiale şi băneşti sub orice formă şi cu orice titlu, a oricăror drepturi şi obligaţii patrimoniale, precum şi efectuarea de operaţiuni patrimoniale, fără a fi înregistrate în contabilitate.

4.3.2. Evaluarea stocurilor

Contabilitatea stocurilor de valori materiale se ţine cantitativ-valoric, sau numai valoric.

La intrarea în patrimoniu, bunurile materiale se evaluează pe categorii de bunuri, astfel: cele cumpărate din afară la *preţul de achiziţie*, cele produse de către întreprindere la *costul de producţie*, iar animalele şi păsările la preţul de achiziţie sau de producţie, după caz.

La ieşirea din patrimoniu, bunurile se evaluează şi se înregistrează în contabilitate prin aplicarea a trei feluri de costuri, determinate prin metode specifice, astfel: metoda „costului mediu ponderat” (C.M.P.); metoda „primei intrări – primei ieşiri” (F.I.F.O.); metoda „preţurilor standard” (prestabilite).

Costul mediu ponderat se determină după fiecare intrare, sau la sfârşitul lunii, ca raport între valoarea totală a stocului iniţial plus valoarea intrărilor la cantitatea existentă în stocul iniţial plus cantităţile intrate.

Potrivit metodei *„primei intrări – primei ieşiri”*, bunurile ieşite din patrimoniu se evaluează la costul de achiziţie (sau de producţie) al primei intrări sau lot. Pe măsura epuizării lotului, bunurile ieşite din gestiune se evaluează la costul de achiziţie (sau de producţie) al lotului următor, în ordine cronologică.

Preţurile standard, numite şi prestabilite (planificate) sunt preţurile medii ale perioadei precedente. Evaluarea la aceste preţuri necesită evidenţierea separată a diferenţelor de preţ faţă de costul de achiziţie sau costul de producţie.

Diferenţele de preţ constau în cheltuielile efectuate în plus de către întreprindere cu ocazia aducerii în întreprindere a bunurilor achiziţionate, cu manipularea (încărcarea-descărcarea) şi păstrarea acestora. Diferenţele de preţ se înregistrează în momentul efectuării lor, al intrării bunurilor în patrimoniu şi se repartizează proporţional asupra valorii bunurilor ieşite din patrimoniu, cât şi asupra celor rămase în stoc. Repartizarea acestora se face pe baza *coeficientului de repartizare* a diferenţelor de preţ ($K_{D.P.}$) care se determină pe baza informaţiilor înregistrate în debitul conturilor de diferenţe de preţ şi a celor din debitul conturilor de stocuri, astfel:

$$K_{D.P.} = \frac{\text{Soldul iniţial al diferenţelor de preţ} + \text{Diferenţele de preţ aferente intrărilor în timpul perioadei}}{\text{Soldul iniţial al stocurilor existente} + \text{Valoarea intrărilor în timpul perioadei}}$$

Coeficientul astfel calculat se aplică la valoarea bunurilor ieşite din gestiune şi se obţine *cota-parte din diferenţele de preţ*, care se înregistrează în conturile corespunzătoare bunurilor ieşite. Coeficientul de repartizare a diferenţelor de preţ se calculează în baza informaţiilor din conturile sintetice, pe grupe sau categorii de stocuri. La sfârşitul perioadelor, soldurile conturilor de diferenţe de preţ se adună la soldurile conturilor de stocuri la preţuri de înregistrare şi astfel se obţine *costul efectiv de achiziţie* sau *de producţie*.

Valoarea producţiei în curs de execuţie se determină *prin inventarierea* producţiei neterminate la finele perioadei, prin metode tehnice de constatare a stadiului sau gradului de efectuare a operaţiilor tehnologice, sau prin *metoda contabilă*, potrivit căreia valoarea producţiei în curs de execuţie este egală cu diferenţa dintre totalul cheltuielilor de producţie şi costul efectiv al producţiei obţinute.

4.3.3. Conturile de stocuri

4.3.3.1. Conturile de stocuri privind materiile prime şi materialele consumabile

Pentru cunoaşterea existenţei şi mişcării stocurilor de materii prime şi materiale se utilizează următoarele conturi sintetice: 300 „Materii prime”, 301 „Materiale consumabile”, 308 „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale”.

Contul *300 „Materii prime”* este utilizat pentru evidenţierea existenţei şi mişcării stocurilor de materii prime care participă direct la fabricarea produselor şi care se regăsesc în produsul finit, integral sau parţial, fie în starea lor iniţială, fie transformată. După conţinutul economic este cont de mijloace economice cu conţinut material, iar după funcţia contabilă este cont de *activ. Debitul* acestui cont reflectă valoarea materiilor prime intrate în gestiunea întreprinderii pe următoarele căi: achiziţionare din afară, aduse de la terţi unde au fost date spre prelucrare sau păstrare, aduse ca aport în natură la societate, primite prin donaţii cu titlu gratuit, constatate plus la inventariere. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea la preţ de înregistrare a materiilor prime ieşite din gestiune pe următoarele destinaţii: consum în procesul de producţie, date în prelucrare sau păstrare altor întreprinderi, retragerea aporturilor în natură, vânzare, lipsuri constatate la inventariere, pierderi datorită calamităţilor naturale. *Soldul* este debitor şi reflectă valoarea materiilor prime existente în întreprindere.

Contul *301 „Materiale consumabile”* are aceeaşi funcţie contabilă de cont de *activ*, şi funcţionează asemănător contului 300 „Materii prime”.

Conţinutul economic diferit impune evidenţierea materialelor consumabile pe grupe şi pe feluri, fapt pentru care contul sintetic 301 „Materiale consumabile” se desfăşoară pe următoarele subconturi: 3011 „Materiale auxiliare”, 3012 Combustibili”, 3013 „Ambalaje”, 3014 „Piese de schimb”, 3015 „Seminţe şi material de plantat”, 3016 „Furaje”, 3018 „Alte materiale consumabile”.

Contul 308 „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale” este utilizat pentru evidenţierea diferenţelor între preţul de înregistrare prestabilit şi costul de achiziţie, inclusiv taxa pe valoarea adăugată (T.V.A.-nedeductibilă) aferente matériilor prime şi materialelor consumabile intrate în gestiunea întreprinderii. Acest cont îndeplineşte funcţia de colectare şi repartizare a diferenţelor de preţ şi are funcţie contabilă de cont de *activ. Debitul* său reflectă cheltuielile suplimentare făcute de întreprindere cu ocazia aprovizionării materiilor prime şi materialelor. *Creditul* său reflectă cheltuielile suplimentare repartizate asupra valorii materiilor prime şi materialelor consumabile ieşite din gestiune. *Soldul* acestui cont reflectă diferenţele de preţ aferente stocurilor de materii prime şi materiale existente în întreprindere.

Exemple de utilizare a acestor conturi:

54. Întreprinderea se aprovizionează cu materii prime de la furnizori în valoare de 4.000.000. În factură sunt trecute şi cheltuieli de transport în sumă de 200.000 lei.[1]

Această operaţie economică are ca efect creşterea elementului de activ „Materii prime”, ceea ce semnifică creşterea stocului de materii prime existent în întreprindere, şi a elementului de activ „Diferenţe de preţ la materii şi materiale”, ceea ce semnifică creşterea cheltuielilor suplimentar făcute de întreprindere cu

---

[1] La operaţiile de intrări şi ieşiri de stocuri şi anterioare de imobilizări, intervine şi contul „Taxa pe valoarea adăugată” (TVA). Întrucât TVA se va studia la un alt capitol, din motive didactice, în exemplele luate nu se va utiliza acest cont.

ocazia aprovizionării. Concomitent, are loc o creştere a elementului de pasiv „Furnizori" ceea ce semnifică creşterea obligaţiei întreprinderii faţă de furnizorii săi de a le plăti contravaloarea materiilor prime şi a cheltuielilor de transport. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Materii prime", „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale" şi „Furnizori". Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, creşterile de activ se vor înregistra în *debitul* conturilor de activ „Materii prime" şi „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale", iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Furnizori".

Formula contabilă este următoarea:

%	=	401 „Furnizori"	– 4.200.000 lei
300 „Materii prime"			– 4.000.000 lei
308 „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale"			– 200.000 lei

55. Pentru încărcarea – descărcarea şi transportul materiilor prime de la gară la întreprindere s-au mai plătit 200.000 lei în numerar.

Această operaţie economică va produce o majorare a cheltuielilor suplimentare făcute cu ocazia aprovizionării la elementul de activ „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale" şi totodată va produce o diminuare a elementului de activ „Casa", ceea ce semnifică micşorarea numerarului existent în casieria întreprinderii. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale" şi „Casa". Majorarea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale", iar micşorarea de activ se va înregistra în *creditul* contului de activ „Casa".

Formula contabilă este următoarea:

308 „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale"	=	531 „Casa" – 200.000 lei

56. Se dau în consum, în procesul de producţie al întreprinderii, materii prime în valoare de 2.750.000 lei. Totodată, se repartizează şi cota-parte din diferenţele de preţ (cheltuielilor suplimentare) aferentă materiilor prime consumate.

Pentru calcularea cotei-părţi a diferenţelor de preţ aferentă materiilor prime consumate se va determina coeficientul de repartizare a diferenţelor de preţ ($K_{D.P.}$) pe baza datelor înregistrate în debitul conturilor 308 „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale" şi a celor din debitul contului 300 „Materii prime". Coeficientul astfel calculat se va înmulţi cu valoarea materiilor prime date în consum, astfel:

$$K_{D.P.} = \frac{400\,000}{4\,000\,000} = 0{,}1$$

Cota-parte din diferenţele de preţ aferentă materiilor prime consumate se determină înmulţind valoarea materiilor prime date în consum cu coeficientul calculat, astfel:

$$2.750.000 \times 0{,}1 = 275.000 \text{ lei}$$

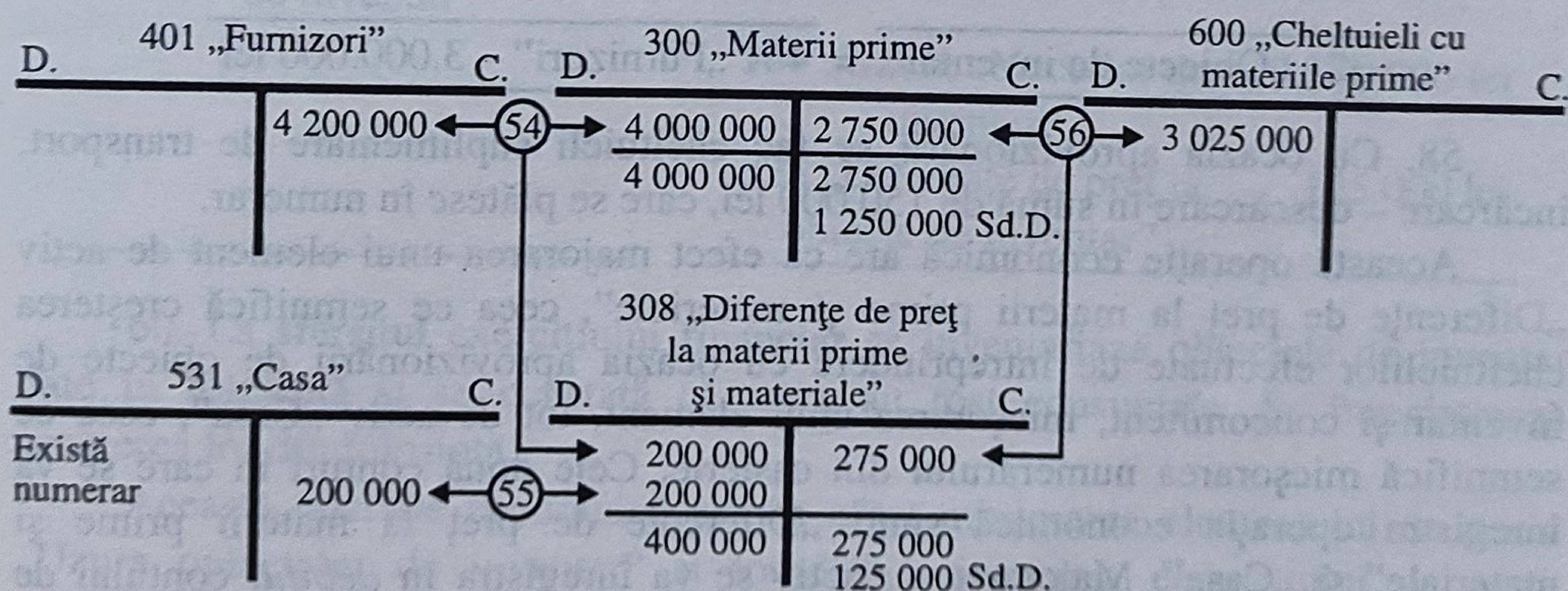
Această operaţie economică va produce următoarele modificări patrimoniale: o micşorare a elementului de activ „Materii prime" ceea ce semnifică micşorarea stocului de materii prime existent, o micşorare a elementului de activ „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale", ceea ce semnifică repartizarea cotei-părţi din diferenţele de preţ aferentă materiilor prime consumate, precum şi o majorare a elementului de activ. „Cheltuieli cu materiile prime", ceea ce semnifică majorarea cheltuielilor făcute de întreprindere în scopul desfăşurării activităţii productive.

Conturile în care se va înregistra operaţia economică poartă denumirea elementelor modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Cheltuieli cu materiile prime", iar micşorările de activ se vor înregistra în *creditul* conturilor de activ „Materii prime" şi „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale".

Deci, formula contabilă este următoarea:

600 „Cheltuieli cu materiile prime"	=	%	– 3.025.000 lei
		300 „Materii prime"	– 2.750.000 lei
		308 „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale"	– 275.000 lei

Schematic, înregistrările privind aprovizionarea şi darea în consum a materiilor prime, inclusiv diferenţele de preţ, se prezintă astfel:

4.3.3.2. **Conturile privind obiectele de inventar**

Din grupa conturilor de obiecte de inventar, mai importante sunt următoarele conturi sintetice: 321 „Obiecte de inventar", 322 „Uzura obiectelor de inventar", 328 „Diferenţe de preţ la obiecte de inventar".

Contul 321 „Obiecte de inventar" funcţionează asemănător conturilor 300 „Materii prime" şi 301 „Materiale consumabile", iar contul 328 „Diferenţe de preţ

la obiecte de inventar" funcţionează asemănător contului 308 „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale".

Contul *322 „Uzura obiectelor de inventar"* este utilizat pentru evidenţierea uzurii obiectelor de inventar a căror valoare se transmit treptat şi se include în cheltuieli în mod eşalonat pe durata mai multor exerciţii financiare. Acest cont îndeplineşte funcţia de cont rectificativ a valorii obiectelor de inventar şi are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă uzura obiectelor de inventar date în folosinţă, inclusă în cheltuieli. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea obiectelor de inventar scoase din folosinţă. *Soldul* este creditor şi reflectă uzura obiectelor de inventar.

Exemple:

57. Se înregistrează aprovizionarea cu obiecte de inventar în valoare totală de 3.000.000 lei.

Această operaţie produce o creştere la elementul de activ „Obiecte de inventar", ceea ce semnifică creşterea stocului de obiecte de inventar din întreprindere şi totodată, produce o creştere la elementul de pasiv „Furnizori", ceea ce semnifică creşterea obligaţiei întreprinderii faţă de furnizori de a le plăti contravaloarea obiectelor de inventar primite. Operaţia va fi înregistrată în conturile „Obiecte de inventar" şi „Furnizori". Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Obiecte de inventar", iar creşterea de pasiv se va înregistra în creditul contului de pasiv „Furnizori".

Astfel, formula contabilă este următoarea:

321 „Obiecte de inventar" = 401 „Furnizori" – 3.000.000 lei

58. Cu ocazia aprovizionării se fac cheltuieli suplimentare de transport, încărcare – descărcare în sumă de 150.000 lei, care se plătesc în numerar.

Această operaţie economică are ca efect majorarea unui element de activ „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale", ceea ce semnifică creşterea cheltuielilor efectuate de întreprindere cu ocazia aprovizionării de obiecte de inventar şi concomitent, micşorarea unui element, tot de activ „Casa", ceea ce semnifică micşorarea numerarului din casierie. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale" şi „Casa". Majorarea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale", iar micşorarea de activ se va înregistra în *creditul* contului de activ „Casa".

Formula contabilă este următoarea:

308 „Diferenţe de preţ la materii prime şi materiale" = 531 „Casa" – 150.000 lei

Având în vedere caracteristica obiectelor de inventar de a participa la mai multe cicluri de exploatare, momentul dării lor în folosinţă coincide cu momentul uzurii lor, deci cu momentul începerii consumului lor treptat în procesul de exploatare.

59. Se înregistrează darea în folosinţă a unor obiecte de inventar în valoare de 2.500.000 lei. Totodată, se repartizează şi cota parte din diferenţele de preţ aferente.

$$K_{D.P.} = \frac{150\ 000}{3\ 00\ 000} = 0{,}05$$

Cota-parte D.P. = 2.500.000 lei x 0,05 = 125.000 lei

Această operaţie economică produce modificarea elementului de pasiv „Uzura obiectelor de inventar" în sensul majorării elementului de activ „Diferenţe de preţ la obiecte de inventar" în sensul micşorării şi totodată, a elementului de activ „Cheltuieli cu obiectele de inventar" în sensul majorării. Conturile în care se va înregistra operaţia economică poartă aceeaşi denumire cu elementele modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, majorarea de activ se înregistrează în *debitul* contului de activ „Cheltuieli cu obiectele de inventar", micşorarea de activ se înregistrează în *creditul* contului de activ „Diferenţe de preţ la obiecte de inventar", iar majorarea de pasiv se înregistrează în *creditul* contului de pasiv „Uzura obiectelor de inventar".

Formula contabilă este deci:

602 „Cheltuieli cu obiectele de inventar"	=	%	– 2.625.000 lei
		322 „Uzura obiectelor de inventar"	– 2.500.000 lei
		328 „Diferenţe de preţ la obiecte de inventar"	– 125.000 lei

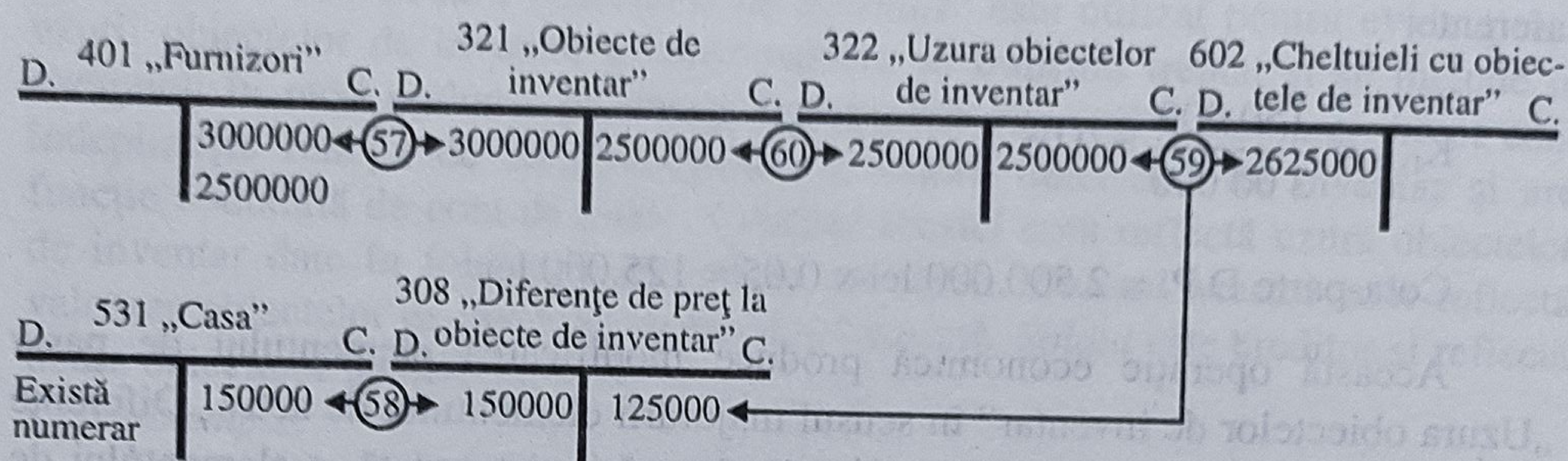
60. La sfârşitul exerciţiului financiar se inventariază obiectele de inventar date în folosinţă şi se constată că toate au fost consumate. Se înregistrează scoaterea lor din folosinţă.

Această operaţie economică are ca efect micşorarea elementului de pasiv „Uzura obiectelor de inventar" şi totodată, micşorarea elementului de activ „Obiecte de inventar". Cele două conturi în care se înregistrează operaţia economică sunt: „Obiecte de inventar" şi „Uzura obiectelor de inventar". Contul „Obiecte de inventar" fiind cont de activ, se va *credita* cu micşorarea de activ, iar contul „Uzura obiectelor de inventar" fiind cont de pasiv, se va *debita* cu micşorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

322 „Uzura obiectelor de inventar"	=	321 „Obiecte de inventar" – 2.500.000 lei

În formă sistematică, operaţiile economice cu obiectele de inventar se reflectă astfel:

4.3.3.3. **Conturile de produse**

Principalele conturi din această grupă sunt: 331 „Produse în curs de execuţie", 341 „Semifabricate", 345 „Produse finite", 346 „Produse reziduale", 348 „Diferenţe de preţ la produse".

Contul *331 „Produse în curs de execuţie* este utilizat pentru evidenţierea produselor care nu au trecut prin toate fazele de fabricaţie prevăzute în procesul tehnologic, precum şi a produselor nesupuse probelor tehnice, numită şi producţie neterminată. Are funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă costul efectiv al producţiei în curs de execuţie. *Creditul* acestui cont reflectă costul efectiv al producţiei terminate, valoarea produselor în curs de execuţie constatate lipsă sau deteriorate, precum şi pierderile din calamităţi naturale la producţia neterminată. *Soldul* contului reflectă costul efectiv al producţiei aflate în curs de execuţie.

Contul *345 „Produse finite"* este utilizat pentru evidenţierea stocurilor de produse finite, cât şi a mişcării acestora, aflate în patrimoniul întreprinderii. Este cont cu funcţie contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea la preţ de înregistrare a produselor finite intrate în gestiunea întreprinderii, astfel: obţinute din procesul de producţie; constatate plus la inventariere; aduse de la terţi unde au fost date în prelucrare sau păstrare. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea produselor finite ieşite din gestiune, astfel: vânzare; dare în prelucrare sau păstrare la terţi; lipsuri constatate; retragerea aportului de capital adus de întreprinzător; pierderi din calamităţi naturale".

Soldul este debitor şi reflectă stocul de produse finite existent.

În mod asemănător funcţionează şi conturile 341 „Semifabricate" şi 346 „Produse reziduale".

Contul 348 „Diferenţe de preţ la produse" este utilizat pentru evidenţierea diferenţelor fovorabile şi nefavorabile determinate la sfârşitul fiecărei perioade de gestiune între preţul standard (prestabilit) şi costul de producţie la semifabricate, produse finite şi produse reziduale.

Diferenţele favorabile se obţin atunci când costul efectiv este mai mic decât costul standard, la care au fost înregistrate produsele în momentul obţinerii şi se înregistrează în roşu, sau în negru dar încadrate în chenar. Diferenţele nefavorabile se obţin atunci când costul efectiv este mai mare decât costul standard şi se înregistrează în negru.

Contul 348 „Diferenţe de preţ la produse" este cont cu funcţie contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă diferenţele de preţ favorabile sau nefavorabile obţinute la produsele din producţia proprie. *Creditul* acestui cont reflectă diferenţele de preţ favorabile sau nefavorabile repartizate la sfârşitul perioadei asupra produselor ieşite din gestiune. *Soldul* contului este debitor şi reflectă diferenţele de preţ favorabile sau nefavorabile aferente semifabricatelor şi produselor finite existente în stoc.

Exemple de utilizare a acestor conturi:

61. Se obţin din procesul de producţie următoarele semifabricate şi produse înregistrate la preţ prestabilit (standard):

– semifabricate în valoare totală de 10.150.000 lei;
– produse finite în valoare totală 31.000.000 lei;
– produse rebutate în valoare totală de 25.000 lei;
– produse în curs de execuţie (neterminate) 200.000 lei;

Această operaţie economică are ca efect creşterea elementelor de activ: „Semifabricate", „Produse finite", „Produse reziduale" şi „Produse în curs de execuţie" ceea ce semnifică creşterea stocurilor de asemenea produse existente în întreprindere. Totodată, produce o creştere a elementului de pasiv „Venituri din producţia stocată", ceea ce semnifică creşterea veniturilor ca expresie valorică a stocurilor obţinute. Conturile în care se va înregistra operaţia economică au aceeaşi denumire ca şi elementele de bilanţ modificate de operaţia economică. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, creşterile de activ se vor înregistra în *debitul* conturilor de activ: „Semifabricate", „Produse finite", „Produse reziduale" şi „Produse în curs de execuţie", iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv 711 „Venituri din producţie stocată".

Astfel, formula contabilă este următoarea:

%	=	711 „Venituri din producţia stocată"	– 41.375.000 lei
341 „Semifabricate"		– Semifabricate	– 10.150.000 lei
345 „Produse finite		– Produse finite	– 31.000.000 lei
346 „Produse reziduale		– Produse reziduale	– 25.000 lei
331 „Produse în curs de execuţie		– Produse în curs de execuţie	– 200.000 lei

La sfârşitul lunii în contabilitatea de gestiune s-a determinat costul efectiv al semifabricatelor şi produselor, care sunt:

– 10.170.000 lei la semifabricate;
– 30.880.000 lei la produse finite;

– 30.000 lei la produse reziduale;
– 200.000 lei la produse în curs de execuţie.

Tabelul 6.3.3.1

SITUAŢIA
privind stabilirea diferenţelor de preţ

Nr. Crt.	SPECIFICARE	Preţ de înregistrare (standard) (lei)	Preţ efectiv (lei)	Diferenţe de preţ (±) (lei)
1	Semifabricate	10 150 000	10 170 000	+ 20 000
2	Produse finite	31 000 000	30 880 000	– 120 000
3	Produse reziduale	25 000	30 000	+ 5 000
4	Produse în curs de execuţie	200 000	200 000	–
5	TOTAL	41 375 000	41 280 000	– 95 000

62. La sfârşitul lunii se înregistrează diferenţele de preţ constatate.

Această operaţie economică va produce modificarea în sensul creşterii a elementului de activ „Diferenţe de preţ la produse", ceea ce semnifică creşterea elementelor de activ cu diferenţele de preţ favorabile şi nefavorabile constatate, şi concomitent, va produce modificarea în sensul creşterii a elementului de pasiv „Venituri din producţia stocată", ceea ce semnifică corectarea valorii produselor şi semifabricatelor obţinute cu diferenţele de preţ constatate. Conturile în care se va înregistra operaţia economică poartă aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Contul „Diferenţe de preţ la produse" fiind cont de activ şi având de înregistrat o creştere, se va *debita*, iar contul „Venituri din producţia stocată" fiind cont de pasiv şi având de înregistrat o creştere se va *credita*.

Formula contabilă este deci, următoarea:

348 „Diferenţe de preţ la produse"	=	711 „Venituri din producţia stocată – 95.000 lei
– Semifabricate		– Semifabricate – 20.000 lei
– Produse finite		– Produse finite – 120.000 lei
– Produse reziduale		– Produse reziduale – 5000 lei

63. Se vând produsele finite la preţul negociat cu clientul de 51.500.000 lei.

Această operaţie economică produce o creştere la elementul bilanţier de activ „Clienţi", ceea ce semnifică creşterea dreptului de creanţă asupra clienţilor de a încasa de la aceştia contravaloarea produselor vândute şi totodată, produce o creştere a elementului de pasiv „Venituri din vânzarea produselor finite", ceea ce semnifică creşterea veniturilor întreprinderii din vânzarea produselor finite. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Clienţi" şi „Venituri din vânzarea produselor finite". Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Clienţi" se va *debita* cu creşterea de activ, iar contul „Venituri din vânzarea produselor finite, se va *credita* cu creşterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

411 „Clienţi"	=	701 „Venituri din vânzarea produselor finite" – 51.500.000 lei

64. Se descarcă gestiunea de produse finite la preţul cu care acestea au intrat în gestiune, inclusiv diferenţele de preţ constatate.

Această operaţie economică are ca efect micşorarea elementului de pasiv „Venituri din producţia stocată" şi, concomitent, micşorarea elementelor de activ: „Produse finite" şi „Diferenţe de preţ la produse". Operaţia se va înregistra în conturile care poartă aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Contul „Venituri din producţia stocată" fiind cont de pasiv se va *debita* cu micşorarea de pasiv. Contul „Produse finite" se va *credita* cu micşorarea de activ. Contul „Diferenţe de preţ la produse" se va *credita* cu micşorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

711 „Venituri din producţia stocată"	=	%	– 30.880.000 lei
		345 „Produse finite"	– 31.000.000 lei
		348 „Diferenţe de preţ la produse"	– 120.000 lei

65. Se vând semifabricatele la preţul negociat cu clientul de 15.200.000 lei.

Analizând această operaţie economică după modelul analizei de la operaţia nr. 65 se ajunge la următoarea formulă contabilă:

411 „Clienţi"	=	702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor" – 15.200.000 lei

66. Se descarcă gestiunea de semifabricate la preţul cu care acestea au intrat în gestiune, inclusiv diferenţele de preţ aferente.

Analizând această operaţie economică după modelul operaţiei 66 se ajunge la următoarea formulă contabilă:

711 „Venituri din producţia stocată"	=	%	– 10.170.000 lei
		341 „Semifabricate"	– 10.150.000 lei
		348 „Diferenţe de preţ la produse"	– 20.000 lei

67. Se utilizează produsele reziduale în procesul de producţie al întreprinderii.

Această operaţie economică se înregistrează prin formulă contabilă inversă celei de intrare, astfel:

711 „Venituri din producţia stocată"	=	%	– 30.000 lei
		346 „Produse reziduale"	– 25.000 lei
		348 „Diferenţe de preţ la produse"	– 5000 lei

68. Se încasează de la clienţi contravaloarea produselor finite şi semifabricatelor vândute în sumă de 66.700.000 lei (51.500.000 + 15.200.000).

Această operaţie economică are ca efect modificarea elementului de activ: „Clienţi", în sensul scăderii, ceea ce semnifică diminuarea dreptului de creanţă asupra clienţilor şi totodată, elementul de activ „Conturi curente la bănci", în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea disponibilităţilor băneşti din contul întreprinderii de la bancă. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt „Clienţi" şi „Conturi curente la bănci". Contul „Clienţi" *se va credita* cu scăderea de activ, iar contul „Conturi curente la bănci" *se va debita* cu creşterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

512 „Conturi curente la bănci"	=	411 „Clienţi" – 66.700.000 lei

În formă sistematică, operaţiile economice privind produsele şi semifabricatele, se prezintă astfel:

341 „Semifabricate"

D.	C.
(61) 10150000	10150000 (61)
10150000	10150000

345 „Produse finite"

D.	C.
(61) 31000000	31000000 (64)
31000000	31000000

346 „Produse reziduale"

D.	C.
(61) 25000	25000 (67)
25000	25000

331 „Produse în curs de execuţie"

D.	C.
(61) 200000	

711 „Venituri din producţia stocată / Semifabricatele"

D.	C.
(66) 10170000	10150000 (61)
	20000 (62)
170000	170000

711 „Venituri din producţia stocată" / Produse finite

D.	C.
(61) 30880000	31000000 (61)
	120000 (62)
30880000	30880000

711 „Venituri din producţia stocată" / Produse reziduale

D.	C.
(69) 30000	25000 (61)
	5000 (62)
30000	30000

711 „Venituri din producţia stocată" / Produse în curs de execuţie

D.	C.
	200000 (61)

348 „Diferenţele de preţ la produse" / Semifabricate

D.	C.
(62) 20000	20000 (66)
	20000

348 „Diferenţele de preţ la produse" / Produse finite

D.	C.
(62) 120000	120000 (64)
120000	120000

348 „Diferenţele de preţ la produse" / Produse reziduale

D.	C.
(62) 5000	5000 (67)
5000	5000

4.3.3.4. Conturile de mărfuri

Din grupa conturilor de mărfuri fac parte conturile sintetice 371 „Mărfuri" şi 378 „Diferenţe de preţ la mărfuri".

Contul *371 „Mărfuri"* este utilizat pentru evidenţierea existenţei şi mişcării mărfurilor aflate în depozite şi în unităţile de desfacere cu amănuntul, sau de

alimentaţie publică. Are funcţie contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă mărfurile la preţ de înregistrare sau de vânzare, intrate în gestiunea întreprinderii, astfel: achiziţionate de la terţi, aduse ca aport în societate, constatate plus la inventariere, primite prin donaţie cu titlu gratuit. *Creditul* acestui cont reflectă ieşirile de mărfuri din gestiunea întreprinderii prin: vânzare, dare în custodie sau în consignaţie la terţi, lipsuri constatate la inventar, pierderi datorită calamităţilor naturale. *Soldul* contului reflectă stocul de mărfuri existent.

Contul *378 „Diferenţe de preţ la mărfuri”* este utilizat pentru evidenţierea adaosului comercial (marja comercială) aferent mărfurilor existente în gestiunea unităţilor comerciale. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea adaosului comercial aferent mărfurilor intrate în gestiune. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea adaosului comercial aferent mărfurilor vândute. *Soldul* reflectă valoarea adaosului comercial aferent mărfurilor existente în stoc.

Exemple de utilizare a conturilor de mărfuri:

71. Se cumpără mărfuri în valoare de 2.000.000 lei care se înregistrează la preţul de vânzare (inclusiv adaosul comercial 30% = 600.000 lei).

Această operaţie economică are ca efect creşterea elementului de pasiv „Furnizori”, ceea ce semnifică creşterea obligaţiei faţă de furnizori de a le plăti contravaloarea mărfurilor livrate, creşterea elementului de pasiv „Diferenţe de preţ la mărfuri”, ceea ce înseamnă creşterea adaosului comercial aferent mărfurilor şi creşterea elementului de activ „Mărfuri”, ceea ce înseamnă creşterea stocurilor de mărfuri existente în unitate. Operaţia se va înregistra în trei conturi care au aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Mărfuri” se va *debita* cu creşterea de activ, contul „Furnizori” se va *credita* cu creşterea de pasiv, iar contul „Diferenţe de preţ la mărfuri” se va *credita* cu creşterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

371 „Mărfuri”	=	%	– 2.600.000 lei
		401 „Furnizori”	– 2.000.000 lei
		378 „Diferenţe de preţ la mărfuri”	– 600.000 lei

72. Se vând mărfurile la preţul de 2.600.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect majorarea elementului de activ „Casa”, ceea ce semnifică majorarea numerarului din casieria întreprinderii şi concomitent, majorarea elementului de pasiv „Venituri din vânzarea mărfurilor”, ceea ce semnifică, creşterea veniturilor unităţii din vânzarea mărfurilor. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt „Casa” şi „Venituri din vânzarea mărfurilor”. Contul „Casa” fiind cont de activ se va *debita*, iar contul „Venituri din vânzarea mărfurilor” se va *credita*.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

531 „Casa”	=	707 „Venituri din vânzarea marfurilor” – 2.600.000 lei

73. Se scot din gestiune mărfurile vândute.

Această operaţie economică va produce o scădere la elementul de activ „Mărfuri", ceea ce semnifică scăderea stocurilor de mărfuri existente în unitate, o scădere a elementului de pasiv „Diferenţe de preţ la mărfuri", ceea ce semnifică scăderea adaosului comercial aferent stocurilor vândute şi o creştere a elementului de activ „Cheltuieli privind mărfurile". Operaţia economică va fi înregistrată în trei conturi care au aceeaşi denumire ca şi elementele de bilanţ modificate. Contul „Mărfuri" se va *credita* cu scăderea de activ. Contul „Cheltuieli privind mărfurile" se va *debita* cu creşterea de activ. Contul „Diferenţe de preţ la mărfuri" se va debita cu scăderea de pasiv.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

%	=	371 „Mărfuri"	– 2.600.000 lei
607 „Cheltuieli privind mărfurile"			– 2.000.000 lei
378 „Diferenţe de preţ la mărfuri"			– 600.000 lei

Această filieră de înregistrări este valabilă în condiţiile în care evidenţa stocurilor de mărfuri se ţine la preţul de vânzare.

SUBCAPITOLUL 4

4.4. CONTURILE DE TERŢI

Contabilitatea relaţiilor întreprinderii cu terţii se organizează în scopul evidenţierii drepturilor (creanţelor) şi a obligaţiilor (datoriilor) întreprinderii cu clienţii, furnizorii, salariaţii, statul, asigurările sociale, alte persoane juridice şi fizice.

În contabilitatea creanţelor şi obligaţiilor se înregistrează operaţiile patrimoniale referitoare la livrările reciproce de mărfuri între furnizori şi clienţi, a lucrărilor executate şi serviciilor prestate, precum şi a altor operaţiuni efectuate în baza contractelor încheiate între aceştia. Aceleaşi operaţii economice, dacă sunt decontate prin efecte comerciale, sunt evidenţiate separat în conturi de efecte de primit şi efecte de plată.

Creanţele şi datoriile întreprinderii se înregistrează la valoarea lor nominală, consemnată în documente. Cele în devize se înregistrează în lei la cursul de schimb la data efectuării operaţiilor, iar diferenţele de curs valutar apărute între data înregistrării creanţei sau datoriei în devize şi data încasării, respectiv plăţii lor, se înregistrează drept cheltuieli sau venituri financiare.

Contabilitatea furnizorilor şi clienţilor, şi a celorlalte datorii şi creanţe se ţine pe categorii ale acestora, precum şi pe fiecare persoană juridică sau fizică în parte.

4.4.1. Conturile de creanţe

În general, prin *creanţă* se înţelege dreptul unei persoane denumită *creditor* de a pretinde de la altă persoană numită *debitor* să-i dea sau să-i plătească ceva (contravaloarea unor bunuri, lucrări sau servicii).

Societăţile comerciale, regiile autonome şi celelalte persoane juridice sau fizice, în relaţiile pe care le au îşi creează şi îşi achită reciproc diferite obligaţii materiale şi băneşti, fiind în postura de debitor sau de creditor.

Creanţele întreprinderii, sau activele circulante în decontare, reprezintă valori economice avansate temporar de titularul de partrimoniu altor persoane juridice sau fizice şi pentru care urmează să primească echivalentul valoric.

Principalele conturi sintetice cu ajutorul cărora se urmăresc creanţele întreprinderii sunt: 411 „Clienţi", 413 „Efecte de primit", 425 „Avansuri acordate personalului", 456 „Decontări cu asociaţii privind capitalul", 461 „Debitori diverşi", 476 „Diferenţe de conversie activ" şi altele.

Contul *411* „Clienţi" este utilizat pentru evidenţierea decontărilor cu clienţii interni şi externi, pentru produse semifabricate, materiale, mărfuri vândute, etc., lucrări executate şi servicii prestate pe bază de facturi. Acest cont are funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă preţul de vânzare al mărfurilor, produselor, semifabricatelor, lucrărilor executate şi serviciilor prestate, precum şi taxa pe valoarea adăugată aferentă. *Creditul* acestui cont reflectă sumele încasate de la clienţi, contravaloarea efectelor comerciale acceptate, valoarea sconturilor acordate clienţilor. *Soldul* este debitor şi reflectă sumele de încasat de la clienţi.

Contul *413 „Efecte de primit"* este utilizat pentru evidenţierea drepturilor de creanţă stabilite pe bază de efecte comerciale (trate, bilete la ordin, etc.), rezultate din relaţiile cu clienţii. Este cont cu funcţie contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă sumele datorate de clienţi reprezentând contravaloarea efectelor comerciale acceptate. *Creditul* acestui cont reflectă efectele comerciale primite de la clienţi. *Soldul* este debitor şi reflectă contravaloarea efectelor comerciale de primit.

Contul *425 „Avansuri acordate personalului"* este utilizat pentru evidenţierea avansurilor acordate personalului în timpul lunii, în contul drepturilor cuvenite pentru munca prestată. Are funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă avansurile acordate conform contractelor de muncă. *Creditul* acestui cont reflectă avansurile reţinute din drepturile cuvenite personalului. *Soldul* este debitor şi reflectă avansurile acordate şi nereţinute încă.

Contul *461 „Debitori diverşi"* este utilizat pentru evidenţierea debitorilor din reclamaţii, din pagube aduse patrimoniului şi creanţe de orice fel izvorâte din existenţa unor titluri executorii. Este cont cu funcţie contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă contravaloarea debitelor reactivate, titlurile de plasament vândute, preţul de vânzare al elementelor de activ vândute, sumele cuvenite de la terţi pentru vânzări de titluri financiare, valoarea bunurilor lipsă sau deteriorate din vina unor persoane şi imputate acestora, precum şi sumele cuvenite de la terţi pentru concesiuni sau locaţii. *Creditul* acestui cont reflectă sumele încasate în contul debitelor constituite, valoarea debitelor scăzute din evidenţă datorită insolvabilităţii. *Soldul* contului poate fi debitor şi reflectă debite de încasat.

Contul *476 „Diferenţe de conversie activ"* este utilizat pentru evidenţierea diferenţelor nefavorabile între valoarea de intrare a creanţelor şi datoriilor exprimate în devize şi valoarea acestora la cursul ultimei zile a exerciţiului financiar. Este cont cu funcţie contabilă de activ. *Debitul* acestui cont reflectă diferenţele nefavorabile de curs valutar rezultate la închiderea exerciţiului, aferente creanţelor exprimate în devize ca urmare a scăderii cursului valutar,

precum şi a diferenţelor de curs valutar nefavorabile, rezultate la închiderea exerciţiului, aferente datoriilor exprimate în devize, ca urmare a creşterii cursului valutar. *Creditul* acestui cont reflectă la deschiderea exerciţiului, reluarea sumelor înregistrate ca diferenţe de curs valutar nefavorabile la închiderea exerciţiului anterior. *Soldul* este debitor şi reflectă diferenţele de conversie activ, existente.

4.4.2. Conturile de obligaţii

Obligaţiile sau datoriile întreprinderii faţă de alte persoane juridice sau fizice se grupează astfel: obligaţii faţă de personalul întreprinderii privind drepturile cuvenite acestuia pentru munca prestată; obligaţii faţă de stat privind impozitele, taxele şi vărsămintele; alte obligaţii.

4.4.2.1. Conturile de obligaţii faţă de personal

Consumul de muncă vie în procesul de producţie al întreprinderii, ca principal factor de producţie, poartă denumirea de cheltuieli cu munca vie, care constau din: salariile personalului, inclusiv impozitul pe salarii; contribuţia întreprinderii la asigurările sociale şi contribuţia întreprinderii la constituirea fondului de ajutor de şomaj.

Salariile reprezintă preţul forţei de muncă, precum şi expresia valorică a acelei părţi din venitul naţional care este destinată consumului individual, direct al salariaţilor în funcţie de munca prestată.

Impozitul pe salarii este partea ce se cuvine bugetului de stat din drepturile cuvenite salariaţilor. Acesta este inclus în salariile brute. Mărimea impozitului pe salarii se determină pe baza unor cote procentuale stabilite prin lege şi se scade din salariile brute cuvenite angajaţilor.

Contribuţiile la asigurările sociale (C.A.S.) sunt destinate, în principal, pentru asigurarea plăţii pensiilor. Sunt două categorii de contribuţii: contribuţia întreprinderii la asigurările sociale şi contribuţia salariaţilor la pensia suplimentară.

Contribuţia întreprinderii la asigurările sociale se determină pe baza procentului mediu de 25% asupra salariilor brute (inclusiv impozitul pe salarii), se suportă de întreprindere prin includerea în cheltuielile de exploatare, şi se virează la bugetul asigurărilor sociale.

Contribuţia salariaţilor la pensia suplimentară se calculează pe baza procentului de 3% asupra salariilor brute individuale, se suportă de către salariaţi, deci se scade din salariile individuale şi, de asemenea, se virează la bugetul asigurărilor sociale.

Contribuţia la constituirea fondului de ajutor de şomaj este, de asemenea, de două feluri: contribuţia unităţii şi contribuţia salariaţilor la fondul de ajutor de şomaj.

Contribuţia unităţii la constituirea fondului de ajutor de şomaj se determină pe baza unei cote globale de 5% asupra fondului de salarii, se suportă de către întreprindere prin includerea în cheltuieli şi se virează la Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale.

Contribuţia personalului la constituirea fondului de ajutor de şomaj se determină pe baza procentului de 1% asupra salariilor brute individuale, se suportă de salariaţi prin scăderea din drepturile cuvenite şi se varsă, de asemenea, la Ministerul Muncii şi Protecţiei Sociale.

Principalele documente care se întocmesc în legătură cu determinarea şi plata drepturilor cuvenite salariaţilor pentru munca prestată sunt: „Lista de avans chenzinal", „Ştatul de salarii", „Lista indemnizaţiilor pentru concediile de odihnă", „Fişa de evidenţă a salariilor".

Ştatul de salarii este cel mai important document, în care se determină drepturile totale cuvenite, formate din salariile de încadrare, în regie sau în acord, sporurile de vechime, condiţii deosebite de muncă, de noapte, precum şi o serie de reţineri, cum sunt: impozitul pe salarii, contribuţia individuală la pensia suplimentară, avansul chenzinal, reţineri de rate, chirii, amenzi, prime de asigurare, debite şi altele, obţinându-se în final restul de plată.

Pentru reflectarea contabilă a salariilor şi a altor operaţiuni legate de acestea, în afara conturilor de cheltuieli şi de mijloace băneşti, se utilizează următoarele conturi sintetice: 421 „Personal – remuneraţii datorate"; 423 „Personal – ajutoare materiale şi protecţia socială"; 424 „Participarea salariaţilor la profit"; 426 „Drepturi de personal neridicate"; 427 „Reţineri din salarii în favoarea terţilor"; 431 „Asigurări sociale"; 437 „Ajutor de şomaj" şi altele.

Contul *421 „Personal – remuneraţii datorate"* este utilizat pentru evidenţierea decontărilor cu personalul pentru salariile cuvenite acestuia, inclusiv a adaosurilor şi premiile. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă salariile şi alte drepturi cuvenite salariaţilor. *Debitul* acestui cont reflectă reţinerile din salariile datorate, reprezentând: avansurile acordate, sumele datorate de salariaţi terţilor, contribuţiile salariaţilor pentru pensia suplimentară, contribuţia personalului pentru fondul de ajutor de şomaj, impozitul pe salarii, sumele neridicate de personal în termen legal şi salariile nete plătite personalului. *Soldul* contului este creditor şi reflectă sumele datorate personalului.

Contul *423 „Personal – ajutoare materiale şi protecţia socială"* este cont cu funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele datorate salariaţilor reprezentând ajutoare materiale suportate din contribuţia unităţii pentru asigurări sociale, precum şi cele acordate potrivit legii pentru protecţia socială. *Debitul* acestui cont reflectă: plăţile în numerar reprezentând ajutoare materiale şi protecţia socială, reţinerile din ajutoarele materiale a avansurilor acordate, a impozitului aferent, a eventualelor reţineri datorate terţilor de către personal, sumele neridicate în termen legal reprezentând ajutoare şi plăţi pentru protecţia socială, contribuţia personală la pensia suplimentară reţinută din ajutoarele materiale şi pentru ajutorul de şomaj. *Soldul* acestui cont este creditor şi reflectă sumele datorate personalului constând în ajutoare materiale suportate din contribuţia la asigurările sociale.

Contul *424 „Participarea salariaţilor la profit"* este utilizat pentru evidenţierea stimulentelor datorate personalului din profitul obţinut. Are funcţie

contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele utilizate din fondul de participare la profit. *Debitul* acestui cont reflectă sumele nete achitate salariaţilor reprezentând stimulentele acordate din profit, precum şi impozitul reţinut din stimulente personalului. *Soldul* contului este creditor şi reflectă sumele datorate salariaţilor din profit.

Contul *426 „Drepturi de personal neridicate"* este utilizat pentru evidenţierea drepturilor neridicate de personal în termen de trei zile. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele datorate personalului neridicate în termen legal, reprezentând salarii, sporuri, adaosuri, stimulente acordate personalului din profit, ajutoare de boală şi alte drepturi de personal neridicate. *Debitul* acestui cont reflectă sumele plătite din drepturile neridicate, precum şi drepturile neridicate după prescrierea acestora, datorate bugetului de stat potrivit legii, sau înregistrate ca venituri excepţionale ale gestiunii curente. *Soldul* contului este creditor şi reflectă sumele neridicate de personal, datorate de unitate.

Contul *427 „Reţineri din salarii datorate terţilor"* este utilizat pentru evidenţierea reţinerilor şi popririlor, instituite asupra salariaţilor, datorate terţilor. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă sumele reţinute de la salariaţi pe ştatele de salarii sau de ajutoare materiale, datorate aceştia terţilor, reprezentând chirii, cumpărări cu plata în rate şi alte obligaţii ale salariaţilor faţă de terţi, stabilite conform legii. *Debitul* acestui cont reflectă sumele plătite terţilor, reprezentând reţineri sau popriri din salarii. *Soldul* acestui cont reflectă sumele reţinute din salarii, nevirate terţilor.

Contul *431 „Asigurări sociale"* este utilizat pentru evidenţierea decontărilor privind contribuţiile la asigurările sociale. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă contribuţia întreprinderii datorată asigurărilor sociale şi contribuţia personalului pentru pensia suplimentară. *Debitul* acestui cont reflectă sumele virate asigurărilor sociale. *Soldul* contului este creditor şi reflectă contribuţiile la asigurările sociale constituite şi nevirate încă.

Contul *437 „Ajutor de şomaj"* este utilizat pentru evidenţierea decontărilor privind ajutorul de şomaj datorat de întreprindere, precum şi a sumelor datorate de salariaţi potrivit legii, pentru constituirea fondului pentru ajutorul de şomaj. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. Creditul acestui cont reflectă sumele datorate de întreprindere pentru constituirea fondului de ajutor de şomaj, precum şi pe cele datorate de personal în acelaşi scop. *Debitul* acestui cont reflectă sumele virate, reprezentând contribuţiile la constituirea fondului de şomaj, precum şi sumele acordate salariaţilor potrivit legii, din fondul de ajutor de şomaj. *Soldul* acestui cont este creditor şi reflectă contribuţii la fondul de şomaj constituite şi nevirate încă.

Exemple de utilizare a conturilor menţionate:

74. Se ridică din contul curent al întreprinderii de la bancă suma de 7.500.000 lei.

Această operaţie economică produce modificarea concomitentă a două elemente de activ, astfel: la elementul „Casa" se produce o creştere, ceea ce semnifică creşterea numerarului din casieria întreprinderii şi o scădere la elementul de activ „Conturi curente la bănci" (sold debitor), ceea ce semnifică scăderea disponibilităţilor băneşti ale întreprinderii din contul de la bancă. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Casa" şi „Conturi curente la bănci". Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului „Casa", iar scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Conturi curente la bănci".

Formula contabilă este deci:

531 „Casa" = 512 „Conturi curente la bănci" – 7.500.000 lei

75. Se plăteşte avansul chenzinal cuvenit salariaţilor conform contractelor de muncă.

Această operaţie economică are ca efect micşorarea elementului de activ „Casa", ceea ce semnifică scăderea numerarului din casieria întreprinderii şi, totodată, majorarea elementului de activ „Avansuri acordate personalului", ceea ce semnifică creşterea dreptului de creanţă a întreprinderii asupra personalului angajat, de a reţine din drepturile totale cuvenite acestuia, avansurile acordate în timpul lunii.

Operaţia economică va fi înregistrată în două conturi care au aceeaşi denumire cu elementele modificate: „Casa" şi „Avansuri acordate personalului". Contul „Casa" fiind cont de activ, se va *credita* cu scăderea de activ, iar contul „Avansuri acordate personalului" fiind cont de activ, se va *debita* cu creşterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

425 „Avansuri acordate personalului" = 531 „Casa" – 7.500.000 lei

76. La sfârşitul lunii se întocmeşte ştatul de salarii în care *se determină drepturile totale de salarii* cuvenite personalului, în sumă de 21.000.000 lei.

Această operaţie economică produce o creştere la elementul de pasiv „Personal – remuneraţii datorate", ceea ce semnifică creşterea obligaţiei întreprinderii faţă de personalul angajat de a-i plăti salariile cuvenite pentru munca prestată şi totodată, produce o creştere la elementul de activ „Cheltuieli cu salariile personalului", ceea ce semnifică majorarea cheltuielilor făcute de întreprindere, prin includerea în cheltuieli a salariilor cuvenite personalului. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Cheltuieli cu salariile personalului" şi „Personal – remuneraţii datorate". Creşterea de activ se va înregistra în *debitul* contului de activ „Cheltuieli cu salariile personalului", iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului de pasiv „Personal – remuneraţii datorate".

Formula contabilă este, deci, următoarea:

641 „Cheltuieli cu salariile personalului" = 421 „Personal – remuneraţii datorate" – 21.000.000 lei

77. Contribuţia întreprinderii la asigurările sociale calculată conform legislaţiei este de 5.250.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect majorarea elementului de activ „Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială" ceea ce semnifică creşterea cheltuielilor efectuate de întreprindere prin includerea în cheltuieli a contribuţiei la asigurările sociale calculate şi, totodată, o majorare a elementului de pasiv „Asigurări sociale", ceea ce semnifică creşterea obligaţiei de a vira contribuţia la asigurările sociale. Operaţia economică este înregistrată în două conturi care au aceeaşi denumire cu elementele modificate, acestea sunt: „Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială" şi „Asigurări sociale". Contul „Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială", fiind cont de activ se va *debita* cu creşterea de activ, iar contul „Asigurări sociale", fiind cont de pasiv, se va *credita* cu creşterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

645 „Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială"	=	431 „Asigurări sociale" – 5.250.000 lei

78. Se înregistrează contribuţia întreprinderii la constituirea fondului de ajutor de şomaj în sumă de 840.000 lei.

Această operaţie economică va produce o modificare în sensul creşterii la elementul de activ „Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială" ceea ce semnifică creşterea cheltuielilor efectuate de întreprindere prin includerea contribuţiei la constituirea fondului de ajutor de şomaj, şi concomitent, o modificare în sensul creşterii la elementul de pasiv „Ajutor de şomaj" ceea ce semnifică creşterea obligaţiei întreprinderii de a vira contribuţia la constituirea fondului de ajutor de şomaj. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială" şi „Ajutor de şomaj". Contul „Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială" se va *debita* cu creşterea de activ, iar „Ajutor de şomaj" se va *credita* cu creşterea de pasiv.

Formula contabilă este deci, următoarea:

645 „Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială"	=	437 „Ajutor de şomaj" – 840.000 lei

79. Se înregistrează reţinerile din salarii, astfel:
– impozitul pe salarii în sumă de 4.000.000 lei;
– contribuţia personală la pensia suplimentară 630.000 lei;
– contribuţia individuală la fondul de ajutor de şomaj 210.000 lei;
– rate la locuinţe, în sumă de 100.000 lei;
– debite în sumă de 15.000 lei;
– avansurile chenzinale acordate, în sumă de 7.500.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale: „Impozitul pe salarii”, element de pasiv, în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea obligaţiei faţă de stat privind plata impozitului pe salarii; „Asigurări sociale”, element de pasiv, în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea obligaţiei de a vira contribuţia individuală la pensia suplimentară; „Ajutor de şomaj”, element de pasiv, în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea obligaţiei de a vira contribuţia individuală privind ajutorul de şomaj; „Reţineri din salarii în favoarea terţilor”, element de pasiv, ceea ce semnifică creşterea obligaţiei faţă de terţe persoane (întreprinderea constructoare de locuinţe) de a vira sumele reţinute de la salariaţi în acest scop; „Debitori diverşi”, element de activ, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micşorarea dreptului de creanţă asupra debitorilor; „Avansuri acordate personalului”, element de activ, în sensul scăderii, ceea ce semnifică scăderea dreptului de creanţă asupra salariaţilor privind avansul acordat; „Personal – remuneraţii datorate”, element de pasiv, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micşorarea obligaţiei de plată faţă de salariaţi cu sumele reţinute de la aceştia. Conturile în care se va înregistra operaţia economică poartă aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Conturile: „Impozitul pe profit”, „Asigurări sociale”, „Ajutor de şomaj”, „Reţineri din salarii în favoarea terţilor” fiind conturi de pasiv şi având de înregistrat creşteri, se vor *credita* cu creşterile de pasiv. Contul „Personal – remuneraţii datorate”, fiind cont de pasiv şi având de înregistrat o scădere, se va *debita* cu scăderea de pasiv. Conturile 461 „Debitori diverşi” şi „Avansuri acordate personalului”, fiind conturi de activ, se vor *credita* cu micşorările de activ.

Formula contabilă este, următoarea:

421 „Personal – remuneraţii datorate”	=	%	– 12.455.000 lei
		444 „Impozitul pe profit”	– 4.000.000 lei
		431 „Asigurări sociale”	– 630.000 lei
		437 „Ajutor de şomaj”	– 210.000 lei
		427 „Reţineri din salarii în favoarea terţilor”	– 100.000 lei
		461 „Debitori diverşi”	– 15.000 lei
		425 „Avansuri acordate personalului”	– 7.500.000 lei

80. Se ridică de la bancă suma de 8.545.000 lei.

Această operaţie economică se înregistrează asemănător operaţiei nr. 73, astfel:

531 „Casa”	=	512 „Conturi curente la bănci” – 8.545.000 lei

81. Se înregistrează plata salariilor în sumă de 8.545.000 lei.

Această operaţie produce o scădere a elementului de activ „Casa" ceea ce semnifică micşorarea numerarului din casieria întreprinderii şi, totodată, produce o scădere la elementul de pasiv „Personal – remuneraţii datorate" ceea ce semnifică micşorarea obligaţiei de plată faţă de personal. Cele două conturi în care se înregistrează operaţia economică sunt: „Personal – remuneraţii datorate" şi „Casa". Contul „Personal – remuneraţii datorate" fiind cont de pasiv se va *debita* cu scăderea de pasiv, iar contul „Casa" fiind cont de activ, se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

421 „Personal – remuneraţii datorate"	=	531 „Casa" – 8.545.000 lei

82. Se plătesc obligaţiile faţă de terţe persoane izvorâte din relaţiile cu personalul (impozitul pe salarii, contribuţiile, reţinerile în favoarea terţilor).

Această operaţie economică are ca efect scăderea obligaţiilor faţă de terţele persoane şi deci, modificarea în sensul scăderii a elementelor de pasiv: „Impozitul pe salarii", „Asigurări sociale", „Ajutor de şomaj" şi „Reţineri din salarii în favoarea terţilor" şi totodată, modificarea în sensul scăderii a disponibilului existent în contul întreprinderii de la bancă şi deci, modificarea în sensul scăderii a elementului de activ „Conturi curente la bănci". Conturile în care se va înregistra operaţia economică au aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, conturile de pasiv: „Asigurări sociale", „Ajutor de şomaj", „Impozitul pe salarii" şi „Reţineri din salarii în favoarea terţilor" se vor debita cu micşorările, iar contul de activ „Conturi curente la bănci" (sold debitor) se va credita cu micşorările.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	512 „Conturi curente la bănci"	– 11.030.000 lei
431 „Asigurări sociale"			– 5.880.000 lei
437 „Ajutor de şomaj"			– 1.050.000 lei
427 „Reţineri din salarii în favoarea terţilor"			– 100.000 lei
444 „Impozitul pe salarii"			– 4.000.000 lei

Schematic, înregistrarea în conturi a operaţiilor economice privind obligaţiile întreprinderii faţă de salariaţi se prezintă în pagina care urmează.

4.4.2.2. **Conturile de obligaţii faţă de furnizori**

Din această grupă mai importante sunt următoarele conturi sintetice: 401 „Furnizori", 403 „Efecte de plată", 404 „Furnizori de imobilizări".

Contul *401 „Furnizori"* este utilizat pentru evidenţierea decontărilor cu furnizorii interni şi externi pentru aprovizionările de bunuri, lucrări executate şi servicii

512 „Conturi curente la bănci”

D.	C.
Există disponibil	7 500 000 (74)
11 030 000 (82)	8 545 000 (80)
	16 045 000

531 „Casa”

D.	C.
(74) 7 500 000	7 500 000 (75)
(80) 8 545 000	8 545 000 (81)
16 045 000	16 045 000

425 „Avansuri acordate personalului”

D.	C.
(75) 7 500 000	7 500 000 (81)
7 500 000	7 500 000

461 „Debitori diverşi”

D.	C.
Sd.i. 15 000	15 000 (79)

421 „Personal - remuneraţii datorate”

D.	C.
(81) 8 545 000	21 000 000 (76)
(79) 12 455 000	
21 000 000	21 000 000

641 „Cheltuieli cu salariile personalului”

D.	C.
(76) 21 000 000	

427 „Reţineri din salarii în favoarea terţilor”

D.	C.
(82) 100 000	100 000

444 „Impozite pe salarii”

D.	C.
(82) 4 000 000	4 000 000

431 „Asigurări sociale”

D.	C.
5 880 000	5 250 000 (77)
	630 000
(82) 5 880 000	5 880 000

645 „Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială”

D.	C.
(77) 5 250 000	
(78) 840 000	
6 090 000	

437 „Ajutor de şomaj”

D.	C.
(82) 1 050 000	210 000
	840 000 (78)
1 050 000	1 050 000

prestate de către aceştia. Este cont cu funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă: valoarea bunurilor intrate în patrimoniu la preţ de achiziţie; materialele nestocabile incluse direct în cheltuieli; valoarea lucrărilor executate şi a serviciilor prestate de terţi, precum şi taxa pe valoarea adăugată înscrisă în facturile furnizorilor. *Debitul* acestui cont reflectă: plăţile efectuate către furnizori; valoarea efectelor comerciale acceptate de furnizori; valoarea sconturilor obţinute de la furnizori. *Soldul* acestui cont reprezintă sumele datorate furnizorilor.

512 „Conturi curente la bănci"

D.	C.
Există disponibil 11 030 000 (82)	7 500 000 (74)
	8 545 000 (80)
	16 045 000

531 „Casa"

D.	C.
7 500 000 (74)	7 500 000 (75)
8 545 000 (80)	8 545 000 (81)
16 045 000	16 045 000

425 „Avansuri acordate personalului"

D.	C.
7 500 000 (75)	7 500 000
7 500 000	7 500 000

461 „Debitori diverşi"

D.	C.
Sd.i. 15 000	15 000 (79)

421 „Personal - remuneraţii datorate"

D.	C.
8 545 000 (81)	21 000 000 (76)
12 455 000 (79)	
21 000 000	21 000 000

641 „Cheltuieli cu salariile personalului"

D.	C.
21 000 000 (76)	

427 „Reţineri din salarii în favoarea terţilor"

D.	C.
100 000	100 000

444 „Impozite pe salarii"

D.	C.
4 000 000	4 000 000

431 „Asigurări sociale"

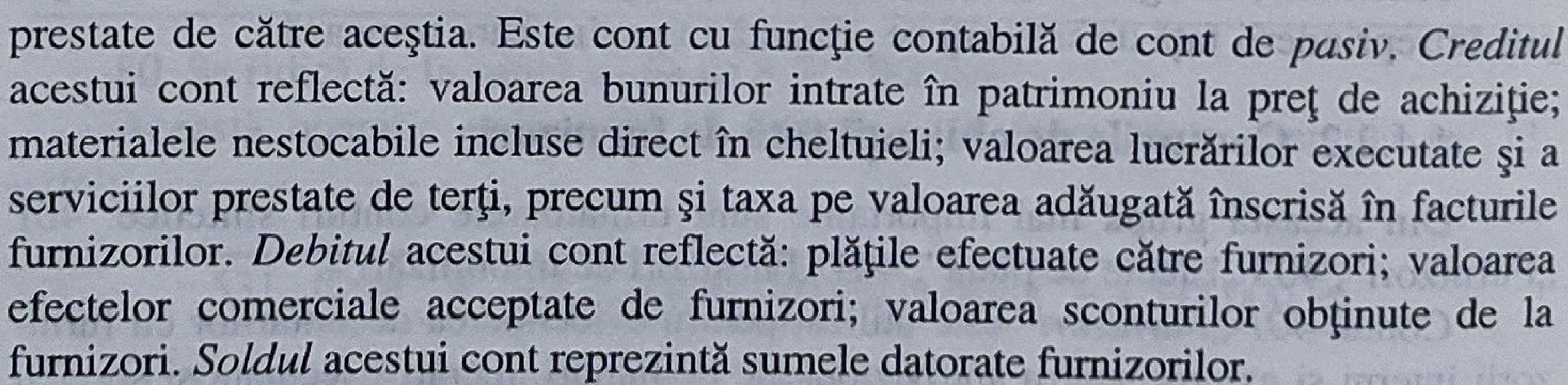
D.	C.
5 880 000	5 250 000 (77)
	630 000
5 880 000	5 880 000

645 „Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială"

D.	C.
5 250 000 (77)	
840 000 (78)	
6 090 000	

437 „Ajutor de şomaj"

D.	C.
1 050 000	210 000
	840 000 (78)
1 050 000	1 050 000

prestate de către aceştia. Este cont cu funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă: valoarea bunurilor intrate în patrimoniu la preţ de achiziţie; materialele nestocabile incluse direct în cheltuieli; valoarea lucrărilor executate şi a serviciilor prestate de terţi, precum şi taxa pe valoarea adăugată înscrisă în facturile furnizorilor. *Debitul* acestui cont reflectă: plăţile efectuate către furnizori; valoarea efectelor comerciale acceptate de furnizori; valoarea sconturilor obţinute de la furnizori. *Soldul* acestui cont reprezintă sumele datorate furnizorilor.

Contul *403 „Efecte de plată”* este utilizat pentru evidenţierea obligaţiilor de plată stabilite pe bază de efecte comerciale. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv. Creditul* acestui cont reflectă valoarea acceptată a tratelor şi biletelor la ordin subscrise. *Debitul* acestui cont reflectă plăţile efectuate la scadenţă pe bază de efecte comerciale. *Soldul* acestui cont este creditor şi reflectă obligaţiile de plată prin efecte, existente.

Contul *404 „Furnizori de imobilizări”* funcţionează asemănător contului 401 „Furnizori”, cu deosebirea de conţinut că se utilizează cu ocazia achiziţionării de imobilizări corporale şi necorporale, şi nu pentru achiziţionarea de active circulante.

4.4.2.3. **Conturile de obligaţii faţă de stat**

Pentru evidenţierea obligaţiilor întreprinderii faţă de stat privind impozitele, taxele şi vărsămintele se utilizează o serie de conturi, dintre care mai importante, sunt: 441 „Impozitul pe profit”, 442 „Taxa pe valoarea adăugată”, 444 „Impozitul pe salarii”, 446 „Alte impozite taxe şi vărsăminte”.

Contul *441 „Impozitul pe profit”* are funcţie contabilă de cont de *bifuncţional. Creditul* acestui cont reflectă sumele datorate bugetului de stat reprezentând impozitul pe profit. *Debitul* acestui cont reflectă sumele virate bugetului de stat reprezentând impozitul pe profit. *Soldul* acestui cont poate fi *creditor* şi reflectă obligaţiile faţă de stat privind impozitul pe profit, sau *debitor* şi reflectă sume virate în plus făţă de cele datorate efectiv.

Contul *442 „Taxa pe valoarea adăugată”* este utilizat pentru evidenţierea decontărilor cu bugetului statului privind taxa pe valoarea adăugată.

Taxa pe valoarea adăugată (T.V.A.) este un impozit indirect care se plăteşte statului de către toate persoanele juridice sau fizice care adaugă valoarea nouă bunurilor, lucrărilor şi serviciilor. Deoarece acestea trec prin mai multe verigi ale circuitului economic, s-a impus un sistem specific de colectare şi plată a taxei pe valoarea adăugată.

Taxa pe valoarea adăugată nu afectează cheltuielile, veniturile şi rezultatele, ci numai conturile de terţi, calculându-se la valoarea facturilor de vânzare şi a celor de cumpărare. Taxa pe valoarea adăugată calculată la valoarea facturilor de livrare se numeşte *taxa pe valoarea adăugată – colectată*, iar cea care se calculează la valoarea facturilor primite de furnizori se numeşte *taxa pe valoarea adăugată – deductibilă*, deoarece ea se plăteşte furnizorilor odată cu valoarea facturilor şi urmează a fi dedusă din taxa pe valoarea adăugată colectată. Astfel că, numai diferenţa între taxa pe valoarea adăugată colectată şi cea deductibilă se cuvine şi se virează la bugetul de stat.

Pentru evidenţierea distinctă a taxei pe valoarea adăugată se utilizează următoarele conturi sintetice de gradul II: 4423 „T.V.A. de plată”, 4424 „T.V.A. de recuperat”, 4427 „T.V.A. – deductibilă”, 4427 „T.V.A. – colectată”.

Contul *4423 „T.V.A. de plată”* are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă diferenţele rezultate la finele perioadei între T.V.A. colectată mai mare şi T.V.A. deductibilă. *Debitul* acestui cont reflectă plăţile efectuate către bugetul statului reprezentând T.V.A. *Soldul* creditor reflectă taxa pe valoarea adăugată exigibilă de plată.

Contul *4424 „T.V.A. de recuperat”* are funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă diferenţele rezultate la sfârşitul perioadei între taxa pe valoarea adăugată colectată mai mică şi taxa pe valoarea adăugată deductibilă mai mare (în cazul efectuării de exporturi sau alte situaţii prevăzute de lege).*Creditul* acestui cont reflectă taxa pe valoarea adăugată încasată de la bugetul statului pe baza cererii de rambursare, sau taxa pe valoarea adăugată de recuperat, compensată în perioadele următoare cu taxa pe valoarea adăugată de plată. *Soldul* acestui cont este debitor şi reflectă T.V.A. de recuperat de la bugetul de stat.

Contul *4426 „T.V.A. deductibilă”* este utilizat pentru evidenţierea taxei pe valoarea adăugată înscrisă în facturile emise de furnizori pentru bunurile, serviciile şi lucrările achiziţionate de întreprindere, deductibilă din punct de vedere fiscal. Este cont cu funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă sumele reprezentând taxa pe valoarea adăugată deductibilă. *Creditul* acestui cont reflectă sumele deductibile din taxa pe valoarea adăugată colectată şi sumele reprezentând taxa pe valoarea adăugată deductibile ce depăşesc taxa pe valoarea adăugată colectată ce urmează a se încasa de la bugetul statului. La sfârşitul perioadei de gestiune nu prezintă sold.

Contul *4427 „T.V.A. colectată”* este utilizat pentru evidenţierea sumelor datorate de unitatea patrimonială bugetului statului, reprezentând taxa pe valoarea adăugată aferentă vânzărilor de bunuri, prestărilor de servicii sau executărilor de lucrări. Este cont cu funcţie contabilă de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă taxa pe valoarea adăugată înscrisă în facturile emise de către clienţi şi taxa pe valoarea adăugată neexigibilă, devenită exigibilă în timpul lunii. *Debitul* acestui cont, reflectă sumele reprezentând taxa pe valoarea adăugată deductibilă. La sfârşitul perioadei de gestiune, de regulă, nu prezintă sold.

Contul *444 „Impozitul pe salarii”* este utilizat pentru evidenţierea impozitelor datorate statului, provenind din: impozitul pe salarii, impozitul aplicat asupra plăţilor efectuate din asigurările sociale, impozitul pe sumele plătite colaboratorilor, impozitul reţinut potrivit legii pentru orice plăţi efectuate către salariaţi, precum şi impozitul suplimentar datorat de întreprinderi pentru depăşirea fondului de salarii admisibil. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă impozitele menţionate, datorate bugetului de stat. *Debitul* acestui cont reflectă impozitele virate bugetului de stat. *Soldul* acestui cont reflectă impozite datorate bugetului de stat.

Contul *446 „Alte impozite, taxe şi vărsăminte”* are funcţie contabilă de cont bifuncţional. *Creditul* acestui cont reflectă: sumele restituite de la bugetul statului, reprezentând vărsăminte efectuate în plus din impozite, taxe şi vărsăminte;

impozitele pe clădiri datorate bugetului de stat; valoarea altor impozite, taxe şi vărsăminte datorate bugetului de stat, sau bugetelor locale, precum şi impozitul pe dividende datorat. *Debitul* acestui cont reflectă plăţile efectuate către bugetul statului sau bugetelor locale privind alte impozite, taxe şi vărsăminte. *Soldul* acestui cont poate fi *creditor* şi reflectă sumele datorate bugetului de stat, sau *debitor* şi reflectă sumele virate în plus cu acest titlu.

4.4.2.4. **Alte conturi de obligaţii**

Din această grupă, mai importante sunt conturile: 457 „Dividende de plată", 462 „Creditori diverşi", 477 „Diferenţe de conversie pasiv".

Contul *457 „Dividende de plată"* este utilizat pentru evidenţierea cotelor-părţi din profit cuvenite asociaţilor şi acţionarilor pentru aportul adus la capitalul social. Este cont cu funcţie contabilă de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă dividendele datorate acţionarilor sau asociaţilor. *Debitul* acestui cont reflectă dividendele plătite acţionarilor sau asociaţilor, precum şi impozitul pe dividende reţinut de unitatea patrimonială. *Soldul* acestui cont este creditor şi reflectă dividendele datorate acţionarilor sau asociaţilor.

Contul *462 „Creditori diverşi"* este utilizat pentru evidenţierea sumelor datorate terţilor pe bază de titluri executorii, sau a unor obligaţii faţă de terţi provenind din alte operaţii. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă datoriile privind achiziţionarea titlurilor de plasament. *Debitul* acestui cont reflectă plata datoriilor privind achiziţionarea titlurilor de plasament, precum şi sconturile obţinute de la creditori. *Soldul* acestui cont este creditor şi reflectă obligaţiile întreprinderii faţă de terţi.

Contul *477 „Diferenţe de conversie pasiv"* este utilizat pentru evidenţierea diferenţelor favorabile de curs valutar între data de intrare a creanţelor şi datoriilor exprimate în devize şi data închiderii exerciţiului financiar. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. Creditul acestui cont reflectă diferenţele favorabile de curs valutar, rezultate în urma creşterii cursului valutar al creanţelor exprimate în devize şi diferenţele favorabile de curs valutar rezultate în urma scăderii cursului valutar pentru datoriile exprimate în devize. *Debitul* acestui cont reflectă sumele înregistrate ca diferenţe favorabile de curs valutar la închiderea exerciţiului anterior. *Soldul* acestui cont reflectă diferenţele de conversie pasiv.

Exemple de utilizare a conturilor de terţi

83. Se primeşte factura furnizorului privind aprovizionarea cu materii prime în valoare de 4.500.000 lei. Taxa pe valoarea adăugată este de 22%.

Această operaţie economică are ca efect modificarea elementului de activ „Materii prime", în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea stocurilor de materii prime din întreprindere, modificarea elementului de activ „T.V.A. deductibilă" în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea T.V.A. deductibilă, precum şi modificarea elementului de pasiv „Furnizori", în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea obligaţiei faţă de furnizori de a le plăti contravaloarea facturii. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Materii

prime", „T.V.A. deductibilă" şi „Furnizori". Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Materii prime" se va *debita* cu majorarea de activ, contul T.V.A. deductibilă se va *debita* cu majorarea de activ, iar contul „Furnizori" se va *credita* cu majorarea de pasiv.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

%	=	401 „Furnizori"	– 5.310.000 lei
300 „Materii prime"			– 4.500.000 lei
4426 „T.V.A. deductibilă			– 810.000 lei

84. Se plăteşte furnizorul din disponibilul existent în contul întreprinderii de la bancă.

Această operaţie economică va produce o scădere la elementul de activ „Conturi curente la bănci" (sold debitor), ceea ce semnifică micşorarea disponibilităţilor existente în contul întreprinderii şi totodată, va produce o scădere la elementul de pasiv „Furnizori" ceea ce semnifică micşorarea obligaţiei de plată faţă de furnizori. Operaţia va fi înregistrată în conturile: „Conturi curente la bănci" şi „Furnizori". Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Conturi curente la bănci" se va *credita* cu micşorarea de activ, iar contul „Furnizori" se va *debita* cu micşorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

401 „Furnizori"	=	512 „Conturi curente la bănci" – 5.310.000 lei

85. Se înregistrează factura privind aprovizionarea cu materiale consumabile în valoare de 2.500.000 lei. Taxa pe valoarea adăugată este 22%.

Această operaţie economică produce modificarea elementelor patrimoniale de activ: „Materiale consumabile" şi „T.V.A. deductibilă" în sensul creşterii şi totodată modificarea elementului de pasiv „Furnizori", tot în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea stocului de materiale consumabile din unitate şi a taxei pe valoarea adăugată – deductibilă, aferentă şi respectiv, majorarea obligaţiei de plată faţă de furnizori de a le plăti contravaloarea facturii. Cele trei conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Materiale consumabile", „T.V.A. deductibilă" şi Furnizori". Conturile „Materiale consumabile" şi „T.V.A. – deductibilă" fiind conturi de activ se *vor debita*, iar contul „Furnizori" fiind cont de pasiv se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	401 „Furnizori"	– 2.950.000 lei
301 „Materiale consumabile"			– 2.500.000 lei
4426 „T.V.A. – deductibilă			– 450.000 lei

86. Pentru plata obligaţiei faţă de furnizor se emite un bilet la ordin în favoarea acestuia.

Această operaţie economică are ca efect micşorarea elementului de pasiv „Furnizori" ceea ce semnifică diminuarea obligaţiei faţă de furnizori şi concomitent, majorarea elementului de pasiv „Efecte de plată", ceea ce semnifică

creşterea obligaţiei de plată stabilită pe bază de efecte comerciale. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Furnizori" şi „Efecte de plată".

Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Furnizori" se va *debita* cu micşorarea obligaţiei faţă de furnizori, iar contul „Efecte de plată" se va *credita* cu majorarea obligaţiei de plată prin efecte comerciale.

Formula contabilă este următoarea:

401 „Furnizori"	=	403 „Efecte de plată" – 2.950.000 lei

87. După 24 de zile de la semnarea biletului la ordin în favoarea furnizorului de la operaţia precedentă se scontează efectul comercial. Plata se face din contul curent al întreprinderii. Diferenţa în plus percepută de bancă este de 118.000 lei, calculată la nivel de 5% pentru cele 24 de zile de la semnarea efectului şi 30 de zile termenul prevăzut.

$$\frac{2\,950\,000 \text{ lei} \times 5\% \times 24 \text{ zile}}{30 \text{ zile}} = 118\,000 \text{ lei}$$

Această operaţie economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale: „Efecte de plată", element de pasiv, care se modifică în sensul scăderii ceea ce semnifică micşorarea obligaţiei de plată stabilită pe bază de efecte comerciale; „Cheltuieli privind sconturile acordate", element de activ care se modifică în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea cheltuielilor financiare efectuate de întreprindere prin plata sconturilor calculate; „Conturi curente la bănci", (sold debitor), element de activ, care se modifică în sensul scăderii; ceea ce semnifică micşorarea disponibilităţilor existente în contul curent al întreprinderii de la bancă. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Efecte de plată", „Cheltuieli privind sconturile acordate" şi „Conturi curente la bănci". Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Efecte de plată" se va *debita* cu micşorarea de pasiv, contul „Cheltuieli privind sconturile acordate" se va *debita* cu majorarea de activ, iar contul „Conturi curente la bănci" (sold debitor) se va *credita* cu micşorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	512 „Conturi curente la bănci"	– 3.068.000 lei
403 „Efecte de plată"			– 2.950.000 lei
667 „Cheltuieli privind sconturile acordate"			– 118.000 lei

88. Se vând produse finite din stoc în valoare de 10.000.000 lei. Taxa pe valoarea adăugată este de 22%.

Această operaţie economică va produce modificarea elementului de activ „Clienţi" în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea dreptului de creanţă asupra clienţilor de a încasa de la aceştia contravaloarea bunurilor livrate, inclusiv taxa pe valoarea adăugată aferentă şi totodată, produce modificarea elementelor de pasiv „Venituri din vânzarea produselor finite" şi „T.V.A. – colectată", de

asemenea, în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea veniturilor obţinute de întreprindere din vânzarea produselor finite şi respectiv a taxei pe valoarea adăugată, colectată de la clienţi. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Clienţi", „Venituri din vânzarea produselor finite" şi „T.V.A. – colectată". Contul „Clienţi" fiind cont de activ, se va *debita* cu creşterea de activ, iar conturile „Venituri din vânzarea produselor finite" şi „T.V.A. – colectată", fiind conturi de pasiv, se vor *credita* cu creşterile de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

411 „Clienţi"	=	%	– 12.200.000 lei
		701 „Venituri din vânzarea produselor finite"	– 10.000.000 lei
		4427 „T.V.A. – colectată"	– 2.200.000 lei

89. Se descarcă gestiunea privind produsele finite vândute (din stoc).

Scoaterea din evidenţă a produselor finite vândute se face, de regulă, prin formula contabilă inversă celei de intrare în gestiune, respectiv la valoarea cu care au intrat în gestiune.

711 „Venituri din producţia stocată"	=	345 „Produse finite"

Deoarece la sfârşitul anului anterior contul „Venituri sin producţia stocată" s-a închis prin contul de rezultate, în anul curent, în momentul vânzării stocului de produse, contul „Venituri sin producţia stocată" nu mai există, iar formula contabbilă de închidere este următoarea:

701 „Venituri din vânzarea produselor finite"	=	345 „Produse finite" – 4 800 000 lei

adică la preţul de gestiune.

90. Se încasează contravaloarea produselor finite vândute, inclusiv taxa pe valoarea adăugată aferentă.

Această operaţie economică are ca efect micşorarea elementului de activ „Clienţi", ceea ce semnifică scăderea dreptului de creanţă asupra clienţilor şi totodată, majorarea elementului de activ „Conturi curente la bănci", ceea ce semnifică creşterea disponibilităţilor din contul întreprinderii de la bancă. Conturile în care se va înregistra operaţia economică au aceeaşi denumire ca şi elementele de bilanţ modificate. Contul „Clienţi" se va *credita* cu micşorarea de activ, iar contul „Conturi curente la banci" se va *debita* cu creşterea de activ.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

512 „Conturi curente la bănci"	=	411 „Clienţi" – 12.200.000 lei

91. Se vând semifabricatele din stoc în valoare de 5.000.000 lei. Taxa pe valoarea adăugată este 22%.

În urma analizei contabile efectuată asemănător operaţiei nr. 86 se ajunge la următoarea formulă contabilă:

411 „Clienţi"	=	%	– 6.100.000 lei
		702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor"	– 5.000.000 lei
		4427 „T.V.A. – colectată"	– 1.100.000 lei

92. Se descarcă gestiunea de semifabricate (din stoc) vândute, la preţul la care sunt înregistrate în gestiunea întreprinderii.

Înregistrarea se face asemănător operaţiei nr. 90. Formula contabilă este următoarea:

702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor"	=	341 „Semifabricate" – 4.000.000 lei

93. Se înregistrează acceptarea de către clienţi a unei trate (efect comercial) pentru suma de 5.900.000 lei.

Această operaţie economică produce următoarele modificări patrimoniale în bilanţ: o scădere la elementul de activ „Clienţi" ceea ce semnifică micşorarea dreptului de creanţă asupra clientului, şi o creştere la elementul de activ „Efecte de primit" ceea ce semnifică creşterea dreptului de creanţă prin efecte comerciale. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Clienţi" şi „Efecte de primit". Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Clienţi" se va *credita* cu micşorarea de activ, iar contul „Efecte de primit" se va *debita* cu majorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

413 „Efecte de primit"	=	411 „Clienţi" – 6.100.000 lei

94. Se primeşte efectul comercial de la client.

Această operaţie economică va modifica elementul de activ „Valori de încasat" în sensul creşterii şi totodată, va modifica elementul de activ „Efecte de primit" în sensul scăderii. Operaţia se va înregistra în conturile „Valori de încasat" şi „Efecte de primit". Contul „Valori de încasat" se va *debita* cu creşterea de activ, iar contul „Efecte de primit" se va *credita* cu scăderea de activ.

Astfel, formula contabilă este:

511 „Valori de încasat"	=	413 „Efecte de primit" – 6.100.000 lei

95. Se depune la bancă efectul comercial şi se încasează contravaloarea lui.

Această operaţie economică are ca efect modificarea elementului de activ „Conturi curente la bănci", în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea disponibilului existent în contul curent al întreprinderii şi totodată, modificarea altui element de activ „Valori de încasat", în sensul scăderii, ceea ce semnifică micşorarea sumelor de încasat. Conturile în care se va înregistra operaţia

economică au aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Conturi curente la bănci" se va *debita* cu majorarea de activ, iar contul „Valori de încasat" se va *credita* cu micşorarea de activ.

Formula contabilă este, următoarea:

512 „Conturi curente la bănci" = 511 „Valori de încasat" – 6.100.000 lei

Cu ocazia aprovizionării de materii prime şi materiale la valoarea facturii furnizorilor s-a calculat taxa pe valoarea adăugată care s-a plătit furnizorilor odată cu valoarea mărfurilor. Aceasta se cuvine statului şi nu furnizorilor, fapt pentru care ea urmează să fie scăzută din taxa pe valoarea adăugată calculată asupra facturii clienţilor şi care se colectează de la aceştia odată cu încasarea bunurilor vândute. Astfel în cele două conturi de T.V.A. este următoarea situaţie:

D. 4426 „TVA deductibilă"	C.
810 000	1 260 000
450 000	
1 260 000	1 260 000

D. 4427 „TVA colectată"	C.
1 260 000	2 200 000
	1 100 000
	3 300 000

La sfârşitul lunii pentru stabilirea diferenţei de T.V.A., „T.V.A. de plată", sau „T.V.A. de încasat" se procedează la *regularizarea taxei pe valoarea adăugată*, astfel:

96. Se închide contul „T.V.A. deductibilă"

Această operaţie produce o scădere la elementul de activ „T.V.A. – deductibilă" ceea ce semnifică diminuarea T.V.A. – deductibilă şi concomitent, o scădere la elementul de pasiv „T.V.A. colectată" ceea ce semnifică micşorarea T.V.A. – colectată" cu valoarea T.V.A. – deductibilă. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „T.V.A. deductibilă", iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului de pasiv „T.V.A. colectată".

Formula contabilă este următoarea:

4427 „T.V.A. colectată" = 4426 „T.V.A. deductibilă" – 1.260.000 lei

După această operaţie contul 4426 „T.V.A. deductibilă" s-a închis, nu mai prezintă sold, iar contul „T.V.A. colectată" prezintă pe credit T.V.A. colectată şi pe debit T.V.A. deductibilă. Diferenţa dintre totalul sumelor creditoare şi totalul sumelor debitoare este *T.V.A. de plată*.

97. Se închide contul T.V.A. colectată.

Această operaţie produce ca efect scăderea elementului de pasiv „T.V.A colectată" şi creşterea elementului de pasiv „T.V.A. de plată", ceea ce semnifică creşterea obligaţiei faţă de stat de a-i plăti taxa pe valoarea adăugată. Cele două conturi în care se înregistrează operaţia economică sunt: „T.V.A. colectată" şi „T.V.A. de plată". Scăderea de pasiv se va înregistra în debitul contului „T.V.A.

colectată", iar creşterea de pasiv se va înregistra în *creditul* contului „T.V.A. de plată".

Formula contabilă este următoarea:

4427 „T.V.A. colectată" = 4423 „T.V.A. de plată" – 2.040.000 lei

98. Se plăteşte statului taxa pe valoarea adăugată.

Această operaţie produce scăderea elementului de activ „Conturi curente la bănci", ceea ce semnifică micşorarea disponibilului existent, în contul întreprinderii de la bancă şi concomitent, scăderea elementului de pasiv „T.V.A. de plată", ceea ce semnifică micşorarea obligaţiei faţă de stat privind plata taxei pe valoarea adăugată. Conturile în care se va înregistra operaţia economică au aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Scăderea de activ se va înregistra în *creditul* contului „Conturi curente la bănci" iar scăderea de pasiv se va înregistra în *debitul* contului „T.V.A. de plată".

Formula contabilă este următoarea:

4423 „T.V.A. de plată" = 512 „Conturi curente la bănci" – 2.040.000 lei.

SUBCAPITOLUL 5

4.5. CONTURILE DE TREZORERIE

Trezoreria este ansamblul operaţiilor financiare făcute de unitatea patrimonială în scopul obţinerii mijloacelor băneşti necesare desfăşurării în bune condiţii a activităţii economice.

Conturile de trezorerie sunt încadrate în clasa 5 a planului de conturi, în care se cuprind, în mare: conturi de disponibilităţi băneşti, conturi de plasamente de trezorerie şi alte conturi.

4.5.1. Conturile de disponibilităţi băneşti

Disponibilităţile băneşti ale întreprinderii se păstrează în casieria proprie şi în conturi curente şi de disponibil la bănci. Atât disponibilităţile în numerar din casierie, cât şi cele păstrate în conturi la bănci, pot fi: în lei şi în devize (monede străine).

4.5.1.1. Conturile de disponibilităţi băneşti în conturi la bănci

Principalele conturi de disponibilităţi băneşti în conturi la bănci sunt: 511 „Valori de încasat", 512 „Conturi curente la bănci", 518 „Dobânzi", 519 „Credite bancare pe termen scurt".

Contul *511 „Valori de încasat"* este utilizat pentru evidenţierea valorilor de încasat, cum sunt cecurile şi efectele comerciale primite de la clienţi pentru bunurile livrate, lucrările executate şi serviciile prestate de întreprindere. Are funcţie contabilă de cont de *activ*. În *debitul* acestui cont se reflectă valoarea cecurilor şi efectelor comerciale primite de la clienţi. În *creditul* acestui cont se reflectă valoarea cecurilor şi efectelor comerciale încasate, precum şi valoarea sconturilor acordate. Prezintă sold *debitor* care reflectă valoarea cecurilor şi efectelor comerciale existente în stoc şi neîncasate (neajunse la scadenţă).

Contul *512 „Conturi curente la bănci"* este utilizat pentru evidenţierea disponibilităţilor băneşti în lei şi în devize aflate în conturi la bănci, precum şi a sumelor în curs de decontare. Are funcţie contabilă de cont *bifuncţional*. În *debitul* acestui cont se reflectă sumele depuse din casieria întreprinderii precum şi sumele

încasate de la diverse persoane juridice (întreprinderi şi instituţii). În *creditul* acestui cont se reflectă sumele ridicate din cont şi aduse în casierie şi sumele virate în contul diverselor persoane juridice pentru plata obligaţiilor create. Prezintă *sold debitor* care reflectă disponibilităţile existente în conturi la bănci, sau *sold creditor* care reflectă creditul acordat de bănci prin contul curent.

În cadrul contului sintetic de gradul I 512 „Conturi curente la bănci" funcţionează următoarele subconturi: 5121 „Disponibil la bancă în lei; 5124 „Disponibil la bancă în devize", 5125 „Sume în curs de decontare".

Contul *518 „Dobânzi"* este utilizat pentru evidenţierea dobânzilor de plătit, precum şi a dobânzilor de încasat, aferente creditelor primite de la bănci, respectiv, disponibilităţilor aflate în conturile curente. Are funcţie contabilă de cont *bifuncţional*. *Debitul* acestui cont reflectă dobânzile de primit aferente disponibilităţilor aflate în conturile curente, precum şi dobânzile plătite, aferente împrumuturilor primite. *Creditul* acestui cont reflectă dobânzile de plătit aferente creditelor primite de la bănci în conturile curente, precum şi pe cele încasate aferente disponibilităţilor din conturile curente. *Soldul* poate fi *debitor* şi reflectă dobânzile de primit, sau *creditor* şi reflectă dobânzile de plătit.

În cadrul contului sintetic de gradul I 518 „Dobânzi" se deschid două subconturi: 5186 „Dobânzi de plătit" şi 5187 „Dobânzi de primit".

Contul *519 „Credite bancare pe termen scurt"* este utilizat pentru evidenţierea creditelor acordate de bănci pe termen scurt (de sub un an). Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. Pe *creditul* acestui cont se reflectă creditele bancare acordate de bănci pentru nevoi temporare. Pe *debitul* acestui cont se reflectă creditele pe termen scurt restituite băncilor finanţatoare. *Soldul* este creditor şi reflectă credite pe termen scurt nerambursate, încă.

4.5.1.2. Conturile de disponibilităţi în casierie

Disponibilităţile băneşti din întreprindere se găsesc sub forma numerarului existent în casierie şi sub forma altor valori. În acest scop sunt utilizate conturile sintetice: 531 „Casa" şi 532 „Alte valori".

Contul 531 „Casa" este utilizat pentru evidenţierea disponibilităţilor băneşti în numerar, în lei şi în devize, ca urmare a operaţiilor de încasări şi plăţi. Are funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă ridicările de numerar de la bancă, precum şi încasările directe în numerar. *Creditul* acestui cont reflectă depunerile de numerar în cont la bancă, precum şi plăţile în numerar efectuate direct din casierie. *Soldul* este debitor şi reflectă numerarul existent în casieria întreprinderii.

Contul *532 „Alte valori"* este utilizat pentru evidenţierea acelor valori existente în întreprindere sub forma timbrelor fiscale şi poştale, biletelor de călătorie, bilete de tratament şi odihnă, etc., precum şi a mişcării acestora, ca urmare a procurării şi folosirii lor. Are funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea elementelor menţionate achiziţionate.

Creditul acestui cont reflectă valoarea aceloraşi elemente folosite (consumate). *Soldul* este debitor şi reflectă alte valori existente în întreprindere.

4.5.1.3. **Conturile de acreditive şi avansuri de trezorerie**

Principalele conturi sintetice din această grupă sunt: 541 „Acreditive" şi 542 „Avansuri de trezorerie".

Contul *541 „Acreditive"* este utilizat pentru evidenţierea sumelor în lei sau în devize separate din contul de disponibil al întreprinderii la bănci pe numele unei terţe persoane, în vederea efectuării unor plăţi acesteia. Are funcţie contabilă de cont de *activ*. Pe *debitul* acestui cont se reflectă sumele la bancă depuse la dispoziţie terţilor. Pe *creditul* acestui cont se reflectă sumele plătite efectiv terţilor, sau restituite unităţii patrimoniale ca urmare a încetării valabilităţii plăţii (folosirii acreditivului). *Soldul* acestui cont reflectă acreditive deschise la bănci, existente.

Contul *542 „Avansuri de trezorerie"* este utilizat pentru evidenţierea sumelor încredinţate unei persoane împuternicite de unitatea patrimonială, în vederea efectuării unei plăţi în favoarea acesteia. Este cont cu funcţie contabilă de *activ*. Pe *debitul* acestui cont se reflectă sumele acordate în numerar unei persoane fizice. Pe *creditul* acestui cont se reflectă plăţile efectuate din avansuri de trezorerie plata diverselor bunuri achiziţionate, cheltuieli de deplasare, detaşări, transferări, plăţile pentru alte lucrări executate sau servicii prestate. Prezintă sold *debitor* care reflectă avansuri de trezorerie acordate şi nejustificate.

Exemple de utilizare a unor conturi menţionate.

99. Pentru soldul debitor al contului 512 „Conturi curente la bănci", în semestrul I al anului s-au calculat dobânzi în sumă de 2.450.000 lei.

Această operaţie economică produce modificarea elementului de activ „Dobânzi de primit" în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea sumelor cuvenite întreprinderii, şi totodată, modificarea elementului de pasiv „Venituri din dobânzi", în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea veniturilor financiare obţinute de întreprindere din dobânzi. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Dobânzi de primit" şi „Venituri din dobânzi". Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Dobânzi de primit" se va *debita* cu creşterea de activ, iar contul „Venituri din dobânzi" se va *credita* cu creşterea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

5187 „Dobânzi de primit" = 766 „Venituri din dobânzi" – 2.450.000 lei

100. Se încasează dobânzile cuvenite.

Această operaţie economică are ca efect majorarea elementului de activ „Conturi curente la bănci" (sold debitor), ceea ce semnifică creşterea disponibilităţilor în contul întreprinderii de la bancă şi totodată, micşorarea elementului de activ „Dobânzi de primit" ceea ce semnifică scăderea dreptului întreprinderii privind dobânzile. Conturile în care se va înregistra operaţia economică au aceeaşi denumire cu elementele modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Conturi curente la bănci", fiind cont de activ, se va *debita* cu creşterea de activ, iar contul „Dobânzi de primit" se va *credita* cu scăderea de activ.

Astfel, formula contabilă este următoarea:

512 „Conturi curente la bănci”	=	5187 „Dobânzi de primit”– 2.450.000 lei

101. Pentru soldul creditor al contului „Conturi curente la bănci”, în semestrul II al anului, s-au calculat dobânzi în sumă de 5.180.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale de bilanţ: „Cheltuieli privind dobânzile”, din activul bilanţului, în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea cheltuielilor efectuate de întreprindere cu plata dobânzilor şi „Dobânzi de plătit”, din pasivul bilanţului, în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea obligaţiei de plată a dobânzilor. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Cheltuieli privind dobânzile” şi „Dobânzi de plătit”.

Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul de activ „Cheltuieli privind dobânzile” se va *debita*, iar contul de pasiv „Dobânzi de plătit” se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

666 „Cheltuieli privind dobânzile”	=	5186 „Dobânzi de plătit” – 5.180.000 lei

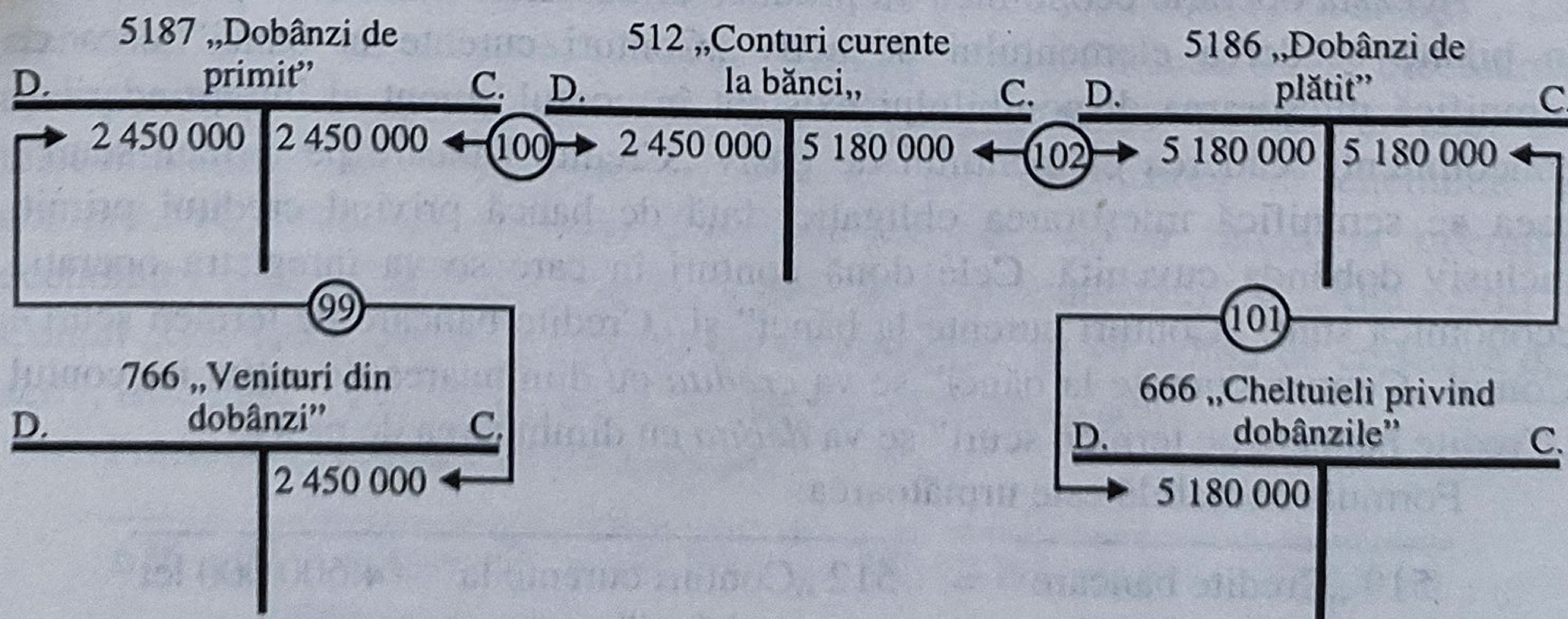
102. Se plătesc dobânzile.

Această operaţie economică va produce o scădere la elementul de activ „Conturi curente la bănci” (sold debitor) ceea ce semnifică micşorarea disponibilului existent în contul întreprinderii şi concomitent, o scădere la elementul de pasiv „Dobânzi de plătit, ceea ce semnifică micşorarea obligaţiei de plată privind dobânzile. Operaţia economică se va înregistra în două conturi care au aceeaşi denumire cu elementele modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Conturi curente la bănci” se va credita, iar contul „Dobânzi de plătit” se va debita.

Deci, formula contabilă este următoarea:

5186 „Dobânzi de plătit”	=	512 „Conturi curente la bănci” – 5.180.000 lei

În ordine sistematică, înregistrarea operaţiilor economice privind dobânzile la contul curent se prezintă astfel:

103. Se plăteşte un furnizor în sumă de 3.500.000 lei, dintr-un credit pe termen scurt primit de la bancă.

Această operaţie economică produce ca efect modificarea elementului de pasiv „Furnizori”, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micşorarea obligaţiei faţă de furnizor şi concomitent, modificarea elementului de pasiv „Credite bancare pe termen scurt”, în sensul creşterii, ceea ce semnifică, majorarea obligaţiei faţă de bancă de a restitui creditul primit. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Furnizori” şi „Credite bancare pe termen scurt”. Contul „Furnizori” se va *debita* cu micşorarea de pasiv, iar contul „Credite bancare pe termen scurt” se va *credita* cu majorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

401 „Furnizori”	=	519 „Credite bancare pe termen scurt” – 3.500.000 lei

104. Se înregistrează dobânda la creditul pe termen scurt primit în sumă de 1.100.000. lei.

Această operaţie economică produce modificarea elementului de activ „Cheltuieli privind dobânzile”, în sensul majorării, ceea ce semnifică creşterea cheltuielilor financiare efectuate de întreprindere cu plata dobânzilor la credite şi, modificarea elementului de pasiv „Credite bancare pe termen scurt”, în sensul majorării, ceea ce semnifică creşterea obligaţiilor faţă de bancă privind dobânda la creditul acordat. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Cheltuieli privind dobânzile” şi „Credite bancare pe termen scurt”. Contul „Cheltuieli privind dobânzile” fiind cont de activ, se va *debita*, iar contul „Credite bancare pe termen scurt” fiind cont de pasiv, se va *credita*. Astfel, formula contabilă este următoarea:

666 „Cheltuieli privind dobânzile”	=	519 „Credite bancare pe termen scurt” – 1.100.000 lei

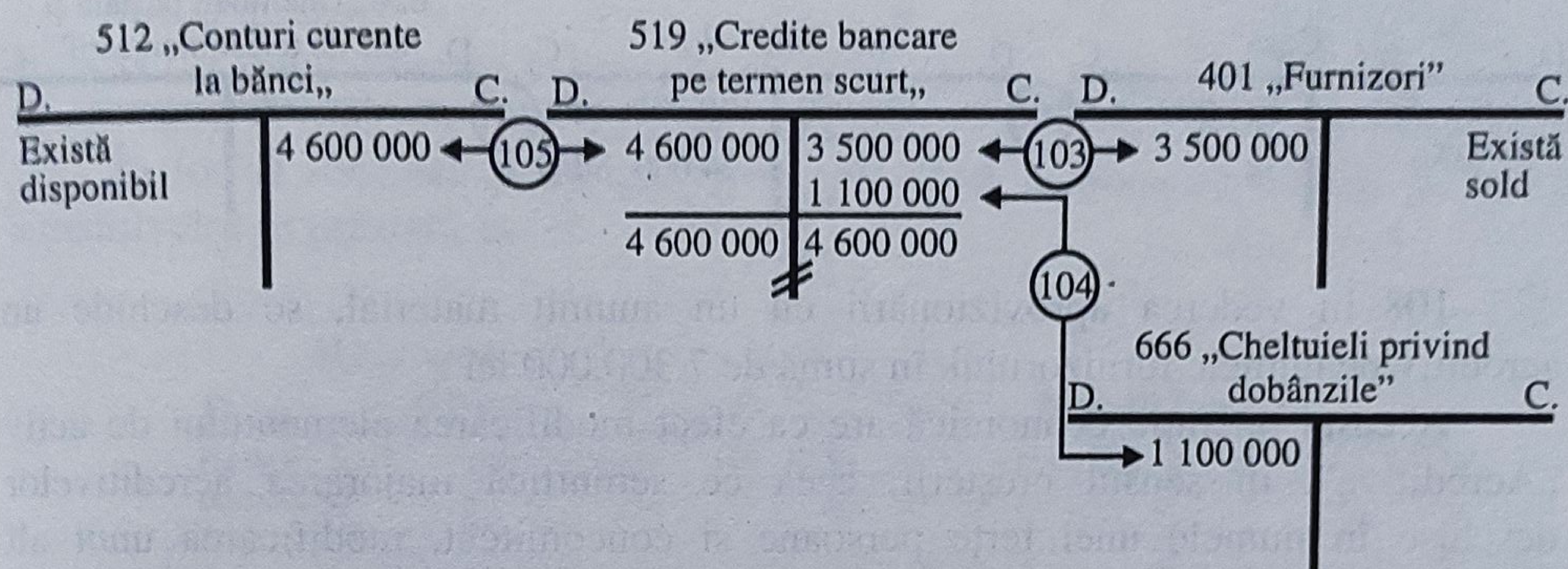
105. La scadenţă se restituie creditul bancar pe termen scurt şi se plăteşte dobânda cuvenită.

Această operaţie economică va produce următoarele modificări patrimoniale în bilanţ: scăderea elementului de activ „Conturi curente la bănci” ceea ce semnifică micşorarea disponibilului existent în contul curent al întreprinderii şi concomitent, scăderea elementului de pasiv „Credite bancare pe termen scurt”, ceea ce semnifică micşorarea obligaţiei faţă de bancă privind creditul primit, inclusiv dobânda cuvenită. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Conturi curente la bănci” şi „Credite bancare pe termen scurt”. Contul „Conturi curente la bănci” se va *credita* cu diminuarea de activ, iar contul „Credite bancare pe termen scurt” se va *debita* cu diminuarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

519 „Credite bancare pe termen scurt”	=	512 „Conturi curente la bănci” – 4.600.000 lei

În formă sistematică, înregistrarea operaţiilor privind creditele bancare pe termen scurt se prezintă, astfel:

106. Se cumpără timbre poştale şi fiscale în valoare de 124.000 lei, plătite în numerar.

Această operaţie economică va produce scăderea elementului de activ „Casa", ceea ce semnifică diminuarea numerarului existent în casieria întreprinderii şi totodată, creşterea elementului de activ „Alte valori", ceea ce semnifică majorarea altor valori sub forma timbrelor poştale şi fiscale din întreprindere. Operaţia se va înregistra în două conturi care au aceeaşi denumire cu elementele modificate. Contul „Casa" fiind de activ şi înregistrând o scădere se va *credita*, iar contul „Alte valori" fiind cont de activ şi având de înregistrat o creştere se va *debita*.

Formula contabilă este următoarea:

532 „Alte valori" = 531 „Casa" – 124.000 lei

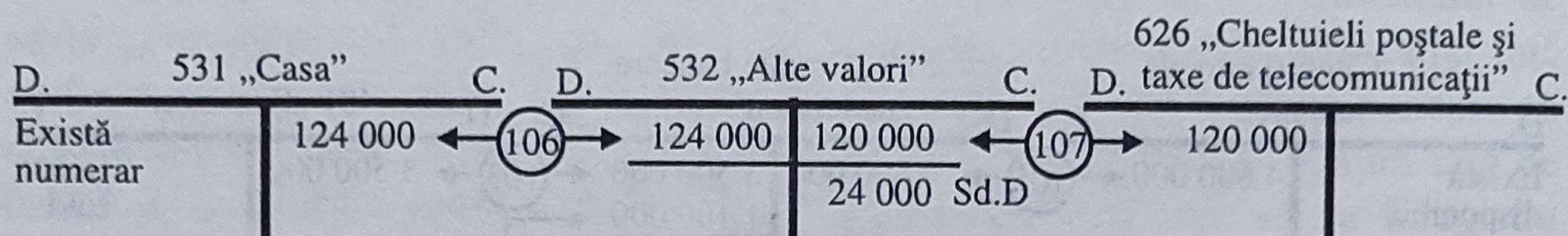
107. Se utilizează timbre poştale şi fiscale în valoare de 20.000 lei.

Această operaţie economică va produce modificări la următoarele elemente din bilanţ: „Alte valori" şi „Cheltuieli poştale şi taxe de Telecomunicaţii". La elementul „Alte valori" se va produce o scădere prin utilizarea lor în efectuarea corespondenţei întreprinderii, iar la elementul „Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii" se va produce o creştere prin includerea în cheltuieli a contravalorii timbrelor utilizate. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii" şi „Alte valori". Contul „Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii" se va *debita* cu creşterea de activ, iar contul „Alte valori" se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

626 „Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii" = 532 „Alte valori" – 120.000 lei

Înregistrarea în ordine sistematică a operaţiilor economice privind alte valori se prezintă, astfel:

108. În vederea aprovizionării cu un anumit material, se deschide un acreditiv pe numele furnizorului, în sumă de 7.300.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect modificarea elementului de activ „Acreditive", în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea acreditivelor deschise în numele unei terţe persoane şi concomitent, modificarea unui alt element tot de activ, „Credite curente la bănci" (sold debitor), în sensul scăderii, ceea ce semnifică micşorarea disponibilităţilor existente în contul întreprinderii de la bancă. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Acreditive" şi „Conturi curente la bănci". Contul „Acreditive" se va *debita* cu creşterea de activ, iar contul „Conturi curente la bănci" se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

541 „Acreditive" = 512 „Conturi curente la banci" – 7.300.000 lei

109. Se primesc materialele de la furnizor în sumă de 6.275.000 lei.

Analiza contabilă a acestei operaţii economice se face asemănător celorlalte operaţii privind aprovizionarea cu materii prime şi materiale.

Formula contabilă este următoarea:

301 „Materiale consumabile" = 401 „Furnizori" – 6.275.000 lei

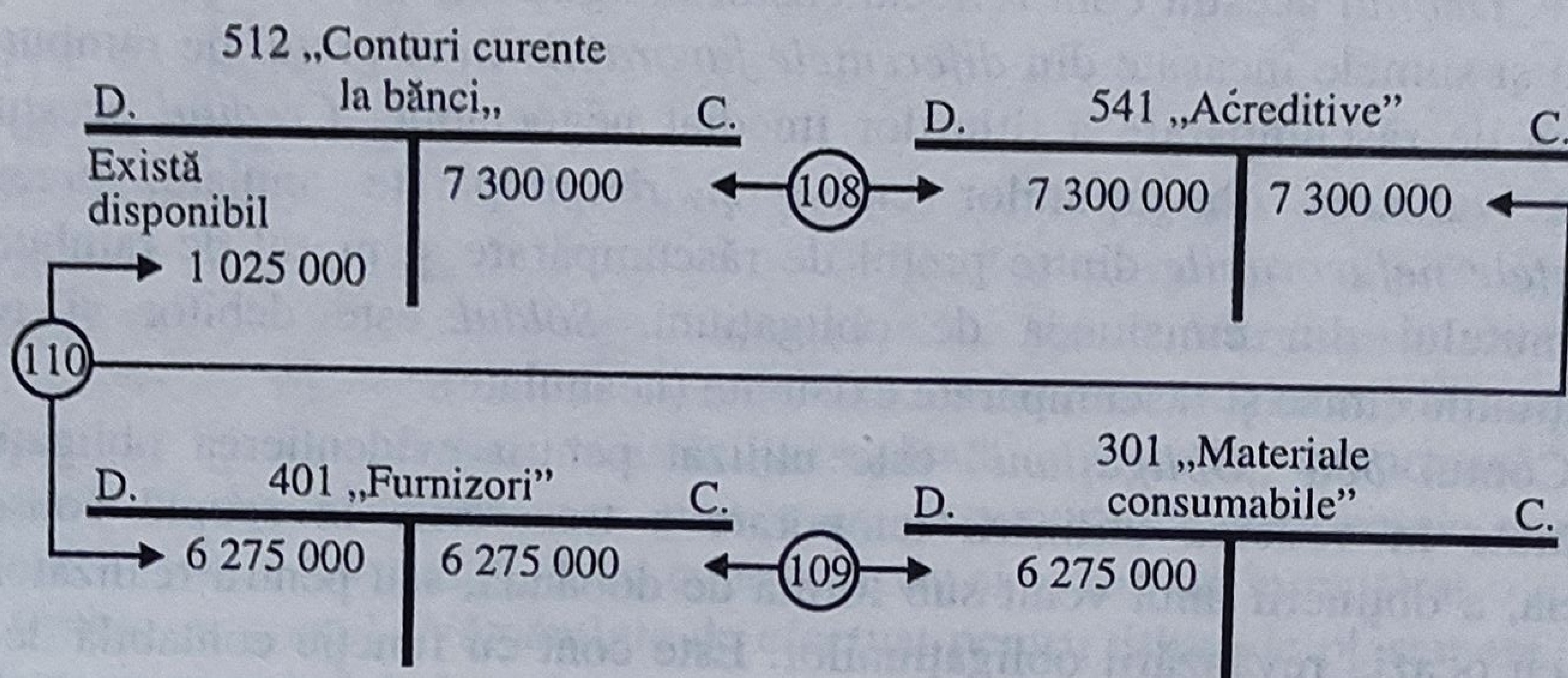
110. Se plăteşte din acreditivul deschis, contravaloarea materialelor primite de la furnizor. Totodată, se închide acreditivul.

Această operaţie economică produce modificarea următoarelor elemente patrimoniale: „Furnizori", elementul de pasiv, în sensul micşorării, ceea ce semnifică scăderea obligaţiei faţă de furnizor; „Acreditive", element de activ, în sensul micşorării, ceea ce semnifică scăderea acreditivului deschis în numele furnizorului; „Conturi curente la bănci", element de activ, în sensul majorării, ceea ce semnifică creşterea disponibilităţilor din contul întreprinderii de la bancă, cu diferenţa dintre acreditivul deschis şi cel utilizat. Operaţia economică va fi înregistrată în trei conturi care au aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Acreditive" se va *credita* cu micşorarea de activ, contul „Furnizori" se va *debita* cu micşorarea de pasiv, iar contul „Conturi curente la bănci" se va *debita* cu majorarea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	541 „Acreditive"	– 7.300.000 lei
401 „Furnizori"			– 6.275.000 lei
512 „Conturi curente la bănci"			– 1.025.000 lei

În formă sistematică, înregistrarea operaţiilor economice privind utilizarea acreditivelor se prezintă astfel:

4.5.2. Conturile privind titlurile de plasament

Titlurile de plasament reprezintă documente de valoare cumpărate în scopuri comerciale, deci pentru a fi vândute într-un timp relativ scurt, altor unităţi sau persoane, în vederea obţinerii unui câştig imediat, din diferenţa de preţuri, între preţul de vânzare şi cel de cumpărare.

Principalele titluri de plasament sunt: acţiunile, obligaţiunile, efectele comerciale (trate, bilete la ordin, etc.) cumpărate. Acestea pot fi cumpărate de pe piaţa hârtiilor de valoare, în mod curent, când se utilizează termenul de *cumpărare*, sau pot fi cumpărate titluri emise şi vândute de întreprindere, când se utilizează termenul de *răscumpărare*. Cumpărarea se face în scop de revânzare, iar răscumpărarea titlurilor se face pentru anularea acestora.

O unitate patrimonială care cumpără sau răscumpără titluri de plasament în scopul revânzării sau anulării, utilizează următoarele conturi sintetice: 502 „Acţiuni proprii", 503 „Acţiuni", 505 „Obligaţiuni emise şi răscumpărate", 506 „Obligaţiuni", 509 „Vărsăminte de efectuat pentru titlurile de plasament".

Contul *502 „Acţiuni proprii"* este utilizat pentru evidenţierea acţiunilor proprii răscumpărate de unitatea patrimonială de la acţionari sau asociaţi. Are funcţie contabilă de cont de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă costul acţiunilor proprii răscumpărate. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea acţiunilor proprii anulate. *Soldul* acestui cont este debitor şi reflectă acţiunile proprii răscumpărate, existente.

Contul *503 „Acţiuni"* este utilizat pentru evidenţierea acţiunilor cumpărate de pe piaţa hârtiilor de valoare, în scop de revânzare. Are funcţie contabilă de cont de activ. Pe *debitul* acestui cont se reflectă costul acţiunilor cumpărate. Pe *creditul* acestui cont se reflectă valoarea acţiunilor revândute. Prezintă *sold debitor* care reflectă valoarea acţiunilor cumpărate, existente.

Contul *505 „Obligaţiuni emise şi răscumpărate"* este utilizat pentru evidenţierea obligaţiunilor emise de întreprindere în vederea obţinerii de împrumuturi publice şi răscumpărate de la obligatori (creditori). Este cont cu funcţie contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă costul obligaţiunilor emise şi răscumpărate, precum şi sumele încasate din *diferenţele favorabile* între preţul de rambursare şi valoarea de răscumpărare a titlurilor imediat negociabile. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea obligaţiunilor emise şi răscumpărate anulate, precum şi *diferenţele nefavorabile* dintre preţul de răscumpărare şi preţul de rambursare a împrumutului din emisiunea de obligaţiuni. *Soldul* este debitor şi reflectă obligaţiunile emise şi răscumpărate existente (neanulate).

Contul *506 „Obligaţiuni"* este utilizat pentru evidenţierea obligaţiunilor cumpărate în vederea utilizării temporare a trezoreriei în scopul conservării acesteia, a obţinerii unui venit sub formă de dobândă, sau pentru realizarea unui venit cu ocazia revânzării obligaţiunilor. Este cont cu funcţie contabilă de *activ*. *Debitul* acestui cont reflectă costul obligaţiunilor cumpărate. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea obligaţiunilor rambursate sau revândute. *Soldul* este debitor şi reflectă valoarea obligaţiunilor existente, nerevândute.

Contul *509 „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament"* este utilizat pentru evidenţierea datoriei de plată pentru titlurile de plasament cumpărate. Are funcţie contabilă de cont de *pasiv*. *Creditul* acestui cont reflectă valoarea datorată, de vărsat pentru titlurile de plasament dobândite. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea vărsată, datorată pentru titlurile de plsament. *Soldul* acestui cont este creditor şi reflectă valoarea de plată pentru titlurile de plasament.

Exemple de utilizare a acestor conturi

111. Se răscumpără un număr de 300 acţiuni la valoarea nominală de 5000 lei.

Această operaţie economică are ca efect modificarea elementului de activ „Acţiuni proprii", în sensul majorării, ceea ce semnifică creşterea valorii acţiunilor proprii răscumpărate, şi totodată, modificarea elementului de activ „Casa", în sensul diminuării, ceea ce semnifică scăderea numerarului din casieria unităţii. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Acţiuni proprii" şi „Casa". Contul „Acţiuni proprii" se va *debita* cu creşterea de activ, iar contul „Casa" se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

502 „Acţiuni proprii" = 531 „Casa" – 1.500.000 lei

112. Se anulează cele 100 de acţiuni răscumpărate.

Această operaţie economică va produce o micşorare a elementului de activ „Acţiuni proprii" ceea ce semnifică diminuarea valorii acţiunilor proprii, şi totodată, o micşorare a elementului de pasiv „Capital social", ceea ce semnifică diminuarea capitalului unităţii. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Acţiuni proprii" şi „Capital social", Contul „Acţiuni proprii" se va *credita* cu micşorarea de activ, iar contul „Capital social" se va *debita* cu micşorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

101 „Capital social"	=	502 „Acţiuni proprii" – 1.500.000 lei

113. Se cumpără de pe piaţa hârtiilor de valoare un număr de 500 acţiuni la preţul de 5000 lei bucata.

Această operaţie economică are ca efect modificarea elementului de activ „Acţiuni" în sensul majorării, ceea ce semnifică creşterea valorii acţiunilor cumpărate şi totodată, modificarea elementului de pasiv „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament", în sensul majorării, ceea ce semnifică creşterea obligaţiei de plată privind titlurile cumpărate. Operaţia economică va fi înregistrată în două conturi care au aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Contul „Acţiuni", fiind cont de activ şi având de înregistrat o creştere se va *debita*, iar contul „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament", fiind cont de pasiv şi având de înregistrat o creştere se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

503 „Acţiuni"	=	509 „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament" – 2.500.000 lei

114. Se plătesc acţiunile cumpărate.

Această operaţie economică va produce următoarele modificări patrimoniale în bilanţ: Scăderea elementului de activ „Conturi curente la bănci", ceea ce semnifică micşorarea disponibilului existent în cont la bancă şi totodată, scăderea elementului de pasiv „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament", ceea ce semnifică micşorarea obligaţiilor de plată privind titlurile de plasament. Conturile în care se va înregistra această operaţie economică sunt: „Conturi curente la bănci" şi „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament". Contul „Conturi curente la bănci" se va *credita* cu micşorarea de activ, iar contul „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament" se va *debita* cu micşorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

509 „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament"	=	512 „Conturi curente la bănci" – 2.500.000 lei

115. Se revinde un lot de 300 acţiuni din cele cumpărate, la preţul de 5500 lei pe acţiuni.

Calcul: 300 acţiuni x 5500 lei = 1.650.000 lei
300 acţiuni x 5000 lei = 1.500.000 lei

DIFERENŢĂ = + 150.000 lei

Această operaţie economică are ca efect modificarea a trei elemente patrimoniale astfel: în activul bilanţului, elementul „Acţiuni", în sensul scăderii, ceea ce semnifică micşorarea valorii acţiunilor din întreprindere; în pasivul bilanţului la elementul „Venituri din titluri de plasament cedate", în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea veniturilor financiare obţinute de întreprindere din vânzarea titlurilor şi în activul bilanţului la elementul „Conturi curente la bănci", în sensul majorării, ceea ce semnifică creşterea disponibilităţilor băneşti în contul întreprinderii de la bancă. Cele trei conturi în care se înregistrează operaţia economică sunt: „Acţiuni", „Venituri din titluri de plasament cedate" şi „Conturi curente la bănci". Contul „Acţiuni" se va *credita* cu scăderea de activ, contul „Venituri din titluri de plasament cedate" se va *credita* cu creşterea de pasiv, iar contul „Conturi curente la bănci" se va *debita* cu creşterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

512 „Conturi curente la bănci"	=	%	– 1.650.000 lei
		503 „Acţiuni"	– 1.500.000 lei
		764 „Venituri din titluri de plasament cedate"	– 150.000 lei

116. Se revinde restul de 200 de acţiuni. Preţul zilei la bursă este de 4800 lei/acţiune.

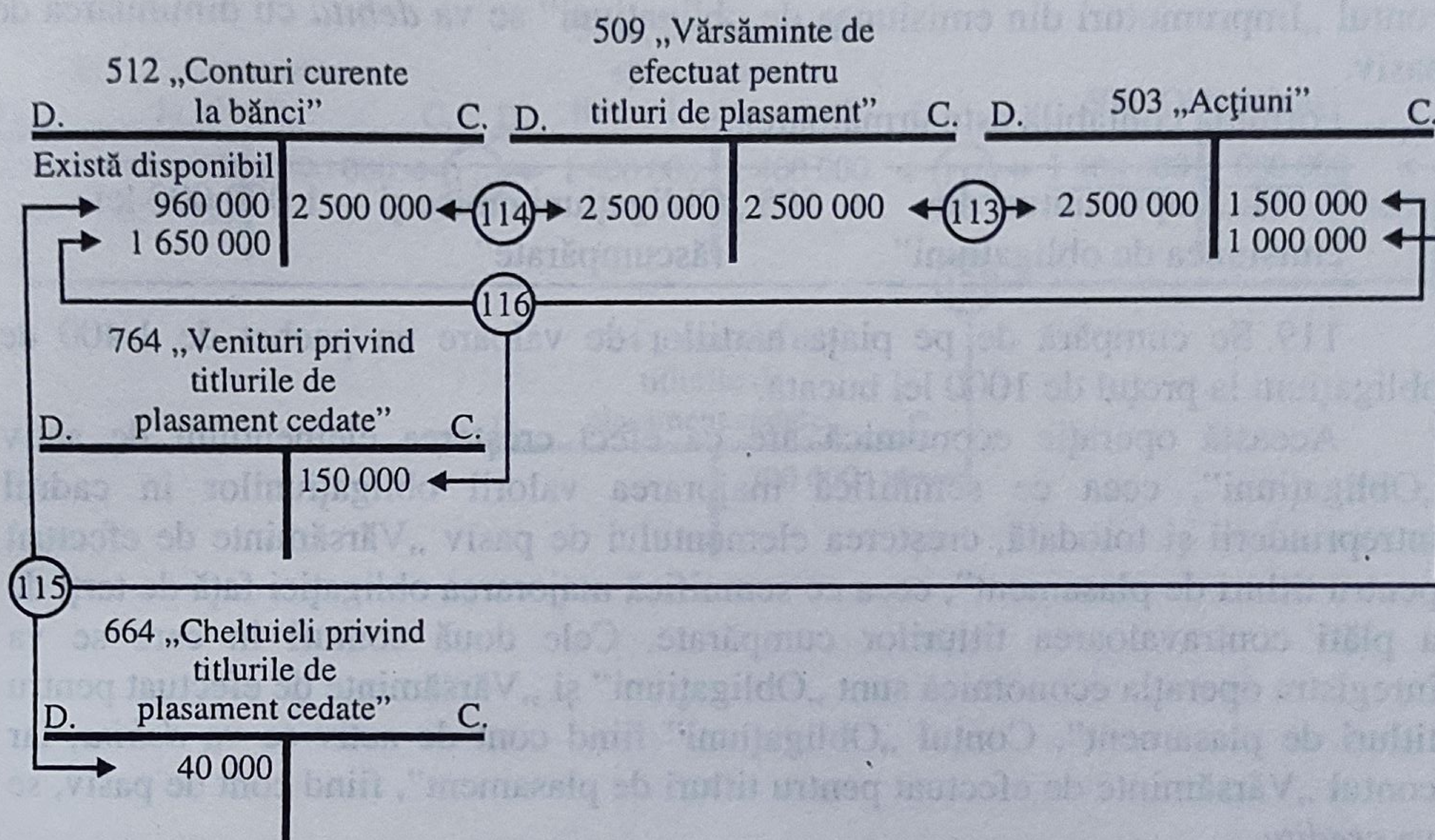
Calcul: 200 acţiuni x 5000 lei = 1.000.000 lei
200 acţiuni x 4800 lei = 960.000 lei
DIFERENŢĂ = – 40.000 lei

Această operaţie economică va produce următoarele modificări în bilanţ: scăderea elementului de activ „Acţiuni", ceea ce semnifică micşorarea valorii acţiunilor din unitate; creşterea elementului de activ „Conturi curente la bănci", ceea ce semnifică creşterea disponibilităţilor în contul curent al întreprinderii; creşterea elementului de activ „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate", ceea ce semnifică, majorarea cheltuielilor financiare efectuate de întreprindere pentru acoperirea diferenţei nefavorabile obţinută la vânzarea titlurilor. Cele trei conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Acţiuni", „Conturi curente la bănci" şi „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate". Contul „Acţiuni" *se va credita* cu scăderea de activ, contul „Conturi curente la bănci" *se va debita* cu creşterea de activ, iar contul „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate" *se va debita* cu creşterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	503 „Acţiuni"	– 1.000.000 lei
512 „Conturi curente la bănci"			– 960.000 lei
664 „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate"			– 40.000 lei

În formă sistematică, înregistrarea operaţiilor cu achiziţionarea de acţiuni în scop de revânzare se prezintă, astfel:

117. Se răscumpără cele 1000 de obligaţiuni emise şi vândute, cu valoarea nominală de 1000 lei bucata.

Această operaţie economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale: „Obligaţiuni emise şi răscumpărate", element de activ, în sensul creşterii, ceea ce semnifică creşterea valorii obligaţiunilor din unitate şi totodată, „Conturi curente la bănci", element de activ, în sensul scăderii, ceea ce semnifică micşorarea disponibilului din contul curent al întreprinderii de la bancă. Operaţia economică va fi înregistrată în două conturi care au aceeaşi denumire cu elementele modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Obligaţiuni emise şi răscumpărate" se va *debita* cu creşterea de activ, iar contul „Conturi curente la bănci", se va *credita* cu scăderea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

505 „Obligaţiuni emise şi răscumpărate"	=	512 „Conturi curente la bănci" – 1.000.000 lei

118. Se anulează obligaţiunile răscumpărate.

Această operaţie economică va avea ca efect modificarea următoarelor elemente de bilanţ: scăderea elementului de activ „Obligaţiuni emise şi răscumpărate", ceea ce semnifică micşorarea obligaţiunilor răscumpărate existente în patrimoniul întreprinderii şi totodată, scăderea elementului de pasiv „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni" ceea ce semnifică micşorarea obligaţiilor faţă de terţa persoană privind împrumutul pe bază de obligaţiuni

acordat. Conturile în care se va înregistra operaţia economică sunt „Obligaţiuni emise şi răscumpărate" şi „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni". Contul „Obligaţiuni emise şi răscumpărate" se va *credita* cu diminuarea de activ, iar contul „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni" se va *debita* cu diminuarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

161 „Împrumuturi din emisiunea de obligaţiuni"	=	505 „Obligaţiuni emise şi răscumpărate"	– 1.000.000 lei

119. Se cumpără de pe piaţa hârtiilor de valoare un pachet de 1.400 de obligaţiuni la preţul de 1000 lei bucata.

Această operaţie economică are ca efect creşterea elementului de activ „Obligaţiuni", ceea ce semnifică majorarea valorii obligaţiunilor în cadrul întreprinderii şi totodată, creşterea elementului de pasiv „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament", ceea ce semnifică majorarea obligaţiei faţă de terţi de a plăti contravaloarea titlurilor cumpărate. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt „Obligaţiuni" şi „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament". Contul „Obligaţiuni" fiind cont de activ se va *debita*, iar contul „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament", fiind cont de pasiv, se va *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

506 „Obligaţiuni"	=	509 „Vărsăminte de efectuat pentru titluri de plasament"	– 1.400.000 lei

120. Se plăteşte obligaţia privind titlurile de plasament.

Analiza contabilă a acestei operaţii economice se face asemănător operaţiei nr. 118.

Formula contabilă este următoarea:

509 „Vărsăminte de efectuat"	=	512 „Conturi curente la bănci"	– 1.400.000 lei

121. Se revinde un lot de 1000 obligaţiuni din cele cumpărate. Preţul zilei la bursă este de 1200 lei/obligaţiune.

Calcul: 1000 obligaţiuni x 1200 lei = 1.200.000 lei
1000 obligaţiuni x 1000 lei = 1.000.000 lei

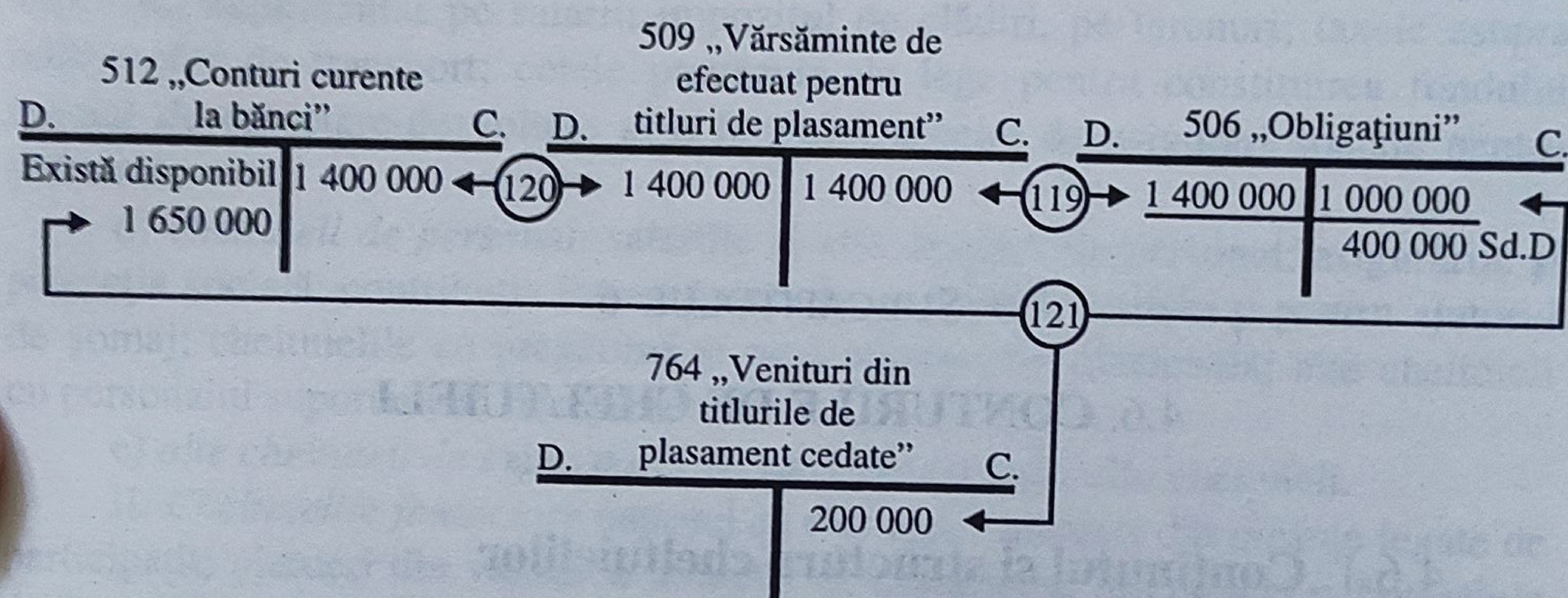
DIFERENŢĂ = 200.000 lei

Analiza contabilă a acestei operaţii economice se efectuează asemănător operaţiei nr. 120.

Formula contabilă este următoarea:

512 „Conturi curente la bănci"	=	%	– 1.200.000 lei
		506 „Obligaţiuni"	– 1.000.000 lei
		764 „Venituri din titluri de plasament cedate"	– 200.000 lei

Înregistrarea în ordine sistematică a operaţiilor economice în legătură cu obligaţiuni se prezintă astfel:

SUBCAPITOLUL 6

4.6. CONTURILE DE CHELTUIELI

4.6.1. Conţinutul şi structura cheltuielilor

Procesul de producţie şi desfacere a bunurilor economice necesită utilizarea factorilor de producţie, respectiv, consumarea acestora în vederea obţinerii de produse noi. Valoarea consumurilor de factori (muncă materializată şi muncă vie) în procesul creării de produse noi, executarea de lucrări, prestarea de servicii, în contabilitate poartă denumirea de *cheltuieli*.

Totalitatea cheltuielilor efectuate de unitatea patrimonială, în vederea obţinerii de produse noi, executarea de lucrări şi prestarea de servicii, poartă denumirea de *costul* producţiei, lucrărilor şi serviciilor.

Cheltuielile întreprinderii reprezintă sumele şi valorile plătite, sau de plătit, pentru: consumurile de bunuri materiale, lucrările executate, serviciile prestate de terţi; cheltuielile cu personalul; plata unor obligaţii legale sau contractuale; amortizările şi provizioanele constituite: valoarea contabilă a activelor cedate, distruse sau dispărute şi alte cheltuieli (cheltuieli excepţionale).

Contabilitatea cheltuielilor se ţine *pe feluri de cheltuieli* după natura lor şi se grupează după destinaţia pe care o au în întreprindere în: cheltuieli de exploatare; cheltuieli financiare, cheltuieli excepţionale, cheltuieli cu amortizările şi provizioanele şi cheltuieli cu impozitul pe profit.

I. *Cheltuielile de exploatare* se împart în mai multe grupe, care cuprind mai multe elemente de cheltuieli, cum sunt:

a) *cheltuieli pentru consumuri* de: materii prime, materiale auxiliare, combustibilul, ambalajele, piesele de schimb, seminţele şi materialul de plantat, furajele şi alte materiale consumabile, precum şi: costul de achiziţie al obiectelor de inventar consumate; costul materialelor nestocabile, al energiei, gazului şi apei trecute direct pe cheltuieli; costul de achiziţie al animalelor şi păsărilor; costul mărfurilor vândute;

b) *cheltuielile cu lucrările şi serviciile executate de terţi*, cum sunt: întreţineri şi reparaţii, redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii; studii şi cercetări, inclusiv plăţile pentru contractele de cercetare; cheltuieli cu alte servicii prestate de terţi: colaboratori externi, comisioane, onorarii; cheltuieli protocol, reclamă,

publicitate; cheltuieli cu deplasări, detaşări, transferări; cheltuieli de poştă şi taxe de telecomunicaţii; servicii bancare, alte cheltuieli;

c) *cheltuieli cu impozitele, taxele şi vărsămintele* suportate de întreprindere: impozitul suplimentar pe salarii; impozitul pe clădiri, pe terenuri; taxele asupra mijloacelor de transport; cotele prevăzute de lege pentru constituirea fondului special de cercetare-dezvoltare şi a fondului special de asigurări sociale pentru ţărănime;

d) *cheltuieli de personal*: salariile şi alte drepturi de personal; asigurările şi protecţia socială; contribuţia întreprinderii la asigurările sociale şi pentru ajutorul de şomaj; cheltuielile cu pregătirea şi perfecţionarea profesională; alte cheltuieli cu personalul suportate de întreprindere;

e) *alte cheltuieli de exploatare*: pierderi din creanţe; alte cheltuieli.

II. *Cheltuielile financiare* cuprind ca elemente: pierderi din creanţe legate de participaţii; pierderi din vânzarea titlurilor de plasament; diferenţele nefavorabile de curs valutar, din operaţiuni curente cu disponibilităţile în devize; dobânzile curente aferente împrumuturilor primite şi altor datorii privind exerciţiul în curs; sconturile acordate clienţilor; alte cheltuieli financiare.

III. *Cheltuieli excepţionale* cuprind acele cheltuieli care nu sunt legate de activitatea normală, curentă a întreprinderii şi se referă la: *operaţiuni de gestiune* (despăgubiri, amenzi, perisabilităţi, lipsuri de inventar, donaţii, subvenţii acordate, sume acordate pentru sprijinirea activităţilor sociale, culturale şi sportive, pierderi din debitori diverşi); *operaţiuni de capital* (valoarea contabilă a imobilizărilor cedate).

IV. *Cheltuieli cu amortizările şi provizioanele* sunt grupate pe naturile de cheltuieli, şi cuprind: amortizările imobilizărilor corporale, amortizările imobilizărilor necorporale; provizioanele pentru riscuri şi cheltuieli; provizioanele pentru deprecierea imobilizărilor; provizioanele pentru deprecierea stocurilor şi producţiei în curs de execuţie; provizioanele pentru deprecierea creanţelor; provizioanele pentru deprecierea titlurilor de plasament; provizioanele reglementate.

V. *Cheltuieli cu impozitul pe profit* reprezintă impozitul calculat asupra profitului impozabil şi inclus în cheltuieli.

În cadrul categoriilor de cheltuieli după natura lor, conturile de cheltuieli se pot dezvolta în analitice, în funcţie de necesităţile impuse de anumite reglementări, sau de nevoile proprii ale întreprinderii.

4.6.2. Conturile cheltuieli

Evidenţa cheltuielilor întreprinderii se ţine cu ajutorul unui sistem de conturi, care cuprind mai multe grupe de conturi sintetice, astfel:

Grupa 60 „Cheltuieli cu materiile prime, materiale şi mărfuri", care cuprinde conturile: 600 „Cheltuieli cu materiile prime" 601 „Cheltuieli cu materialele consumabile", 602 „Cheltuieli privind obiectele de inventar", 605 „Cheltuieli privind energia şi apa", 607 „Cheltuieli privind mărfurile" şi altele.

Pentru evidenţierea cheltuielilor cu materialele consumabile pe feluri contul sintetic de gradul I se desfăşoară pe următoarele subconturi: 6011 „Cheltuieli cu materialele auxiliare", 6012 „Cheltuieli privind combustibilul", 6013 „Cheltuieli privind ambalajele", 6014 „Cheltuieli privind piesele de schimb" şi altele.

Grupa 61 „Cheltuieli cu lucrările şi serviciile executate de terţi" cuprind următoarele conturi sintetice: 611 „Cheltuieli cu întreţinerile şi reparaţiile", 612 „Cheltuieli cu redevenţele, locaţiile de gestiune şi chiriile", 613 „Cheltuieli cu primele de asigurare", 614 „Cheltuieli cu studiile şi cercetările".

Grupa 62 „Cheltuieli cu alte servicii executate de terţi", cuprinde următoarele conturi sintetice: 621 „Cheltuieli cu colaboratorii", 622 „Cheltuieli cu comisioanele şi onorariile", 623 „Cheltuieli de protocol, reclamă şi publicitate", 624 „Cheltuieli cu transportul de bunuri şi personal", 625 „Cheltuieli cu deplasări, detaşări, transferări", 626 „Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii", 627 „Cheltuieli cu serviciile bancare şi asimilate", 628 „Alte cheltuieli cu serviciile executate de terţi".

Grupa 63 „Cheltuieli cu impozitele, taxele şi vărsămintele asimilate" cuprind următoarele conturi sintetice: 631 „Cheltuieli cu impozitul pe salarii" şi 635 „Cheltuieli cu alte impozite, taxe şi vărsăminte asimilate".

Grupa 64 „Cheltuieli cu personalul" cuprind următoarele conturi: 641 „Cheltuieli cu remuneraţiile personalului", 645 „Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială".

Grupa 65 „Alte cheltuieli de exploatare" care cuprinde două conturi: 654 „Pierderi din creanţe", 658 „Alte cheltuieli de exploatare".

Grupa 66 „Cheltuieli financiare", care cuprinde următoarele conturi sintetice: 663 „Pierderi din creanţe legate de participaţii", 664 „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate", 665 „Cheltuieli din diferenţe de curs valutar", 666 „Cheltuieli privind dobânzile", 667 „Cheltuieli privind sconturile acordate", 668 „Alte cheltuieli financiare".

Grupa 67 „Cheltuieli excepţionale", cuprinde două conturi sintetice de gradul I: 671 „Cheltuieli excepţionale privind operaţiile de gestiune" şi 672 „Cheltuieli privind operaţiunile de capital".

Grupa 68 „Cheltuieli cu amortizările şi provizioanele", cuprinde următoarele conturi sintetice de gradul I: 681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele", 686 „Cheltuieli financiare privind amortizările şi provizioanele", 687 „Cheltuieli excepţionale privind amortizările şi provizioanele".

Grupa 69 „Cheltuieli cu impozitul pe profit" cuprinde contul 691 „Cheltuieli cu impozitul pe profit".

Conturile de cheltuieli sunt conturi de procese economice, cu funcţie contabilă de conturi de *activ*. *Se debitează* cu cheltuielile menţionate în denumirea lor, în momentul efectuării. *Se creditează* la sfârşitul perioadei de gestiune, pentru închidere, prin trecerea cheltuielilor asupra rezultatelor financiare.

SUBCAPITOLUL 7

4.7. CONTURILE DE VENITURI

4.7.1. Conţinutul şi structura veniturilor

Veniturile reprezintă sume de bani sau bunuri materiale care revin unei persoane fizice sau juridice în procesul repartiţiei şi care sunt generate de desfăşurarea unei activităţi, din exploatarea unui teren, din plasarea unui capital.

Din punct de vedere al gradului de realizare, veniturile sunt de două feluri: venituri potenţiale şi venituri certe.

Veniturile potenţiale sunt acele venituri care au în sine toate condiţiile de a fi realizate, care există ca posibilităţi, ca de exemplu: veniturile din producţia stocată, adică expresia valorică a producţiei fizice obţinute.

Veniturile certe sunt venituri sigure, generate de livrarea semifabricatelor, produselor finite, mărfurilor, lucrărilor executate şi serviciilor prestate, precum şi cele rezultate din vânzarea unor titluri de participare sau de trezorerie.

Principalele elemente care formează *veniturile întreprinderii*, sunt sumele sau valorile încasate, sau de încasat din:

– livrările de bunuri, executarea de lucrări, prestarea de servicii şi din avantajele pe care întreprinderea consimte să le primească;

– executarea unei obligaţii legale sau contractuale din partea terţilor;

– venituri excepţionale

În cadrul veniturilor pentru determinarea rezultatelor exerciţiului se mai cuprind veniturile din: producţia stocată, producţia imobilizată; diminuarea sau anularea provizioanelor; preţul de vânzare al activelor cedate.

Prin însumarea veniturilor rezultate din livrările de bunuri, executării de lucrări şi prestări de servicii, precum şi a altor venituri din exploatare, mai puţin rabaturile, reducerile şi remizele acordate clienţilor, se determină *cifra de afaceri*.

Contabilitatea veniturilor se ţine *pe feluri* de venituri după natura lor şi se grupează astfel: venituri din exploatare; venituri financiare; venituri excepţionale; venituri din diminuarea sau anularea provizioanelor.

Veniturile din exploatare sunt formate din: venituri din vânzarea produselor, mărfurilor, lucrărilor şi serviciilor prestate; venituri din producţia stocată, venituri

din producţia imobilizată; venituri din subvenţii de exploatare; alte venituri din exploatarea cuvenită; venituri realizate în avans.

Veniturile din vânzarea produselor, mărfurilor, lucrărilor şi serviciilor prestate se înregistrează în contabilitate în momentul predării bunurilor către cumpărători, al livrării lor pe bază de factură sau în alte condiţii prevăzute în contract, care atestă transferul de proprietate a bunurilor respective asupra clienţilor.

Venituri din producţia stocată reprezintă variaţia în plus (creşterea), sau în minus (reducerea) între valoarea de cost efectiv al stocurilor de produse şi producţiei în curs de execuţie neluând în consideraţie provizioanele pentru depreciere constituite pentru acestea.

Veniturile din producţia imobilizată reprezintă costul lucrărilor cheltuielilor efectuate de întreprindere pentru ea însăşi, care se înregistrează ca active imobilizate, corporale sau necorporale.

Veniturile din subvenţiile de exploatare reprezintă subvenţii primite pentru acoperirea diferenţelor de preţ şi pentru acoperirea pierderilor, precum şi alte subvenţii din partea statului, a unor colectivităţi publice, sau a altor întreprinderi.

Alte venituri din exploatare curentă cuprind veniturile formate din creanţe recuperate şi alte venituri.

Veniturile realizate în avans reprezintă încasări sau creanţe aferente unor bunuri nelivrate, a unor lucrări sau prestaţii neefectuate încă.

Veniturile financiare sunt formate din următoarele categorii de venituri: venituri din participaţii, venituri din alte imobilizări financiare; venituri din creanţe imobilizate; venituri din titluri de plasament; venituri din diferenţe de curs valutar, venituri din dobânzi; venituri din sconturi obţinute.

Veniturile excepţionale sunt acele venituri care nu sunt legate de activitatea normală, curentă a întreprinderii şi care se referă, fie la operaţiuni de exploatare, fie la operaţiuni de capital. De exemplu: despăgubiri şi penalităţi încasate; venituri din vânzarea activelor; cote- părţi din subvenţiile pentru investiţii virate la rezultatul exerciţiului; donaţii; salarii neridicate, prescrise; alte venituri excepţionale.

Venituri din diminuarea şi/sau anularea provizioanelor.

Diminuarea sau anularea provizioanelor se înregistrează la venituri din exploatare, financiare, sau excepţionale, în cazurile în care nu se mai justifică menţinerea provizioanelor constituite, respectiv are loc realizarea riscului şi se acoperă cheltuiala, sau cheltuiala devine exigibilă.

4.7.2. **Conturile de venituri**

Evidenţa veniturilor unităţilor patrimoniale se ţine cu ajutorul unui sistem de conturi, care cuprinde următoarele grupe de conturi sintetice:

Grupa 70 „Venituri din vânzări de produse, prestări de servicii şi mărfuri", cuprinde următoarele conturi sintetice: 701 „Venituri din vânzarea produselor finite", 702 „Venituri din vânzarea de semifabricate", 703 „Venituri din vânzarea

de produse reziduale", 704 „Venituri din lucrări executate şi servicii prestate", 705 „Venituri din studiu şi cercetări", 706 „Venituri din redevenţe, locaţii de gestiune şi chirii", 707 „Venituri din vânzări de mărfuri", 708 „Venituri din activităţi diverse".

Grupa 71 „Venituri din producţia stocată", cuprinde un singur cont 711 „Venituri din producţia stocată".

Grupa 72 „Venituri din producţia de imobilizări" cuprinde conturile 721 „Venituri din producţia de imobilizări necorporale" şi 722 „Venituri din producţia de imobilizări corporale".

Grupa 74 „Venituri din subvenţii de exploatare" cuprinde contul 741 „Venituri din subvenţii de exploatare".

Grupa 75 „Alte venituri din exploatare" cuprinde conturile 754 „Venituri din creanţe recuperate" şi 758 „Alte venituri din exploatare".

Grupa 76 „Venituri financiare" cuprinde următoarele conturi sintetice: 761 „Venituri din participaţii", 762 „Venituri din alte imobilizări financiare", 763 „Venituri din creanţe imobilizate", 764 „Venituri din titluri de plasament cedate", 765 „Venituri din diferenţe de curs valutar", 766 „Venituri din dobânzi", 767 „Venituri din sconturi obţinute", 768 „Alte venituri financiare".

Grupa 77 „Venituri excepţionale" cuprinde conturile sintetice: 771 „Venituri excepţionale din operaţiuni de gestiune" şi 772 „Venituri din operaţiuni de capital".

Grupa 78 „Venituri din provizioane" este formată din conturile: 781 „Venituri din provizioane privind activitatea de exploatare", 786 „Venituri financiare din provizioane", 787 „Venituri excepţionale din provizioane".

Conturile de venituri sunt conturi de procese economice, cu funcţie contabilă de conturi de pasiv. *Se creditează* cu veniturile obţinute, după natura lor, pe feluri. *Se debitează* pentru închidere la sfârşitul lunii în corespondenţă cu contul de rezultate „Profit şi pierdere".

SUBCAPITOLUL 8

4.8. CONTURILE DE REZULTATE ŞI FONDURI

4.8.1. Conţinutul şi structura rezultatelor şi a fondurilor

Rezultatele financiare sintetizează eficienţa cu care s-a desfăşurat întreaga activitate economică a unităţii patrimoniale.

Rezultatul financiar are două forme: profit (beneficiu) sau pierdere. *Profitul*, sau rezultatul pozitiv, reprezintă sursa de finanţare proprie a activelor create ca excedent al veniturilor faţă de cheltuieli. *Pierderea*, sau rezultatul negativ, exprimă mărimea bunurilor consumate în activitatea întreprinderii care nu a putut fi acoperită din veniturile proprii.

Profitul, ca formă a rezultatelor financiare exprimă masa venitului net şi se determină ca diferenţă între veniturile şi cheltuielile unei perioade de timp, un exerciţiu financiar.

În mod concret profitul sau pierderea se determină lunar prin închiderea în mod provizoriu a conturilor de cheltuieli şi venituri prin contul „Rezultatul exerciţiului financiar".

În structura rezultatului financiar se cuprind următoarele elemente: rezultatul curent, rezultatul excepţional şi impozitul pe profit.

Rezultatul curent reprezintă diferenţa dintre veniturile din operaţiunile curente, respectiv, diferenţa dintre veniturile din exploatare şi financiare şi cheltuielile de exploatare şi financiare.

Rezultatul excepţional reprezintă diferenţa dintre veniturile şi cheltuielile excepţionale, obţinute ca urmare a unor operaţiuni efectuate de unitatea patrimonială care nu sunt legate de activitatea normală, curentă a acesteia.

Rezultatul exerciţiului reprezintă soldul final al contului de profit şi pierdere supus repartizării.

Repartizarea profitului se face pe destinaţiile prevăzute de lege şi se înregistrează în contabilitate astfel: pentru constituirea fondului de participare a salariaţilor la profit, constituirea rezervelor, remunerarea salariaţilor sub formă de dividende, constituirea altor fonduri, vărsăminte la bugetul de stat sub forma profitului net al regiilor autonome.

Acoperirea pierderilor, când rezultatul este negativ se face prin utilizarea rezervelor, dacă au fost constituite rezerve în acest scop, sau prin diminuarea sursei proprii permanente, respectiv capitalul social.

4.8.2. Conturile de rezultate

Pentru evidenţierea obţinerii şi utilizării rezultatelor financiare se utilizează un sistem de conturi care cuprinde următoarele conturi sintetice: 121 „Profit şi pierdere"; 129 „Repartizarea profitului".

Contul *121 „Profit şi pierdere"* are funcţie contabilă de cont *bifuncţional*. *Creditul* acestui cont reflectă la sfârşitul lunii: sumele înregistrate în creditul conturilor de venituri; pierderile realizate în exerciţiul anterior care diminuează capitalul social; pierderile din anul precedent nerepartizate. *Debitul* acestui cont reflectă la sfârşitul lunii: cheltuielile colectate în conturile de cheltuieli; profitul din exerciţiul precedent destinate creşterii capitalului social; rezervele constituite din profitul realizat în anul precedent; profitul din exerciţiul precedent nerepartizat; pierderea din exerciţiul precedent acoperită din profitul curent; profitul precedent destinat repartizării. *Soldul creditor* al contului reflectă profitul realizat, dacă veniturile sunt mai mari decât cheltuielile, *soldul debitor* reflectă pierderea obţinută, dacă cheltuielile sunt mai mari decât veniturile.

Contul *129 „Repartizarea profitului"* este cont rectificativ de rezultate, cu funcţie contabilă de cont de activ. *Debitul* acestui cont reflectă: rezervele constituite din profitul net realizat în exerciţiul precedent; profitul net realizat la închiderea exerciţiului financiar precedent, destinat majorării capitalului social; sumele rezultate din valorificarea materialelor obţinute din dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcţiune, mai puţin cheltuielile efectuate; profitul net realizat în exerciţiul financiar curent, repartizat pentru constituirea fondului de dezvoltare; profitul net realizat în exerciţiul curent, repartizat pentru constituirea fondului de participare la profit; profitul net realizat în exerciţiul financiar curent, repartizat pentru constituirea fondului pentru creşterea surselor proprii de finanţare; dividendele datorate acţionarilor sau asociaţilor, realizate în exerciţiul curent; sumele încasate din vânzarea mijloacelor fixe, mai puţin valoarea rămasă neamortizată; sumele încasate din vânzarea activelor, mai puţin impozitul datorat aferent vânzărilor de active, precum şi valoarea rămasă neamortizată.

Creditul acestui cont reflectă profitul net realizat în exerciţiul financiar precedent destinat repartizării. *Soldul* acestui cont este *debitor* şi reflectă repartizările din profit efectuate în timpul anului.

Exemple:

122. După aprobarea bilanţului contabil pe anul precedent, se închide contul „Repartizarea profitului", care are un sold de 5.300.000 lei, astfel: 1.000.000 lei pentru majorarea capitalului social; 500.000 lei constituit rezerve; 800.000 lei constituit fond de dezvoltare; 1.100.000 lei lei constituit fond de participare la profit; 400.000 lei, constituit alte fonduri; 1.500.000 lei dividende de plată.

Această operaţie economică va avea ca efect micşorarea elementului de activ „Repartizarea profitului" ceea ce semnifică diminuarea repartizărilor făcute în scopul constituirii fondurilor şi totodată, micşorarea elementului de pasiv „Profit şi

pierdere" (sold creditor), ceea ce semnifică diminuarea profitului ca sursă proprie din care s-au constituit fondurile întreprinderii. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică sunt: „Repartizarea profitului" şi „Profit şi pierdere". Contul „Repartizarea profitului" fiind cont de activ şi având de înregistrat o diminuare, *se va credita*, iar contul „Profit şi pierdere" (sold creditor), fiind cont de pasiv şi având de înregistrat o diminuare, *se va debita*.

Formula contabilă este următoarea:

121 „Profit şi pierdere"	=	129 „Repartizarea profitului" – 5.300.000 lei

4.8.3. **Conturile de fonduri**

O parte din profitul obţinut este repartizat pentru constituirea unor *fonduri proprii*, care sunt sursa de acoperire a unor acţiuni specifice unităţii patrimoniale, de stimulare bănească sau de satisfacere a unor nevoi sociale.

Principalele conturi de fonduri sunt: 111 „Fond de dezvoltare", 112 „Fondul de participare la profit", 118 „Alte fonduri".

Contul 111 „Fondul de dezvoltare" este cont cu funcţie contabilă de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă constituirea fondului de dezvoltare, astfel: din mortizări; din sume încasate din valorificarea materialelor obţinute din dezmembrarea mijloacelor fixe scoase din funcţiune; sumele încasate din vânzarea mijloacelor fixe; cote-părţi din profitul net repartizate în acest scop. *Debitul* acestui cont reflectă valoarea mijloacelor fixe executate sau achiziţionate din profit. Soldul acestui cont este creditor şi reflectă fondul de dezvoltare existent.

Contul *112 „Fondul de participare la profit"* are funcţie contabilă de cont de pasiv. *Creditul* acestui cont reflectă fondul de participare la profit constituit din profitul net realizat în anul curent. *Debitul* acestui cont reflectă sumele utilizate din fondul de participare la profit, pentru stimularea salariaţilor. *Soldul* acestui cont reflectă fondul de participare la profit existent.

Contul *118 „Alte fonduri"* este utilizat pentru evidenţierea fondurilor constituite din profit, cum sunt: fondul creşterii surselor proprii de finanţare din profitul net realizat, fondul baracamentelor şi amenajărilor provizorii, fondul pentru organizarea şantierului, precum şi a altor fonduri prevăzute de lege. Are funcţie contabilă de cont de pasiv. *Se creditează* la constituire din profitul net realizat în exerciţiul financiar curent, repartizat în acest scop. *Se debitează* la utilizarea fondurilor. *Soldul* este creditor şi reflectă alte fonduri existente.

Exemple:

123. Se constituie din profitul anului curent, următoarele fonduri: Fond de dezvoltare în sumă de 3.000.000 lei, Fond de participare a salariaţilor la profit în sumă de 2.200.000 lei, Rezerve în sumă de 1.798.300 lei, şi Fond de plată a dividendelor în sumă de 10.772.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale din bilanţ: elementul de activ „Repartizarea profitului” în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea sumelor repartizate din profit pentru constituirea fondurilor şi totodată, elementele de pasiv: „Fondul de dezvoltare”, „Fondul de participare a salariaţilor la profit”, „Rezerve”, „Dividende de plată”, toate în sensul creşterii, ceea ce semnifică majorarea fondurilor întreprinderii. Conturile în care se va înregistra operaţia economică au aceeaşi denumire ca şi elementele modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Repartizarea profitului” fiind cont de activ şi având de înregistrat o creştere, *se va debita*, iar conturile: „Fondul de dezvoltare”, „Fondul de participare la profit”, „Rezerve” şi „Dividende de plată”, fiind conturi de pasiv şi având de înregistrat creşteri, se vor *credita*.

Formula contabilă este următoarea:

129 „Repartizarea profitului”	=	%	– 17.770.300 lei
		111 „Fondul de dezvoltare”	– 3.000.000 lei
		112 „Fondul de participare a salariaţilor la profit”	– 2.200.000 lei
		106 „Rezerve”	– 1.798.300 lei
		457 „Dividende de plată”	– 10.772.000 lei

124. La sfârşitul exerciţiului financiar se închid conturile de cheltuieli astfel: „Cheltuieli cu materiile prime”, sold de 825.000 lei; „Cheltuieli cu obiectele de inventar”, sold 604.800 lei; „Cheltuieli privind mărfurile”, sold 2.000.000 lei; „Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii”, sold 20.000 lei; „Cheltuieli cu remuneraţiile personalului”, sold 21.000.000 lei; „Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială”, sold 6.090.000 lei; „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate”, sold 20.000 lei, „Cheltuieli privind dobânzile”, sold 305.000 lei; „Cheltuieli privind sconturile acordate”, sold 23.600 lei; „Cheltuieli excepţionale privind operaţiunile de gestiune”, sold 350.000 lei; „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele”, sold 1.400.000 lei.

Această operaţie economică va produce o modificare în sensul scăderii la elementele de activ, de cheltuieli menţionate în denumirea lor, ceea ce semnifică micşorarea acestora prin decontare la sfârşitul exerciţiului şi totodată, va produce o scădere la elementul de pasiv „Profit şi pierdere” (sold creditor), ceea ce semnifică diminuarea rezultatului pozitiv obţinut de întreprindere. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Profit şi pierdere” *se va debita*, iar conturile de cheltuieli menţionate în denumirea lor, *se vor credita*.

Formula contabilă este următoarea:

121 „Profit şi pierdere”	=	%	– 32.638.400 lei
		600 „Cheltuieli cu materiile prime”	– 825.000 lei
		602 „Cheltuieli privind obiectele de inventar”	– 604.800 lei
		607 „Cheltuieli privind mărfurile”	– 2.000.000 lei
		626 „Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii”	– 20.000 lei
		641 „Cheltuieli cu remuneraţiile personalului”	– 21.000.000 lei
		645 „Cheltuieli cu asigurările şi protecţia socială”	– 6.090.000 lei
		664 „Cheltuieli privind titlurile de plasament cedate”	– 20.000 lei
		666 „Cheltuieli privind dobânzile”	– 305.000 lei
		667 „Cheltuieli privind sconturile cedate”	– 23.600 lei
		671 „Cheltuieli excepţionale privind operaţiunile de gestiune”	– 350.000 lei
		681 „Cheltuieli de exploatare privind amortizările şi provizioanele”	– 1.400.000 lei

125. La sfârşitul exerciţiului financiar se închid conturile de venituri, după care urmează: „Venituri din vânzarea produselor finite”, sold 51.300.000 lei; „Venituri din vânzarea semifabricatelor”, sold 15.200.000 lei; „Venituri din vânzarea mărfurilor”, sold 2.600.000 lei; „Venituri din producţia stocată”, sold 200.000 lei; „Venituri din titluri de plasament”, sold 150.000 lei; „Venituri din dobânzi”, sold 1.150.000 lei; „Venituri din operaţiuni de capital”, sold 750.000 lei.

Această operaţie economică are ca efect modificarea următoarelor elemente patrimoniale de bilanţ: toate elementele de venituri menţionate în denumirea lor, în sensul micşorării, ceea ce semnifică diminuarea veniturilor obţinute cu mărimea cheltuielilor efectuate şi a excedentului de venituri, şi totodată, elementul de pasiv „Profit şi pierdere”, în sensul creşterii, ceea ce semnifică, creşterea profitului obţinut ca excedent al veniturilor faţă de cheltuieli. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, conturile de venituri se vor *debita* cu micşorările de pasiv, iar contul „Profit şi pierdere” se va *credita* cu majorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

%	=	121 „Profit şi pierdere"	– 71.550.000 lei
701 „Venituri din vânzarea produselor finite"			– 51.500.000 lei
702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor"			– 15.200.000 lei
707 „Venituri din vânzarea mărfurilor"			– 2.600.000 lei
711 „Venituri din producţia stocată"			– 200.000 lei
764 „Venituri din titluri de plasament"			– 150.000 lei
766 „Venituri din dobânzi"			– 1.150.000 lei
772 „Venituri excepţionale din operaţiuni de capital"			– 750.000 lei

Înregistrarea în ordine sistematică a operaţiilor economice privind determinarea rezultatelor financiare ale exerciţiului financiar se prezintă în pagina următoare.

126. Se calculează şi se înregistrează impozitul pe profit.

Profitul brut = 38.911.600 lei × 38% = 17.510.040 lei

Această operaţie economică produce o modificare la elementul de pasiv „Impozitul pe profit", în sensul majorării ceea ce semnifică creşterea obligaţiei faţă de stat de a-i plăti impozitul pe profit şi totodată, modificarea elementului de activ „Cheltuieli cu impozitul pe profit", în sensul majorării, ceea ce semnifică creşterea cheltuielilor făcute de întreprindere cu plata impozitului pe profit. Cele două conturi în care se va înregistra operaţia economică au aceeaşi denumire cu elementele de bilanţ modificate. Potrivit regulilor de funcţionare a conturilor, contul „Impozitul pe profit" se *va credita* cu creşterea de pasiv, iar contul „Cheltuieli cu impozitul pe profit" se *va debita* cu creşterea de activ.

Formula contabilă este următoarea:

691 „Cheltuieli cu impozitul pe profit"	=	441 „Impozitul pe profit"	– 17.510.040 lei

127. Se închide contul „Cheltuieli cu impozitul pe profit".

Această operaţie economică va produce diminuarea elementului de activ „Cheltuieli cu impozitul pe profit", ceea ce semnifică decontarea, scăderea din rezultate a acestora şi totodată, diminuarea elementului de pasiv „Profit şi pierdere" (sold creditor) ceea ce semnifică scăderea rezultatelor obţinute pentru acoperirea cheltuielilor. Operaţia economică va fi înregistrată în conturile: „Cheltuieli cu impozitul pe profit" şi „Profit şi pierdere". Contul „Cheltuieli cu impozitul pe profit *se va credita*, iar contul „Profit şi pierdere" *se va debita*.

CONTURI DE CHELTUIELI			CONTUL DE REZULTATE			CONTURI DE VENITURI	
600 „Cheltuieli cu materiile prime"			121 „Profit şi pierdere"			701 „Venituri din vânzarea produselor finite"	
D.	C.		D.	C.		D.	C.
SOLD. 825000	825000	←(124)→	825000	51500000	←(125)→	51500000	51500000 SOLD.
602 „Cheltuieli privind obiectele de inventar"						702 „Venituri din vânzarea semifabricatelor"	
D.	C.					D.	C.
SOLD. 604800	604800	←(124)→	604800	15200000	←(125)→	15200000	15200000 SOLD.
607 „Cheltuieli privind mărfurile"						707 „Venituri din vânzarea mărfurilor"	
D.	C.					D.	C.
SOLD. 2000000	2000000	←(124)→	2000000	2600000	←(125)→	2600000	2600000 SOLD.
626 „Cheltuieli poştale şi taxe de telecomunicaţii"						711 „Venituri din producţia stocată"	
D.	C.					D.	C.
SOLD. 20000	20000	←(124)→	20000	200000	←(125)→	200000	200000 SOLD.
641 „Cheltuieli cu remuneraţiile personalului"						764 „Venituri din titluri de plasament"	
D.	C.					D.	C.
SOLD. 21000000	21000000	←(124)→	21000000	150000	←(125)→	150000	150000 SOLD.
664 „Cheltuieli privind titlurile de plasament"						766 „Venituri din dobânzi"	
D.	C.					D.	C.
SOLD. 21000000	21000000	←(124)→	21000000	150000	←(125)→	150000	150000 SOLD.
645 „Cheltuieli privind asigurările şi protecţia socială"						772 „Venituri din operaţiuni de capital"	
D.	C.					D.	C.
SOLD. 6090000	6090000	←(124)→	6090000	750000	←(125)→	750000	750000 SOLD.
666 „Cheltuieli privind dobânzile"							
D.	C.						
SOLD. 305000	305000	←(124)→	305000				
667 „Cheltuieli privind sconturile acordate"							
D.	C.						
SOLD. 23600	23600	←(124)→	23600				
671 „Cheltuieli privind operaţiunile de gestiune"							
D.	C.						
SOLD. 350000	350000	←(124)→	350000				
681 „Cheltuieli excepţionale privind amortizările şi provizioanele"							
D.	C.						
SOLD. 1400000	1400000	←(124)→	1400000				
			TOTAL 32638400	71550000 TOTAL			
			SOLD. C. 38911600				

Formula contabilă este următoarea:

121 „Profit şi pierdere"	=	691 „Cheltuieli cu impozitul pe profit" – 17.510.040 lei

În urma acestor înregistrări, contul de rezultate „Profit şi pierdere" are pe credit profit brut de 38.911.600 lei, obţinut ca diferenţă între total venituri (total sume creditoare), şi total cheltuieli (total sume debitoare), iar pe debit are impozitul pe profit (operaţia 137) şi repartizările din profit pentru constituirea fondurilor (operaţia 134). Diferenţa între profitul brut şi impozitul pe profit şi repartizările la fonduri reprezintă profit nerepartizat.

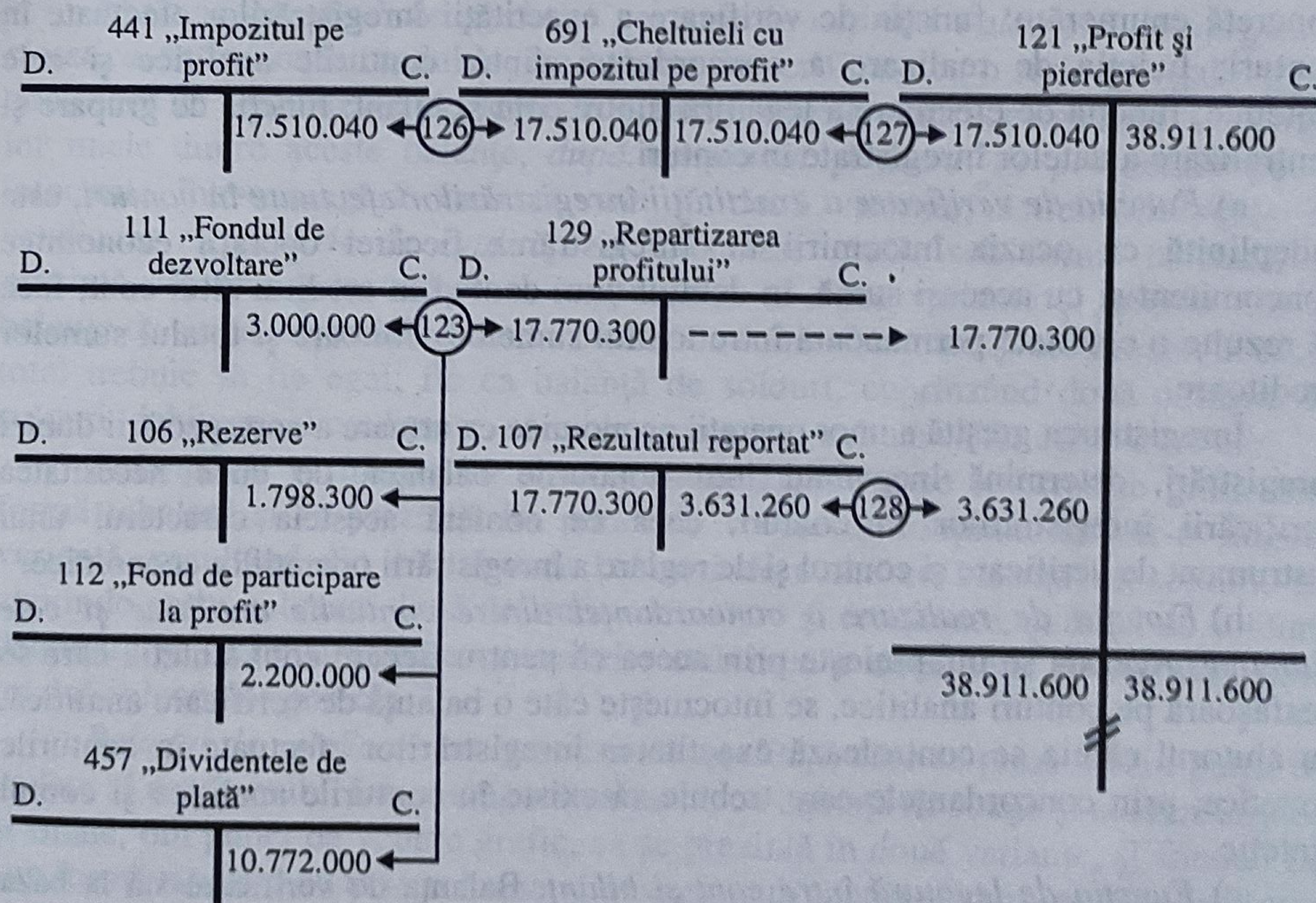
128. Se reportează profitul rămas nerepartizat, pentru anul următor în sumă de 3.631.260 lei.

Această operaţie economică va produce o scădere a elementului de pasiv „Profit şi pierdere" (sold creditor) şi concomitent o majorare a elementului de pasiv „Rezultatul reportat". Operaţia economică se va înregistra în două conturi care au aceeaşi denumire cu elementele modificate. contul „Profit şi pierdere" se *va debita* cu micşorarea de pasiv, iar contul „Rezultatul reportat" se *va credita* cu majorarea de pasiv.

Formula contabilă este următoarea:

121 „Profit şi pierdere"	=	107 „Rezultatul reportat" – 3.631.260 lei

Înregistrarea în ordine sistematică a operaţiilor economice privind repartizarea profitului se prezintă, astfel:

CAPITOLUL V

PRINCIPIUL AUTOCONTROLULUI CONTABIL

5.1. Balanţa de verificare

5.5.1. Noţiunea, importanţa şi funcţiile balanţei de verificare

Balanţa de verificare este un procedeu specific metodei contabilităţii care asigură respectarea în contabilitate a echilibrului permanent impus de dubla înregistrare a operaţiilor economice oferind prin aceasta garanţia exactităţii înregistrărilor efectuate în conturi, precum şi a întocmirii unor bilanţuri reale şi complete.

Balanţa de verificare se prezintă ca un tablou enumerativ al tuturor conturilor din cartea – mare, care furnizează informaţii în legătură cu soldurile iniţiale, mişcările intervenite într-o perioadă de gestiune (lună, trimestru, semestru, an) şi soldurile finale la data întocmirii ei.

Dintre funcţiile pe care le îndeplineşte balanţa de verificare în activitatea concretă enumerăm: funcţia de verificare a exactităţii înregistrărilor efectuate în conturi; funcţia de realizare a concordanţei dintre conturile analitice şi cele sintetice; funcţia de efectuare a legăturii dintre cont şi bilanţ; funcţia de grupare şi centralizare a datelor înregistrate în conturi.

a) *Funcţia de verificare a exactităţii înregistrărilor efectuate în conturi*, este îndeplinită cu ocazia întocmirii ei. Înregistrarea fiecărei operaţii economice concomitent şi cu aceeaşi sumă, în debitul unui cont şi în creditul altui cont, face să rezulte o egalitate permanentă între totalul sumelor debitoare şi totalul sumelor creditoare.

Înregistrarea greşită a unor operaţii economice ca urmare a nerespectării dublei înregistrări, determină inegalităţi între totalurile balanţei, de unde necesitatea verificării înregistrărilor în conturi, ceea ce conferă acesteia caracterul unui instrument de verificare şi control şi de reglare a înregistrării operaţiilor economice.

b) *Funcţia de realizare a concordanţei dintre conturile analitice şi cele sintetice*. Aceasta se înfăptuieşte prin aceea că pentru fiecare cont sintetic care se desfăşoară pe conturi analitice, se întocmeşte câte o balanţă de verificare analitică, cu ajutorul căreia se controlează exactitatea înregistrărilor efectuate în conturile sintetice, prin concordanţele care trebuie să existe în conturile analitice şi contul sintetic.

c) *Funcţia de legătură între cont şi bilanţ*. Balanţa de verificare stă la baza întocmirii bilanţului. Datele din bilanţ reprezintă soldurile finale ale conturilor de

activ şi pasiv preluate din balanţa de verificare. Deci, balanţa de verificare este puntea de legătură dintre conturile analitice şi cele sintetice şi dintre conturile sintetice şi bilanţ, făcând legătura între procedeele de bază ale metodei contabilităţii.

d) *Funcţia de grupare şi centralizare a datelor înregistrate în conturi.* Compararea şi centralizarea datelor contabile cu ajutorul balanţei de verificare oferă conducerii posibilitatea de a cunoaşte mărimea şi structura modificărilor intervenite în structura mijloacelor materiale şi băneşti, situaţia debitorilor şi creditorilor, a cheltuielilor veniturilor şi rezultatelor financiare la un moment dat şi în dinamică, în vederea elaborării previziunilor necesare luării deciziilor pentru perioada viitoare.

Deci, cu ajutorul balanţei de verificare se centralizează întreaga activitate economico-financiară a întreprinderii, care a fost reflectată în conturi distincte, oferind astfel informaţii de ansamblu asupra tuturor bunurilor aflate în administrarea operativă a acestora şi asupra activităţii dintr-o anumită perioadă de gestiune.

5.1.2. **Clasificarea şi întocmirea balanţelor de verificare**

Criteriile după care se pot clasifica balanţele de verificare, sunt: după felul conturilor pentru care se întocmesc; după numărul de egalităţi pe care le cuprind; după conţinutul şi forma grafică de prezentare.

a) *După felul conturilor pentru care se întocmesc* sunt balanţe de verificare ale conturilor sintetice, numite şi balanţe generale şi balanţe de verificare ale conturilor analitice, sau balanţe auxiliare.

b) *După numărul de egalităţi pe care le cuprind balanţele de verificare sintetice*, se împart la rândul lor în: balanţe de verificare cu o serie de egalităţi; cu două serii de egalităţi; cu trei serii de egalităţi; cu patru serii de egalităţi. La rândul lor unele dintre aceste balanţe, *după conţinutul şi forma de prezentare* pot fi întocmite într-o singură variantă, sau în două variante, astfel: *Balanţele de verificare cu o serie de egalităţi* se întocmesc grafic sub formă tabelară, se prezintă din punct de vedere al conţinutului în două variante şi anume: fie ca balanţe de sume, cuprinzând două coloane de sume debitoare şi creditoare, al căror total trebuie să fie egal; fie ca balanţă de solduri, cuprinzând două coloane de solduri, debitoare şi creditoare, care, de asemenea, trebuie să fie egale între ele;

Balanţa de verificare cu două serii de egalităţi, se întocmeşte grafic sub formă tabelară şi se prezintă din punct de vedere al conţinutului într-o singură variantă, rezultând din combinarea balanţei de sume cu balanţa de solduri. Ea cuprinde patru coloane, două de sume, debitoare şi creditoare, şi două de solduri, debitoare şi creditoare, ceea ce permite stabilirea a două serii de egalităţi între totalul coloanelor perechi;

Balanţa de verificare cu trei serii de egalităţi, care se prezintă din punct de vedere al conţinutului într-o singură variantă, ca balanţă de rulaje şi solduri iniţiale şi finale, din punct de vedere grafic, ea se prezintă în două variante, şi anume: fie sub formă tabelară cu şase coloane, din care, două pentru solduri iniţiale, debitoare şi creditoare, două pentru rulaje, debitoare şi creditoare, şi două pentru solduri

finale, debitoare şi creditoare, ceea ce permite stabilirea a trei serii de egalităţi între totalul coloanelor perechi; fie sub forma unui tablou întocmit după principiul matriceal, care conţine aceleaşi egalităţi, dar la întretăierea rândurilor cu coloanele, şi în care rulajele din perioada curentă sunt redate prin formule contabile (corespondenţe de conturi). Aceasta poartă denumirea de balanţă – şah, deoarece, are forma unei tabele de şah.

Balanţa de verificare cu patru serii de egalităţi se prezintă sub aspectul conţinutului şi a formei grafice de întocmire, într-o singură variantă sub forma unui tabel cu opt coloane, din care două pentru sumele din lunile precedente debitoare şi creditoare, două pentru rulajele lunii curente, debitoare şi creditoare, două pentru sume totale, debitoare şi creditoare şi două pentru solduri finale, debitoare şi creditoare, ceea ce permite stabilirea a patru serii de egalităţi între totalurile coloanelor perechi.

În ceea ce priveşte balanţele de verificare analitice, acestea se clasifică după felul soldului pe care îl prezintă conturile pentru care se întocmesc la sfârşitul perioadei, în: balanţe de verificare analitice pentru conturi monofuncţionale şi balanţe de verificare analitice pentru conturi bifuncţionale. În continuare, balanţele de verificare analitice pentru conturile monofuncţionale se clasifică după numărul etaloanelor de evidenţă utilizate în: balanţe de verificare analitice pentru conturi cu un singur etalon de evidenţă (bănesc) şi balanţe de verificare analitice pentru conturi cu două etaloane de evidenţă (natural şi bănesc).

Balanţele de verificare se întocmesc, de regulă, la sfârşitul unei perioade de gestiune, lună, trimestru, semestru sau an, şi ori de câte ori necesităţile impun acest lucru, în scopul verificării exactităţii înregistrărilor contabile.

Pentru întocmirea unei balanţe de verificare se procedează astfel:

– se trec operaţiile din jurnale în conturi până la data când urmează să se întocmească balanţa de verificare;

– se totalizează sumele din debitul şi creditul fiecărui cont deschis în cartea – mare şi se stabileşte soldul acestora;

– se trec datele din conturi (solduri iniţiale, rulaje, sume totale, solduri finale) în formularul balanţei de verificare;

– se adună coloanele balanţei de verificare, iar totalurile stabilite în cadrul fiecărei perechi de coloane (debitoare sau creditoare) trebuie să fie egale între ele. De asemenea, totalul rulajelor stabilite în cadrul balanţei de verificare, trebuie să fie egale cu totalul rulajelor din registrul jurnal.

5.1.2.1. **Balanţele de verificare ale conturilor sintetice**

5.1.2.1.1. **Balanţele de verificare cu o serie de egalităţi**

a) *Balanţa de verificare a sumelor* cuprinde pe cele două coloane-pereche, totalul sumelor debitoare (T.S.D.) şi totalul sumelor creditoare (T.S.C.) ale conturilor din cartea mare, între care trebuie să existe egalitatea:

T.S.D. = T.S.C.

Dacă nu rezultă această corelaţie, înseamnă că există o eroare de înregistrare a operaţiilor economice. Deci, această balanţă îndeplineşte funcţia de control al exactităţii înregistrărilor efectuate. Totodată, balanţa de sume îndeplineşte şi funcţia de grupare şi centralizare a datelor contabilităţii curente, permiţând prin aceasta conducerii întreprinderii să cunoască întreaga situaţie economico-financiară la data respectivă.

Tabelul 3.11

BALANŢĂ DE VERIFICARE

întocmită la ...

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	TOTAL SUME	
		Debitoare	Creditoare
1			
2			
⋮			
n	TOTAL	T.S.D	T.S.C

b) *Balanţa de verificare a soldurilor* este asemănătoare cu balanţa de verificare a sumelor, cu deosebirea că în locul celor două coloane perechi de sume, cuprinde două coloane perechi de solduri, una pentru soldurile finale debitoare (Sd.D.) şi alta pentru soldurile finale creditoare (Sd.C.), între care prin totalizare trebuie să rezulte egalitatea:

$$T.Sd.D. = T.Sd.C.$$

Prin egalitatea respectivă, această balanţă satisface cerinţa funcţiei de control al exactităţii datelor înregistrate în conturi. Totodată, prezentând situaţia economico-financiară a întreprinderii la un moment dat prin soldurile finale debitoare şi creditoare ale conturilor, această balanţă stă la baza întocmirii bilanţului şi permite cunoaşterea rezultatelor activităţii la perioade scurte de timp, respectiv, la intervalul dintre două bilanţuri.

Tabelul 3.12

BALANŢA DE VERIFICARE A SOLDURILOR

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	SOLDURI FINALE	
		Debitoare	Creditoare
1 2 ⋮ *n*			
	TOTAL	T.Sd.D.	T.Sd.C.

5.1.2.1.2. **Balanța de verificare cu două serii de egalități**

Această balanță de verificare este rezultatul combinării balanței de sume cu balanța de solduri și are la bază egalitățile:

T.S.D. = T.S.C.
T.Sd.D. = T.Sd.C.

Tabelul 3.13

BALANȚA DE VERIFICARE A SUMELOR ȘI SOLDURILOR

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	SUME TOTALE		SOLDURI FINALE	
		Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare
1 2 ⋮ *n*					
	TOTAL	T.S.D	T.S.C	T.Sd.D.	T.Sd.C.

5.1.2.1.3. **Balanța de verificare cu trei serii de egalități**

Indiferent de varianta în care se prezintă din punct de vedere grafic, sub formă tabelară, sau sub formă matriceală, acest tip de balanță cuprinde următoarele trei tipuri de egalități:

T.Sdi.D = T.Sdi.C
T.R.D. = T.R.C.
T.Sd.f.D = T.Sd.f.C

S.d.i. = solduri inițiale
S.d.f. = solduri finale

Cu ajutorul acestei balanțe de verificare se satisfac atât funcțiile balanțelor precedente, cât și funcția de analiză a activității economice la nivel superior.

Totodată, pe baza ei se pot stabili în plus următoarele corelații: egalitatea dintre totalul rulajului din balanță și totalul rulajului din registrul jurnal; identitatea soldurilor finale din balanța perioadei curente cu soldurile inițiale ale perioadei următoare.

Tabelul 3.14

BALANȚA DE VERIFICARE CU TREI SERII DE EGALITĂȚI

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	SOLDURI INIȚIALE		RULAJE		SOLDURI FINALE	
1 2 ⋮		Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare
n	TOTAL	T.Sdi.D	T.Sdi.C	T.R.D	T.R.C	T.Sdf.D.	T.Sdf.C.

A doua variantă a balanţei de verificare cu trei serii de egalităţi este *balanţa-şah*. Spre deosebire de varianta tabelară care redă numai volumul valoric al activităţii desfăşurate pe o perioadă dată, aceasta furnizează informaţii şi asupra naturii operaţiilor efectuate, necesare nevoilor de analiză detaliată a activităţii. Întrucât, natura operaţiilor economice este reflectată prin corespondenţa conturilor s-a impus necesitatea creării balanţei-şah care permite redarea corespondenţei conturilor în care s-a înregistrat operaţia economică în partidă dublă. Cu ajutorul acestei balanţe se descoperă nu numai dacă s-a respectat dubla înregistrare, ci şi dacă a fost debitat sau creditat contul corspunzător conţinutului economic al operaţiei efectuate.

Balanţa de verificare şah se prezintă sub forma unui tablou întocmit după principiul matriceal.

Cu ajutorul ei, cele trei egalităţi nu se obţin între coloanele perechi, ci la întretăierea rândurilor cu coloanele, în care rulajele din luna curentă sunt redate pe conturi corespondente.

Cu toate avantajele pe care la prezintă acest tip de balanţă, în practică se utlizează mai rar datorită numărului mare de conturi corespondente într-o perioadă de gestiune şi imposibilitatea transpunerii lor pe formatul de hârtie folosit. Executarea ei se face uşor cu ajutorul calculatorului electronic care, de asemenea, nu redă toate corespondentele (din acelaşi motiv), ci numai totalurile (T).

Formatul acestei balanţe de verificare este redat în tabelul nr. 7.5.

5.1.2.1.4. **Balanţa de verificare cu patru serii de egalităţi**

Această balanţă de verificare se prezintă numai în varianta tabelară. Ea reprezintă o combinare a tipurilor cu una, două şi trei serii de egalităţi şi a fost impusă de necesitatea comparării rulajelor de la sfârşitul lunii curente cu sumele de la sfârşitul lunii precedente, în vederea urmăririi în dinamică a activităţii întreprinderii şi a stabilirii schimbărilor care s-au produs în sfera şi structura mijloacelor surselor şi proceselor economice. Cele patru serii de egalităţi care se stabilesc cu acest tip de balanţă sunt următoarele:

I.	T.S.p.D = T.S.p.C
II.	T.Rc.D = T.Rc.C
III.	T.S.D = T.S.C
IV.	T.Sd.f.D = T.Sd.f.C

S.p. = Sume precedente
R.c. = Rulaje curente

Balanţa de verificare cu patru serii de egalităţi reprezintă modelul cel mai complet de balanţă tabelară, întrucât satisface funcţiile tuturor celorlalte balanţe de acelaşi tip, şi în plus oferă informaţii pentru efectuarea în dinamică a analizei economico-financiară.

Tabelul 3.15

BALANŢA DE VERIFICARE – ŞAH (Model)

CONTURI DEBITOARE / CONTURI CREDITOARE	SOLD INIŢIAL DEBITOR (Sdi.D.)	Contul 1	Contul 2	Contul 3	.	.	.	.	Contul *n*	TOTAL RULAJ DEBITOR (T.R.D.)	SOLD FINAL DEBITOR (Sdf.D.)
SOLD INIŢIAL CREDITOR (Sdi.C.)	TOTAL SOLDURI INIŢIALE	Sd.C1.	Sd.C2.	Sd.C3.					Sd.Cn.	*	*
Contul 1	Sd. C1.	⇄	⇄	⇄						T.R.D. C1.	TSd.f C1.
Contul 2	Sd. C2.	⇄	⇄	⇄						T.R.D. C2.	TSd.f C2.
Contul 3	Sd. C3.	⇄	⇄	⇄						T.R.D. C3.	TSd.f C3.
	. . . .								.		
Contul n	Sd. Cn.	⇄	⇄	⇄					⇄	T.R.D. Cn.	TSd.f Cn.
TOTAL RULAJ CREDITOR (T.R.C.)	*	T.R.C. C1	T.R.C. C2	T.R.C. C3					T.R.C. Cn	TOTAL RULAJE FINALE	
SOLD FINAL CREDITOR (Sd.f.C.)	*	T.Sd.f. C1	T.Sd.f. C2	T.Sd.f. C3					T.Sd.f. Cn		TOTAL SOLDURI FINALE

Tabelul 3.16

BALANŢA DE VERIFICARE CU PATRU SERII DE EGALITĂŢI

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	SUME PRECED.		RULAJE		TOTAL SUME		SOLDURI FINALE	
		Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare
1 2 ⋮									
n	TOTAL	T.Sp.D.	T.Sp.C.	T.Rc.D.	T.Rc.C.	T.S.D.	T.S.C.	T.Sdf.D.	T.Sdf.C.
Egalităţi		I		II		III		IV	

5.1.2.2. **Balanţele de verificare ale conturilor analitice**

În situaţia în care conturile sintetice se desfăşoară în analitice, este necesar să se întocmească şi balanţe de verificare analitice.

Se întocmeşte câte o balanţă analitică pentru fiecare cont sintetic, desfăşurat pe analitice.

Balanţele de verificare analitice sunt un mijloc eficient pentru stabilirea legăturii dintre evidenţa analitică şi evidenţa sintetică, motiv pentru care mai poartă denumirea de balanţe auxiliare sau secundare. Totodată, balanţele de verificare analitice sunt necesare conducerii întreprinderii, întrucât prin ele se obţin informaţii detaliate în legătură cu existenţa şi mişcarea elementelor patrimoniale ale întreprinderii.

Tehnica de întocmire a acestora constă în preluarea din registrul cartea – mare dezvoltătoare a sumelor totale şi a soldurilor tuturor conturilor analitice, deschise pentru un cont sintetic. Cu ajutorul lor se stabilesc apoi o serie de corelaţii şi indicatori care diferă în funcţie de modul de funcţionare a conturilor şi de numărul de etaloane de evidenţă utilizate în cadrul conturilor analitice.

a. *Balanţa de verificare analitică pentru conturi monofuncţionale*

Conturile monofuncţionale sunt acelea care la sfârşitul perioadelor de activitate au un singur fel de sold: fie numai debitor, fie numai creditor. Prin urmare şi conturile analitice deschise în cadrul lor, vor avea un singur fel de sold, de acelaşi fel cu soldul contului sintetic.

b. *Balanţa de verificare analitică pentru conturile monofuncţionale cu un singur etalon de evidenţă*

Aceasta se prezintă sub formă de tabel cu o singură pereche de coloane pentru sume (debitoare şi creditoare) şi o singură coloană pentru sold. Spre deosebire de balanţa de verificare sintetică, această balanţă analitică nu are egalităţi în cadrul său, decât atunci când conturile analitice sunt soldate, adică atunci când totalul coloanei sold este zero.

Exactitatea înregistrărilor făcute în conturile analitice şi cel sintetic de care aparţin, se verifică prin corelaţiile între datele acestei balanţe şi cele din contul sintetic, astfel: totalul sumelor debitoare ale tuturor analiticelor din balanţă, trebuie să fie egal cu totalul sumelor debitoare ale contului sintetic; totalul sumelor creditoare ale tuturor analiticelor din balanţă, trebuie să fie egal cu totalul sumelor creditoare ale contului sintetic; totalul soldurilor tuturor conturilor analitice din balanţă, trebuie să fie egal şi de acelaşi sens cu soldul contului sintetic.

Tabelul 3.17

BALANŢA DE VERIFICARE ANALITICĂ
a contului „Creditori"

Conturile analitice	Denumirea conturilor analitice	TOTAL SUME		SOLD
		Debitoare	Creditoare	
1 2 *n*				
	TOTAL	x	x	x
	Contul sintetic Creditori	x	x	x

c. *Balanţa de verificare a conturilor monofuncţionale cu două etaloane de evidenţă*

Acest tip de balanţă se prezintă sub formă tabelară şi conţine în plus faţă de cea precedentă, coloane pentru cantităţi intrate, cantităţi ieşite şi stoc. Ele sunt utilizate numai în verificarea conturilor de mijloace economice cu conţinut material, care după funcţia contabilă sunt întotdeauna de activ şi au numai sold debitor.

Controlul se efectuează prin intermediul corelaţiilor care trebuie să existe între datele din balanţă şi cele din contul sintetic respectiv, corelaţii care se stabilesc ca şi la balanţa precedentă.

Tabelul 3.18

BALANŢA DE VERIFICARE ANALITICĂ
a contului „Materii prime"

Conturile analitice	Denumirea conturilor analitice	Felul etalonului natural	CANTITĂŢI			SUME TOTALE		SOLDURI
			Intrate	Ieşite	STOC	Debitoare	Creditoare	
1 2 ⋮ *n*		t_0. t_0. t_0.						
	TOTAL	–	–	–	–	x	x	x
	Contul sintetic „Materiale"	–	–	–	–	x	x	x

d. *Balanţa de verificare analitică pentru conturile bifuncţionale*

Ca mod de prezentare, balanţa de verificare analitică a conturilor bifuncţionale cuprinde două perechi de coloane: una pentru sume (debitoare şi creditoare) şi alta pentru solduri (debitoare şi creditoare). Deci, ea se aseamănă cu balanţa de sume şi solduri, cu singura deosebire că între totalul coloanelor perechi nu există egalităţi.

În ceea ce priveşte corelaţia dintre soldul contului sintetic şi soldurile analiticelor sale, aceasta prezintă particularitatea că în timp ce contul sintetic are în orice moment un singur fel de sold, conturile analitice pot avea unele sold debitor, iar altele sold creditor. Ca urmare a acestui fapt totalul soldurilor debitoare sau creditoare ale conturilor analitice poate fi egal şi de acelaşi sens cu soldul contului sintetic respectiv, numai prin însumarea lor algebrică.

Tabelul 3.19

BALANŢA DE VERIFICARE ANALITICĂ
a contului sintetic „Decontări între unitate şi subunităţi"

Simbolul conturilor	Denumirea conturilor	TOTAL SUME		SOLDURI	
		Debitoare	Creditoare	Debitoare	Creditoare
1 2 ⋮ *n*					
	TOTAL	1 050 000	1 000 000	130 000	80 000
	Contul sintetic: „Decontări între unitate şi subunităţi"	1 050 000	1 000 000	50 000	–

5.1.3. Identificarea erorilor de înregistrare cu ajutorul balanţelor de verificare

Balanţele de verificare îndeplinesc funcţia de control şi identificare a erorilor de înregistrare prin intermediul egalităţilor care trebuie să existe între totalurile diferitelor coloane, precum şi prin intermediul corelaţiilor care se stabilesc cu ajutorul lor. Neasigurarea unei egalităţi sau a unei corelaţii se datorează existenţei unei erori.

Cu ajutorul balanţei de verificare se pot descoperi o serie de erori, cum sunt: erori de întocmire a balanţei de verificare, erori de închidere a conturilor pentru stabilirea soldurilor finale, erori de înregistrare în cartea – mare şi erori de stabilire a sumelor din formulele contabile.

Din categoria erorilor *care nu se pot descoperi* cu ajutorul balanţelor de verificare sintetice, pot fi: omisiunile de înregistrare a operaţiilor, erorile de compensaţie, erorile de imputaţie şi erorile de înregistrare în registrul jurnal.

Omisiunile de înregistrare constau în faptul că operaţia economică nu a fost înregistrată de loc, nici în contul debitor, nici în contul creditor. Identificarea unor

astfel de erori este posibilă în urma verificării documentelor dacă au fost înregistrate în totalitate.

Erorile de compensaţie se datoresc reportării greşite a sumelor din documentele justificative în jurnal, sau din jurnal în cartea – mare, în sensul că s-a trecut o sumă în plus într-o parte a unui cont sau mai multor conturi şi altă sumă în minus, egală cu cea trecută în plus, în aceeaşi parte a unuia sau mai multor conturi, astfel încât pe total cele două categorii de erori se compensează. Identificarea acestor erori este posibilă datorită apariţiei de solduri finale nefireşti în unele conturi, cu ajutorul balanţelor de verificare analitice.

Erorile de imputaţie se datoresc reportării unei sume exacte ca mărime din jurnal în cartea – mare, atât la debit, cât şi la credit, însă nu în conturile în care trebuia trecută, ci în alte conturi care nu corespund conţinutului economic al operaţiei respective.

Erorile de înregistrare în registrul jurnal se pot datora stabilirii greşite a conturilor corespondente, sau înregistrarea unei operaţii de două ori, atât în debit cât şi în credit, sau inversării formulelor contabile, sau întocmirii unei formule contabile corecte, dar cu altă sumă mai mare sau mai mică, atât în debit, cât şi în credit.

Singura balanţă de verificare care descoperă erorile care nu influenţează egalităţile, este balanţa – şah, întrucât ea redă pe lângă cele trei serii de egalităţi şi corespondenţa conturilor.

ÎNCHEIERE

Datorită rolului important pe care îl are, contabilitatea a devenit o problemă de prim ordin pentru economia întreprinderii moderne, iar perfecţionarea continuă a metodei şi procedeelor sale de lucru se impune ca o cerinţă de prim ordin.

În condiţiile actuale, toate ştiinţele care studiază diferitele laturi ale realităţii obiective sunt supuse unor profunde schimbări şi înnoiri, atât în ceea ce priveşte conţinutul obiectului de studiu care se lărgeşte şi se adânceşte continuu, cât şi a metodei de cercetare folosită pentru realizarea sa, incluzând în instrumentarul ei ultimele cuceriri din domeniul respectiv.

Prezentul curs de PRINCIPIILE CONTABILITĂŢII este consacrat problemelor teoretice ale contabilităţii, fundamentării legităţilor, categoriilor şi principiilor care o călăuzesc, ca premisă şi cerinţă general valabilă pentru organizarea şi funcţionarea contabilităţii oricărei ramuri de activitate economico-socială. Astfel, pe fondul de idei şi cunoştinţe acumulate de ştiinţa contabilităţii de-a lungul timpului, au fost grefate principiile ce călăuzesc contabilitatea europeană şi mondială, care au fost însuşite şi aşezate la baza noului sistem contabil din România.

Pentru uşurinţa înţelegerii problemelor şi a creşterii gradului de utilitate teoretică şi practică, cursul cuprinde în afara noţiunilor teoretice, exemple practice de înregistrări, documentele specifice, scheme şi situaţii, tabele de date, la care în final se adaugă lista bibliografică a lucrărilor de specialitate româneşti şi străine care ne-au inspirat şi care pot fi consultate de toţi cei care doresc să aprofundeze studiul principiilor contabilităţii în toată complexitatea sa.

Am speranţa că acest curs se va alătura altora de acelaşi fel şi va servi preocupărilor ce s-au depus şi se depun pe linia perfecţionării activităţii ştiinţifice şi didactice pentru formarea şi educarea tinerilor studenţi în domeniul contabilităţii.

Dacă principiile contabilităţii .sunt respectate, contabilitatea reflectă realitatea economică.

Însuşirea acestor principii este indispensabilă şi juristului dacă în litigiile patrimoniale vrea să decidă în cunoştinţă de cauză şi să slujească adevărul.

BIBLIOGRAFIE

1. BOJIAN Octavian, *Bazele contabilităţii*. Ed. Academiei Universitare Athenaeum, Bucureşti 1994.

Reeditare Ed. Intecraph, Bucureşti 1995.

Reeditare Ed. Adonai, Bucureşti 1996.

Reeditare Ed. Eficient, Bucureşti 1997.

2. BOJIAN Octavian, NEAMŢU Horia, *Contabilitatea capitalului*, Ed. Crescend, Bucureşti 1992.
3. BOJIAN Octavian, *Contabilitatea întreprinderilor*. Ed. Eficient, Bucureşti 1996.
4. OPREA Călin, RISTEA Mihai, VĂDUVA Ilie, NEAMŢU Horia, *Bazele contabilităţii*. Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1995.
5. COLASSE Bernard, *Contabilitate generală*. Traducere din limba franceză, Ed. Moldova, Iaşi 1993.
6. CIBERT A., *Comptabilité générale*. Ed. Dounod, Paris, 1980.
7. DEMETRESCU C. G., POSSLER L., PUCHITĂ V., VOICA V., *Contabilitatea, ştiinţă fundamentală şi aplicativă*. Ed. Scrisul românesc, Craiova 1979.
8. DEMETRESCU C. G. *Istoria contabilităţii*. Ed. Ştiinţifică, Bucureşti 1972.
9. DUMITRESCU Ştefan, TOMA Dumitru, *Principii ale contabilităţii*. Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1974.
10. FELEAGĂ Niculae, IONAŞCU Ion, *Contabilitate financiară*. Vol. I-IV, Ed. Economică, Bucureşti 1993.
11. IACOBESCU Spiridon, *Curs de contabilitate generală în legătură cu dreptul şi legile comerţului*. Iaşi, 1923.
12. IONAŞCU Ion, *Epistemologia contabilităţii*, Ed. Economică, Bucureşti 1998.
13. LARSON D. Kermit, RYLE W. Wiliam, *Fundamental Accounting Principles*. Eleventh Edition.
14. NEGESU Ion, *Logica înregistrărilor contabile*. Ed. Economică, Bucureşti 1996.
15. RISTEA Mihai, *Bilanţul în gestiunea patrimoniului*. Ed. Academiei Române, Bucureşti 1980.
16. RUSU Dumitru, *Bazele contabilităţii*. Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1977.
17. TĂMĂŞAN Traian, *Bazele ştiinţifice ale contabilităţii*. Ed. Ştiinţifică, Bucureşti 1973.
18. VOINEA D., *Curs de contabilitate generală*. Ed. Academiei, Braşov 1944.
19. *** *Bazele contabilităţii*. Ed. Didactică şi Pedagogică, Bucureşti 1972 (colectiv de autori).
20. Ministerul Finanţelor, *Sistemul contabil al agenţilor economici*. Ed. Economică, Bucureşti 1994.
21. *** *Legea nr. 31 privind societăţile comerciale*. B.O. 126 – 127/17.II.1990.
22. *** *Hotărârea Guvernului nr. 704/1993 pentru aprobarea unor măsuri de executare a legii contabilităţii* nr. 82/1991.

OCTAVIAN BOJIAN

— Profesor universitar doctor la catedra de contabilitate din A.S.E. Bucureşti;

— Absolvent A.S.E. Bucureşti, promoţia 1966;

— Premiul I la cea de a X-a sesiune naţională a studenţilor economişti (aprilie 1966);

— Doctor în economie din anul 1975;

— A elaborat şi publicat peste 100 de titluri diverse, din care 6 cărţi după anul 1990;

— A urmat cursurile de perfecţionare la Şcoala superioară de Gestiune din Toulouse - Franţa, 1992-1993;

— Este membru al Fundaţiei Internaţionale de Management (FIMAN) din anul 1994;

— Predă cursurile „Bazele contabilităţii", la facultatea de Relaţii Economice Internaţionale din A.S.E., Universitatea Academică Athenaeum, Universitatea Hyperion, şi Academia Politehnică secţia ingineri economişti; cursurile „Contabilitatea întreprinderilor" la facultatea de Management şi la Colegiul economic A.S.E.

ISBN 973 - 98826 - 4 - 1